WILLIAM GOLDING

ROMAN

Aşağıdaki Yangın

Deniz Üçlemesi

Türkçesi: [illegible]

SEL YAYINCILIK

William Golding

AŞAĞIDAKİ YANGIN

Deniz Üçlemesi: 3

Türkçesi: Banu Tellioğlu Altuğ

*Sel Yayıncılık

(1)

Albay Anderson biraz yana döndü, ellerini ağzının iki yanına siper ederek kükredi.

"Direk başı!"

Genç Willis'in hareketsiz bedenini taşımak için yukarı gönderilen adam emri duyduğunu gösteren bir el işareti yaptı. Albay Anderson ellerini ağzının iki yanından çekti, kendine göre normal sayılacak bir ses tonuyla bağırdı.

"Çocuk ölmüş mü?"

Adam bir yanıt verdi galiba ama sesi Albay'ınki gibi gür olmadığı için rüzgârın, denizin sesine karıştı; üstelik gemi sallanıp duruyordu, yani ben bir şey duyamadım. Adamdan daha aşağıda, muharebe gabyasının üzerinde bulunan Teğmen Benet en az Albay'ınki kadar yüksek ama onunki gibi bas değil tenor sesiyle bağırarak adamın söylediğini yineledi.

"Bilmiyoruz ama bedeni buz gibi."

"Aşağı indirin hemen!"

Willis kıt zekâlı asteğmenlerimizden biriydi. Beceriksizliği yüzünden gabya çubuklarımızı kaybetmiştik. Bu nedenle Willis, onların yerine donatılan ince direk üzerindeki serende farklı vardiyalarda nöbet tutmakla cezalandırılmıştı. Uzun bir sessizlik oldu; direk başındaki gemici Willis'in hareketsiz bedeniyle güreşiyordu. Hemen yardım etmesi için yanına bir gemici daha gönderildi. Willis'in bedeni aşağı sarktı. Onu öyle görünce soluğumu tuttum. Ama Willis'in bedeni tabure gibi bir şeye sıkıca bağlanmıştı; aşağı sarkıtılırken halatın ucunda sallanıyor, kendi çevresinde dönüyor, gemi savruldukça direğe çarpıyordu.

"'Adamı sıkı tut, seni ahmak herif!"

Vardiyaları başladığı için ana direk donanımına konumlanmış gözcüler Willis'in bedenini, kucaklarında bir bebek taşıyormuş gibi büyük bir özenle elden ele geçirdi. Teğmen Benet muharebe gabyasından aşağı halatın üstünde kaydı, güverteye yumuşak bir iniş yaptı.

"İşte bu kadar!"

Çocuğun yanında diz çöktü. Albay Anderson yukarıdan seslendi.

"Ölmüş mü. Bay Benet?"

Benet kibar bir hareketle şapkasını çıkardı. Yanına yaklaşınca gür, sapsarı saçlarını gördüm.

"Hayır efendim. Hadi beyler. Onu topların oraya götürelim. Bir, iki, üç..."

Willis'i taşıyan küçük topluluk, her konuda olduğu gibi tıp konusunda da uzmanlık taslayan Teğmen Benet ile birlikte basamaklardan, yani merdivenlerden (artık merdivenler demeyi yeğliyorum, görüyorsunuz) inip gözden kayboldu.

O sırada vardiya nöbetinde olan seyir amiri Bay Smiles'a döndüm.

"Bana ölmüş gibi geldi."

Albay öfkeyle hırladı. Nöbetteki bir subayla konuşarak onun *Emirleri'ne* bir kez daha karşı gelmiştim. Ancak bu kez, çocuğun hayatını tehlikeye atmak pahasına cezasını uzatmakla hata ettiğinin farkındaymış gibi yüzünü buruşturup -sahnede olsak eminim seyirciler hırlamasını da duyardı-odasına çekildi.

Bay Smiles ufuk çizgisine uzun uzun baktı. Sonra da geriye kalan bir kaç yelkenimizi incelemeye koyuldu.

"Tam ölme zamanı."

Bu sözden çok rahatsız, huzursuz oldum. Batıl inançlarım yoktur ama ne bileyim, her yanı dökülen, batma olasılığı yüksek bir gemide böyle bir şey söylenince insan garip hissediyor kendini. Hava düzelince keyfim de biraz yerine gelmişti, Aslında buz denizleri güneyimizde kalmıştı; buna karşın hava İngiliz Kanalı'nda olduğundan daha kötü değildi. Bu düşüncemi Bay Smiles ile paylaşmaya hazırlanıyordum ki dostum Üsteğmen Charles Summers yolcu güvertesinden çıkıp çevik bir hareketle kıçüstü güvertesine tırmandı.

Edmund! Duydum ki genç Willis'i kurtarmışsın!

Ben mi, Charles? Duy da inanma! Ben yalnızca bir yolcuyum, gemi yönetimiyle ilgili işlere dünyada karışmam. Ben sadece Teğmen Benet'ye genç adamın komaya girmiş gibi göründüğünü söyledim. Gerisini Benet halletti -her zamanki gibi.

Charles çevresine bakındı. Sonra beni kolumdan tutup Smiles'dan uzaklaştırdı.

"Albay'la görüş ayrılığına düştüğünde bunu dile getirebilecek ama bu nedenle azar işitmeyecek tek bir subay var, o da Benet. Sen de fikrini ona beyan ettin.

"Diplomasi böyle bir şey. "

"Benet'den hoşlanmıyorsun, değil mi? Benim de sevmediğim yanları var. Pruva direği...

Ben Benet'yi takdir ediyorum. Tek kusuru var, fazla kusursuz olmak, o kadar.

"iyi niyetli ama. "

"Donanım üzerinde çok çevik. Neyse, Charles, farkında mısın, aylardır denizdeyiz ve ben bir kere bile direğe tırmanmadım. Gerçi bugün biraz fazla sallanıyoruz ama önceki günlere kıyasla hava çok elverişli."

"Öyle mi? Farkında değilim, geminin sallantısına o kadar alışmışım ki.

"'Evet, eminim düz duvara tırmanırsın hiç dengeni yitir meden. Ama rüzgâr yine çıkacak, değil mi? Belki de sıradan bir gemici olmanın nasıl bir şey olduğunu anlamak için bu benim ilk ve son fırsatım.

"Seni muharebe gabyasının oraya kadar çıkartırım."

"Bu harika bir deneyim olacak. Düşünsene, Meclis'te konuşuyorum. Bakan olmuşum. 'Sayın Başkan, açık denizlerde yol alan bir geminin muharebe gabyasına tırmanma deneyimini tatmış olanlar bilecektir... "

“Sayın Vekil halatı tutup sıkıca beline dolamalı. işte böyle... Donanım üzerinde oradan oraya sıçrayacak çevik bir asteğmen değil kendisi henüz.

"Tanrım, bu çizmelerle Donanıma tırmanmak..."

"Bütün kuvvetinle üstüne basmadan önce ayağının altında düğümü iyice hisset. Sakın aşağı bakma. Eğer düşersen, ben seni tutarım."

"Yüce Tanrı’nın kollarında güvende..."

"Her zamanki gibi kâfirce konuşmalar."

"Çok özür dilerim. Piskoposum. Ağzımdan kaçıverdi. Aslında duyduğunuz sözler bana değil, çizmelerime ait. Euripides olsaydı böyle derdi. Ah! Düğüm kaydı ayağımın altından!"

"Tamam artık, o kadar yükseğe çıkmayalım. Banavele deliğine kadar yeter."

"Yani, eğer bu konuda çok ısrarcıysanız sizi kıramayacağım. "

"Hadi bakalım."

"Bak sen! Burası bayağı ferahmış. Benim zorunlu olarak ayak bastığım bu yerde rahat rahat beş altı kişi yaşar. 'Satılık villa. Lüks mobilyalı, parkeli, deniz manzaralı yanında da gözünü ufuk çizgisinden ayırmayan bir gemici bedava!

“Fawcett. Willis direk başından aşağı indirildiğine göre. sen oraya konuşlanabilirsin."

Cılız gemici kaşlarını kaldırdı, ağzındaki tütün parçasını ağzının içinde bir yandan ötekine kaydırdıktan sonra gözden kayboldu.

"Eee? Nasıl buldun?"

"Daha yeni aşağı bakabiliyorum ama gemimiz biraz çekmiş, küçülmüş gibi görünüyor. Cidden, Charles, bu üzerinde olduğumuz direk gibi kocaman direkler bu minicik salın üstüne nasıl dikiliyor? Biz nasıl alabora olmuyoruz? Bakmayayım bari, gözlerimi kapayayım."

“Ufka bak, o zaman daha iyi hissedersin kendini.”

“Saçlarım öyle diken diken oldu ki şapkam düşecek başımdan.”

“Topu topu onbeş metre yukardayız.”

“Topu topu mu? Bu arada, bizim sarı saçlı teğmenimiz halatın üstünde kayarak indi bu mesafeyi.

"Benet genç, hareketli bir adam, İçi içine, düşünceler kafasının içine sığmıyor. Peki sen direk başına yollansaydın ne yapardın?”

"Zavallı Willis gibi mi? Ölürdüm, herhalde. Smiles, 'tam ölme zamanı' diye bir laf etti.

Yavaş, yavaş, dikkatle bedenimi dikleştirdim, muharebe gabyasına bağlı halatlara iki elimle tutundum. Bu şekilde çok daha rahattım.

“Böyle çok daha rahatmış, Charles.”

“ Smiles’ın sözleri seni endişelendirdi mi?"

“Pike’ın küçük kızlarım mı kastetti sence?”

“Ama onlar iyileşmiş gibi şimdilik.”

“O zavallı, bunak asteğmen Davies'i mi kastetti acaba? Yoksa Bayan East'i mi? O da daha iyi olmalı çünkü onu Bayan Pike ile gördüm. Yoksa Bayan Brocklebank'ten mi söz ediyor dersin?”

“Bayan Brocklebank pek iyi değilmiş. Giderek kötüleşiyor anlayacağın.”

Aklımdan geçen bir düşünce beni güldürdü.

“Acaba siyaset bilim kuramcımız Bay Prettiman'den mi söz ediyordu? Bayan Granham nişanlısının durumunun ciddi olduğunu söylemişti bana."

"O adamı komik mi buluyorsun?"

"Yani. Tümden küçümsenecek sefil bir yaratık olduğunu düşünmüyorum, öyle olsaydı Bayan Granham gibi saygıdeğer bir hanım onunla evlenmeye asla razı olmazdı. Ama komik bir adam! Acayip hatta! Kendi ülkesinin hükümetine. Kraliyet tacına, yönetim biçimine, kısacası İngiltere'yi dünyanın önde gelen ülkelerinden biri yapan her şeye kökten karşı."

"Her neyse, durumu pek iyi sayılmaz."

"Aramızdan ayrılırsa çok büyük bir kayıp olmayacak. Yalnızca Bayan Granham için üzülürüm, gerçi birkaç kere canımı sıkmışlığı vardır ama yine söylüyorum, saygıdeğer bir hanım o ve adama içten bir bağlılık duyuyor. Kadınlar gerçekten de çok garip."

Donanıma biri daha tırmanıyordu. Daha güvenli ve kolay olan yolu izlemek, yani ortadaki delikten geçmek yerine muharebe gabyasının kenarına tutunup sallanan, maymununkine benzer bir çeviklikle donanım üzerinde hareket eden gemici Bay Tommy Taylor”dı.

"Bay Benet selamlarını gönderdi, efendim. Bay Willis'in keyfi yerindeymiş. Uyuyor, hatta horluyormuş."

“Çok iyi. Bay Taylor. Nöbette misiniz?"

“Evet, efendim. Bay Smiles, efendim. Köpeği, efendim.

"Kıçüstü güvertesine dönebilirsin."

"Afedersiniz, efendim. Vardiya değişiyor, efendim."

Gerçekten de geminin kampanası çalmaya başlamıştı.

"Peki, o zaman. Nöbetin bitmiştir. Şimdi, gel de öğretmenlik yap biraz. Bay Talbot gemicilikle ilgili her şeyi öğrenmek istiyor da.”

“Yo, yo, Charles! Bi dakka."

“Örneğin, Bay Taylor, Bay Talbot üzerinde bulunduğumuz direğin nasıl bir direk olduğunu merak ediyor.

“Bu bir ana direk, efendim."

“Espri mi yapmaya çalışıyorsunuz Bay Taylor? Nelerden oluşuyor bu direk?”

“Parçalı bir direk bu efendim. Farklı farklı parçalardan oluşuyor. Paraçollardan değil, tabii. Parçalardan."

Bay Taylor o kadar yüksek sesle bir kahkaha attı ki espri yapmaya çalıştığını ancak o zaman anladım. Aslında bu çocuk her zaman böyle neşeliydi. Eminim, kırık dökük ve batma olasılığı yüksek olan bu gemiye çaresizce hapsolmamızın bile keyifli bir deneyim olduğunu düşünüyordu.

“O parçaların adını söyleyin. Bay Taylor.”

"Efendim, şu iki yandaki yuvarlak parçalar direk yastıkları. Bizi yukarıda tutanlarsa maunalar. Onların hemen altında, maunanın direkten kaymasını engelleyen mauna destekleri var. Marangoz Bay Gibbs dedi ki...

Çocuk marangozun dediklerini hatırlayınca kahkahalara boğuldu.

“Dedi ki, 'Her parçalı direğin iki yumuşacık yastığı var, genç adam, tıpkı seninkiler gibi yani...

“Bu harika espriden sonra çekilebilirsin Taylor. Kafan pis şeylere çalışıyor.”

"Peki, efendim. Sağ olun, efendim."

Çocuk, yaşına ve cinsiyetine uygun bir çeviklikle az önce Bay Benet'nin üzerinde kaydığı halata tutunarak kendini aşağı bıraktı. O inerken benim başım döndü. İleri baktım; kendimi güvende hissetmek için gözlerimi pruva direğine diktim.

"Charles, bu hareket ediyor. İşte, bak! Yo, yine durdu. Direğin tepesi yani. Hah, yine başladı. Küçük bir daire çiziyor sanki, düzgün olmayan bir daire."

"Bilmiyor muydun? Biz sadece yerinden çıktı sanmıştık. Yani küçük bir çatlak var sandık ama direğin alt yakası pabucu kırmış meğer. Bir takım önlemler aldık tabucu kırmış meğer. Bir takım önlemler aldık tabii ama... Hadi, Edmund! Yapılacak bir şey yok."

“Ama bu direk böyle hareket etmemeli!

“Tabii etmemeli. Zaten bu yüzden pruva direğinin de mizana direğinin de yelkeni yok. Çünkü birbirlerini dengelemeleri gerekiyor. Pruva direğinden güverteye uzanan destekleri görüyor musun? Hayır, buradan göremiyorsun. Ama emin ol, direği elimizden geldiğince güvenli ve hareketsiz kılmaya çalıştık."

"Midem bulandı!"

"O zaman bakma. Direğin sallandığı buradan bakılınca çok belli oluyor tabii. Bunu seni buraya çıkarmadan önce hatırlamalıydım. Aman Allahım! Bak! Direğe değil, direğin arkasındaki ufka bak. Rüzgâr, güney rüzgârı, gelmesinden korktuğumuz rüzgâr!"

"Ne olacak şimdi?"

"Soğuk hava geliyor. Doğuya vira edeceğiz, aslında gitmemiz gereken yön zaten doğu ama aynı zamanda güneye de kaymak istiyoruz çünkü o yönde kuvvetli rüzgârlar düzenli olarak esiyor. Hemen aşağı inmeliyiz. Hadi! Ben önden ineyim."

Güverteye ayak bastık; ben sancak tarafındaki ana istralyaların rüzgaraltı tarafında durup yaşlı gemimizin güney rüzgârıyla birlikte sancak tarafına doğru yön değiştirmesini izledim. "Normal" iklimlerde "güney" sözcüğü "sıcak, yumuşak" gibi anlamlar çağrıştırır. Fakat bu rüzgârın yumuşaklıkla falan ilgisi yoktu. Charles, Bay Cumbershum ile Albay Anderson geminin rotasını değiştirene kadar güvertede kalıp onları izledi. Sonra oradan ayrılmak üzereydi ki yine bana yakalandı.

"Bana birkaç dakika daha ayırabilir misin? Ne kadar meşgul olduğunu biliyorum ve zaten çok az olan vaktini çalmak istemiyorum ama...

"Bir üsteğmenin yolculuğun başında değil, sonunda değil, tam ortasında zamanı olur en çok. Ama güvertede yürüyüp etrafı kolaçan etmem, büyük suçlar mı işleniyor, örneğin, güvertede boş bir hamak asılı mı duruyor, halatlar toplanmamış mı falan diye bakmam gerek. Gel, her zamanki gibi çukur güvertede yürüyelim."

"Memnuniyetle!"

Çukur güvertede bir aşağı bir yukarı yürümeye başladık. Yerdeki halatların üzerinden atladık; halatlardan, takozlardan, makaralardan ve bitalardan oluşan karmaşık yapıyı, yani ana direği geçerek havada belli

belirsiz daireler çizen pruva direğinin bulunduğu ön kasaraya doğru ilerledik. Pruva direğinin orada durup yukarı baktım. Bu direk de en az ana direk kadar karmaşıktı. Pruva direğinin çapı en az bir buçuk metreydi ve güverteye inen takozlarla desteklenmişti. Dikkatle bakınca bunların da hafifçe hareket ettiğini gördüm. Direğin orada bir gemici elindeki kocaman tokmağa yaslanmış duruyordu. Üsteğmenin kendisini izlediğini görünce tokmağı omzuna aldı, birkaç saniye bekledikten sonra tokmağını ötekilerden biraz daha *dik başlı* görünen takozun tepesine indiriverdi.

Charles başım salladı. Kolumdan tutup beni bir kenara çekti.

“Beceriyor mu bari?"

“Sanmam. Ama beceriyormuş gibi görünmek de bir şeydir. Hiç değilse onu gören yolcuların içi rahatlayacak.

"Demek öyle. Yatakhanenizdeki odalardan birini, kamaralardan birini demek istedim, kullanmama izin vererek gösterdiğiniz büyük inceliğin beni çok duygulandırdığım söylemek isterim. Ama bütün iyi şeylerin bir sonu var; yani benim de artık yolcu güvertesindeki kamarama dönmem gerekiyor herhalde."

"Bilmiyor musun? Bayan Brocklebank taşındı oraya. Ben de sesimi çıkarmadım çünkü kadıncağız çok hasta. Eminim senin de gönlün elvermeyecektir zavallı hasta bir kadını yerinden etmeye."

“işgaliye hakkı benim. Eski kamaramın işgaliye hakkı yani."

"Colley'in ölüm orucuna yattığı, Wheeler” ın intihar ettiği kamaranın mı? Bence orada uyumamalısın. Oda arkadaşının varlığı -yani benim varlığım rahatsızlık vermeye mi başladı sana?"

"Rahatsız falan olmadığımı biliyorsun."

"Eee, o zaman dostum? Benim gibi yontulmamış bir kalas o kamarada yatabilir. Ama sen yatamazsın. O kamara kirlendi bir kere."

"Doğru, orada kalma fikri bana da pek iç açıcı gelmiyor." Neden oraya dönmek istiyorsun o zaman?"

“Bu durumu senin düşündüğünden daha etraflıca düşündüm -zaten senin etraflıca düşünmene pek gerek de yoktu çünkü sonuçta bu benim sorunum."

"Efendim?"

"Yo, öyle demek istemedim. Yani, bu benim sorumluluğum. Aslında içimden geçenleri sana anlatmaktan hiç çekinmiyorum. Gerçek şu ki,

koloninin kurucularından biri olacağım. Düşünsene, lanetli olduğundan çekindiğim için bir kamarada kalmadığım duyulursa neler söylenir arkamdan? Sen nasıl Krala bağlıysan ben de görevime bağlıyım.

"Doğru olan da bu."

"Evet, ben de öyle düşünmüştüm."

Charles güldü.

“Her neyse bence bir kaç gün daha oraya dönmemelisin. Kamaranın içini temizletip boyatıyorum, falan filan.”

“Falan filan mı?"

“Aman Edmund! Adam beynini öyle daracık bir yerde dağıtınca ortalık biraz...

"Hatırlatma lütfen!"

"Bir daha düşün sen bu işi; birkaç günün var. Neyse. Kemeredeki rüzgâr geminin daha rahat seyrettiğini gösteriyor, farkında mısın? Ayrıca bu, eski püskü gemimizin daha az su aldığı anlamına geliyor ki bu da daha az pompalama demek."

"Anlamadığım bir şey var. Biz neden bu rüzgârı arkamıza alıp doğru Afrika'nın kuzeyine, Ümit Bumu'na yönelmiyoruz? Yiyecek içecek stokumuzu yapar, öteki gerekli malzemeleri alır, ne bileyim, pruva yelkenimizi tamir ettirir, hastalarımızı indiririz. Her şeyden önemlisi ayaklarımızı o canım karaya basmış oluruz. Tanrım, ne kadar özledim!"

"Bu rüzgâr böyle esip durmayacak. Zaten çok hafif ve mevsimsiz bir rüzgâr. Onu arkamıza almak hayli riskli. Bu rüzgârı arkasına alan geminin bir ileri bir geri gidip kendi çevresinde şöyle bir döndükten sonra çıktığı noktaya geri dönmesi işten bile değil. *Uçan Hollandalı* gibi yani. Biz hedefimize doğru ağırdan ama emin adımlarla ilerliyoruz. Hiç yoktan iyidir, değil mi? Neyin var?"

"Kusura bakma. Şu lanet kaşıntı. Doğruyu söylemek gerekirse bacaklarımın arası isilik oldu."

“isilik mi? Ha, o hepimizde var, tuz yüzünden."

“Artık giysilerim giyilmez hale geldi. Phillips gömleğimi alıp yıkamaya götürdü, ona kızıp köpürdüm ama gömleği nemli nemli giydim sonunda.”

“Evet, yağmur suyunu kullanıyorlar yıkarken.

“Ben yağmur suyunun tuzsuz olduğunu sanıyordum.

“Size okullarda ne öğretiyorlar Allah aşkına? Tabii ki tuzsuz değil. Yani, senin geldiğin yerde, deniz kıyısından uzakta tabii tuzsuz olur yağmur suyu. Denizin ortasında ise zehir gibidir. Sen de bizim gibi yağmur suyuyla yıkanmadın mı?

“Yıkandım tabii, ama lanet sabun köpürmüyor ki, köpükler sönüp gidiyor.

"Sen ne sabunu kullanıyorsun?

"Kendi sabunumu tabii ki."

“Webber sana gemide kullandıklarımızdan vermedi mi? Aman, sen ona sabun mu diyorsun? Tuğla gibi bir şey. Süngertaşına da benziyor. Eski çağlardaki gibi süngertaşıyla tıraş mı olacağız?

"Eski çağlarda süngertaşıyla tıraş olunduğunu da ilk kez senden duyuyorum. Bizim kullandığımız sabundur beyefendi. Hem de tuzlu suda köpüren türden.

"Sabun kokusu almadım ben."

Üsteğmen öyle bir güldü ki kahkahalarıyla Bay Taylor'ı aratmadı.

“Her halde sen sabunun doğal bir kokusu olduğunu sanıyorsun

"Yok mu yani?"

Charles'ın ilgisi birden başka yöne kaydı. Başını yana çevirdi. Başparmağını tükürükleyip havaya kaldırdı.

“Ne dedim sana? Daha öksüz vardiya bitmeden kesildi. Yine başlıyoruz!

(2)

Gece yarısı yeniden çıkan fırtına beni uyandırdığında ben hâlâ subay yatakhanesindeki kamarada kalıyordum. Sarsıntıya bakılırsa gemimiz dalgalarla boğuşuyordu. Yattığım yerde, geminin hareketlerinden yola çıkarak rüzgârın yönünü tahmin etmeye çalıştım. Yaşlı gemi daha çok sancak tarafına doğru yatıyor; iskele tarafına doğru hareket ettiğinde ise geminin omurgası düz hizaya geliyordu. Arada bir at gibi silkiniyor arada bir yine at gibi ayak diriyordu ama rüzgar pruvadan alsaydı silkinmesi de ayak diremesi de böyle olmazdı. Yarı uykulu bir halde rüzgar iskele tarafından estiği, gemimizin de giderek artan bir hızla güneye doğru yol almakta olduğu sonucunu çıkardım. Eğer bir gemideyseniz, hiçbir şey geminizin doğru yönde ilerlemesi kadar sevindiremez sizi. Aslında bizim gitmemiz gereken yön doğu idi ama en güney enlemlerde batı rüzgarlarını yakalamanın mümkün olduğu biliniyordu; dolayısıyla ikinci en iyi seçeneğimiz güneydoğu idi. Orada öylece yatarken mürettebatımızın düşündüm; emindim, şimdi vardiya görevinde olanların bir bölümü pompalama işiyle uğraşıyor, bir bölümü güvertede durup gözleriyle yelkenleri, donanımı tarıyor, vardiya subayları olarak bir teğmen ve bir asteğmen ayakta dikilip olan biteni denetliyor, sağı solu belli olmayan albay"ımız ara sıra dışarı çıkıp genel duruma bakıyor, gemimiz ise kocaman dalgaları yarıp ilerlemeye çalışırken o denli ağır yol alıyordu ki neredeyse yürüyerek gitsek daha kolay varırdık gideceğimiz yere. Ama idare ediyorduk. Tabii şu kaşıntım olmasaydı her şey çok daha güzel olurdu. Elim istem dışı kaşınan yerlerime gidiyordu. Bazen kaşıntıyı, karşılaştığımız tüm bu tehlikelerden daha dayanılmaz buluyordum.

Gemi aniden baş kıç vurdu. Belki dokuzuncu dalgaydı bu. Yattığım yerden doğruldum çünkü sarsıntının hemen ardından bir bağırma duyulmuştu. Ses yukarıdan, bir üst güverteden, belki yemek salonundan, belki de yolcu güvertesindeki kamaralardan birinden geliyordu. Ardından

bir bağırtı daha gelir mi diye bekledim ama ses çıkmadı. Yeniden yatağıma uzandım. Ama üstümü açınca bedenime temas eden serin havadan sonra yatağın içindeki nem ve sıcaklık hiç de hoş değildi. Yine kaşınmaya başladım.

Yattığım yerden kalkıp zifiri karanlıkta ayakta durmaya çalıştım. Yan kamaradan, vardiyasını bitirip yatmaya giden Cumbershum'un kamarasından hafif bir horultu sesi geliyordu. El yordamıyla pardösümü -hani şu üç kaplı pardösümü, bana sonsuza dek sürecekmiş gibi gelen bu yolculuğun başında zarif, şık bir giysiyken şimdi şıklığından eser kalmayan pardösümü- bulup üstüme geçirdim. Gece kostümü üzerine bir pardösü. Yün çoraplarımı, sonra lastik çizmelerimi ayağıma giydim. Kamaradan dışarı, subay yatakhanesinin salonuna çıktım. Salonun kıça açılan penceresinden dışarı bakınca ufukta bulanık gökyüzünden başka bir şey görülmüyordu. Henüz şafak sökmemişti; gökyüzündeki hafif aydınlık ancak deniz ile gökyüzü arasındaki çizgiyi seçmeme izin verecek kadardı. Gemi yeniden baş kıç vurdu. Bu seferki biraz daha şiddetliydi. Sanki gemimiz ters yönden bir dalga almıştı. Hemen ardından yine bir bağırma geldi yukarıdan. Belli ki büyük bir acı çekiyordu bu sesi çıkaran. Ne yaptığımı pek bilmeden -hâlâ uykuluydum çünkü, üstelik belki de acı çekme konusunda yaptığım yorum benim kendi kaşıntımla ilişkiliydi, zira istemeden uyanınca aklınızın bir kısmını yatakta bırakıyorsunuz- yukarıya, yolcu güvertesine doğru yöneldim. Ama daha merdivenin tırabzanlarına elimi uzatmıştım ki gemi bir kez daha baş kıç vurdu, hemen ardından bağırtı yine duyuldu. Ses, bizim komik filozofumuz Bay Prettiman'in kamarasından geliyordu.

Sonra yandaki kapı, filozofun nişanlısı Bayan Granham'ın kapısı açıldı ve kadın kapıda göründü. Bayan Granham tırabzanlara tutunarak Bay Prettiman'in kapısını açtı, içeri girdi. Yolcu güvertesinde ilerledim -bu arada, yine sancak tarafına doğru yatan gemimiz sayesinde son birkaç metreyi de yokuş aşağı yürümüş oldum. Kadının odaya girdiğini görünce acaba benden yardım ister mi diye sormak için harekete geçmiş ancak hareketin sonunu denetleyememiştim. Eğim yüzünden koşar adım ilerliyordum. Hareketlerimi denetleyemediğim için Bay Prettiman'in kamarasının kapısına paldır küldür çarptım. Eğer Bayan Granham kapıyı tam zamanında açmamış olsaydı belki de kapıyı kıracaktım. Kadın kapıda durup bana şaşkın şaşkın baktı. Üzerinde beyaz bir gecelik vardı. Başına taktığı bone ya da adı her neyse, saçlarını gizliyordu. Büyük bir şal da omuzlarını örtüyordu. Beni gördüğüne pek sevinmemiş gibiydi.

"Bay Talbot?"

“Bay Prettiman'in bağırdığım duydum. Ben -bir şey-?

“Yardımcı olabilir miyim mi diyeceksiniz? Hayır, teşekkürler.”

"Bir dakika, hanımefendi. Kâfurlu-"

"Veznedarın afyon tentürü mü? O da var efendim."

İkimiz de sustuk. Birden gece kostümümün altından bacaklarımın gözüktüğü geldi aklıma. Bayan Granham soğuk soğuk gülümseyip kapıyı yüzüme kapadı. Sonra bir kez daha savruldum. Tırabzanlara tutunarak ayakta durmaya çalışırken zavallı yaşlı adamın sesi yine duyuldu. Evet, komik bir adamdı ama komik insanlar da en az ötekiler kadar acı çekebilir. Sağa sola tutunarak yolcu güvertesinin kapısına doğru ilerledim, dışarı çıktım. Çukur güvertenin ortasında acaba bağırtıları duyamayacak kadar uzaklaştım mı diye durup kulak kabarttım, fakat ne yazık ki daha yeterince uzaklaşmamıştım. Buz gibi sabah havasını bedenimde hissettim. Sökmekte olan şafağa baktım. Sonra iskele tarafındaki ana ıstralyaların altına doğru seğirttim. Belli ki yukarıda paraketeleri salıyorlardı; birinin emir verdiğini duydum;

"Bırak!"

Uzun bir sessizlikten sonra;

"Beş buçuk knot, efendim."

"Öyle olsun bakalım."

Sonra tebeşirin rota tahtası üzerinde çıkardığı sesi duydum. Beş buçuk knot! Demek ki gemimiz son yirmi dört saattir saatte yüz otuz kara milinden yüksek bir hızla güneydoğuya doğru ilerlemekteydi, üstelik tek bir direğimiz kaldığı halde. Kuşkusuz kısa bir süre içinde şu sözü edilen batı rüzgârlarını bulacak, onları arkamıza alıp bir bakacaktık ki Sydney Limanı'na gelivermişiz!

Gemi mürettebatı vardiya değişikliği için bir araya toplandı. Tören kısa sürdü. Bay Smiles ile genç Tommy Taylor kıçüstü güvertesinde vardiyayı topçumuz Bay Askew'e devrettiler. Saat sabahın sekiziydi; güneş doğuda pırıl pırıl parlıyordu. Sonra dostum Summers'ı gördüm, arkadan da Teğmen Benet merdivenlerin başında belirdi. Belli ki aralarında bir anlaşmazlık doğmuştu. Normalde munis bir adam olan Charles hayli öfkeli görünüyordu. Öte yandan Bay Benet'nin her zamankinden çok daha

hareketli, neşeli bir hali vardı. Onların arkasından marangoz Bay Gibbs ve demirci Bay Coombs göründüler. Bu yeni bir şeydi. Benet kibarlık ederek üsteğmenin önden gitmesi için yol vermiş gibi görünüyordu ama dudaklarına yapışan sırıtışa ve arkadaşımın yüzündeki ifadeye bakınca bunun ne kibarlıkla ne de incelikle ilgisi olmadığını anladım. Kuşku yoktu, kurnaz Benet bir zafer kazanmak üzereydi. Elinde ufak ama karmaşık görünen bir alet taşıyordu. Ahşap ve metalden yapılmış bir şeye benziyordu. Charles benim yüzüme bakmadan yolcu güvertesine girdi ve aşağı yöneldi. Bay Benet, demirci ve Bay Gibbs durup bir şeyler konuştular; marangoz alnını ovuşturdu, sonra üsteğmenin peşinden gitti. Bay Benet elindeki modeli demircinin eline tutuşturdu, onu sırtından ileri doğru itti.

Bu kadarı da fazlaydı. Birinin bana açıklama yapması gerekiyordu: -üstelik-“Günaydın Bay Benet. Yeni bir şeyler mi var?

“Gerçekten de var Bay Talbot.

“Bana da söyleyebilir misiniz? Yoksa bu hoş haberi kutlamak için şiir yazmanızı bekleyeceğiz?"

"Size söylemenin doğru olacağından emin değilim. Zira siz üsteğmenin tarafındasınız, öyle değil mi?”

“Taraf mı? 'Hizip' mi demek istiyorsunuz? Neler oluyor burda?”

"Biraz garip aslında ama -oldu işte. Üsteğmenin sözünü dinlemeyip halat yardımıyla geminin alt kısmındaki yosunları temizlerken-“

“Alt kısımdan bir kirişi mi söküp kopardınız yoksa?"

“Ve o zamandan beri de geminin hızı bir knot daha arttı.”

"Üsteğmen bir knot mu dedi?"

"Her neyse, bu durumda tel örgünün iki yanındayız, o ve ben, hayatlarını kurtardığımı düşünenler benim yanımda, çok büyük bir risk alıp hayatlarını tehlikeye attığımı düşünenlerse onu destekleyecek.

Bu adamla kesinlikle tartışamazdım. Zira o genç hanımla aramdaki tek bağ bu adamdı.

“Demek gerçekten de 'hizip' demek istediniz siz Bay Benet. Sanki bu gemi küçük bir ülke ve-“

Öyle değil mi yani?"

O sizden kıdemli bir subay Dahası, geminin paramparça olmasını engelleyen tek şey ne biliyor musunuz, güverte boyunca uzanan şu halatlar!

Nuh Nebi'den kalma fikirler bunlar Bay Talbot! Üsteğmeni biraz gözünüzde büyütüyorsunuz.

Coombs'a verdiğiniz o aletin olayla bir ilgisi var mı peki?"

"Olmaz olur mu? O iç omurgayı, pruva direği pabucunu ve pruva direğinin alt kısmım gösteren bir maket. Görmek inanmaktır! Direği sağlamlaştırmanın bir yolunu buldum. Biliyorsunuz ne yaparsak yapalım, sallanmasını engelleyemiyoruz. Ama bence onu eski haline getirebiliriz. Eğer başarılı olursam pruva direğine yeniden yelken gerebilir, onu mizana direğinin üzerindeki yelkenlerle dengeleyebiliriz. Bu iki knot daha hız kazanmak demektir Bay Talbot, hem de hafif bir rüzgârla!"

“Bu maketi Albay Anderson'a gösterdiniz mi?

“Görmek inanmaktır. O da ikna oldu."

"Ama Charles olmadı. Ben de ona inanıyorum Bay Benet!

“Ah, tabii. Ama o yalnızca bir -neyse. O sizin arkadaşınız. bu yüzden bir şey söylemek istemiyorum

“Bu defa alışılmadık biçimde sessiz kalacağını göstermek ister gibi bir eliyle ağzını kapattı, ötekiyle gemici selamı verip halat yığınlarının üzerinden atlayarak ön kasaraya girdi, gözden kayboldu. Ben de aceleyle merdivenlerden aşağı yöneldim. Charles subay yatakhanesinin salonunda, kıç tarafa açılan pencereden dışarı bakıyordu; her zamanki gibi geminin sallantısı duruşunu biraz olsun bozmuyordu. Kapıyı açtığımı duyunca bana döndü.

"Neler oluyor Charles?"

Beni anlamamış gibi yapmadı.

“Benet bu defa da kaybettiğimiz direklerden bir kaçını bize geri kazandırmak istiyor, hepsi bu.

"Albay evet dedi mi?"

"Aa, evet. Biliyorsun birilerini ikna etmek konusunda Bay Benet'nin üstüne yoktur. Başarılı bir adam olacak, eğer yaşarsa tabii."

"Ya da eğer biri onu öldürmezse! Peki, risk büyük mü?"

"Kısacası, pruva direği pabucu kırdı. Şimdi direk hareket ediyor. Direği aşağı çektik, palangalar, takozlar falan kullanarak hareketi biraz azalttık. Ama Benet hareketi tümden ortadan kaldıracağım iddia ediyor."

Peki, tehlikeli olan ne?"

Bir tek hata yaparsak direğin alt kısmı geminin dibinde bir delik açabilir. Hepsi bu.

"Birinin bu adamı durdurması gerek."

"Dahası bu yöntemi uygulayacaksak ateş ve sıcak metal kullanmamız gerekecek. Şimdi anlıyor musun niçin itiraz ettiğimi? Üstelik şu halatla yosun temizleme meselesi yine gündeme geldi. Kim bilir, belki başarırız ama risk çok büyük.

"Senin tarafında kim var?"

“Bu da ne demek oluyor?

“Ben senin tarafındayım, tabii."

“Böyle söyleme lütfen. Anlamıyor musun? Bu tür sözler kullanılmaz gemide.

“Ama Benet kullandı."

“Onun da kullanmaması gerek. Her şeyden önce sen bir yolcusun. Bu meselede fikir beyan etmen anlamlı değil.

Buna yanıt veremedim. Karşımdaki sandalyeye oturdu. Acı acı gülümsedi.

“Sen bu meseleyi herkesin içinde tartışacaktın, öyle mi?"

"Senden böyle azar işitmek-"

"Ben seni azarlamıyorum, uyarıyorum. Albay ikimizin de yorumlarını dinledi ve bir karara vardı. Bizim de bu karara göre hareket etmemiz gerekiyor."

"Bir tatsızlık çıkacağa benziyor."

"Sen bu işten uzak dur."

"Ama biz dost değil miyiz? Sana yardım etmeliyim!"

Hayır, anlamında başını sağa sola salladı.

"Zaman kaybetmeden resmi bir itirazda bulunabilirim herhalde. Coombs demir işine koyuldu bile, iki büyük levha yapacak -demirimiz nasıl yetecek

hiç bilmiyorum. Ayrıca uçları vida biçiminde dört demir çubuk ve çubukları vidalayabilmemiz için dört vida somunu yapacak."

"Daha fazla anlatmana gerek yok çünkü gözümün önüne geliyor. Babam nehir kıyısındaki eski yalıya da böyle bir şey yaptırmıştı. Kızgın demirden çubuklarla bel vermiş duvarlara destek yapılmıştı. İyi hatırlıyorum çünkü küçük bir çocukken dikkatle izlemiştim. Kızgın demir çubuklar soğudukça duvarları birbirine yaklaştırmış, binayı toparlamıştı. Çok heyecanlanmıştım, benim için panayıra gitmek gibi bir şeydi."

"Bina ahşap mıydı?"

'Tuğladandı."

"Bilmiyorum farkında mısın ama bizim gemi ahşap. Demircinin yaptığı sıcak demir çubuklar dört kocaman ahşap kaide üzerine monte edilecek. Gözlerin fal taşı gibi açıldı bakıyorum. Tabii çubuklar ahşap kaidelerin üzerindeki geniş deliklere oturtulacak. Adam yeminler ediyor, metal soğuyunca pabucun içinde ince bir kömür tabakasından başka bir şey oluşmaz diyor. Makette hiçbir sorun çıkmadı hakkım teslim etmem gerek. Biraz fazla duman çıktı o kadar."

"Fakat daha kısa bir süre önce Albay Anderson Benet'yi metalle, zincirle, buharla işi olmadığı, yalnızca halatla, ahşapla, yelken beziyle çalıştığı için öve öve göklere çıkarıyordu.

üsteğmen eliyle masaya vurdu.

"Beni iyi dinle Edmund! Direk geminin dibini delip geçmese bile büyük tehlike içindeyiz. Bir ateş sönerken çevreye kıvılcımlar saçılır hiç izledin mi? Metalin üzerinde oluşan kurum tabakasında kıvılcımlar nasıl dans eder sanki canlıymış gibi? Sen hiç tamamen söndüğünü düşündüğün bir ateşin yeniden canlandığına tanık oldun mu? Sıcak demir orada, pabucun içinde kapalı kalacak. Bu arada biz mutlu mesut yolumuza devam edeceğiz. Sanki başka şeyler yetmiyormuş gibi şimdi de bu çıktı. Teknede çatlaklar, eğreti direkler, bitmek bilmeyen miller, şu korkunç hava koşulları. Düşünsene giderek daha da kötüleşecek bir havaya doğru kör topal ilerliyoruz, buna mecburuz çünkü bizi karaya vardıracak tek şey kuvvetli rüzgârlar; yoksa karaya çıkmadan içilebilir suyumuz, hatta yiyeceğimiz tükenecek..."

Soluk almak için durakladı; bu suskunluk sırasında geminin teknesine çarpan suyun sesi duyuluyordu bir tek.

"Kusura bakma Edmund! Bu adam sinirlerimi bozuyor.

Hangi boylamda bulunduğumuzu bir takım hesaplar yaparak bulabileceğini iddia ediyor, -sonra- neyse, daha neler neler! Benim sana bu kadarını bile söylememem gerekirdi. Yapılmasından hiç hoşlanmadığım şeyi kendim...

Bana ne istersen söyleyebilirsin, bana verdiğin sırları hayatım boyunca saklamaktan onur duyarım.

Bu sözlerim üzerine gülümsedi.

"Aman sakın kimseye bir şey söyleme eski dostum. Bu duyduklarını unut gitsin. Senden bir tek bunu rica ediyorum."

“ Merak etme, kimseye bir şey söylemem. Ama duyduklarımı unutacağımı hiç sanmıyorum."

Ayağa kalktı, kıç tarafa bakan pencerenin önünde durdu. "Edmund!"

"Efendim?"

Bana güveniyor musun?"

Heyecanlı gibisin, bana sözünü etmediğin başka tehlike1er de mi var? Tabii ki güveniyorum.

Hızla masaya döndü.

"Git üzerine doğru düzgün bir şeyler giy. Sakın muşamba olmasın. Sonra çukur güverteye git. Orada açıklık bir yerde dur. Ne olursa olsun oradan bir yere ayrılma. Hadi, çabuk ol!"

Geçici olarak paylaştığım kamaraya koştum, pardösümü, gece kostümümü çıkartıp gündelik giysilerimi üzerime geçirdim. Hayatım boyunca hiç bu kadar hızlı değiştirmemiştim üstümü. Soluk soluğa çukur güverteye vardım, soluk alışımın yeniden normale dönmesi için ana istralyalardan birine yaslanmam gerekti. Bay Brocklebank'in, üzerindeki kokuşmuş pelerinin eteklerini toplayıp yemek salonuna girdiğini gördüm. Charles'ın bu denli heyecanlanmasına yol açacak bir şey olmuyordu çukur güvertede. Eğilip kıç tarafa baktım.

"Haa!"

Kıç tarafta, rüzgârın estiği yönde o ana kadar gördüğüm en kara bulutu gördüm. Bulutun üzerindeki gri yerler onun pis su bırakacağını gösteriyordu, üstelik pis su bize zaten yapacağını yapmışken. Kamarot, bu iğrenç görüntüyü gözlerimin önünden silmek ister gibi yolcu güvertesinden dışarı çıktı. Üstelik bulut giderek bize yaklaşıyor, kendi rüzgârıyla birlikte

üstümüze doğru geliyordu. İşte şimdi yelkenlerimiz büyük bir gürültüyle şişip iniyor, sonra yeniden şişiyor, geminin burnu yavaş yavaş sancaktan iskeleye doğru dönüyordu. Bulut denize değecek gibiydi, sonra birden sanki bizi sarıverdi. Buz gibi sular tıslayarak güverteye giriyordu. Sanki ben bir nehre karşı duruyordum da sular hiç durmadan yüzüme, bedenime çarpıyor, soluk almamı engelliyordu. Sırılsıklam olmuştum, öyle ki sonunda elim gevşedi, tutunduğum ana istralyadan uzaklaşarak yemek salonuna doğru sendeleyerek ilerledim. Ama o anda Charles'a verdiğim söz aklıma geldi. Bu yüzden yine biraz önceki yerime döndüm. Dönerken hayatımda ilk ve son kez Charles'a küfrettim. Dalgalar yine üzerime abanmaya başladı. Giysilerim üzerime yapışmıştı, ismi lazım değil, bazı giysilerime kadar ıslanmıştım. Sonra birden daha soğuk bir rüzgâr esmeye başladı; üzerimdekiler bedenime iyice yapıştı. Derken sanki biri sihirli değneğini dokundurmuşçasına güvertedeki fırtına diniverdi. Başımı yukarı kaldırdım. Rüzgâr hâlâ sert esiyordu. Deniz de gökyüzü de kapkaraydı. Kamarot Webber yolcu güvertesinin kapısını açmış, pişmiş kelle gibi sırıtıyordu.

"Bay Summers sevgi ve saygılarım iletiyor, efendim! Artık banyonuzu yaptığınıza göre içeri gelebilirmişsiniz."

(3)

"Banyo ha!"

Paldır küldür yolcu güvertesine daldım, giysilerimden sular akıyordu. Eski kamaramın önüne gelmiştim ki üzerimden akan sulara basıp kaydım ve bir küfür patlattım. Sonra aklıma sessiz sakin yatan zavallı, hasta Zenobia geldi. Colley'in kamarasına yönelmiştim ama birden, hâlâ subay yatakhanesinde kaldığımı hatırladım. Merdivenlerden inerken biraz daha dikkatli olmaya çalıştım. Kapıyı Webber açtı.

"Üstünüzdekileri alayım, efendim."

Phillips de oradaydı.

“Üsteğmenin selamları var, efendim!

Zımpara gibi sert bir havlu uzattı bana. Çırılçıplak soyunup havluya sarındım. Kendimi baştan ayağa kurularken gülmeye başladım. Sonra ıslığımla bir melodi tutturdum.

"Bunlar da ne?"

Üsteğmen gönderdi, efendim.

"Aman Allahım!"

Bir: Keçe gibi bir yelek. İki: En düşük rütbeli subayın bile giymeyeceği türden kazık gibi sert bir gömlek. Üç: En az iki parmak kalınlığında bir yün fanila. Dört; Bir gemici pantolonu -neyse ki, ismi lazım olmayan o giysiden değil, yalnızca pantolon! Son olarak: Bir deri kemer.

"Benim bunları giyeceğimi..."

Birden işin komik yanı ağır bastı. Üstelik bunları giyersem kaşıntımdan da kurtulacaktım. Tıpkı çocukken giymeye özendiğimiz o "kıyafetler" gibi, hani kafada kâğıttan bir külah, elde tahtadan bir kılıç...

fa kendim giyinirim."

Evet, kesinlikle kendi başıma giyinmeliydim. İnsanın kendini bu türden şeyleri giymeye alıştırması gerekiyordu önce. Ama giysiler kuru ve hayrettir, sıcacıktı. Aslında bütün bunları üzerime giyince terlemeye başlayacağımı sanıyordum fakat daha giyinmem bitmeden bu kostüm değişikliğine alışmıştım bile. Tabii bu giysilerin içinde insanın zarif görünmesi mümkün değildi. Üzerinizde böyle giysiler varken sanki daha bir gevşiyorsunuz, hareketleriniz zorunlu olarak daha bir kabalaşıyor. Aslına bakılırsa, şu yapmacık hallerimden, kasıntılığımdan ve "asalet" merakımdan sıyrıldığım gün o giysileri üstüme geçirdiğim gündür. Ayrıca, Oldmeadow'un askerlerinin niçin her zaman en düzgün biçimde sıralanabildiğim, neden her zaman tüfeklerini yutmuş gibi dimdik göründüklerini; düzenli olarak bir araya toplanmalarına, sıraya girmelerine karşın bizim gemici tayfasının niçin asla üniformalı askerlerin o eğitimli, ciddi havasına bürünemediğini de yine o gün anladım. Bunun nedeni gemici kostümleri -yani bu çuval gibi giysilerdi. Kırışık buruşuk, pot yapan giysiler geometrik bir organizasyonu olanaksız kılıyordu.

Subay yatakhanesinin salonuna çıktım. Üsteğmen uzun bir masada oturuyordu; masanın üzeri bir sürü kâğıtla kaplıydı.

"Charles!"

Başım kaldırıp beni görünce sırıttı.

“Yeni giysilerini nasıl buldun?

Sıcak ve kuru. Peki, söylesene, nasıl görünüyorum?

"idare eder."

“Sıradan bir gemici gibi oldum. Bir hanımefendi beni böyle görse ne der? Gemidekiler ne diyecek acaba? Ayrıca sen bunları nereden buldun? Bu geminin her yeri sırılsıklam, hiç değilse rutubetli. Kuru bir köşe bulmak mümkün müydü burada?"

"'Bazı yöntemlerimiz var tabii. Bir çekmecenin ya da kutunun içine doğru maddeyi koyarsan... Neyse, boş ver, bunun bütün mürettebat için uygulanması olanaksız. Ayrıca sözünü ettiğim maddeyi kullanmak herkesin harcı değil.

"Bir arkadaşımın kibarlığı beni hiç bu kadar duygulandırmamıştı. Homeros'un öyküsündeki Glaucus ile Diomede gibiyiz. Biliyorsun, bu ikisi zırhlarını değiştirirler. Zırhlardan biri altın, ötekiyse bronzdur. Sevgili

dostum, ben sana vaftiz babamın himayesini vaat ediyorum. Benim vaat ettiğim zırh bronz. Senin bana verdiğin zırh ise altın."

"Bu öyküyü hiç duymamıştım. Ama yine de memnun olduğuna sevindim."

"Memnunum, hem de nasıl."

Gülümsemeden önce biraz tereddüt etti gibi geldi bana. Bir şey değil, yani fazla bir şey yapmadım ki.

Benimle güverteye gelir misin? Bu giysilerle ilk kez toplum önüne çıkarken bana destek ol istiyorum.

"Şu kâğıtları görüyor musun? Su, bisküvi, biftek, domuz eti, fasulye - bunlardan iktisat yapmak... Neyse, bunları halledince de gidip Coombs'un yaptığı işe bir bakmam gerek, sonra da denetim için..."

"Tamam, tamam, anlaşıldı, kendi başımayım. Hadi bakalım!

Subay yatakhanesinden çıktım, büyük bir cesaretle yukarı yöneldim, yemek salonuna girdim. Tek kara subayımız olan Oldmeadow oradaydı. Beni ancak birkaç dakika süzdükten sonra tamyabildi.

"Aman Allahım, Talbot! Ne olmuş size böyle? Donanmaya mı katıldınız? Hanımlar ne diyecekler sizi böyle görünce?

"Ne derlerse desinler."

"Diyecekler ki gemiciler geminin ön tarafında kalmalı, kendilerinden üst düzeyde olanlar için ayrılan arka tarafa geçmemeli. Ama siz yine de geminin bu tarafından uzaklaşmasanız iyi olur, yoksa subaylardan biri zevk için sırtınıza halatı geçiriverir."

"Hayır, geçiremez, efendim. Bir beyefendinin beyefendi olduğunu göstermek için ille de üniformaya gereksinimi yoktur. Bu giysiler içinde çok rahatım, dahası bu giysiler kuru. Siz de kendi üniformanız için aynı şeyleri söyleyebilir misiniz?"

“Hayır, söyleyemem. Çünkü geminin subaylarıyla o kadar enseye tokat değilim.

"Efendim?"

"Yani bu çapulcu giysilerini bana verecekler diye donanma subaylarıyla sıkı fıla olmam demek istiyorum. Şimdi gitmem gerekiyor."

Geminin sallantısına karşın rahatça yürüyerek salondan çıktı. Konuşmayı böyle kestiğine göre belli ki tartışmaya girmek istemiyordu. Aslında munis bir adam olduğunu düşünüyordum, belki de hakikaten öyleydi. Benimle kaba konuşmuştu, sesinde öfke var gibiydi. Ama gemimizin durumu kötüleştikçe, hayatlarımız tehlikeye girdikçe, tehlikeler büyüdükçe yolcuların kişilikleri, birbirlerine karşı davranışları, aralarındaki ilişkiler de değişmişti. Herkes herkesin, deyiş yerindeyse, sinirine dokunmaya başlamıştı. Bir zamanlar bizim için bir eğlence vesilesi olmaktan öteye gitmeyen Bay Brocklebank, örneğin, sinirlerimizi bozuyordu artık. Pike ailesinin üyeleri, yani anne, baba ve küçük kızları bile kendi aralarında bölünmüşe benziyordu. Ben ve Oldmeadow-

"Edmund. Kendine hâkim ol!"

Pencereden dışarı, ufka doğru baktım. Deniz değişmiş, biraz daha düzleşmişti. Deniz yüzeyinde koşturan beyaz atlar peşimize düşüp bizi yakalamak istiyor ama kendi dalgaları içinde kaybolup gözden yitiyordu. Sabit hızla, tutarlı bir biçimde esen ana rüzgârın hızı ara ara farklı yönlerden aniden ortaya çıkıveren esintilerle kesiliyor, böylece bizi izleyip yok etmek için emir almış dalgaların yönü de değişiyor, dalgalar büyümeden kırılıp yok oluyordu.

İstem dışı bir ürperti bedenimi sardı. Yeni kostümümü giymiş olmanın verdiği heyecanla havanın ne kadar soğumuş olduğunu fark edememiştim. Yemek salonunun içi bile buz gibiydi.

Salonun kapısı açıldı. Arkamı dönünce minik Bayan Brocklebank'in ellerini göğsünde kavuşturmuş halde, ileri doğru bir adım attığını gördüm.

"Nerde olduğunu sanıyorsun sen?"

Ayağa kalktım. Bir çığlık attı.

Bay Talbot! Tanımadım sizi, kabalık etmek-“

“Siz kim olduğumu sandınız hanımefendi?"

Birkaç saniye orada öylece durup ağzı açık bana baktı. Sonra birdenbire döndü, salondan dışarı fırladı. Kendi kendime gülmeye başladım. Ufak tefek hoş bir kadındı ve aslında bir erkek bu giysileri giymekten çok daha kötüsünü yapabilirdi ona. Bu kostüm gerçekten de toplumun çeşitli katmanlarından insanlar için bir sınav olarak kullanılabilirdi.

Yine yerime oturup denizi izlemeye başladım. Yağmur damlacıkları pencereye vuruyordu. Dalgalar yeni bir yön tutturmuştu bile. Beyaz atlar çoğalmış, kendilerini yaratan dalgaların tepesinde dörtnala koşmaya başlamıştı. Hızımız artmış gibi geldi bana. Derken şap diye bir ses duyuldu. Denize salınan paraketeden geliyordu ses. Parakete geminin kıç tarafında bizden uzaklaştı, uzaklaştı. Salonun kapısı açıldı, içeri başsavcı kâtibi Bowles girdi. Paltosunun üzerindeki su damlalarım eliyle silkeledi. Beni görmüştü ama çok büyük bir şaşkınlık göstermedi.

“Günaydın, Bay Bowles!"

“Günaydın, efendim. Haberleri duydunuz mu?

"Hangi haberleri?"

"Pruva direğini. Bay Benet ile demircimizin yürüttükleri hazırlıklar ertelenmiş. Dolayısıyla direğin eski haline gelmesi de şimdilik mümkün değil."

"İnanın bunu duyduğuma çok sevindim. Peki ama neden?"

"Demiri eritmek için yeterince kömür stoğumuz yokmuş. Üsteğmen stokları kontrol etmiş ve şimdiye kadar sandığımızdan daha fazla kömür tükettiğimizi anlamış.

"Belki böylesi daha iyidir, Albay'ın da kararını gözden geçirmek için daha fazla zamanı olur hem. Peki şimdi ne yapacaklarmış?"

"Kömür yapacaklarmış. Pruva direğinin pabucu parçalanmış. Parçalanan yerleri bir araya getirmek için demir kullanacaklarmış”

"Evet, üsteğmen de öyle söylemişti."

"Ah, evet. Neyse, biliyorsunuz, değil mi? Bazıları Bay Summers'ın kömür kaynaklarımızın yetersiz olduğunu öğrenince çok üzülmediğini söylüyor. Bay Benet bu durumdan hiç hoşlanmamış ve belki üsteğmen bir hata yapmıştır diye stokları bizzat incelemek için izin istemiş. Tabii bu isteği hemen reddedilmiş."

"Bay Benet farkında değil mi yapmak istediği işin ne kadar tehlikeli olduğunun? Adam tam bir salak!"

"İşte sorun da bu ya Bay Talbot. Bay Benet salak değil. Yani tam bir salak değil."

"Bence kendini şiir yazmaya vermeli, hiç değilse şiirlerin, onları okuyacak birkaç hassas eleştirmenden başka kimseye zararı dokunmaz.

İnanamıyorum, paramparça bir gemi, sağı solu belli olmayan, aksi mi aksi bir kaptan..."

"O kadar da aksi sayılmaz, efendim. Önyargısız bakınca Bay Benet'nin kaptanımızın yaşamını renklendirdiği söylenebilir."

“Bay Bowles' Lütfen taraf tutmayalım."

“Hiç önyargı yok, efendim. Cumbershum sıcak demir meselesinden yana değil.

"Bay Summers da değil."

"Buruşuk yüzlü, yaşlı marangoz Bay Gibbs de değil. Ne de olsa o bir marangoz, işi hep ahşapla. Doğal olarak adam sıcak metalin tahtadan mümkün olduğunca uzak kalmasından yana. Topçumuz Bay Askew projeyi onaylıyor. 'Aramızda kızgın demirin lafı mı olur?' diyor."

"Herkes tam kendine göre yanıtlar vermiş. Sanki bir komedinin kahramanlarıyız."

Birden huzursuz olmuştum. Ayağa kalktım.

"Şey, Bay Bowles, benim kalkmam gerekiyor."

Yemek salonundan rüzgârlı soğuk güverteye çıktım, sonra da merdivenlerden inip yolcu güvertesine göre biraz daha sıcak olan subay yatakhanesine girdim. Charles gitmişti. Webber içmem için biraz *brandy* getirdi. Bacaklarımı iki yana açmış pencereden dışarıya bakıyordum. İnsan kısa bir zaman önce gerçekleşmesi için yalvardığı bir şey gerçekleşince bu durumu ne çabuk kanıksıyor. Kaşınırken neler çektiğimi unutmuştum bile.

İşte yine şap diye bir ses gelmişti.parakete sudan çekiliyordu.

“Bu adam resmen ahmak!”

Bu konuşan Bay Benet'ydi. Subay yatakhanesinin salonuna sessizce girmişti.

"Kim? Vardiya çavuşu mu?"

“Kıç taraftan çekmesi gerek halatı. Böyle giderse ne cam kalacak ne çerçeve.

“Kömür meselesi ne âlemde?"

“Siz de duydunuz demek. Haberler şimşek hızıyla yayılıyor. Coombs halledecek. Bekliyorum. Her şey ona bağlı.

“Size bağlı değil mi yani?

'Tabii denetim bende. Neyse ki Coombs, birileri gidip depolarda sayım yapmadan önce orada tam olarak kaç tabaka demirimiz olduğundan emin.”

"Neyse, onca işinizin arasında bu kısa mola size iyi gelmiştir herhalde.

"Çalışırken acılarımı unutuyorum Bay Talbot. Doğrusu sizi hiç kıskanmıyorum. Günün yirmi dört saati boş boş dolaşıp ayrılık acısı çekiyorsunuz."

"Durumumu hatırlamanız ne hoş Bay Benet; ikimiz de aynı acıları çektiğimize göre, şey, *Alcyone* ile yan yana kaldığımız o kısacık zamam siz de hatırlıyorsunuz, değil mi?"

“Her dakikası, her ânı zihnime kazılı.

Benimkine de. Herhalde hatırlıyorsunuz, balodan sonra hastalanmış, bir süre kamaramdan çıkamamıştım

“Öyle mi? Bilmiyordum."

“Bilmiyor muydunuz? Size söylemediler mi? Şey, o arada rüzgar çıkmış ve *Alcyone* bizden ayrılmak zorunda kalmış…”

Hem de acilen. Ama ben sizin durumunuzu bilmiyordum. Benim de kendi dertlerim vardı tabii. Canândan ayrı düşmek...

“ah, bayan Chumley”den ayrı düşmek… ama o benim hasta yatağından kalkamadığımı biliyordu herhalde.

“Aslına bakarsanız benim bir gemiden ötekine geçişim…biraz hızlı oldu... sizin subaylarınızdan biriyle yer değiştirmem yani...

"Jack Deverel'le.

"Evet. Sevdiğimden ayrı düşmek bana her şeyden daha ağır geldi. Gerçi nazik kaptanınız beni çok iyi karşıladı ama..."

“Nazik mi? Biz aynı kişiden mi söz ediyoruz?”

"...sanatımda buldum ben teselliyi."

"Mühendislik dehanız için en uygun yere geldiğinizi nereden bilecektiniz tabii."

“Esin perimden söz ediyorum. Şiirlerimden. Ayrılık bana öyle bir vurdu ki kızgın demire vurulunca nasıl kıvılcımlar saçılır çevreye, işte benim dudaklarımdan da öyle dökülmeye başladı dizeler.

Bay Benet sol elini uzun masaya koydu, sol kolunun üzerine yaslandı. Öteki elini de yüreğinin yerini vurgulamak istercesine göğsüne götürmüştü.

Sonra göğsünün üzerindeki elini acı içinde kıvranan denize doğru uzattı.

Gemiden gemiye verdi bir selam.

Yazık, sondu ettiği kelam!

Gözünden süzülen bir damla yaş,

Oldu yüreğim sanki bir taş.

Orada öylece durdu, ne ağladı, ne güldü.

Hain gemiciler halatları çözdü.

Ayrılırken iki gemi birbirinden,

Kanadı kalbim en derinden.

Halatlar gerildi, yelkenler şişti,

Tanrım, o ne hazin gidişti.

Duralım, kapılmayalım bu kara rüzgâra,

Bundan böyle yüreğim hep, hep yara.

“Eminim, kâğıda geçirilip biraz düzeltildiğinde çok güzel bir şiir olacak Bay Benet."

"Düzeltildiğinde mi? Ne hatamı buldunuz?"

"Bir iki ufak tefek şey vardı ama neyse, bunu bir kenara bırakalım şimdi. Bayan Chumley hiçbir şey söylemedi mi ayrılırken?"

"Leydi Somerset ile Bayan Chumley konuşuyorlardı. Sonra sizin geminizden dönmekte olan Bay Truscott'la, yani doktorla konuştular."

"Ne konuştuklarım duyamadınız mı?"

"Sonra hemen yola çıktılar; Sör Henry güverteden ayrılıp aşağı indi. Derken Leydi Somerset küpeşteye yaslanıp bize selam verdi."

Teğmen Benet doğruldu. Yumruk yaptığı elini ağzına götürdü; ağzından avucunun içine bir şey koyarmış gibi yaptı. Sonra zarif bir hareketle elini ileri doğru uzatıp avucunu açtı. Sanki avucunun içinden denize doğru bir şey fırlatıyordu.

"Kibarca tükürmenin bir yolunu bulmuş gibi geldi bana Bay Benet. Bay Tommy Taylor”un dediği gibi 'kadehlerin içine isabet ettirmek' bir meziyet sayılıyormuş halk arasında."

"Kötü niyetlisiniz Bay Talbot! Bize bir buse gönderiyordu."

"Peki Bayan Chumley... Onun ne dediğini hiç duyamadınız mı?

"Ben aşağıda eşyalarımı yerleştiriyordum. Sonra silistreyi duyunca o anın geldiğini anladım. Webber"i bir kenara ittim. Merdivenlere koştum ama güverteye vardığımda çok geçti.

iki gemi birbirinden ayrılmıştı bile. Siz, asla anlayamazsınız halatlar içeri alındıktan sonra, o iki gemi bir daha asla yan yana gelmemek üzere birbirinden ayrıldığında insanın içini nasıl bir çaresizliğin kapladığım. Sanki iki ayrı kıtaydılar artık. O tanıdık yüzler birdenbire yabana, gelecekse bilinmez oluverdi. Ölüm gibi bir şeydi!"

“Bunu anlayabilecek bir kişi daha varsa o da benim, beyefendi.”

"Ben de öyle dedim, zaten."

"Neyse, Bayan Chumley hiç konuşmadı mı?"

"O da küpeşteye doğru geldi. Çok kötü görünüyordu. Herhalde yine deniz tutmuştu. Biliyorsunuz, Bay Talbot, deniz tuttuğu için perişan olmuştu zavallıcık."

"Ah, zavallı melek! Gözyaşları içinde geçirdiğim gecelerden, arzularımdan, başka erkeklerin onun yanına yaklaşmasından nasıl korktuğumdan, onunla konuşamamanın, onun yanında olamamanın verdiği acılardan uzun uzun söz edecek değilim. Bay Benet. O Hindistan'a doğru gidiyor, bense Avustralya'ya! Gemilerimizin mucizevi biçimde yan yana geldiği o değerli birkaç saat içinde tanıdım onu. Birlikte yemek yedik. Sonra güvertede dans ettik. Allahım, Atlantik'in ortasında böyle bir balo görülmüş müdür? Sonra ben fenalaştım, belki biliyorsunuz başıma darbeler almıştım. Kamaramda baygın yatarken gemilerimiz ayrılmış. Kısacası, siz *Alcyone'dayken,* yani Leydi Somerset'in peşinden koşarken. Bayan Chumle"in gemide neler yaptığını bana biraz anlatırsanız... Bunun benim için ne kadar önemli olduğunu..."

"Ben Leydi Somerset'e tapmakla meşgulken diyeceksiniz herhalde,"

"O, yani Bayan Chumley, sizin tanıdığınız biri, hatta sırdaşımız sayılır... Bu utanç verici ilişkinizde -neler söylüyorum ben- bu gönül bağınızda size..."

"Hayatımın aşkı, beyefendi."

"Çünkü onunla geçirdiğim o saatlerden sonra ben artık eski ben değilim. Onu gördüğüm anda, sanki yıldırım çarptı beni. Nasıl anlatsam… *Coup de*

foudre. deyişi belki size daha tanıdık gelir...

"Bir daha söyleyin bakayım."

"Coup de foudre."

"Evet bir yerden çıkaracağım!"

"O gece, ayrılmadan önce beni, bu iki gemideki herkesten daha çok önemsediğini söylemişti. Sonra da bir *billet douxz* verdi…"

"Tanrı aşkına doğru söyleyin şunu, *billet doux..*

"Bu beni cesaretlendirmeli mi?"

"içeriğin ne olduğunu bilmezsem buna nasıl yanıt verebilirim?

"Ah, o sözler yüreğime kazındı. Bu genç kız, iki geminin denizin ortasında nasıl yan yana geldiğini daima hatırlayacak ve bir gün bu gemilerin aynı limanda demir atmasım umut ederek yaşayacak."

Bay Benet başını iki yana salladı.

"Ben bunda sizi cesaretlendirecek bir şey bulamadım, beyefendi.

"Hiç mi? Hadi canım. Biraz olsun... Hiç mi?

"Belki biraz. Aslında bu bana daha çok -sözcük tanıdık gelir mi bilmem- bir *conge* gibi geldi. Siz nasıl diyorsunuz? Eee…"

"Bir veda mı?"

"İçinde biraz da rahatlama var sanki!

"Buna inanmak istemiyorum!"

"Hatta bu ilişki en acısız biçimde son bulacağı için rahat bir soluk almış gibi...

"Yo, olamaz!"

"Biraz cesur olun. Bay Talbot! Ben ağlayıp sızlıyor muyum? Üstelik o muhteşem insanı bir daha görme umudum bile yok. Benim tek tesellim sanatım!"

Bay Benet sözlerini bitirir bitirmez kendi kamarasına girdi. Öfkeden deliye dönmüştüm.

"Söylediği tek söze bile inanmıyorum!

Çünkü o hâlâ gözlerimin önündeydi -genç bir kızın yüzü. Gerçi yüz hatları, ne kadar denediysem bir türlü tam olarak gözümün önüne

gelmiyordu ama oradaydı işte, lavanta kokusuyla, karanlıkta parıldayan gözleriyle, kulağıma tutku dolu fısıldayışıyla...

"Hayır, olamaz!"

Benet onu öyle görmemiş, onun sesini duymamıştı.

“Biliyorum, o da benim hissettiklerimi hissediyor!

(4)

Öfkem dinene kadar bizi ayıran sulara baktım durdum. Ama acım hiç azalmadı. Arkamda bir kapı açılıp kapandı, sonra Benet'nin ayak seslerini duydum; her zamanki gibi aceleyle bir yere gidiyordu. Sonra bir kapı daha açılıp kapandı. Benet yatakhanenin salonundan çıkmıştı. Dönüp bakmadım. Belli ki adam beni sinirlendirmeye, umutsuzluğa sürüklemeye çalışıyordu; ne de olsa öteki gruptandı. Charles bu sözcüğü kullanmamı yasaklamıştı ama ben yine de onun iyiliği için bunu yapabilirdim. Benim desteğim gerekliydi ona. Aklımda bu düşünceyle Webber"e seslendim, muşambalarımı, çizmelerimi giymem için bana yardım etmesini istedim. Sonra zar zor çukur güverteye çıkıp Charles'ı aradım ama o görünürlerde yoktu. Fakat... sanki açık denizde görünmez bir sınırı geçmiştik. Deniz artık, mavi ya da gri değil, basbayağı yeşil görünüyordu. Hava gerçekten de biraz daha soğumuştu. Yanağıma düşen birkaç küçük su damlacığı orada dondu gibi geldi bana. Rüzgâr güneybatıdan esiyor, gemimizse güneydoğu yönünde ilerliyordu. Fırtına dinmişti; şimdi gemimizi hızla sürükleyen kuvvetli bir rüzgâr vardı. Alçak bulutların hemen altındaki sis tabakası yavaş yavaş dağılıyor, batı yönünde ufuk yeniden görünmeye başlıyordu. Direklerimiz kısa, yelkenlerimiz yetersiz olduğu için gemimiz yine hafif hafif yalpalamaya başlamıştı. Ama hiç değilse baş kıç vurmuyor, Charles'ın gövdesine bağladığı halatlarsa sağlam görünüyordu. Mürettebat koşuşturup duruyordu. Yelkenlerin değişmesinden sorumlu olanlardan, gözcülerden ve dümeni idare eden vardiya çavuşlarından söz etmiyorum tabii. Vardiyadaki öteki gemicilerden söz ediyorum; harıl harıl ön kasaradan ana direğin bitalarına, oradan da arka kasaraya, yani geminin kıç tarafına ve kıçüstü güvertesine inen merdivenlerin yanlarına güvenlik halatları çekmekte olan mürettebattan. Bu hareketlilik insanı endişelendiriyordu. Onları izlerken Charles Summers'ın ön kasaradan çıktığını gördüm. Eliyle alnını ovuşturup duran Bay Gibbs ile bir şeyler konuşup yine ön kasaraya girdi. Sonra pruva

direğinin oraya gidip takozların durumunu gözden geçirdi ve güvenlik halatlarının çekilmesinden sorumlu ufak tefek subayla bir şeyler konuştu. Sonra halatları bizzat kontrol etti; rasgele birkaç tanesine şöyle bir yüklendi. Halatlardan birinin bağlanmasıyla ilgili ufak bir sorun çıktı galiba ama Charles sonunda tatmin olmuş gibi görünüyordu. Yukarı çıkıp ön kasaradaki kampana direğinin altında birine bir şeyler söyledi, o arada beni gördü, selam vermek için kolunu kaldırdı. Ben de aynı hareketi yaptım ama yanına gitmedim. Charles şimdi ön kasaranın orada başkalarıyla konuşuyordu. Sonra dönüp bana, çukur güverteye doğru ilerledi.

“Hâlâ kuru musun?"

“Gördüğün gibi muşambamı giydim. Hem sıcak tutuyor hem de kuru. Hava bayağı soğumuş.

"Sonunda aradığımız rüzgârları bulduk, gerçi olmaları gereken yerden hayli uzakta, çok daha güneyde bulduk ama..."

“Ne değişiklik ama!"

“Evet, öyle. Suların da kendi adaları, kıtaları, yolları var.

“işte şimdi biz farklı bir kıtadayız.

“Güvenlik halatları insanı ürkütüyor.

"Yalnızca önlem."

“Keyifli bir halin var.

"Aslında keyiflenmek için bir neden yok ama evet, keyifliyim galiba. Gel kulağına bir şey söylicem: Coombs aşağıda kömür yapmaya çalışıyor. Bu günler alır. Üstelik hava daha da sertleşecek. O zaman pruva direğiyle oynamak iyice zorlaşacak."

"Grubumuz yükselişe geçti desene!"

"Kullanma dedim şu sözcüğü!"

“Kusura bakma. Unutmuşum.

"Albay Anderson valiye senin gemide sorun çıkardığım söylese ne yaparsın?"

“Vaftiz babam için tuttuğum günlük var oldukça asla böyle bir şey yapamaz.

"Evet, unutmuşum; sanki üzerinden yıllar geçti. Ama rica ederim, benim hatırım için, aramızda bir bölünme olduğu izlenimini veren sözler

kullanmaktan vazgeç. Kısacası, keyfim yerinde çünkü gereksiz bir iş ertelendi; tehlike şimdilik biz den uzakta.”

“Ben de hızımız artsın istiyordum aslında. Ama ödemek zorunda kalabileceğimiz bedeli öğrenince..."

"Sana bir tavsiyede bulunabilir miyim? Muşambam yalnızca kendini kuru tutmak için giy, yani asıl işlevi için. Bunların içinde insan terliyor. Sonra bir bakarsın zaten kırk yılda bir yapabildiğin banyonun sağladığı temizlik uçup gitmiş."

Söylediklerini vurgulamak istercesine kafasını salladı, sonra güverteden yürüyüp ön kasaraya girdi. Kendi kendime mırıldandım.

"Göz kırpma da salla baş; muşamba giyersen kokarsın leş."

Sonra, Bay Brocklebank'in hemen birkaç adım ötede durduğunu fark ettim. Sancak tarafında, ana ıstralyanın altında duruyordu; bir kolunu ana istralyaya bağlı bir halata yaslamıştı. Nereden bulduysa, üzerine arabacıların giydiği türden eski, yıpranmış, leş gibi bir pelerin giymişti. Pelerini bedenine öyle bir sarmıştı ki adamı görseniz heykel sanırdınız. Kastor şapkasının tepesinden geçen bir çeşit bağcık çenesinin altında bağlanmıştı. Galiba bir kadın çorabıydı bu. Tombul yüzünde melankolik bir hal vardı. Boş boş çevresine bakıyor gibiydi ama kim bilir belki de kendisiyle ilgili derin düşüncelere dalmıştı. Onunla konuşmak istemiyordum çünkü bana, Bayan Chumley ile ilgili bildiklerimden fazlasını anlatamayacağından emindim. Bu yüzden başımla bir selam vererek yanından geçtim, yolcu güvertesine girdim. Soylu davranıp yeniden taşınmayı teklif ettiğim kamaranın kapısı ardına kadar açıktı. Ben oraya doğru yaklaşırken Phillips elinde bir kova ve bir fıçıyla kamaradan çıktı, çukur güvertenin iskele tarafına doğru yöneldi.

Wheeler o son, korkunç, trajik eylemini bu odada gerçekleştirmişti. O olaydan beri bu kamaraya adımımı atmamıştım. Ani bir kararlılıkla kendimi toplayıp kapıdan içeri girdim. Her şey eskisi gibi görünüyordu ama çevre biraz daha temiz gibiydi. Önceden hardal rengi olan duvarlar ve tavan -donanma yolculara ancak bu kadar konfor sunabiliyordu-parlak beyaz yağlıboyayla boyanmıştı. Bu kadarı bile insanın içini açmaya yetiyordu. Duvarlara şöyle bir dokununca boyanın kurumuş olduğunu gördüm. Artık bu kamaraya geri dönmemek için hiçbir mazeretim kalmamıştı. Yelken bezinden sandalyeye oturup buranın sıradan bir kamara olduğuna, geçmişte yaşanan tatsız olaylarla bu kamaranın hiçbir bağlantısı olmadığına kendimi

inandırmaya çalıştım. Fakat bunu başaramadım. Ne kadar uğraşırsam uğraşayım, gözüm duvarda, hemen yatağın başucuna yakın duran mapaya takılıyordu. Ölen adamın kaskatı kesilmiş eli mapaya asılı kalmıştı; bedeni yatağın ahşap iskeletinden farksızdı. Düşüncelerim Colley'den uzaklaşıp Wheeler"a vardı. Wheeler tam önümde duruyordu. Başı dikti, tüfeğin namlusu yüzünden ancak bir iki santim uzaktaydı. Bu sahneye takılıp kaldım. Sanki adamın, onu yanlış bir amaca, kendi yok oluşuna doğru götüren cesareti bana da bulaşmıştı. Benim de başım dikti, gözlerim ileri bakıyordu. Onun gördüğü son görüntü benim de göreceğim son görüntü olacaktı: Güvertenin duvarını oluşturan bu kocaman, eski kalaslar.

Üzerimde gemici giysilerim ve muşambam olmasına karşın üşümüştüm ama bu üşüme yalnızca havanın soğukluğundan kaynaklanmıyordu. Duvara dikkatlice sürülen beyaz boya köşedeki kan izlerini örtmüş ama tabii duvarlardaki, tavandaki hasarı saklayamamıştı. Wheeler'ın başının hemen üstündeki kalasta bir yarık göze çarpıyordu. Tüfekle bir iki santimden ateş edilince beyin ve kafatası kurşuna pek büyük bir engel oluşturmuyor. Kalaslardaki yarıklardan birinin iç kısmına fırçayla boya sürülmüş olmasına karşın oraya bıçak gibi saplanmış bir şey gözüme ilişti. Boya işini aceleyle bitirmeye çalışan gemici yarığa saplanmış bu şeyi, ölen adamdan kalan bu hatırayı da beyaza boyamıştı. Dikkatle bakınca başka izler de gördüm, sonra kafatasının patladığı o anda tam olarak neler olduğunu intikal ettim. Aslında hiç etmesem daha iyiydi. Patlamayla birlikte beyin ve kafatası parçalarının nasıl her yana saçılıp duvarlara, tavana yapıştığını gözümün önüne getirebiliyordum. Burası uyunacak bir yer olmaktan çıkmıştı ama yine de burada kalmak zorundaydım, zira bundan çekindiğimi anlayan herkes, gemidekiler, sonra da bütün Yeni Güney Galler bana gülecekti.

Güverte ayaklarımın altında hareket etti, çizmeli ayaklarımın biri ötekinden ayrıldı. Prettiman'in kamarasından bir inleme sesi geldi. Belli ki inleyen çok acı çekiyordu ama yine de ses bana bu kamaranın dışında bir hayat olduğunu hatırlattığı için menmun oldum. Ahmak Prettiman! Sözde filozof! Dikkatim ölen adamlardan başka yöne kaymıştı. Ee, na'palım, diye düşündüm, kendi ahmaklığının cezasını çekiyor. Bay Prettiman ve nişanlısı Bayan Granham hangi gruptandılar acaba? Düşüncelerim iki kamara arasında gidip geliyordu. Eğer böyle aklı başında bir kadın bu adamı koca olarak almayı kabul ettiyse... Ama Prettiman varlıklı bir adamdı; varlıklı adamlarla paraları için evlenmek isteyen çok olur. Her neyse, eğer burada yatması gereken Bayan Granham olsaydı, bunu nazlanmadan yapardı. Bu

düşünce aklıma yine bu kamarada yaşanan korkunç olayları ve bunların belirgin izlerini getirdi. Ayağa kalkıp hole çıktım. Çukur güverteye açılan kapıdan güvertenin baştan başa suyla kaplı olduğunu gördüm. Aradığımız hava kendini göstermeye başlamıştı. Bu kez bacaklarım açık, bir elim tırabzanlarda, yürürken buldum kendimi. Merdivenlerden inerek subay yatakhanesine doğru yöneldim.

"Webber, şu muşambamı çıkarmama yardım eder misin? Sonra da eşyalarımı yolcu güvertesindeki kamarama taşı.

"Efendim, üsteğmen dedi ki..."

"Boş ver onun dediğini. Boya kurumuş, bu gece orada yatacağım."

Kıç tarafa bakan pencereye sular çarpıyordu.

“Şahlanıyoruz, efendim. Hava iyice sertleşecek.

“Evet. Şimdi dediklerimi yap Webber.

“Adamın kendini vurduğu kamara, değil mi efendim? Ondan önce de rahip...”

"Evet. Hadi çabuk ol."

Webber bir an durakladı, sonra başını salladı ama benim söylediğim söz üzerine değil de kendi düşündüğü bir şey üzerine yapmıştı bunu.

"Ha ha."

Bana geçici olarak verilen kamaraya doğru ilerleyip birdenbire gözden kayboldu. Evet, buna hiç şüphe yoktu. Adam birden buharlaşmıştı sanki. Bugünlerde her şey sinirime dokunuyor, beni tedirgin ediyordu. Muşambalarımdan kurtulduğum için biraz rahatlamıştım. Bu yüzden, yemek yemek için henüz erken olmasına karşın yemek salonuna yöneldim. Orada, masanın üzerine kapaklanmış Pike'dan başka kimi görecektim ki? Derken bir şangırtı koptu.

"Pike! Richard! Bu da nesi?"

Sesini çıkarmadı ama bedeni geminin hareketiyle yere yuvarlanmıştı. Onun bu sarhoşluğu midemi bulandırıyordu; önceden içmeyi günah saydığı halde karar değiştirip içkiye başlayan biri kadar açık görüşlü olamaz kimse içki konusunda. Neyse bunları bir kenara bırakalım.

"Richard! Topla kendini!"

Bunu söyler söylemez pişmanlık duydum. Aslında en iyisi zavallı adamı kendi seçimi olan yalnızlığa terk etmekti. Ben kimdim ki uyuyup uyumaması gerektiğine karar verecektim? Kendisini, karısını ve iki küçük kızını öteki yarımküreye taşıyacak bir gemi için gerekli parayı bulmayı bir şekilde becermiş bir kâtip! Kızlarının ikisi de ölüm döşeğinde, karısı ise -bu sözcük hafif bile kalacak- şirretin teki oldu çıktı. Hayır! Bu adama hiç ilişmemeli.

Kapı açıldı ve insanların en saygını Bay Bowles içeri girdi.

"Eee, Bay Bowles, pruva direğinden ne haber?"

"Kömürden ne haber diye sormalıydınız aslında. Damıtırken, yani tahtayı yakarken, eeh, kömür yapmak için her ne yapılıyorsa işte ondan yaparken, tahtayı azar azar kullanmaları gerekiyormuş. Öyle hepsini birden kömüre çevirmek olmuyormuş. Ön kasara bu yöntem uygulansın mı uygulanmasın mı diye tartışıp duranların sesleriyle inliyor”

"O zaman, siz de oradaydınız."

"İster inanın ister inanmayın, dilekçe yazılırken bana akıl danışıldı. Sonra da, herhalde çabalarımın bir karşılığı olarak, beni aşağı indirip bana pruva direğinin kırık pabucunu gösterdiler."

“Fikir çatışması yaşayan iki grup mu var yani?

“Evet, tartışmalar bitmek bilmiyor ve tartışılan şeylerin bir yasal -yoksa demokratik mi demek gerek- temele dayandığını söylemek güç.

"Siz kimden yanasınız? Üsteğmenden mi yoksa Bay Benet'den mi?

“Hiç kimseden yana değilim. Şaşıyorum doğrusu, üniformasız, sivil biri konuyla ilgili yargıda bulunmasını sağlayacak hiçbir altyapısı yokken nasıl oluyor da ortaya atılan düşüncelerden birini hararetle savunmaya başlıyor?

“Bence bu işe girişilmemeli. Bu çok tehlikeli.

"Evet. Üsteğmen de öyle düşünüyor. Pabucu bir görmelisiniz! Kocaman bir şey. Ne yazık ki, pabucun yarığı da öyle! Korkunç. Direğin önlenemez biçimde, düzensiz, küçük dairesel hareketler yapıyor olduğunu bilmek insanı nasıl da ürkütüyor. Bu sorunu halletmek için ne yapmaları gerekiyor, hiç bilmiyorum. Ama bir sürü geçici önlem alıyorlar, orası kesin. Bu önlemlerden bazılarını sıradan insanlar da anlayabilir, bazılarını ise anlamaları olanaksız. Direğe payandalar yaslanmış destek olsun diye; geminin yan kısımlarına kalaslar çakılmış. Direğin çevresine öyle sağlam

halatlar dolanmış ki görseniz çelik halat sanırsınız. Yine de direk hareket edip duruyor. Her yanı kalaslarla, payandalarla, çelikten halatlarla sarılmış direğe bakınca zaten ürküyorsunuz ama bir de direğin her şeye karşın hareket ettiğini görünce korkudan taş kesiliyor insan."

“Durum daha da kötüleşebilir mi?"

"Çok, çok daha kötü olabilir."

Başka bir şey söylemedi, gözlerini pencereden dışarıya, yükselen denize dikmişti.

"Eee, Bay Bowles, ne sefil yaratıklar olduk, baksanıza. Pike'ın içmekten başka bir şey gelmiyor elinden. Oldmeadow ise iyice asabileşti. Bizim yanımıza gelmektense adamlarıyla olmayı yeğliyor. Bize gelince -biz de..."

"Korkudan aklımızı kaybedeceğiz."

"Prettiman yatağından kalkamıyor."

"Adam çaresiz. Çok kötü düştü. Gemide doktor olmadığı için ciddi bir muayeneden geçemedi, sonra göçmenlerin arasında bir kadın varmış..”

“Bunun pek işe yaramış olduğunu sanmıyorum.”

Ben de. Ama gemiciler de göçmenler de bırakalım elinden ne geliyorsa yapsın, dediler. Pek bir şey yapamadı zaten. Okuyup üfledi, üstelik zavallı adamın boynuna bir baş da sarımsak astı."

“Gemiciler ile göçmenler mi yolladı yani kadını?"

“Evet, Prettiman'e çok saygı duyuyorlar."

“Ben çok mu acele ettim acaba adamı palyaço ilan ederken Yok canım, hiç sanmıyorum."

Kamarot Bates masaya hâlâ yemek yiyebilecek gibi olanlar için hazırladığı yemekleri getirdi: Tuzlama domuz eti soğuktu, kömür yapmak için yakıtı idareli kullanıyor olmalıydılar. Fasulye de soğuktu. Tabii şu meşhur gemi bisküvilerinden de vardı, burada yemin ederim, kurtlu falan değildiler. Acı suyu andıran biralarımıza biraz *brandy* damlatılmıştı. Ben yemeye başlayınca Bowles da yemeye başladı. Bu arada Pike yerde yuvarlanıp duruyordu. Nihayet Bates, Phillips'i çağırdı da adamı yerlerden toplayıp kamarasına taşıdılar. Öğrendiğim kadarıyla Oldmeadow yemeğini ön kasarada adamlarıyla birlikte yiyordu. Deniz kabarmıştı; geminin hareketi de artmıştı doğal olarak. Ne olursa olsun geminin günlük işleri sürüyordu -vardiya değişimleri yapılıyor, lostromo düdükleri ötüyor,

kampanalar çalıyor, subaylar çizmeli ayaklarıyla tepemizde hızlı adımlar atıp duruyor, gemiciler çıplak ayaklarıyla güverteye şap şap basıyordu. Bütün bu sesler hiç durmadan birbirini takip ediyordu. Sonu yoktu sanki bu işlerin, huzursuz geçirdiğimiz saatler gibi, zamanın kendisi gibi, bu hiç bitmeyecek yolculuğumuz gibi. Görevleri arasında bu da var mıydı bilemem ama Bates kamaralarından çıkamayan bayanlara tabak tabak yemek taşıyordu.

Bowles kamarasına gitti. Pelerinine sarılmış Bay Brocklebank gelip yanıma oturdu. Taş oymacılığı, bakır ve çinko üzerine işleme gibi bazı özel tekniklerden ve bunların uygulamaları sırasında yaşanan bazı zorluklarından söz etmeye başladı. Adamın anlattıklarının yarısını bile dinlemedim, o da nihayet yanımdan ayrıldı. Ara sıra gemimiz kuvvetli bir dalgayla aniden sarsılıyordu.

Gece saat dokuz sularında yerimden kalkıp tutuna tutuna yeni boyanmış kamarama doğru yürümeye başladım. Webber kamaradaydı. Yatağı düzeltirmiş gibi yapıyordu ama aslında yaptığı işler için ona para vermemi bekliyordu.

'Teşekkürler, Webber, gidebilirsin."

Yerinden kıpırdamadı. Şaşırmıştım.

“Demek burada gördü işini ha, hiç şaşırmadım.

“Ne demek istiyorsun, Webber?"

“Kamara kana doymuyor, bi kere tadını tattıktan sona. onun kafasının içini okudu…”

"Ne diyorsun sen yahu?"

"Wheeler”dan söz ediyorum. Biz ona Joss derdik kendi aramızda. Bi ona düşmandım, kamarotlar arasında.

"Hadi, hadi, işine!"

"Bir kere akıllarına girdi mi, artık hayatta bırakmazlar peşini. Bana dedi ki öylesini seviyormuş. Joss yani. Denize açılmadan beyefendilerin arasında yaşıyormuş herhalde. Öyle bi konuşurdu ki -tam şöyle demişti bana: Bu göreve getirilmeden önce yüksek düzeyli insanların arasındaydım.

"Bana hiç öyle bir şey söylememişti."

“Bana demişti ki bir delik varmış, yani hava kötüleşince o deliğe sığınıp uyurmuş. Öyle demişti. 'O delik her zaman orada, ben asla boğulmam,'

demişti.

Aman Allahım! Öyle mi söylemişti? Nasıl böyle bir şey..."

"Ama neden bu kamara? Cevap şu, kamara onu yuttu, kamara biliyordu, tamam mı..."

"Webber, çık dışarı, dedim!"

"Çıkıyorum, efendim, eğer biraz para verirseniz kalmaya hiç rüyetim yok zaten. Ama vermiceksiniz anlaşılan..."

“Bir an duraladı, çevresine bakındı; ben de inat edip para vermedim. Fakat adamın kamaradan çıkması hiç de iyi olmadı. İçimi bir huzursuzluk kaplamıştı. Ben de çukur güverteye doğru yollandım. İleri doğru bakınca dalgalar denizin üzerinde çizgi çizgi görünüyordu. Cetvelle çizilmiş gibi düzgün, eşit aralıklı çizgiler ay ışığı altında çelikten halatlara dönüşüyordu.

(5)

"Efendim, Bay Talbot!"

Phillips bir elinde mumlar öteki elindeyse yakılmış bir gemici feneri tutuyordu.

"Şuraya koy, Phillips."

“Işık ister misiniz, efendim?”

“Evet. Yo, hayır. Şimdilik istemem. Baksana. Mumları boş ver, Phillips. Feneri bırak sen.”

"Fakat bunu yapamam, efendim. Yolculara fener yerine mum veriliyor, biliyorsunuz, çünkü…”

“Evet, mumlar kendi kendine sönüyor. Biliyorum. Ama sen de beni biliyorsun. Dur bi Dakka. Bu Feneri satın almaya yeter, değil mi? Bu feneri yolculuğun bir hatırası olarak saklamak istiyorum.”

Ne demek istediğimi anlayınca Phillips'in her zaman ifadesiz olan yüzü birden aydınlanıverdi.

"Buyrun efendim."

"Feneri şu kancaya as. Fitili biraz kıs.”

Tabii gemiler asla uykuya dalmaz. Sayıları az da olsa vardiya görevlerini yapmakta olan bir grup gemicinin seslerini duyabiliyordum. Vardiya subayı ile köpeği de cabasıydı. Muşambalarımı giyip ay ışığı altında kıçüstü güvertesine doğru ilerledim. Teğmen Benet küpeşteye yaslanmış duruyordu.

“Yukarı gelin Bay Talbot! Bu Rüzgar hoşunuza gitti mi?

“Bizi önüne kattı götürüyor, değil mi?”

“Beni bırakın, geminin hoşuna gitti mi acaba?”

“Gemimiz biraz su sıçratıyor tabii. Ama bu doğal. Düşünüyordum da, içerdeki suyu dışarı pompalamak için yel değirmeni gibi bir şey yapabiliriz

belki.

"Yok artık! Yine mi icat? İcat çıkarmayın Bay Benet. Halatla yosun temizliği, ahşaba kızgın demir dökmek... Yetmedi mi? Bu gemideki insanları düşünün biraz. Can taşıyoruz hepimiz.”

Bay Benet muşamba yağmurluğunun başlığını kafasından çıkarıp kollarını iki yana açtı.

Çevrenize şöyle bir bakın. Bay Talbot! Manzara sizce de şahane değil mi? Şu dalgalar üzerine vuran ay ışığı, gümüşi bulutlar, bilinmezliğe doğru bir yolculuk... Nerde kaldı sizin şiir aşkınız? Bu tehlikeler, hepimizin içini dolduran bu korku algınızı biraz daha keskinleştirmiyor mu?"

"Asıl sizin şiir aşkınızı sormalı? Daha düne kadar yazdığınız bütün şiirleri bana okuyacaksınız diye helak oluyordunuz."

"Çok acımasız bir eleştirmensiniz. O zaman faydacı yaklaşın olanlara siz de. Bu gece ay ışığı olduğuna göre yarın ufku görebileceğiz, dolayısıyla yıldızlardan faydalanabileceğiz demektir."

“Ben seyirle ilgili bir sorun var sanıyordum. Kronometreler mi bozukmuş neymiş?

"Sağdan soldan bilgi toplamakta üstünüze yok doğrusu. Evet, ama en azından hangi enlemde olduğumuzu hesaplayabiliyoruz. Yani savaşın yarısını kazandık demektir."

"Oradaki Bay Willis mi? İyileştin inşallah, evlat. Bay Benet, Bay Willis size seyirde yardımcı olamaz mı?"

"Neden olmasın, efendim. Kusura bakmayın, şimdi gitmem gerek. Bir *Doğa Kasidesi* yazmakla meşgulüm de. Takdir edersiniz, öyle derin, öyle kapsamlı bir konu ki içine girmekte, daha doğrusu içinden çıkmakta zorlanıyorum."

"Neyse bizi batırmaya uğraşacağınıza böyle şeylerle uğraşın, daha iyi."

"Herhalde pruva direğini kastediyorsunuz. Yeterince kömür elde edince hemen harekele geçeceğiz. Denizin biraz durulmasını da bekleyeceğiz tabii."

Bunları söyledikten sonra bu garip genç adam başının iki yanından sarkan uzun lüleleri sallayarak bir şiir okumaya başladı:

Doğanın Ruhu..."

“Emin misiniz Bay Benet, geçen defa, yok, ondan öncekiydi galiba, neyse *Kadının Ruhu* değil miydi bu şiirin başlığı?”

Bay Benet bana hiç aldırmadı.

“*Doğanın Ruhu*... Ilık, sıcak, soğuk, ne fark eder? Huzur var..."

“Yo, yo. Bay Benet. Zahmetinize değmez, ben gerçekten anlamıyorum bu işten. Bay Willis de hiç anlamaz. Kusura bakmazsanız Bay Willis'i de yanımda götürüyorum. Zaten o şiirden çok düzyazı insanıdır."

“Götürün, götürün. Ne isterseniz yapın onunla. Geriye kalanı bana teslim etmeyi unutmayın ama. Kim bilir belki işe yarar bir şey çıkar bu çocuktan.”

Ben kıç tarafa doğru yürürken Willis uysal uysal arkamdan geldi.

"Eee, Willis, iyileştin mi bakalım?"

"Sağ kulağım duymuyor. Albay bağırmıştı ya. Bir daha direğe tırmanmamı isteyen, beni zorla çıkarmak zorunda kalacak yukarıya."

"Hay Allah, senin sesin de kısılmış. Ama seni tebrik etmeliyim. Bir daha direğe tırmanmak yok mu? Cesaretine n'oldu evlat?"

"Size ne bundan? Bu benim işim. Sizin değil. Ben işimi yeterince önemsiyorum.

"Biraz daha kibar olsan diyorum, genç adam."

"Niye ki? Siz bir yolcu değil misiniz? Biz Donanmada yolculara 'domuz' deriz. Size itaat etmek zorunda değilim. Topçu Bay Gunner öyle dedi. 'Onlar sadece yolcu, bu da ticari bir gemi değil. Yolculara hiç aldırma, hatta Lord Talbot gibi yüksek düzeyli olanlarına bile,' dedi."

"Ben yine de sizin biraz medeni davranmanızı rica ediyorum Bay Willis. Çünkü en azından ben sizden yaşça büyüğüm. Kulağınızın duymamasına üzüldüm ama o da iyileşecektir, eminim. Genç Tommy de biraz dik kafalıydı, sonra benden bir sille yedi de... Biliyorsunuz, gençleri eğitmek gerek. Hepimiz acı çekiyoruz. Ne bir öğrenci ne de bir asteğmen vardır dünyada, görev yaptığı sırada bir kazaya uğramayan Hepimiz böyle böyle olgunlaşıyoruz işte genç arkadaşım. Sen de yakınacağına bu duruma şükretmelisin.”

“Etmiyorum işte! Eve gitmek istiyorum. Keşke babam doklardaki müdürlerden birine borcu olduğu için beni donanmaya vermeseydi, keşke benim bir centilmen olmamı istemeseydi. Şeker taşıyıp çiroz gibi kadınlarla idare ederdim, üstelik şimdikinden çok daha mutlu olurdum. Şimdi savaş da

bitti, omurgası çürümüş bu yaşlı gemiyi de emekliye ayıracaklar O zaman ben de toz olucam...

Ay bir bulutun arkasında kaldı, ortalık bir an karardı. Bay Benet aşağıdan, kıçüstü güvertesinden Willis'e seslendi.

“Bay Willis kıçüstündeki fenerleri yakın. Bunu yaptıktan sonra da gelip bana gündoğumundan yarım saat önce neler olduğunu anlatabilirsiniz.”

“Tamam efendim. Lostomonun…"

Willis'in kolunu çimdikleyip kulağına fısıldadım.

“Gündoğumundan yarım saat öncesi alacakaranlık olur.”

“Biliyoruz herhalde. Beni aptal mı sandınız siz?

Belli ki çocuk iyice dost canlısı olmuştu. Kıçüstü güvertesine bizim gruptan bir iki kişi çıkınca onu huzurumdan kovdum. Gelenler arasında Charles da vardı. Geminin kıç tarafına bir sürü şey taşıyorlardı. Bunlar arasında ağır bir seren ile kocaman halat rodaları vardı. Seren o kadar ağırdı ki bu demirden sopayı taşımak için üç adam gerekmişti.

“Edmund! Deliğinde değilsin.

“Evet, değilim. Siz hiç ara vermez misiniz çalışmaya? Bu da ne böyle?

"Bu bir çapa."

“Hiç böylesini görmemiştim."

“Ancak çok sert havalarda böyle bir çapa kullanılır.

"Ama bu bizim geminin... Yani siz..."

"Bizim koşullarımız biraz alışılmadık, hepsi bu. Çapayı kıç taraftan aşağı bırakıp tarıyor mu taramıyor mu ona bakmamız gerek. Tabii bu havada değil. Hava henüz iyi sayılır. Ama daha güneye inince hava bayağı sertleşecek. Bu yalnızca bir önlem canım."

Adamlar ellerindeki malzemeleri kıç tarafın merdivenlerine doğru getiriyorlardı.

"Albayın emirleri mi?"

"Yo, bu kadarına ben kendim karar verebiliyorum. Benimki çok eski meslek. Görev tanımları da çok nettir bu yüzden. Herkes ne yapması gerektiğini bilir. Her zaman emir almak gerekmez. Peki ama sen niye kamaranda değilsin?"

"Bahane mi arıyorsun. Dolu bahanem var. Üstüm başım kuru olduğu için mutluyum. Ay ışığım da görünce dayanamadım, çıktım. Üstelik, geminin hareketi de artmıştı, falan filan.

Charles gözlerini gözlerime dikti.

"Yolcu güvertesindeki o kamaraya mı taşındın sen?"

"Evet."

Charles başını sallayıp adamlarına döndü. Şöyle bir dolaşıp halatın sağlam olup olmadığını kendi elleriyle kontrol etti. O malzemelerin kullanıma hazır olup olmadığım denetlerken ben de onu izliyordum. Yalnızca özen ve ihtiyat kurtuluşumuzu sağlayabilecek olsaydı Charles'ın işine gösterdiği özen, onun o meşhur ihtiyatlılığı bizi kurtarmaya yeterdi kuşkusuz. İki teğmenin kişilikleri apaçık belirdi aklımda: Riskler alarak bizi hiç durmadan tehlikeden tehlikeye sürükleyen Bay Benet ve işine özen gösteren, bizi koruyup kollamaya çalışan Charles.

Charles bağırdı.

"Çok iyi Robinson, böyle devam et."

Sonra bana döndü.

“Aşağıya mı iniyorsun?"

“Sen inmiyor musun?"

“Benim biraz daha işim var. Ben aşağı inene kadar sabah olur.

"Peki o zaman. Ben iniyorum, iyi geceler Charles."

İsteksiz isteksiz yolcu güvertesine doğru yürüdüm. Mizana direğine bir fener asılmıştı. Direğin üstünde, fenerin hemen altında, yani her zamanki yerinde Albay'ın yazdı emirleri çerçeveli bir halde asılı duruyordu. Birisi mizana direğinin hemen dibine kalın halatlar yığmıştı. Kamaramın kapısını açıp içeri girdim. Kapıyı açınca mizana direğine asılı fenerden kamaranın içini aydınlatacak kadar ışık geliyordu. Hemen çekmeceme koştum, kibrit kutumu bulup Phillips'ten aldığın feneri aceleyle yaktım. Kapıyı kapatıp yelken bezinden sandalyeme oturdum. İtiraf etmeliyim, kendimi soğuk suya, çok, çok soğuk, dondurucu suya atmak üzere olan biri gibi hissediyordum. Muşamba yağmurluğumu, çizmelerimi o kadar yavaş çıkardım ki ilkel bir insan bile benden daha hızlı hareket edebilirdi herhalde. Çizmelerimi çıkarmak için iki büklüm eğildiğimi hatırlıyorum; sanki bu iş çok acı verici, çok uzun zaman isteyen bir işmiş gibi. Nihayet

komik gemici giysilerimi giyebildim. O tatsız anı ertelemek için birkaç şey daha yapabilirdim. Sancak tarafındaki tuvalete gittim, fenerin mavi fitilini biraz açtım, sonra pantolonumu indirip iki kuburdan kapıya yakın olanına çöktüm. Tam yerime yerleşmiştim ki kapı açıldı, cüsseli bir astsubay içeri dalıverdi.

"Allah kahretsin!"

"Kusura bakmayın, efendim/'

"Çık dışarı be adam!"

"Üsteğmenin emirleri, efendim."

Adam elindeki halatla öteki kubura doğru yöneldi. Öfkeyle pantolonumu çekip kemerimi bağladım ve kendimi dışarı attım. Güvertede bir sürü subay vardı. Ayağımın yanından geçen bir halat erkekler tuvaletine gidiyor, bir başka halat ise iskele tarafına, kadınların kullandıkları tuvalete doğru

uzanıyordu. Burası tımarhaneye dönmüştü. Üstelik ben komik gemici giysilerim içindeydim. Bu arada genç bir gemici iskele tarafındaki tuvaletten çıkıp Bayan Granham'ın kamarasına daldı. Artık bu kadarı da fazlaydı! Koşup onu ensesinden yakaladım.

"Yok, oraya giremezsin, evlat!"

Onu şöyle bir çevirdim ki ne göreyim? Bu Bayan Granham'ın ta kendisiydi! Fenerin loş ışığı altında bile yüzünün kıpkırmızı olduğu fark ediliyordu.

"Beni hemen bırakın rica ederim!"

"Bayan Granham!"

Sanki bir yılana dokunmuşum gibi telaşla çektim elimi kadının omzundan. Bu ani hareketimle dengemi yitirdim. Bayan Granham kapının koluna doğru bir hamle yapıp kendini kurtardı. Bense arkaya doğru öyle bir düşüş düştüm ki eğer oraya buraya halatlar çekilmemiş olsaydı çoktan ölmüştüm. Halatlar hızın azalmasına yol açmıştı. Dizlerimin üzerine düşmüştüm; emekleyerek ona doğru ilerlemeye çalıştım.

“Yalvarırım, Bayan Granham, yalvarırım, lütfen beni affedin. Ben sizi gemicilerden biri sandım. Size bir zarar verecek sandım... Ben asla... İzin verin de... Kapatayım...

"Evet, ben kendim kapatamıyorum Bay Talbot çünkü eliniz hâlâ pervazda. Sağda solda, her yerde düşüp duruyorsunuz. Bu konudaki

yeteneğiniz inanımaz. Nasihat vermek bana düşmez ama..."

Evet düşüyorum ama bana bi şey olmuyor. Yine de sizin nasihatlerinizi seve seve dinler, her şeyin üstünde tutarım.

Arkası bana dönüktü. Kapı yarı açıktı. Bir an duraksadı.

"Alay mı ediyorsunuz Bay Talbot?"

Düştüğüm için biraz asabileşmiştim.

"Neden herkes beni yanlış anlıyor?"

Dönüp bana baktı; ben de konuşmaya devam ettim.

"Lütfen bir yorum yapmayın, hanımefendi. Bu yolculuk boyunca insanların dostlarıyla, arkadaşlarıyla ilgili görüşleri çok değişti, değişmiştir. En azından öyle olmalı. Bu başkaları için olduğu kadar benim için de geçerli. Söylediğim şey size ve şeyinize duyduğum, yani size olan saygımın bir göstergesidir."

"Yaşıma duyduğunuz saygının mı, demek istiyorsunuz genç adam?"

Bütün bedeniyle tamamen bana doğru dönmüştü. Loş ışıkta yılların yüzünde bıraktığı izler hiç fark edilmiyordu. Gülümsüyordu; bonesinin altına soktuğu saçlardan bir tutamı boneden çıkmış, aşağı dökülmüştü. Kadın düşen tutamı alıp yeniden bonenin içine soktu. Ne tuhaf, bu ışıkta neredeyse benden bile genç görünüyordu. Ardına kadar açık kalan ağzımı kapayıp yutkundum.

"Hayır, hanımefendi."

"O zaman yeniden tanışalım Bay Talbot. Aslında böylesi daha uygun olur. Belki siz de nerede ve ne zaman düşeceğinize biraz daha dikkat edersiniz. Lütfen, araya girmeyin, beni dinleyin. Eğer düşünce insanın ne kadar kötü yaralanabildiğini kendi gözlerinizle görürseniz biraz daha ihtiyatlı davranırsınız belki. Bay Prettiman sizi görmek istiyor. Aslında ben... başka biriyle görüşmesini önermiştim ama... şimdi anlıyorum ki yanılmışım.

Galiba güldüm.

“Bay Prettiman beni mi görmek istiyor? Ciddi misiniz?"

“Evet, eğer kabul ederseniz yarın sabah sizi ona götürürüm.

“Tabii ederim, hanımefendi. Hem de çok büyük bir zevkle.”

Saç tutamı yine düşmüştü. Kaşlarını çatarak yine tutamı bonenin içine soktu.

“Neden böyle konuşuyorsunuz Bay Talbot? Kadınlarla hep böyle mi konuşuyorsunuz?

Hoşnutsuzluğumu gösteren bir ifade takındım. Fakat çok geçmeden bir gülümseme belirdi yüzümde yine.

"Yanıt vermiyorsunuz Bay Talbot. Zaten vermeseniz daha iyi olur. Benden ürküyorsunuz. Düşüncelerinizi okuyabiliyorum. 'Mürebbiye hep mürebbiye kalır diye düşünüyorsunuz. Ama yok canım, herkesle böyle konuşmuyorsunuz tabii. Sizin bana gösterdiğiniz kibarlık kapıya gelen sütçü kıza gösterdiğiniz türden.”

Bu sözleri söyledikten sonra kapıyı yüzüme kapadı. Bir elim tırabzanlarda, öylece kaldım. Şaşkındım. Buna hiç kuşku yoktu. Bayan Granham insanı küçücük parçalara ayırabiliyor, üstelik bunu yaparken biraz olsun zorlanmıyordu. Fakat yeniden tanışıp arkadaş olmuştuk. Bunu kendisi söylemişti. Onunla tartışmaya girmemiştim ve bu değişiklik yüzünden içim alışılmadık bir rahatlama duygusuyla, bir keyifle dolmuştu. Çukur güverteye gidip çevreye bakındım. Güverte ay ışığı altında bembeyazdı. Ay ışığının yok edemediği yıldızlar donanımın arasından gümüşten anlar gibi görünüyordu. Başım dönene kadar gözlerimi kırpmadan onlara baktım. Sonra bakışlarımı aşağı çevirdim. Adamlar güvenlik halatları arasından geçerek kıça doğru ilerliyordu. Ağır bir şey taşıyorlardı. Bu yüzden zorlanıyor gibiydiler. Kıçüstü güvertesine vardıklarında taşıdıkları şeyin bir hayvan leşi olduğunu sandım. En azından o kadar büyük bir şeydi. Charles kıçüstü güvertesinde belirdi. Elleri boştu. Aceleyle yürürken beni fark etmedi. Adamların arkasından merdivenlere yönelip gözden kayboldu. Ben de dönüp kamarama gittim. Özenle yapılmış yatağa hoşnutsuzlukla baktım. Artık hiç kuşkum kalmamıştı. Bu kamaraya dönmek tam bir sınavdı benim için. Küçükken, bir keresinde, kilisenin bahçesinde ponime biniyordum. Gün ağarıyordu. Hayvan alıp başını mezarlığın oraya gitmişti. İşte bu kamarada kalmak da o deneyimime benziyordu. Ama ben kendim mahkûm etmiştim bu kamaraya kendimi. Zor soluk alıyordum. Evet, alışık olduğum mum ışığıyla karşılaştırılınca, duvara asılı, sallanıp duran fenerden yayılan aydınlık çok daha iyiydi. Duvar hareket ettikçe fener de sallanıyor, siyah mürekkeple çizilmiş gölgeler başımın üstünde, bembeyaz duvarların üstünde dans ediyordu. Fitili iyice kıstım. Kamara loşlaştı. Bir süre daha

soyunmamaya karar verdim. Bu yere alışana, bu kamara *onların* kamarası olmaktan çıkıp yine benim kamaram olana kadar bekleyecektim. Çivi çiviyi söker. Colley burada oturmuştu. Dirseğini, kalemlerini, hokkasını bu masaya koymuş, utanç ve keder içinde, aşağılanmışlık duygusu ve ölme arzusuyla bu kamarada yaşamıştı. İnsanın nasıl bu denli büyük bir keder, ölümü arzulamasına yol açacak denli büyük bir keder ve utanç duyabileceğini aklım almıyordu. Eğer bu keder, bu utanç duygusu, bu acılar ölen adamla birlikte bu kamaradan silinip gittiyse neden hâlâ tüylerim ürperiyordu? Bu düşüncelerden sıyrılıp Colley'in fazla hassas olduğunu, ya da bir başka deyişle yaşamaya korktuğunu söyledim kendi kendime. Bu beni gülümsetti. Yo, gülümsemeden biraz fazlasıydı dudaklarımdaki. Resmen sırıtıyordum. "Bir gün benim himayemde olacak insanların duygularım paylaştığımı" düşündüm. Soylu bir düşünceydi bu. Sonra yüksek sesle konuşmaya başladım.

"Aman aman, bu soylu duygulardan uzak dur. Bu iş, desteden gözü kapalı kart çekmeye benzer. Joker de çekebilirsin…"

Neyse ki akılcı bir insandım.

Uzun bir gün olmuştu. Kolay uykuya dalacaktım. Yine de soyunup yatağıma girmek için acele etmedim. Çıplak bir adam savunmasız sayılırdı, Ay ışığıyla aydınlanmış güvertede çırılçıplak koşamazdı. Eğer iyice çıldırmadıysa tabii. Tamam, diye düşündüm, kendime bir iyilik yapıp yavaş yavaş gireceğim yatağa. Üzerimdekilerle öylece yatağa uzandım. Yatak örtüsünü açmadan, öylece, sırtüstü yattım. Halkalı cıvata -Charles 'mapa' demem gerektiğini söylemişti- yüzümden çok uzaktaydı. Gözlerimi kapadım ama ışık oyunları beni rahatsız etti. Bu yüzden gözlerimi açtım. Mapaya bakmamaya çalışarak bakışlarımı beyaza boyanmış tavana diktim. Bu defa da gözlerim kalasa saplanmış ve üzeri boyanmış kemik parçasına takılmıştı.

Dönüp yüzükoyun uzandım ama gemi sallanıp sarsıldıkça midem bulanıyordu. Bir elimle ranzanın kenarına öteki elimleyse duvara tutunmaya çalıştım. Duvar tarafına uzattığım elim bir şeye değmişti. Mapaydı bu. Saçlarım diken diken oldu. Bir an kendimi kamaradan dışarı atıp, sıcak, soluk alıp konuşan bir canlının, örneğin Charles'ın kollarına bırakmak geldi içimden. Korkudan öldüğüm halde duruşumu hiç bozmadım; elim mapadaydı, bütün bedenim tir tir titriyordu. Gözlerimi kapayıp öylece yattım, tıpkı ölen adamın yattığı gibi. Bedenim en az onunki kadar soğuk.

Değişim yavaş yavaş oldu. Önce dehşet duygusu yerini huzursuzluğa bıraktı. Sonra duman rengi bir teslimiyet duygusuna. Demek böyle olmuştu. Demek böyle oluyordu.

Bir yerden bir inleme sesi geldi. Herhalde Bay Prettiman'di inleyen. Elimi mapadan çekip sırtüstü uzandım. Üzerine kemik parçası saplanmış kalas artık pek huzursuz etmiyordu beni. Gözlerimi kapadım.

Uykuya nasıl daldığımı hiç hatırlamıyorum. Herhalde o ışık belirmeden hemen önce uykuya dalmışım. Bu uykudan çok bir trans haliydi, onu hatırlıyorum.

Bir şey söylüyordu. Sesi uzaklardan geliyordu. Sesin kimden geldiğini anlayamıyor ama bunu öğrenmem gerektiğini biliyordum. Kimdi bu Allah aşkına? Çok parlak ışıkla aydınlanmış bir yerdeydim. Işık doğrudan gözlerime geliyor, sonra geri çekiliyordu. Ses yakınlaşmıştı.

"Bizi kurtarabilirdin!"

Ses benim sesimdi. Uyanıktım. Işık fenerden geliyordu. Feneri söndürüp yine sırtüstü uzandım, günün doğmasını beklemeye başladım.

(6)

Gün doğar doğmaz dikkatle giyindim. Hayat devam etmeli; insanın kendinden duyduğu hoşnutsuzluk bile midesiyle arasını bozmuyor.

Yemek salonunda küçük Pike'tan başka kimse yoktu. Pike pencerenin kenarında oturuyordu. Başım, masaya koyduğu kollarının arasına gömmüştü. Yine sarhoş olduğunu düşündüm ama ona yaklaşınca başını kaldırıp uykulu uykulu gülümsedi, sonra başını yine kollarının arasına gömdü. Demek insanların, içinde uyumakta zorlandıkları başka kamaralar da vardı. Bates'den bir bardak bira istedim -zaten yiyecek başka bir şey de yoktu- ve kahvaltımı içmeye koyuldum. Sonra kamarama dönüp muşambamı ve çizmelerimi giydim. Tam çukur güverteye doğru yola çıkmak üzereydim ki yaşlı Bay Brocklebank'in iskele tarafında durduğunu gördüm. Benim yerimi almıştı. O zaman muşamba yağmurluğum üzerimde olduğu halde yelken bezinden sandalyeme oturup ranzanın öte yanındaki rafta duran kitaplarımı gözden geçirmeye başladım. Yağmurluğumun içinde Charles'ın bana verdiği komik gemici giysileri olduğu aklıma geldi. *İliada'*yı elime alıp Glaucus ile Diomede'nin öyküsünü okudum. Zırhlarım hiç duraksamadan değiştirmişlerdi; bronzdan zırha karşılık altından zırh. Benim Charles'ın terfi etmesini sağlama konusundaki kararlılığım altın zırh mıydı yoksa bronz mu karar veremedim ama onun bana gösterdiği özen, yaşlı bir hemşire gibi bana banyo yaptırıp üzerimi değiştirmesi bu koşullar altında kesinlikle altın zırh sayılırdı, bundan emindim. Okumaya devam ettim ama sözcükler birbirine girmeye başlamıştı. Kısa ama sıkıntılı bir gece geçirmiştim. Charles'ın muşambalarımı ancak yağışlı havada giymem gerektiği konusunda beni uyardığını hatırlayıp kitabı elimden bıraktım ve çukur güverteye çıktım. Bay Brocklebank gitmişti. Rüzgârın yüzüme çarpıp beni ayıltmasını istiyordum.

Bay Benet hızlı adımlarla salondan çıktı.

"Evet, Bay Talbot, işte başlıyoruz!"

"Hava hâlâ biraz sert değil mi pruva direğini onarmak için? "

"Şimdilik öyle. Ama rüzgâr azalıyor. Neyse ki geminin hareketi Coombs'un kömür yapmasma engel olmuyor. "

"Gitmeyin, bir dakika durun. Acil bir durum olursa direklerin kesileceğini duydum. "

"Demek üsteğmenle konuştunuz!"

"Evet, konuştum ama bana bunu söyleyen o değil. Aslında bu benim kendi düşüncem. Pruva direğini söküp atarsak onu onarmak için riske girmek zorunda da kalmayız, değil mi? Görüyorsunuz ya, benim de kafam çalışıyor."

"Bundan eminim, efendim. Ama eğer pruva direğini söküp atarsak o zaman denge sağlansın diye mizana direğini de sökmek zorunda kalırız. Üstelik direkleri kestiğinizde her zaman istediğiniz yere düşmüyorlar. Bir düşünün, direğin tam olarak gövdeden ayrılmamışken yana yatıp gemiyi de yan yatırdığını, o zaman ne yaparız. Anında alabora olabiliriz. Teşekkürler Bay Talbot ama bu çok iyi bir fikir değil. Hiç işe yaramaz. Şu anda direği onarmamız mümkün. Dişinizi sıkın ve birkaç saat daha bekleyin."

Sesinin tonundan hiç hoşlanmamıştım ama bu konuda yapabileceğim bir şey yoktu. Ancak ortak ilgi alanlarımız vardı; bizi yakından ilgilendiren iki bayan şu anda başka bir gemiyle Hindistan'a doğru yol alıyordu.

Benet yanımdan ayrılmak üzere harekete geçti. Hemen onun arkasından koştum.

"Size sormak istediğim bir şey vardı; siz, Leydi Somerset ve Bayan Chumley birlikteyken tam olarak ne oldu diye sora..."

"Sonra konuşuruz Bay Talbot. Allahım, bu hava! İnsanın şarkılar söyleyesi geliyor.

Koşarak ön kasaraya girdi, gözden kayboldu. Bu arada Charles yolcu güvertesinden çıkıyordu. Yanında bir astsubay ile iki gemici vardı. Beni görünce durakladı.

"Eee, Edmund?"

"Ne yazık ki kötü bir gece geçirdim."

"Betin benzin atmış. Sallantıdan mı?"

"Hayır, pek iyi bir gece geçirmedim, o kadar."

"İstediğin zaman subay yatakhanesine dönebilirsin."

Yüzümün kızardığım hissettim; belli ki "kötü gece" derken neyi kastettiğimi iyi anlamıştı.

"Sonra herkes bana gülsün, değil mi? Yo, teşekkürler." Huzursuzluk içinde, tehlike altında yaşayan insanlar her zaman gülecek bir şeyler bulur."

"Yani hâlâ tehlikede miyiz?"

Astsubaya dönüp ona bir emir verdi. Adam elini alnına götürüp selam verdikten sonra küçük grup ön kasaraya doğru ilerlemeye başladı.

"Evet, Edmund. Hâlâ aynı tehlikelerle karşı karşıyayız.

"Ama en azından hava düzeliyor."

"Sevgili dostum! Bu geçici bir şey, üstelik bu durumda Bay Benet'nin ekmeğine yağ sürülmüş oluyor. Havanın duruşunu hiç beğenmiyorum. Galiba sonradan iyi patlayacak ve başımıza işler açacak. Neyse, benim gitmem gerek."

"Ben de seninle geleyim."

"Yo, yo. Gelemezsin. Bu iş sana göre değil."

Beni başıyla selamlayarak güverte boyunca yürümeye başladı. Güvenlik halatları artık hafif hafif titriyordu. Charles onlarla ilgilenmedi.

"Bay Talbot!"

Arkama döndüm. Bayan Granham komik gemici giysileri ve ona çok büyük gelen lastik çizmeler giymiş, yolcu güvertesinin girişinde dikiliyordu.

"Günaydın, hanımefendi. Buyurun? "

"Sizi Bay Prettiman'in yanına götürmek istiyorum. Müsait misiniz? "

"Yanına mı? Tabii, tabii, ne zaman arzu ederseniz."

Kamaranın kapısını açıp içeri baktıktan sonra tekrar kapadı.

“Yine uykuya dalmış. Kâfurlu afyon tentüründen olsa gerek. Belki... "

Tereddütlü bir hali vardı ama ben ziyareti ertelemek için bir neden görmüyordum.

"İçeri girip beklesem olmaz mı?"

"Eğer dilerseniz girin."

Bay Prettiman'in kamarasına girip kapıyı kapadım. Bu kamara da ötekilere benziyordu. İçeride bir ranza, kitap koymak için bir raf, yelken bezinden bir lavabo, bunun hemen üstünde ise ufacık bir ayna vardı. Kamaranın öteki ucunda açılır kapanır bir yazı masası duruyordu. Yazı masasının üzerinde her kamarada bulunan yazı gereçleri görülüyordu. Yelken bezinden lavabonun altında bir kova, açılır kapanır masanın önünde ise yine yelken bezinden bir sandalye vardı. Bay Prettiman ters yöne yatarak yine sıradışlığını ortaya koymuştu. Adamın ayakları baş tarafa, başı ise kıç tarafa bakıyordu. Doğal olarak adamın başı kovanın hemen üstündeydi. Belli ki böyle ters yatmasının nedeni kovaya yakın olmak istemesiydi. Yolculuğumuzun başlarında ben de dahil bütün yolcuların deniz tutmasından neler çektiğini çok net hatırlıyordum.

Prettiman öyle derin uyuyordu ki onun daha bu sabah uyanık olduğuna inanmak güçtü. Kamaranın içi havasızdı; bütün hasta odaları böyledir herhalde, zira temiz hava hastalara pek iyi gelmez. Sakın gemideki bayanların hastaları temiz tutmadıkları gelmesin aklınıza, ne de olsa onlar çocuk hastalıkları konusunda çok deneyimliler ama şunu söylemeliyim. Bay Prettiman'in bedeninden yükselen ağır koku onun yanına yaklaşmayı hayli zorlaştırıyordu. Şimdiden ziyaretim yeterince tatsızlaşmıştı. Fakat itiraf etmeliyim ki dün gece başıma gelenlerden sonra asıl tatsızlığın dikkatsizliğim sonucunda ortaya çıkabileceğini anlamıştım. Kendime ve çevremdekilere zarar vermek işten bile değildi. Bu yüzden dikkatle oturdum. Aslında yalnızca burada oturarak da Bayan Granham'ın dileğini yerine getirmiş oluyordum. Adamın bedeninden yükselen kokular arasından kâfurlu afyon tentürünün kokusunu seçtim. Bu kadar derin uyumasına şaşmamalıydı. Yatak örtüsü boynuna kadar çekilmişti. Kel kafası, bana verdiklerinden çok daha yumuşak görünen bir yastığa gömülmüştü. Sakalı sarımsı, tel teldi, yüzüyse bembeyaz. Oysa ben bu yüzün öfkeden kıpkırmızı kesildiğine defalarca tanık olmuştum. Duygularım anında yansıtan bu yüz etten kemikten ama orantısız bir maskeydi. Karga burnu ile üst dudağı 'arasında hayli mesafe vardı. Ağzı büyük, dudakları incecikti. Her zaman sıkı sıkı kapalı olan bu ince dudaklar adamın kararlılığını, öfkesini yansıtıyordu. Hasta olduğu için yüzü iyice incelmiş, komik olmaktan çıkmıştı. Toplumsal yaklaşımlarım dile getirirken alev alev yanan gözlerine şimdi kara bir perde inmişti sanki. Gözleri göz çukurlarına kaçmış gibiydi. Belki uyanıkken yine gülünç olurdu bu yüz. Ama şu anda karşımda, tabutun içine uzanmış bir ölü gibi yatmakta olan bu adama

bakınca gülmek gelmiyordu içimden. Neredeydi o komik, acayip fikirlerle dolu, bazen öfkeli, nişanlısının yanında ise her zaman mağrur Prettiman? Fakat nişanlısı da yolculuğun değişim rüzgârlarından payım almıştı. Düşüp bir taraflarını incitmediği halde büyük bir dönüşüm geçirmiş gibiydi. O kız kurusu mürebbiye gitmiş yerine bambaşka bir kadın gelmişti. Güzel, mağrur, akıllı ve tam bir dişi! Öte yandan adam... Bu arada müthiş bir dalga geldi, kamaranın duvarları sarsıldı. Dokuzuncu dalga dedikleri bu olmalıydı. Sonra yine o inleme, subay yatakhanesinde uyanıkken duyduğum o inleme, o acı dolu bağırış... Ayağa fırladım. Dayanılacak gibi değildi. Bu kokuşmuş kamarada saatlerce oturup adamın inlemelerini dinlemek zorunda kalabileceğimi düşündüm. Elim kapının koluna gitmişti ki...

"Kim o?"

Bu alçak, titreyen ses arkamdan geliyordu. Döndüm.

"Ben Edmund Talbot!"

Adam yine uykuya dalıyor gibiydi. Sabrım tükenmişti. Ama beklemek isteyen bendim. İşte o gece anladım gözümün önünde olup bitenleri aslında hiç fark etmemiş olduğumu. Yine yelken bezinden sandalyeye çöktüm. Yatak örtüsü adamın bedeninin üst kısmım gizliyordu. Bacakları ve ayaklarıysa battaniyelerin altından fark ediliyordu. İnlemesinden sonra kamaranın içindeki kâfurlu afyon tentürü kokusu artmıştı sanki. Tentür ayılmaya başlayan, ağrılar içindeki bedeni yine etkisi altına almıştı. Adamın gözkapakları tamamen kapalıydı, ağzı ise ardına kadar açık; ama bu defa yalnızca hafif bir iç çekme duydum.

O ranzada yatarken arkama yaslanıp onu izledim. Gözkapaklarının altında gözleri durmadan sağa sola hareket ediyordu. Düzensiz soluk alıp veriyor, hatta ara sıra soluğu kesilir gibi oluyordu. Gözlerini açıverecek sandım ama açmadı. Sayıklamaya başladı. Sözcükler ardı ardına dudaklarından dökülüyordu.

"John Laity ömür boyu. Hamilton Moulting Baroneti, hafif süvari albayı, üniformalar için aylık, geri dönen subayların masrafları, Mungo FitzHenry, yüksek mahkeme tarafından ömür boyu, dört bin altı *pound...*"

Aman Allahım, bu benim kuzenimdi. Büyük para. Bu adam ne demek istiyor olabilirdi? Ayağa fırladım. Kapı tokmağım yakalamıştım ki

tokmağın dışardan döndürüldüğünü hissettim. Bayan Granham başım içeri uzatıp fısıltıyla konuştu.

"Bay Talbot, hâlâ uyanmadı mı?"

"Hayır."

Yine aynı ince sesi duydum.

“Letitia? Sen misin?”

"Aloysius, Bay Talbot seni görmeye gelmiş."

"William Collier, kanuna aykırı toplantı yapmaktan on dört yıl... "

"Benim Bay Prettiman, ben. Bay Talbot! Beni görmek istemişsiniz. işte buradayım. "

Bayan Granham dışarı çıkıp kapıyı kapattı.

"Letitia?"

"Bayan Granham dışarı çıktı. Benimle özel olarak konuşmak istediğinizi düşünüyor. Acaba ben niçin böyle bir şerefe nail oldum, onu..."

Hoşnutsuzlukla başını öte yana çevirip dişlerini gıcırdattı. "

"Oturamıyorum."

"Lütfen rahatsız olmayın. Ben ayakta dururum, böylece yüzümü görebilirsiniz. "

"Otur, evladım. Otur!"

Bana emir vermişti, buna hiç kuşku yoktu. Yalnızca hasta bir adamı memnun etmek için oturduğumu söylemek isterdim ama gerçek şu ki emri alır almaz, hemen harekete geçmişti bedenim. Gemi sallanınca adam yine ve bu defa daha yüksek sesle dişlerini gıcırdattı. Yavaş yavaş kendine geliyor gibiydi. Adamın verdiği emre istem dışı itaat ettiğim için sinirlenmiştim, bu yüzden paldır küldür konuya daldım.

"Daha önce de söylediğim gibi, benden ne istiyorsunuz, bunu öğrenmeye geldim. "

"Biliyorsunuz, Bayan Granham ve ben..."

Yine susmuştu. Bir yerlerine bir ağrı mı saplandı yoksa böyle bir meseleyi bir yabancıyla konuştuğu için mi utanmıştı bilemiyorum. Bu hasta adama elimden geldiğince yardım etmeye karar vermiştim, aksi halde bu acayip görüşme uzadıkça uzayacaktı.

"Ben de gemideki herkes gibi Bayan Granham'ın sizi hayatımzın sonuna kadar mesut etmeyi kabul ettiğini biliyorum. Ona mutluluklar diledim. Sizi de kutlamak isterim..."

"Bırakın bu saçma sapan lafları bir kenara! "

"özür dilerim, anlayamadım. "

"Bayan Granham benimle evlenmeyi kabul etti. "

"Ben de bunu söyledim ya. "

"Şimdi, hemen, demek istiyorum. Sizin aklınız nerede kuzum?"

"Ama gemide rahip yok. "

"Albay Anderson evlendirecek bizi. Hiçbir şey bilmez misiniz siz?

"Sustum. En kısa yol susup adamı dinlemekti. Bay Prettiman diliyle dudaklarını yaladı.

"Bir şeyler içmek ister misiniz? Burada su var..."

Başım bana doğru çevirip yüzüme dikkatle baktı. Biraz önce onun yüzünü incelediğim gibi şimdi de o benimkini inceliyordu. Yüzünde buruk bir gülümseme belirdi; ağzının, gözlerinin çevresindeki çizgiler iyice derinleşti.

"Haksızlık ediyorum, değil mi? "

Adamın tutumundaki bu ani değişiklik benim de pişmanlıkla sırıtmama yol açtı.

"Çok kötü bir dönem geçiriyorsunuz, hepsi bu. Kim olsa... Belki hava biraz düzelirse dışarı çıkabilirsiniz."

"Ölmek üzereyim ben."

"Ama Bay Prettiman, yalnızca bir kırığınız ... "

Öfkeyle bağırdı.

"Her söylediğime karşı çıkmaktan vazgeçer misiniz? Ölmek üzereyim diyorsam ölmek üzereyim demektir. Öleceğim işte!

Bu bağırışın hemen arkasından bir inleme geldi, o zaman yapmaması gereken bir hareketi yapıp kendi canını acıttığını anladım. Ama bu inleme yalnızca canının acıdığnı değil, öfkelendiğini de gösteriyordu.

"Bay Prettiman, rica ederim!

Adam yine susmuştu, alnından aşağı bir ter damlacığı süzülüyordu. Arkamdaki kapı açıldı ve Bayan Granham yine başını içeri uzattı. Sonra içeri girip adamın yastığına uzandı; yastığnı altından bir mendil çıkarıp adamın yüzünü sildi. Bay Prettiman'in gülümsemesi geri gelmişti. Benimle konuşurken kullandığından çok daha yumuşak bir sesle "Teşekkürler, teşekkürler," diye mırıldandı.

Bayan Granham odadan çıkmaya hazırlanırken adam yine konuşmaya başladı.

"Letty, kapıda nöbet beklemene gerek yok. Ben iyiyim, içtiğim şey acılarımı hafifletiyor. Sen de artık kamarana gidip biraz uyumaya çalış. Çok uykusuz kaldın. Benim için uykusuz kalmana çok üzülüyorum."

Bayan Granham bana baktı, sonra ona dönüp gülümsedi. Bay Prettiman'in söylediklerini başıyla onaylayıp kamaradan çıktı.

"Bay Talbot, ben sizin şahit olmanızı istiyorum. "

"Benim mi?"

"Evet, sizin ve Oldmeadow”un. Yani nikâh için."

"Ama bu çok saçma. Bizim resmi bir görevimiz yok ki gemide. Charles Summers”ya da Bay Cumbershum çok daha... Yani eğer isterseniz gelini size teslim etme görevini seve seve üstlenirim ama...

"Bunu yapmanıza gerek yok, bu işi Bay East yapacak. "

"Bay East mi? Matbaacı Bay East mi?"

"Beni dinler misiniz? Yoksa bu görüşmenin sonsuza kadar uzamasını mı istiyorsunuz?"

Bu soruya verilecek bir sürü yanıt vardı ama ben en iyisini seçmeye çalışırken yanıt verme fırsatını tümden kaçırdım. Adam gözlerini kapatmış, konuşmaya başlamıştı bile.

"Gemideki subaylar dünyanın dört bir tarafına dağıtılacak. Allah bilir nereye gidecekler. Her durumda risk altındalar. Şurası kesin, bu yaşlı gemi artık onları taşımayacak. Siz ve Oldmeadow Sydney'de kalacaksınız. Anlıyor musunuz Bay Talbot? Fazla param yok ama mirasım Bayan Granham'a kalacak. Ne olacağı belli olmayan şahitlerle, o kokuşmuş mahkemelerimizden on sekiz bin mil uzaklarda..."

"Bu kadarı da fazla! Kokuşmuş falan da değiller. İngiliz adaleti..."

Birdenbire gözlerini açtı.

"Ben öyle diyorsam öyledir! Mesele paraysa İngilizlere güvenebilirsiniz ama bunun dışında, ayrıcalıklar, toprak imtiyazları, vekiller, daha hangisini sayayım? Berbat!

Bunları söylerken sesi giderek yükselmişti. Ama sanki ölüm meleğinin yakınında olduğu aklına gelivermiş gibi birden sesini alçalttı. Bu bana birkaç dakika önce konuk gelebilirdi ama şimdi hiç de öyle gelmiyordu.

"Bütün bu ayrıntılara girmeme gerek yok. Bay Talbot. Nihayetinde şu anda ben de bir devlet memuruyla karşı karşıyayım. Neyse... İşin özü şu: Siz ve Oldmeadow nikâh şahitlerim olarak Bayan Granham'ın mirası alıp almadığım takip edeceksiniz. "

"Bayan Granham'a herhangi bir biçimde faydalı olmaktan şeref..." O anda anladım, söyledikleri doğruydu. "Evet, beyefendi. Ama önünüzde yıllar vardır belki...

"Yüzünde bir sabırsızlık ifadesi belirdi.

"Saçmalamayın lütfen. Günlerim, hatta saatlerim sayılı benim.

"Peki ya muameleler... "

"Bu koşullar altında muameleye falan gerek yok. Artık kapatalım bu konuyu."

Bir süre ikimiz de sustuk. Sonra Bay Prettiman zorlukla doğrulmaya çalıştı. Ben oturduğum yerden kalkmak üzereyken elini havaya kaldırdı.

"Henüz bitirmedim. İyilik istemekten hiç çekinmem, ama şimdi..."

"Tabii isteyebilirsiniz, efendim. Bunlar hep Bayan Granham için."

"Bay Summers bana açık oynamaktan hoşlandığınızı söyledi. Her ne kadar bu deyiş biraz basitse de..."

"Gayet yerinde bir deyiş Bay Prettiman. Tabii saygın insanlar arasında bu deyişin yerini dürüst, adil gibi sözcükler alıyor."

"Siz adalete inanıyorsunuz."

Yine susmuştuk. Adamın başının hemen üstündeki rafta duran kitaplara baktım. Çok ciddi, sıkıcı kitaplar olmalıydılar.

"Ben bir İngiliz'im."

"Bayan Granham bana sizin ne kadar değiştiğinizden söz etti. Olumlu anlamda tabii... "

"Benim ne olduğumdan?"

"Bir koloninin ne kadar uygar olması beklenebilir bilemiyorum ama doğrusu ben en kötüsünü bekliyorum. Korkarım oraya gidenler uygarlığı özleyecektir. Sizden şunu rica ediyorum, lütfen Bayan Granham'ın saygı göreceği, uygar bir insan topluluğu içinde yer almasını sağlayın. "

"Bayan Granham'ın dostluğu benim için bir ayrıcalıktır efendim. Onu korumak için elimden gelen her şeyi yapacağıma şerefim üzerine söz veririm.

Endişeyle gülümsedi, gücü tükenmeye başlıyordu.

"İnanın, belli konularda korunmaya hiç gereksinimi yok. Ama bazı konularda ne yazık ki bir bayan kendi doğası yüzünden haksızlığa uğruyor. Kolonide bir bayana karşı, onun doğasını da göz önünde bulundurarak, nasıl davranılacağı konusunda belli alışkanlıklar yerleşmemiştir henüz herhalde.

"Doğrusu bilmiyorum."

"Bir şey daha var."

Susup konuşmasını bekledim ama ses çıkarmadı.

"Ne vardı efendim?"

Yanıt vermedi ama bir rahatsızlığı olduğu belliydi.

"Daha rahat oturmanız için size yardımcı olabilir miyim? "

Şu üstünüzdeki battaniyeler...

Başım yastığının üzerinde huzursuzca sağa sola sallıyordu.

"Battaniye falan değil, karnımda, bacaklarımda korkunç ağrılar var. "

"Hay Allah, hay Allah!"

"Her söylediğim cümle yorulmama, camnımın acımasına yol açıyor. Bedenimin en zaruri gereksinimler için bile hareket ettirilmesi benim için işkence."

Bir süre konuşmadı. Sonra...

"Evet, şu konuya gelelim. Ama bu çok gizli. Vicdanımı yokladım, yaptığım şeyin doğru olduğuna karar verdim. Biraz yaklaşın. "

Sandalyemi alıp ranzanın yanına yanaştım. Başımı başına doğru eğdim. Ranzadan, adamın bedeninden gelen koku hiç de hoş değildi. Adam

çürümeye mi başlamıştı acaba? Böyle bir şey duymamıştım gerçi.

"Size bir dilekçe vereceğim."

"Öyle mi?"

"Evet, imzamı taşıyan bir dilekçe. Görüyorsunuz ne haldeyim, ölmek üzereyim. Bir sürü insan vasiyet için birbirini yiyecek, bilirsiniz uzak akrabalar böyle durumlarda hemen ortaya çıkıverir. Çok uzak akrabalar, öyle uzak ki daha önce yüzlerini bile görmemişsinizdir. Bu insanlar evliliğin geçerli olamayacağı iddiasıyla mahkemeye başvururlarsa Bayan Granham mirası alamaz."

Bay Prettiman uzun süre konuşmadı.

"İyi ama ben ne yapacağımı tam olarak anlayamadım Belli ki çok acı çekiyordu. "

"Dilekçede gemi yolculuğu sırasında Bayan Granham ile evlilik öncesi bir ilişkiye girdiğimi belirttim. "

"Aman... "

"Ne diyecektiniz? "

"Yok bir şey. Neyse."

Adam birden bağırmaya başladı.

"Sizce, genç adam, bu saçma sapan, batıl nikâh töreni bizim gibi iki insan için ne kadar önem taşıyabilir?"

Konuşmak için ağzımı açtım ama ne diyeceğimi, ne demem gerektiğini bilemedim. Adam o kadar öfkelenmişti ki bağırırken yine kendi canını yakmıştı. Acı içinde ulumaya benzer sesler çıkarıyor, sanki işlediği suçtan ötürü kendisine verilen cezayı çekiyordu. Şimdi bunu hatırlayınca gülesim geliyor. Aslında ben de batıl inançların, törenlerin adamı değildim, bunlara inanmıyordum, bunların yalnızca düzeni sağlamak adına yapılan şeyler olduğunu düşünüyordum. Vaftiz törenleri, nikâh törenleri, cenaze törenleri... Bütün bunlar insanları hayvanlardan ayırıyordu, o kadar.

Bay Prettiman biraz kendine gelmişti.

"Üst çekmecede yeşil bir deri çanta var, onu bana verebilir misiniz lütfen?"

Çantayı adama uzattım. Onu karnının üzerine yerleştirip içinden katlanmış ve mühürlenmiş dilekçeyi çıkardı.

"Evet, işte burda."

"Bu dilekçe niye gerekli olsun ki? Ben mahkeme önünde aranızda bir ilişki olduğunu doğrulayabilirim. "

"Ben mahkemelere güvenmiyorum, hepsi bu. "

Dilimin ucuna kadar geldi vereceğim yanıt. Ona, o nefret ettiği toplumun bir ferdi olarak bütün gücümle "Bunu o işi yapmadan önce düşünecektiniz," ya da "Batıl dediğiniz törenlerin de bir anlamı, bir saygınlığı var efendim!" diye bağırmak geldi içimden ama bunu yapmadım. İşin garibi, bu adama ve kadına, özellikle de kadına, giderek daha sinir olmaya başlamıştım. Kendisine bir leydi gibi davrandığım, bir leydinin saygınlığını taşıdığına inandığım bu kadın bir fahişeden beterdi anlaşılan. Gülsem mi ağlasam mı bilemiyordum. Kadın kışkırtıcıydı. Durum çok üzücüydü. Bayan Granham'ın bunu yapmış olması beni hem çok üzmüş hem de öfkelendirmişti.

"Samyorum birbirimize söyleyeceklerimiz bu kadar Bay Prettiman. Herhalde bu batıl nikâh töreninin ne zaman olacağım bana bildirirsiniz.

"Başım bana çevirip yüzüme bakınca yüzünde bir şaşkınlık ifadesi belirdi. "

"Tabii."

Yeşil deri çantayı çekmeceye yerleştirip ayağa kalktım.

"Bu dilekçeyi saklayacağıma ve öngördüğünüz olaylar gerçekleştiği takdirde ortaya çıkartıp gerekli mercilere ulaştıracağıma söz veriyorum. Tabii içinde yazanları okumayacağım. "

"Teşekkürler."

Henüz kapıdan dışarı adımı atmamıştım ki adam yine konuşmaya başladı.Efendim?

"Bay Talbot."

"Efendim ?"

"Bayan Granham'ın böyle bir dilekçenin yazıldığından haberi yok. Haberi olmasını da istemiyorum."

Adamı başımla selamlayıp derhal o kokuşmuş kamaradan dışarı çıktım.

(7)

Kendime geldiğimde çukur güvertede, Bay Brocklebank'in bedenine sardığı garip pelerine bakıyordum. Oraya nasıl gittiğimi hiç hatırlamıyordum. Buz gibi soğuk rüzgar gemici giysilerimin bile içine sızıyor, iliklerime işliyordu.

Orta yaşlı iki insan arasındaki bu gizli cinsel ilişki midemi bulandırmıştı. Adam en azından elli yaşında vardı, kadınsa ...

"İğrenç, berbat; mide bulandırıcı"

Belli ki yanımda duran adam söylediklerimi duymamıştı, görünüşe göre melankolik düşüncelere dalmıştı. Mantıklı davranmam gerekiyordu. Sonuçta bana neydi ki? Elimdeki mühürlü dilekçeye baktım. En azından bu ... bu dilekçeyi korumak benim görevimdi. Adam bu dilekçeyi yazdığı için onu nasıl da hor görüyordum. Dilekçe elimde kamarama gittim, içeri girip kapıyı gürültüyle kapattım. Elimdeki dilekçeyi alt çekmeceme atıp yelken bezinden sandalyeme öyle bir hızla

kendimi attım ki üzerimde Bay Brocklebenk'in giydiği türden bir şey olsaydı kesinlikle yırtılırdı.

Kapı vuruldu .

"İçeri gel."

Gelen Charles Summers' dı.

"Biraz vaktin var mı?"

Tabii var. Şuraya otursana. Ya da ranzaya otur istersen. Üzgünüm, Phillips giysileri toplamamış. Her şey çok kirli, çok dağınık, berbat durumda. Allahım, bu yolculuk canıma yetti artık. Su, su, su. Keşke su üzerinde yürüyebilsem. Kusura bakma. Evet, anlat bakalım."

Karmakarışık yatağın üzerine oturdu.

"Sana bir teklifim var. Yedek subay olmaya ne dersin? "

"Sen ciddi misin?"

Yarı ciddiyim, diyelim. Dur açıklayayım. Yalnızca iki teğmenimiz var, Cumbershum ve Benet, bir de, bu iki teğmenin yapması gereken her şeyi yapabilecek bir gedikli erbaşımız. Yani Bay Smiles, usta gemici...

"Ben onun gemideki konumunu şimdiye kadar anlayamamıştım.

"Onun durumu biraz... garip desek yerinde olur. Türünün son örneği daha doğrusu. Adam Deniz Kuvvetleri Kumandanlığı tarafından er yapılmış, çünkü o dönemde denizcilik işi giderek Kralın subaylarının eline geçiyormuş. Ama Smiles er yapılan üçüncü ve son kişi oluyor. Neyse, Bay Askew ara sıra vardiya nöbetini alacak. Kendimi de vardiya nöbetine koyarsam, vardiya nöbeti yapacak tam beş kişi olacak ve bu işten herkes kârlı çıkacak.

"Sen hariç. Yahu, zaten bütün vaktini gemide dolaşarak geçiriyorsun. Ne zaman uyuyorsun sen? Bu bitmez tükenmez işlerin hepsi çok gerekli olamaz.

"Yanılıyorsun. Çiftçiler en iyi gübre, çiftçinin ayağıdır demezler mi? Neyse. Mesele şu: Eğer ben orta vardiyada nöbet tutarsam, biliyorsun orta vardiya...

"Evet, evet, gece yarısından, sabah dörde kadar."

"Aynen öyle. O vardiyada nöbet tutan subaylardan birinin köpeği var Neyse işte, sen yardımcım olarak benimle o nöbeti tutar mısın?

"Bana sorumluluk verecek misin?"

"Sen bu işi zavallı Willis'den çok daha iyi yaparsın. Evet, kabul ediyor musun?

"Tabii ediyorum. Ama sen dört saat daha fazla çalışacaksın. Bu çok fazla. Yine de benim keyfimi yerine getirdin.

"Neden keyifsizdin ki? Karşı karşıya olduğumuz tehlikeler yüzünden mi?"

"Tehlikeler mi? Yok canım. Ben bir şeyler duydum da.

Genç bir hanım var, benim... Hiç öyle biri gibi görünmüyordu ama anlaşılan suç işlemeye göründüğünden çok daha yatkınmış... Ben de bunu

kafamdan atamıyorum, bunu düşünmek bana çok acı veriyor. Neyse. Ne zaman başlıyoruz?"

"Vardiya çavuşuna seni on ikiye çeyrek kala uyandırmasını söylerim. "

"Vardiya nöbeti ha? Bana sorumluluk verecek misin? "

"Seni rota tahtasının başına oturtabilirim.

"Evden ayrıldığımdan beri hiç bu kadar heyecanlanmamıştım. 'Sayın Sözcü, Majestelerinin gemilerinden birinde görev yapmış olan ben..."

"Ya nöbetin sırasında korkunç bir hata yaparsan? Sayın sözcü. Majestelerinin gemilerinden birinde ceza olarak direk başında bizzat gözcülük yapan ben... "

"Görev başında tam bir zorba olup çıkıyorsun anlaşılan. "

"Öyle galiba."

"Bu arada, Coombs kömür işini ne yaptı? "

"Yeterince kömürleri var artık. Albay Anderson denizin biraz daha durulmasını bekliyor, sonra pabucun tamir edilmesi için emir verecek.

"Şu pruva direğini pabucuyla bir görsem."

"Şimdi üstüne vazife olmayan işlere bulaşacaksın. Benden doğrudan emir almak ister misin?"

"Hiç fena olmaz aslında. Bu arada, sen havanın daha da

düzeleceğine inanıyor musun?"

"Evet. Şimdi... Gün boyu en az dört saat uyku uyumanı öneririm, gece yorgunluğunu telafi etmek için. Hatta bunu bir emir haline getireyim. Gündüz dört saat uyumanı emrediyorum."

"Peki efendim!"

Başıyla selam verip kamaradan çıktı. Bir süre öylece oturdum; bir çocuk kadar heyecanlıydım. Hani çocukken *bütün gece uyanık kalmak*, bir günün bitip öteki günün başladığına tanık olmak insana gizemli gelir ya... Ama benim heyecanımda daha *yetişkince* bir şeyler de vardı. Ben, keşif yapmak ya da cesaretlerini sınamak için değil yalnızca görevleri olduğu için geceleri uyanık kalan bir grup erkeğin dünyasına davet edilmiştim. Onlar karanlıkların efendileriydi, gizli bir tarikatın üyeleri... Aslında o andaki tek sorunum gece yarısına kadar kendime yapacak bir iş bulup zaman doldurmaktı. Yemek yiyip Bates'den herkesin sıradan insanlar gibi eşit

muamele görmesi gerektiği konusunda bir nutuk dinledikten sonra salonda karşıma çıkan Bayan Granham'a soğuk bir tavırla gülümsedim ama tavrımı fark ettiğini sanmıyorum. Artık bir gemici olduğuma göre gemici ağzıyla söylemem gerekirse Bayan Granham'ı görünce 'dümeni kırdım'. Kamarama gidip Charles'ın uyuyarak geçirmemi emrettiği dört saatin ikisini uyuyarak geçirdim. Ardından mektup yazmak için masama oturdum. Bir bakışıyla dünyamı altüst eden Bayan Chumley' e bir mektup yazmaya çalıştım ama hislerimi kağıda dökmekte zorlandım. Çünkü bir sürü süslü sözcük kullanarak 'Yoksa sen de mi kirlendin?' diye sormak kolay değildi. Ne zaman o masum, o şirin görüntüsü gözlerimin önüne gelse, bu görüntünün önüne, ardına koymaya çalıştığım bir bağlaç onun güzelliğini silip götürdü. Niye uğraşıyordum ki zaten? Mektubun ona ulaşıp ulaşmayacağından bile emin değildim. Bu yüzden mektubu bir kenara bırakıp şiir yazmayı denedim. Bay Benet'nin şiirlerini, Glaucus ile Diornede'yi düşündüm. Sonra kitaplarımı karıştırmaya başladım. Ciltlerimden birinin sırt kısmının zedelenmiş olduğunu görünce Nasıl olmuştu acaba bu? Derken *İliada'yı* elime alıp gözlerim kapanmaya başlayana kadar okudum. Sonra yatağa uzanıp yine uykuya daldım. Uyandığımda vardiya çavuşu beni dürtüyordu. Fener kısıktı ama ben yine de onu en kısığa alıp kamaradan çıktım.

Gemi fildişi ve gümüşten zırh giymiş bir hayaletti sanki. Çukur güvertenin her yanı ışıl ışıldı. Yukarı çıkmak için merdivenlere yöneldiğimde ay ışığı gözlerimi kamaştırdı. Yelkenlere bakınca onların parlak beyaz rengi karşısında neredeyse gözlerimi kapamak zorunda kalıyordum; bu renk göz çukurunun içine işliyordu sanki. Yukarı çıktığımda her tarafta koşuşan adamlar olduğunu gördüm; bunlardan bir bölümü kıç taraftaki dümen dolabına doğru ilerliyor, bir bölümü de vardiya subayları arasında haberleşmeyi sağlamak için bir güverteden ötekine koşuyordu. Charles merdivenlerden çıkıp vardiyayı Bay Cumbershum'dan devraldı. Sonra geminin kampanası sekiz kere çaldı.

"Yedek subay Talbot göreve başlamaya hazırdır, efendim."

"Seni burada görmek ne güzel Edmund, insan bu ışıkta okuyabilir, sence de öyle değil mi?

"Evet, rahatlıkla. Bütün fenerler söndürülmüş."

"Bir tek merkezi fener yanıyor. Güvertelerdeki fenerlerin hepsi de olabildiğince kısığa alındı. Yağdan tasarruf etmemiz gerek, başka pek çok şeyden tasarruf etmemiz gerektiği gibi.

Bunun üzerine ne diyeceğimi bilemedim; yasal olmayan yollardan bir fener satın alıp onu kamarasında yanık bırakan biri için bu konunun hayli hassas bir konu olduğuna karar verdim.

"Şimdi neredeyiz?"

"Konumumuzu mu soruyorsun? Keşke yanıt verebilsem! Hangi enlemde olduğumuzu biliyoruz, eğer bu içini biraz olsun rahatlatacaksa. Columbus'un baştan beri bildiği şeyden fazlasını bilmiyoruz yani."

"Ya boylam?"

"Kronometreler, bu arada lütfen bunlar aramızda kalsın, artık kullanılmaz durumda. Onlara güvenemeyiz. Çok uzun zaman oldu yola çıkalı. Üstelik hepsi su aldı.

"Onları üst güverteye çıkarmadınız mı?"

Bunu duyunca Charles hiç hatırlamak istemediği bir şey kendisine hatırlatılmış gibi bir ifade takındı.

"Ben...biz... belki öyle yapılması gerekiyordu ama o zaman işleri daha da karıştırmış olacaktık. Kısacası boylam meselesi için parakete hesabıyla yetinmemiz gerekiyor,"

Elini küpeşteye uzattı, sonra sanki küpeşte sıcakmış da elini yakmış gibi hızla elini geri çekti.

"Bunu yapmamalıyım. Yetişkin bir adamın böyle batıl inançları olması hiç hoş değil. "

"Böyle şeylerle canını sıkma sevgili dostum. Eğer tahtaya vurmak seni rahatlatacaksa neden vurmayasın"

"Peki öyleyse. Ne diyorduk... Denizcilik, sırları hâlâ tam olarak çözülmemiş bir alan. Kullanılan teknikler geliştirilebilir tabii ama bu nasıl olur, orasını bilemem."

"Donanma Bay Benet'yi bu işlere atasın mesela. Ya da Dean Swift'in yapıtlarını biraz daha dikkatle ele alsın."

"Dean Swift'in denizcilikle ne ilgisi var bilmiyorum ama Bay Benet konusunda kesinlikle haklısın. O, rutubet almış üç kronometremiz olmaksızın boylam hesabı yapılabileceğini iddia ediyor.

"Hah, iyice kaybolduk desene!"

"Yo, yo. On mil genişliğinde, elli mil uzunluğunda bir alanın içinde olduğumuzdan eminiz."

"Aman ne güzel! Ben buna kaybolmak derim işte."

"Sen öyle diyebilirsin. Bana eski halimi hatırlatıyorsun. Ben de senin gibi bir yedek subayken ayaklarımın hep yerenbasmasını isterdim. O zaman teğmen olmanın hayalini bile kurmuyordum tabii, teğmen olmak öyle büyük bir başarıydı ki benim için ..."

"Zaten öyle, büyük bir başarı."

"Ta o zaman denizciliği A'dan Z'ye öğrenmiştim. Gemi yönetimiyle ilgili bilmediğim şey yoktu. Bunları kendimi övmek için söylemiyorum."

"Bay Gibbs'in bana geçen gün dediği gibi, 'Denizci, savaşta birinci, saçları gemi halatı, dişleri falya deliğine vurulan çivi... '"

Charles bir kahkaha attı.

"Yok canım, o kadar da değil. Tabii o zamanlar denizciliğin kuramsal tarafını, hesap işlerini falan bilmiyordum. Bir sabah üsteğmen elinde kendi sekstantıyla karşıma dikildi. Adı Bay Bellows'du, hiç unutmam. Plymouth Boğazı'ndaydık. O zaman daha dalgakıran inşa etmemişlerdi, bu yüzden ufuk güneyimizde apaçık uzanıyordu. Bay Bellows bana aletin nasıl tutulacağını gösterdi. Sonra 'Bak şimdi Summers' dedi, 'Bu elindeki aleti kullanarak yerel saatle tam öğlen on ikide nerede olacağımızı bulacaksın.' Ben de dedim ki 'Ama buna ne gerek var Bay Bellows, biz Plymouth Boğazı'nda değil miyiz?' 'Hadi bana kanıtla bunu o zaman,' dedi üsteğmen. 'İşte sekstantın burada, kronometreler de var. Bay Smith de sana saatini ödünç verir.' 'Ama efendim,' diye karşı çıktım ben, 'biz demir atmış durumdayız.' 'Dediklerimi duydun,' diye kükredi üsteğmen, sonra da çekip gitti."

"İnanılmaz, kelimesi kelimesine hatırlıyorsun,"

"Evet, hiç aklımdan çıkmaz. O aleti nasıl korka korka tutuyordum, bilemezsin. Asla bilemezsin. Oysa altı üstü bir sekstanttı elimdeki. Yani... anlıyor musun?

"Anlıyorum, Charles, anlıyorum.

"Tam olarak anlaman olanaksız ama en azından anlamaya çalışıyorsun. Neyse, güneşe olan uzaklığımızı hesapladım, aman kim bilir kaç kere

yaptım aynı hesabı. Aslında bu kadar korkak değilimdir, biliyorsun."

"Tabii biliyorum."

"Hatta bayağı gözü karayımdır ben. Ama hesaplara gömülünce bir baktım gözyaşlarına boğulmuşum, tir tir titriyorum, dişlerim takır takır birbirine vuruyor. Sonra birden her nedense kahkahalara boğuluyorum. Tabii bunları anlaman olanaksız ama..."

"Denizciliğin temellerini kavrıyordun herhalde."

"Beni gözünün önüne getir, orada, güneşe olan uzaklığımızı hesaplıyorum, bin bir kere belki. Smith de her seferinde saatine bakıp not alıyor, önce saniyeyi, sonra dakikayı, en son da saati. Sonra sıra açıya geliyor. Önce saniyeler, sonra dereceler. Sonra uğraşmaya ne gerek var diye düşündüm. Açtım Noire'ın *Denizciliğin Özü* adlı kitabını. O kitap benim için ikinci bir kutsal kitaptır, bu arada. Neyse, hemen bulduğum verilerle konumumuzu doğruladım. Plymouth Boğazı! Haritayı açtım önüme, noktaları belirleyip gemide bulabileceğim en iyi, ucu açılmış kurşunkalemle noktaları birleştirip bir daire oluşturdum. Bay Bellows güvertede belirince önüne dikilip ona selam verdim. 'Bay Bellows,' dedim, 'verdiğiniz sekstantı, kronometreleri ve Noire'ın kitabını kullanarak konumumuzu belirledim.' 'Görelim bakalım' deyip kaptan köşküne daldı. Harita orada masanın üzerine serili duruyordu. 'Aman, Bay Summers,' dedi üsteğmen, 'bu kalemin ucu ne inceymiş böyle, mikroskop gerek ama gözlükle idare edeceğiz herhalde.' Gözlüğünü takıp haritaya bir daha baktı. 'Burası kıçüstü güvertesi mi oluyor?' diye sordu, 'Kaptan köşkünün tam konumunu belirleyecekmişsin neredeyse.' Sonra cebinden hayatımda gördüğüm en kalın kurşunkalemi çıkarttı. Kalem başparmağım kalınlığındaydı. Hançer tutarmış gibi tutuyordu elinde onu. Konumumuzu belirten dairenin dışına kocaman bir daire daha çizdi. 'İşte,' dedi, 'Bu daireye bakarak Dartmoor' da olmadığımızı, hatta Eddystone Kayalıklan'na beş milden daha yakın olmadığımızı söyleyebiliriz. Ama bu dairenin içinde tam olarak nerede olduğumuzu

ancak Allah bilir!'"

"Biraz kaba davranmış."

Charles güldü.

"Yo, ilk başta üsteğmenin söyledikleri hoşuma gitmedi ama dersimi almıştım. Sonradan bunun ne kadar önemli bir ders olduğunu da kavradım.

Ben de aynı dersi Tommy Taylor'a verdim çünkü hesap işlerinden hiç anlamıyordu. Ama iş gemiciliğe geldi mi senin dediğin gibi 'dişleri falya deliğine vurulan çividir', o da başka. Hepimizi yayan bırakır."

"Üsteğmen her durumda ihtiyatlı olmak gerektiğini vurgulamak istemiş herhalde."

"Kesinlikle öyle. İhtiyatlı davranmayı öğrendiğim için e öncelikleri doğru belirleyebiliyorum . Hem de her zaman."

"Demek bu yüzden pruva direğinin tamir edilmesini istemiyorsun."

"Hayır, direğin tamir edilmesini tabii ben de istiyorum.

Eğer rüzgâr yavaş yavaş kesilirse..."

"Niye yavaş yavaş?"

"Rüzgâr aniden kesilirse bu dalgalarla boğuşmamız zor.

O zaman tamirata falan vaktimiz olmaz. Direk tamir olsa bile yelkeni çekemeyiz.

"Ay ışığı içinde yüzüyoruz sanki. Hiç bu kadar güzel bir şey görmemiştim. Doğa bizi inanca davet ediyor, bu güzellik insana adeta müsekkin gibi tesir ediyor."

"Müsekkin sözcüğünü hiç duymamıştım."

"Ben ne zaman öğreneceğim hesap yapmayı? "

"Ne yazık ki biraz daha beklemen gerekecek."

"Neyse, ben de kıyıya ayak bastığımda öğrenirim ama o zaman da ufku göremeyeceğim. Ben de denize açılırım.

"Denize açılmana gerek yok. Güneşin uzaklığını onun yarı sırlanmış ayna üzerindeki yansımasına bakarak hesaplayabilirsin. Güneş ile yansıma arasındaki açı ...

"Ah, evet, açıyı ikiye bölünce... Dâhiyane!"

"Hemen anladın mı?"

"Niye anlamayayım? Hesap çok açık değil mi?"

"Ne bileyim, bizim Willis ile Tayleor'un kafaları buna bir türlü basmıyor da"

"Tabu Bay Benet asla bir sekstanta gereksinim duymazdı. Parakete hesabına başvurur, hatta paraketeye ayna yerleştirmeye kalkardı.

"Aslında ne yaptığım biliyorsan parakete hesabı iyidir. Bay Bellows bazen kitabi cümlelerle konuşurdu. O cümlelerden biri şöyle: 'Parakete hesabının doğruluğu karşısında şaşkınlığa düşen denizcilerin sayısı bu yöntemin yetersizliği karşısında düş kırıklığı yaşayan denizcilerin sayısından kat be kat fazladır.' Bu cümleyi bana yazdırmıştı. O günden beri ezberimdedir."

"Gerçekten de kitabi bir cümleymiş."

Konuşmamız yarım kaldı çünkü parakete denize bırakılmıştı kaldırıp çıkan sonuçlan rota tahtasına yazmak benim görevimdi. O zaman bu işi çok önemsiyor, işimi büyük bir dikkatle ve özenle yapıyordum ama kısa zaman sonra bunu kanıksadım öyle ki sonuçları yazdığımın farkına bile varmaz oldum. Bu ilk görevimde, parakete suya düştükten sonra ikimiz de susuverdik, konuşmamız yarıda kesilmişti. Ara sıra kocaman bulutlar ayın önüne geçiyordu ama bulutların arasından sızan ay ışığı bile ortalığı gündüz kadar aydınlık yapmaya yetiyordu. Geminin kıçına tırmanıp onun deniz üzerinde bıraktığı ize baktım. Gemicilerin uzun uğraşlar sonucunda kıçüstü güvertesine çıkardıkları "şey", sancak tarafındaki küpeşteye yaslanmış öylece duruyordu. Ucuna bir halat, hatta iki halat bağlanmıştı. Bu halatlar kıç küpeştesi üzerinden geçip denize iniyor, kıç tarafın altında gözden kayboluyordu. Tabii! Halatlardan biri gerekliydi. Peki ya öteki? Anlaşılmaz bir durumdu bu. Birdenbire gemimizin suda bıraktığı iz sanki kıç taraftan binlerce pırlantayı suya bırakmışız gibi pırıl pırıl parlamaya başladı. Ay, bulutun arkasından başını uzatmıştı. Geri dönüp aşağıya, kıçüstü güvertesine inerken kıç merdivenlerinin başında Charles'ı gördüm. Tam ona bir şeyler soracaktım ki bir ses duydum.

"Hayır, direğin tamir edilmesini tabii ben de istiyorum. Eğer rüzgâr yavaş yavaş kesilirse..."

"Niye yavaş yavaş?"

"Rüzgâr aniden kesilirse bu dalgalarla boğuşmamız zor. O zaman tamirata falan vaktimiz olmaz. Direk tamir olsa bile yelkeni çekemeyiz."

"Ay ışığı içinde yüzüyoruz sanki. Hiç bu kadar güzel bir şey görmemiştim. Doğa bizi inanca davet ediyor, bu güzellik insana adeta müsekkin gibi tesir ediyor."

"Müsekkin sözcüğünü hiç duymamıştım."

"Ben ne zaman öğreneceğim hesap yapmayı?"

"Ne yazık ki biraz daha beklemen gerekecek."

"Neyse, ben de kıyıya ayak bastığımda öğrenirim ama o zaman da ufku göremeyeceğim. Ben de denize açılırım."

"Denize açılmana gerek yok. Güneşin uzaklığım onun yarı sırlanmış ayna üzerindeki yansımasına bakarak hesaplayabilirsin. Güneş ile yansıma arasındaki açı... "

"Ah, evet, açıyı ikiye bölünce... Dâhiyane!"

"Hemen anladın mı?"

"Niye anlamayayım? Hesap çok açık değil mi?"

"Ne bileyim, bizim Willis ile Taylor'un kafaları buna bir türlü basmıyor da!"

"Tabii Bay Benêt asla bir sekstanta gereksinim duymazdı. Parakete hesabına başvurur, hatta paraketeye ayna yerleştirmeye kalkardı."

"Aslında ne yaptığını biliyorsan parakete hesabı iyidir. Bay Bellows bazen kitabi cümlelerle konuşurdu. O cümlelerden biri şöyle: 'Parakete hesabının doğruluğu karşısında şaşkınlığa düşen denizcilerin sayısı bu yöntemin yetersizliği karşısında düş kırıklığı yaşayan denizcilerin sayısından kat be kat fazladır.' Bu cümleyi bana yazdırmıştı. O günden beri ezberimdedir."

"Gerçekten de kitabi bir cümleymiş."

Konuşmamız yarım kaldı çünkü parakete denize bırakılmıştı. Bu iş saat başı yapılıyordu. Yelken bezinden örtüyü kaldırıp çıkan sonuçları rota tahtasına yazmak benim görevimdi. O zaman bu işi çok önemsiyor, işimi büyük bir dikkatle ve özenle yapıyordum ama kısa zaman sonra bunu kanıksadım öyle ki sonuçları yazdığımın farkına bile varmaz oldum. Bu ilk görevimde, parakete suya düştükten sonra ikimiz de susuverdik, konuşmamız yarıda kesilmişti. Ara sıra kocaman bulutlar ayın önüne geçiyordu ama bulutların arasından sızan ay ışığı bile ortalığı gündüz kadar aydınlık yapmaya yetiyordu. Geminin kıçına tırmanıp onun deniz üzerinde bıraktığı ize baktım. Gemicilerin uzun uğraşlar sonucunda kıçüstü güvertesine çıkardıkları "şey", sancak tarafındaki küpeşteye yaslanmış öylece duruyordu. Ucuna bir halat, hatta iki halat bağlanmıştı. Bu halatlar kıç küpeştesi üzerinden geçip denize iniyor, kıç tarafın altında gözden kayboluyordu. Tabii! Halatlardan biri gerekliydi. Peki ya öteki? Anlaşılmaz

bir durumdu bu. Birdenbire gemimizin suda bıraktığı iz sanki kıç taraftan binlerce pırlantayı suya bırakmışız gibi pırıl pırıl parlamaya başladı. Ay, bulutun arkasından başım uzatmıştı. Geri dönüp aşağıya, kıçüstü güvertesine inerken kıç merdivenlerinin başında Charles'ı gördüm. Tam ona bir şeyler soracaktım ki bir ses duydum.

"Charles, bu da neydi böyle?"

"Vardiya görevlerini yapıyorlar."

"Şarkı mı söylüyorlar?"

Onları görebiliyordum, ön kasarada, ırgat kolunun orada toplanmışlar, ona abanıp kolu bir ileri bir geri hareket ettiriyorlardı. Müzik, yani ritmiyle, armonisiyle müziğe benzeyen bu ses, tıpkı suda bıraktığımız iz kadar uçucu, esen rüzgâr kadar yumuşak ve ay ışığı kadar büyüleyiciydi. Küpeşteye yaslanıp dinlemeye başladım. Sanki bir dinleyici bulduklarına sevinmişler gibi -çünkü ara sıra ay ışığıyla aydınlanmış yüzler görüyordum bana dönüp bakan, ya da en azından bana öyle gelmişti- seslerini yükseltmişlerdi.

"Ne oldu Edmund?"

Charles gelip yanımda dikilmişti.

"Şarkı söylüyorlar!"

"Yalnızca işlerini yapıyorlar."

Susmuşlardı. On kasaradan biri çıkmış onlara bir şeyler söylüyordu. Belli ki konser sona ermişti. Ama ay, yıldızlar, denizin pırıltısı hâlâ oradaydı.

"Ne garip değil mi, şu yukarıdaki şeyleri, yıldızları, güneşi kullanarak rotamızı buluyoruz."

"Yaratan'dan başka kimse bu sırlara eremez."

Charles duraklayarak, galiba biraz da utana sıkıla söylemişti bu sözü. Ay yine bir bulutun arkasına giriyordu. Suyun rengi bulanıklaşmış, ortalık az da olsa kararmıştı.

"Bu safça bir söz. Gökyüzüne her baktığında bunları yaratanı düşünmez ki insan."

Dönüp yüzüme baktı. Ay ışığından bir maske takmıştı sanki. Herhalde benim yüzümde de aynı maskeden vardı. Ağırbaşlı bir tavır takınmıştı.

"Senin parmaklarınla yarattığın gökler, ellerinle gökyüzüne astığın yıldızlar ve ay..."

"Ama bu da şiir işte! Milton bile daha iyisini yazamazdı."

"Kitab-ı Mukaddes düzyazı biçiminde yazılmıştır."

"Peki düşünsene, acaba niçin şiir, kuru bilimsel gerçeklerden, örneğin, senin şu Noire'ın kitabındaki bilimsel gerçeklerden daha etkileyici oluyor?"

"Sen bana göre fazla akıllısın Edmund!"

"Ben kabalık etmek istemedim... Yani, kahretsin, küstahlık ettim. Özür dilerim!"

"Ben kendimi hakarete uğramış hissetmiyorum. Yok bir şey. Tabii ki gökyüzüyle cep saati arasında bir fark var."

"Evet, evet, doğru. Ben buradan kalkarak bir tartışma açmaya çalışıyordum. Ne yazık ki bir beyefendi, eğitimi sırasında böyle nahoş alışkanlıklar ediniyor. Şiirin kendisi de bir muamma zaten, tabii düzyazı da öyle. Aslında her şey öyle. Ben şiiri bir eğlence aracı olarak görürdüm ama anladım ki şiir bundan çok çok daha derin bir şey. Ah Charles, ben öyle umutsuzum, öyle çaresizim, öyle aşığım ki!"

(8)

Charles Summers bir şey söylemedi. Yüzümüzdeki ay ışığından maskeler bir gece yarısı itirafını kaçınılmaz kılıyordu. İtirafım bedenimin derinliklerinden kurtulup denetleyemeyeceğim bir biçimde kendini açığa çıkarmak ister gibiydi.

"Susuyorsun, Charles. Seni kızdırdım mı? Kusura bakma, bu kocaman evrende benim hislerim çok önemsiz biliyorum ama... Üstelik senin için çok önemli olduğunu bildiğim din meselesine de istemeden değindim. Aslında beni dinlemen büyük incelik. Ama sen ince, düşünceli bir adamsın zaten."

Üsteğmen dümen çarkına doğru ilerleyip oradaki adamlara bir şeyler söyledi. Sonra pusula dolabına uzun uzun baktı. Acaba ters giden bir şeyler mi var diye düşünmeye başlamıştım ki ağır adımlarla bana yaklaştı.

"Alcyone'daki şu bayandan mı söz ediyorsun?"

"Başka kim olabilir?"

Susup derin düşüncelere daldı. Sonra...

"Tabii başka kim olabilir? Eminim o hem çok erdemli hem de güzel bir..."

"Lütfen, erdemden sanki çok sıkıcı bir şeymiş gibi söz ediyorsun. Erdem keyif mi yoksa acı mı verir insana?"

"Anlamadım."

"Bir adam bir kadınla zina işlemiş. O, yani Marion Chumley de buna bile bile göz yummuş, hatta bu zinayı işleyenlere gözcülük etmiş. O da bu işin bir parçası, bütün her şeyi görmüş. Bunu düşündükçe yüreğim sıkışıyor."

"Yani sen...

"Gerçi zina işleyen kendisi değil ama yine de benim kafamdaki imgeyle o kadar çelişiyor ki bu yaptığı. Bu kız benim tanışıp konuştuğum kişi

olamaz. Üstelik ben Sydney Körfezi'ne doğru yol alıyorum, o ise Kalküta'ya gidiyor. Gözden ırak, gönülden ırak. Neler hissettiğimi asla anlayamazsın."

"Ben de o bayanı tanıyorum. Onu gördüm. Dans etmekten hoşlanmadığım için balo sırasında vardiyayı ben devralmıştım, hatırlıyor musun? İkinizi dans ederken gördüm."

"Yani?"

"Ne dememi bekliyorsun?"

"Bilmiyorum."

"Onu ertesi sabah erkenden yine gördüm. *Alcyone*'un sancak tarafındaydı. İçerde neler olduğunu görüyormuş gibi dikkatle gemimize bakıyordu. Sen içerdeydin, baygın yatıyordun. O da seni merak ediyordu belli ki."

"Nerden biliyorsun beni merak ettiğini?"

"Kimi merak edecek ki?"

"Benet'yi olabilir mesela."

Boş versene, der gibilerden bir hareket yaptı.

"Olacak iş değil!"

"Nerden biliyorsun?"

"Biliyorum işte."

"Beni teselli etmek için söylüyorsun bunları."

Charles konuşurken gülümsüyor gibiydi.

"Aynı bayandan mı söz ediyoruz? Hani sen bana demiştin ya 'Benden on-on iki yaş küçük, varlıklı, iyi bir aileden gelen..."

"Öyle mi demiştim? Onunla tanışmadan önce bu türden tatsız hesaplar yapmış olabilirim. Bana sinir olmuşsundur herhalde."

"Hayır, olmadım."

Küpeşteye doğru yürüdü, sonra tekrar yanıma geldi.

"Ay kayboluyor."

Ön kasarada yine alçak sesle şarkı söylemeye başlamışlardı. Ben de onlar gibi alçak sesle konuştum.

"Bu vardiyayı hayatımın sonuna kadar unutmayacağım. Sanki bir adadayız, başka bir dünyada, ay ışığından bir adada. Bu adayı, ay ışığı altında dönüşüm geçirmiş yüzlerimizle, gün ışığı altında asla açığa

vuramayacağımız şeyleri birbirimize nasıl anlattığımızı hep hatırlayacağım."

Charles yine susmuştu.

"Düşünsene Charles, Deverel kafayı çekmemiş olsaydı, direk başlarını kaybetmemiş olurduk. O zaman o beni hiç tanımamış olurdu."

Charles bir kahkaha attı.

"ikiniz de birbirinizi tanımamış olurdunuz. Bu sözünde bizim eski Lord Talbot'u anımsatan bir şeyler var."

"Dalga geçme benimle. O zaman da başka bir yerde, mesela bir davette tanışırdık. Ah, o, her genç kızın kurduğu hayalleri kuracak ta ki biri... Hayır, olamaz!"

"Seni unutmayacak."

"Çok naziksin."

"Yo, hayır. Kadınları tanıyorum."

Bu sözü beni güldürdü.

"Gerçekten mi? Nasıl tanıyabilirsin ki? Sen değil miydin onurlu bir mesleği en iyi biçimde icra ettiğini, tam tekmil bir denizci olduğunu söyleyen?"

"Gemiler kadın gibidir. Kadınları tanıyorum, gerçekten. Onların o pasifliklerini, yumuşaklıklarını, ahşabın cilayı emmesi gibi ilgiyi emiverdiklerini, ilgiye hep aç olduklarım biliyorum; sonra ne kadar verici olduklarını..."

"Bayan Granham, Bayan Brocklebank! Eğitimli kadınlar! Kadın zekâsı kendini bu biçimde mi göstermeli?"

Bir süre konuşmadı, sonra sanki ben onu tartışmada yenmişim de keyfini kaçırmışım gibi ağır ağır, isteksizce yanıt verdi.

"Göstermemeli herhalde."

Yanımdan uzaklaştı. Kıçüstü güvertesinden parakete suya bırakılıyordu yine.

"Beş buçuk knot Edmund. Yaz bunu."

"Geriye dönüp baktığımda, tabii eğer hayatta kalırsam, bu yolculuk sırasında bütün tehlikelere karşın çok hoş şeyler yaşadığımızı hatırlayacağım."

"Bu hoş şeyler her ne ise senin vardiya nöbetini bitirmene yaradı kesinlikle. Vardiya neredeyse sona eriyor."

"Ne yani, hepsi bu muydu?"

Charles dönüp gitmişti bile. Belli ki o anda benim meselelerimden çok geminin meseleleriyle meşguldü. Tiz bir düdük sesi yükseldi ve gemiciler çevrede koşturmaya başladı. Bir sonraki vardiyayı devralacaklar ön kasaranın orada toplanmıştı. Bay Smiles, yanında kedi gibi esneyen Bay Taylor ile güvertede belirdi. Charles ile Smiles görev değişimi yaptılar. Gemicilerin bir kısmı dümen başındaki, bir kısmı kıçüstü güvertesindeki, bir kısmı da üst güvertedeki yerlerini aldı. Görevi devreden tayfaysa ön kasaraya girip gözden kayboldu. Kampana toplam sekiz kez çaldı. Bir dört, ardından bir dört daha.

Charles yine yanıma geldi.

"Pekâlâ, yedek subay Talbot, yarın gece yansına kadar görevin sona ermiştir."

"İyi geceler Charles, daha doğrusu günaydın. Bu vardiyayı hayatımın sonuna kadar unutmayacağım. Üstünden elli yıl da geçse..."

Charles güldü.

"Bir iki yıl geçsin de görürüz."

Ama o değil, ben haklı çıktım.

Görev yerimden ayrıldım. Sabahın bu saatinde aniden uyku bastırmıştı. Taylor gibi esnemeye başlamıştım. Kamaramın kapısını açıp içeri girdiğimde fenerin sönmüş olduğunu gördüm, belki de gazyağı bitmişti. Kafamda hâlâ Charles ile konuşuyordum. Ay ışığının erişemediği karanlık kamaramın içinde muşambalarımı el yordamıyla çıkarıp yatağa girdim. Yatağa girerken bir yerlere çarpınca bir küfür savurdum. Artık düşsüz bir uykuya dalmaktan hiçbir şey alıkoyamazdı beni.

Gerçekte neler olduğunu ancak günler sonra anlayabildim. Charles'ın bu en yorucu vardiyayı üstlenmesinin bir nedeni belki öteki subayların biraz olsun dinlenmelerini sağlamaktı ama bence asıl neden bu korkunç kamarada uykusuz saatler geçirmemi engellemek istemesiydi. Bana kuru giysiler vermesi gibi bir şeydi bu da. Bu harika insan, benden gördüğü saygı karşılığında bana öyle cömertlik göstermiş, öyle sıcak yaklaşmış, öyle düşünceli davranmıştı ki Yaşlı Dobbie'den beri hiç kimsenin benim için bu

kadar çok şey yaptığını hatırlamıyorum. Yaptığı küçük şeylerden beni nasıl kollamaya çalıştığını, bana ne kadar büyük bir önem verdiğini çıkartabiliyordum. Sanat icra eder gibi yapıyordu bunu. Küçük şeyler, ayrıntılar, ufak yönlendirmeler... Dünyada başka hiç kimse için yapmayacağı bu şeyleri öyle doğallıkla, öyle fark ettirmeden yapıyordu ki sonunda bu meziyetlerini bir tek kolladığı insanın kendisi, o da neden sonra fark edebiliyordu. Savaşı kendine meslek edinmiş biri için şaşırtıcı bir özellikti bu. Ama şöyle bir düşününce belki o kadar da şaşırtıcı değildi; sonuçta o, bu dişi geminin kocası gibiydi. Tıpkı bir koca gibi gemi limandayken ona bakım yapıp onu onarıyor, gemi denize açıldığında onun bütün sorumluluğunu üstleniyor, mali işlerle uğraşıp tasarruf etmeye çalışıyordu.

Ben uyurken ay kaybolmuş, güneş doğmuştu. Ama kamaramın içi yine karanlıktı. Derken Phillips içeri girip beni dürtükledi. İtirazlarıma aldırmadan beni sarsıp duruyordu.

"Beni rahat bırak. Uyuyayım."

"Uyanmanız gerek efendim!"

"Bıraksana beni. Neyin var senin böyle?"

"Uyanmanız gerek. Albay sizi çağırıyor."

"Niyeymiş o?"

"Bu sabah evleniyorlar da ondan."

Denizde nikâh! Bu nikâh meselesi gemide bir sürü söylentiye yol açmıştı herhalde. Söylentiler! Nişanlandıklarını açıklandıktan sonra da bir sürü şey söylenmişti zaten. Ama şimdi... Okur bile evleneceklerini öğrenince "Bekleyemediler mi?" diye soracaktır kendi kendine. Sonra da şöyle ekleyecektir: "Anlıyorum, demek bekleyemediler!" Fakat gemideki yolcular evlenecekleri gerçeğinden fazlasını biliyordu kuşkusuz. Bir adamın *(saygıdeğer* bir adamın) ölmekte olduğunu biliyorlardı. Belli ki kadınla yalnızca kibarlıktan evlenmiyordu. Ama sonra, adamla ilgili görüşlerin en azından tarafsız ya da belki olumlu görüşler olabileceğini düşündüm. Kesin olan bir tek şey vardı, o da evleneceği kadının bu yolculuk sırasında resmen bir dönüşüm geçirdiğiydi. Bayan Granham, bazılarının rahat diye tanımlayabileceği koşullar altında yetiştikten sonra kilise heyeti üyesi olan babasının ölümü ardından mürebbiyelik yapmak zorunda kalmış, kendini bir mürebbiye gibi davranmaya, mürebbiye gibi görünmeye zorlamıştı, o

kadar. Derken kendisine bir kilise üyesi olan babasının verdiğinden çok daha fazlasını verebilecek bir adam karşısına çıkınca mürebbiye görüntüsü, mürebbiye davranışları da tarihe karışmıştı. Davranışları konusunda bunları söylemek doğru muydu acaba? Doğrusu kadınlık onuru denen şeyi ilk kez onda görmüştüm ben, sonra da büyük bir düş kırıklığına uğramıştım. Ah, ne kadar toydum o zamanlar! Aslında bu evlilik o kadar da sevinilecek bir evlilik değildi. Ama kim bilir, ondan çok daha az erdemli olan pek çok kadının her an dökmeye hazır olduğu mutluluk gözyaşları onun gözlerinde de belirirdi belki.

Şimdi olanları ayrıntısıyla anlatmaya çalışacağım. Kaptan Cook'un anıları gibi bir şey olacak bu; tabii benim kahramanların siyah yerliler değil, beyazlar, hatta bunlardan bazıları da soylu. O sabah, sanki bütün gemi insan doğasının özünü ortaya koymak için yarışıyordu: insana özgü batıl inançlar, insanın törenlere olan düşkünlüğü, kendi içindeki hayvanın dölleme güdüsünü kutlarkenki sevinci... Bunlardan hiçbir eksik değildi!

Neyse, olanları daha açık anlatmalıyım. Burada erkekten çok kadına odaklanmak gerekiyor. Bayan East, Bayan Pike ve Bayan Brocklebank erkenden Bayan Granham'ın kapısını çalmışlar. Duyduğuma göre, onu gemici giysilerini çıkartmaya zor ikna etmişler. Tabii gemideki bütün bayanlar bu kurban töreni için doğru dürüst bir şeyler giyebilsin diye seferber olmuş. Aslında her şeyin bir oyundan ibaret olduğunu düşünsenize! Adam ölmek üzereydi -gerçi gemidekiler bunu bilmiyordu- ama asıl kurban... Neyse burası biraz karışık. Birdenbire herkes yalnız bir tek şeyle ilgilenmeye başlamıştı. Bu tür kutlamalarda içki servisi de yapıldığı için ipin ucu iyice kaçmış, açık saçık konuşmalar başlamıştı, hem de en adisinden... Bir nikâh töreninde bile kimin uygunsuz davranabileceğini herhalde tahmin edebilirsiniz. Tabii ki Tommy Taylor. Çiftin balayı sürme olasılığı neredeyse sıfırdı ama sözü eninde sonunda buraya getirmeyi başaran Taylor'un kesik kesik soluyarak her zamanki sırtlan gülüşüyle -her zamanki diyorum çünkü aylar geçtikçe yüzünü hatırlayamaz oldum, aklımda kalan tek şey o sırtlan ifadesi- ettiği bir laf kendimi kaybetmeme yol açtı. Bu lafı ettiği sırada yanımızda en az bir bayan bulunuyordu. Önce Bayan Granham'ı 'Amiralin elinde taşıdığı halata' benzetti. Bu benzerliği açıklaması istendiğindeyse kadının 'Amiralin halatı gibi önce sicimle sarılacağını, sonra katranlı bezlerle sarmalanıp hizmete sunulacağını' söyledi. Öyle midem bulanmıştı ki kafasına bir tane patlatmayı görevim bildim. Darbenin şiddetinden neredeyse orgun boruları tınlamaya

başlayacaktı. Taylor'un en az bir dakika boyunca şaşı bakması beni ayrıca sevindirdi.

Yolcu güvertesinde toplananlar şık giysileri içinde çok zavallı görünüyordu. Bir grup göçmen kendilerine yasak olan yoldan, yani topların bulunduğu güverteden geçip merdivenlerden çıkarak yolcu salonuna girdi. Göçmenler davet edilmemiş olmalarına karşın öteki yolcuların arasına karıştı. Bay Brocklebank arabacı pelerinin altına pembe bir takım elbise giymişti. Erkekler eğlencelere katıldıkları o eski zamanlardan kalma alışkanlıkla iki dirhem bir çekirdek giyinmişti. Kadınlar da derli toplu görünmek için büyük bir çaba harcamışa benziyordu. Doğal olarak ben de duruma uygun bir kostüm seçmiştim kendime. Bowles ile Oldmeadow'un kostümleri zaten hep üzerlerindeydi. Küçük Pike ortalarda görünmüyordu. Herkes konuşup gülüşüyordu.

Derken bu sıradan tören ortamı inamlmaz biçimde aniden değişiverdi. Konuşma, gülüşme sesleri kesildi. Güvertede görevli olan bir gemici gün ışığının içeri girmesini engellemek için pencereleri yelken beziyle örtmüştü. Koridorun içindeki hava öylesine değişmişti ki bir an kendimi eski bir köy kilisesinin içinde sandım. Eminim bu değişiklik yolcuların şimdi çok uzaklarda olan yerleri, anıları hatırlamalarına yol açmıştı, çünkü şimdi yüzlerindeki gülümsemenin yerini gözyaşları alıyor gibiydi.

Kampana altı kere çaldı. Bay Prettiman'in kamarasındaki yelken bezinden sandalye dışan çıkarıldı. Ortalık iyice sessizleşmişti. Albay Anderson içeri girdi. Her zamanki gibi, hatta belki her zamankinden de suratsızdı. Albayın arkasından içeri giren Benêt koltuğunun altında kahverengi bir cilt taşıyordu. Bu herhalde seyir defteriydi. Albay, *Alcyone*'da akşam yemeği yerken üzerinde olan o şahane üniformasını giymişti. Bay Benêt'nin Albayın yanında dikilip onun kulağına *"Efendim, bence en gösterişli üniformanızı giymeniz uygun olur."* diye fısıldadığını hayal edebiliyordum. Tabii Benét'nin üzerinde de en gösterişli üniforması vardı. Belki şu anda geline ithaf edeceği şiiri tasarlıyordu kafasında. Damat çaresizce yatağında yatmaktaydı. Albay Anderson Bay Prettiman'in kamarasına girdi.

Sonra kalabalığın içinde Bayan Granham belirdi. Güvertede toplananlar arasında önce büyük bir şaşkınlık yaşandı, sonra herkes fısıldaşmaya başladı, derken yine sessizlik salona hâkim oldu. Bayan Granham beyazlar içindeydi! Üzerindeki kendi giysisi miydi değil miydi bilemiyorum. Ama

taktığı duvak genç Bayan Brocklebank'in yüzünü saklamak için kullandığı duvaktı. Bundan eminim çünkü bu duvak Bayan Brocklebank'e baştan çıkarıcı, gizemli bir hava verdiği için hiç aklımdan çıkmamış. Bayan Granham'ın arkasından, Bayan East, Bayan Pike ve Bayan Brocklebank kamaradan çıktılar. O küçücük kamaraya hepsi birden nasıl sığınışlardı bilemiyorum. Gelin, damadın kamarasına doğru birkaç adım attı. Adımlarım atarken ihtiyatlı davranıp bir eliyle tırabzanlara tutunması yürüyüşündeki zarafeti biraz olsun azaltmıyordu. Kadınlar önlerinden geçen geline eğilerek selam verirken erkekler onu başlarıyla selamladı. Bayan Granham nişanlısının kamarasına girdi. Benêt kapının önünde dikiliyordu. Ben Oldmeadow ile birlikte kamaraya doğru ilerledim. Benêt gözlerini Bayan Granham'ın sırtına dikmiş, derin düşüncelere dalmıştı. Onu kolundan yakaladım.

"Biz şahidiz. İzin verin de geçelim."

Benêt sonunda ayak altından çekildi. Kalabalıktan bir uğultu yükseldi ama hemen dindi. Bayan Granham ranzanın yanında duruyordu. O anda aklıma çok basit bir düşünce geldi, o kadar basitti ki o ana kadar benden başka kimsenin aklına gelmemişti. Bay Prettiman başı kıç tarafa gelecek biçimde yatıyordu !

Bayan Granham duvağını indirdi. Aslında gelinin nikâh kıyılmadan önce yüzünü açması pek alışıldık bir şey değildi ama zaten bu gemideki her şey biraz sıra dışıydı. Gelinin yüzü kızarmıştı. Utandığı için herhalde. Allık sürmüşe benzemiyordu.

Şimdi Edmund Talbot'un şaşkınlıktan donakalmasına yol açan bir ânı aktaracağım size. Gelin duvağını indirdikten sonra başını salladı. Başının hareketiyle küpeleri de sallandı. Küpeler lâl taşındandı. Onları en son Zenobia Brocklebank ile geçirdiğim o utanç verici birkaç saat sırasında Zenobia'nın kulaklannda görmüştüm. Çok iyi hatırlıyorum, Zenobia tutkunun doruklarına vardığında küpeler kulaklarında sallanıyordu. Dikkatim dağılmıştı ama itiraf etmeliyim ki biraz da gururum okşanmıştı. Belki de çevreye hâkim olan atmosfer yüzünden böyle hissetmiştim, ne de olsa iki insan arasındaki cinsel ilişkiyi resmileştirmeye çalışıyorduk o sırada.

Bayan Granham'ın elinde bir buket vardı. Elindeki bu buketle ne yapacağım bilemiyor gibiydi, zira gelinin nedimesi yoktu, üstelik buketi yakalaması beklenebilecek tek kişi, yani Zenobia Brocklebank de

kamarasında yatak döşek yatıyordu. Buket, nikâh için toplananlardan bazılarının yakalarına taktıkları gibi kumaştan yapılmış çiçeklerden oluşmuyordu. Gerçek çiçeklerden ve yapraklardan derlenmiş bir buketti bu! İyi biliyorum çünkü nedime olmadığı için gelin şöyle bir arkasına baktı, sonra elindeki buketi benim elime tutuşturuverdi. Gelinin buketini alan şanslı kızın başına ne geleceğini herkes bilir. Önce Oldmeadow'dan bir nida yükseldi, sonra bütün davetliler kahkahalara boğuldu. Bir anda yüzüm Bayan Granham'ın yüzünden bile kırmızı olmuştu. Elimdeki gerçek çiçeklerin ve yaprakların yumuşaklığım, serinliğini hissedebiliyordum. Bunlar Albay Anderson'ın cennetinden, özel serasından toplanmış olmalıydı. Herhalde Benêt çiçeklerini feda etmesinin uygun olacağını fısıldamıştı yine Albayın kulağına: "*Efendim, bence seranızdaki birkaç çiçeği geline verirseniz yalnızca gelin değil gemideki herkes size minnettar kalacaktır!*"

Son şaşkınlığı da Albayın sözlerim duyunca yaşadım. Aslında yaşadık demem gerek. Albay dua kitabım eline aldı, boğazını temizledi ve konuşmaya başladı.

"Kadından doğma bu adam..."

Aman Allahım, bu cenaze duasıydı. Bayan Granham, o zeki kadın, gözlerimin önünde kül gibi bembeyaz oldu. O anda ne yaptığımı pek iyi hatırlamıyorum ama biraz sonra elimdeki bukete baktığımda yazık ki güzelim buket paramparçaydı. Albay sözlerine devam etti mi hiç bilemiyorum çünkü o anda tek duyduğum kalabalıktan gelen bağırış çağırış ve kıkırdamalardı. İrlandalı konuklar fısıltıyla dua ederek haç çıkartmaya başlamıştı. Benêt bir adım atıp önüme geçmek istedi ama ben onu engelledim. Albay Anderson dua kitabım karıştırıp duruyordu. Ya hangi sayfayı açtığım fark etmeden o sayfayı açmış ya da kitap kendiliğinden o biçimde açılmıştı. Derken kitap yere düştü, Albay eğilip kitabı yerden aldı, sonra yine sayfaları karıştırmaya başladı. Bütün acil durumlara, bütün tehlikelere karşı tetikte olan elleri bile titremeye başlamıştı. Asıl doğamız ortaya çıkmıştı, biz izleyiciler de korkmaya başlamıştık.

Albayın sesi gür ve öfkeliydi.

"Müstakbel gelin ve damat..."

Tören bir kere mahvolmuştu, herkesin susması, ortalığın yatışması biraz zaman aldı. Bay East ağzında özür gibi bir şey geveleyerek beni ve Albay

Anderson'ı itip geline yanaştı, onun elini tuttu. Benêt de içeri girmeye çalışıyordu; ben geçmesine izin vermeyince hırladı:

"Yüzük bende!"

Tören sona ermişti. Gelinin yüzünde hafif bir pişmanlık ifadesi mi görmüştüm? Belki de ben uyduruyorum. Herkes olabildiğince sessiz kalmaya çalışıyordu. Hiçbir itiraz da olmadığına göre şimdi bu yaşı geçkin bayan ile bu müzmin bekâr artık birlikte ne isterlerse onu yapmakta özgürdüler. Anderson ne gelini ne de damadı kutladı. Bu evlilikten beklenecek fazla bir şey olmadığı için tebrik faslı da uygunsuz kaçacaktı herhalde. Albay Anderson bunun yerine, masaya eğilip belgeleri karıştırmaya başladı. Seyir defterini açıp birkaç imza attı, sonra onu hasta adama uzattı. Prettiman, defteri ters tutarak imzasını zar zor attı. Bayan Granham gelenekleri hiçe sayarak defteri yeni soyadıyla, Latetia Prettiman biçiminde imzaladı. Ben ve Oldmeadow da imzalarımızı attık. Albay sanki sattığı malın faturasmı verirmiş gibi belgeleri geline uzattı, başıyla damadı selamlayarak kamaradan çıktı. Giderken yanına aldığı seyir defterinin bu acayip törende atılan imzalarla dolmasına esef ettiğinden emindim.

Sıra bize gelmişti. Alçak sesle gelini kutlayıp damadın elini sıkmak için elimi uzattım. Eli buz gibiydi. Gözleri kapalıydı; şakaklarından aşağı damla damla ter akıyordu. Başım geminin baş tarafına doğru vermesini önermek geldi o an aklıma. Fakat birisi beni arkadan dürtüklemeye başlamıştı. O zaman gelinle damadı kutlamak için sıra bekleyen Benêt ile Oldmeadow'un önünü kestiğimi anladım. Öfkeyle arkama döndüm; bilmiyorum neden ama birileriyle dalaşmak istiyordum. Dışarıda bekleyenler kamaraya girmeye çalışıyordu, bu yüzden ranzadan uzaklaşmam biraz zor oldu. Bu münasebetsiz insanların tek umursadığı şey ölüm döşeğindeki adamın elini sıkmaktı. Hatta onun yanına ilk yaklaşan elini öpmeye bile kalktı. Bunun üzerine damattan bir itiraz geldi.

"Hayır, hayır, sevgili dostum. Hepimiz eşitiz!"

Kendimi dışarı attım. Hava almam gerekiyordu. Paramparça olmuş gelin buketi hâlâ elimde duruyordu. Buketin içindeki çiçeklerden biri ilginç, o zamana kadar hiç görmediğim bir çiçekti -orkide dedikleri buydu herhalde. Açık havaya çıkar çıkmaz elimdeki buketi fırlatıp atmaya niyetlenmiştim ama bunu yapamadım. Hizmetkârım Phillips, Prettiman'ın kamarasından çıkıyordu.

"Phillips, şunları suya koyup Bayan... Bayan Prettiman'in kamarasına götür."

Ağzım açıp itiraz edecek oldu ama ben onu dinlemeden kamarama dalıp kapıyı kapattım. Hemen üstümü değiştirip gemici giysilerimi giydim. Sonra da masamın başına oturdum. Ne yaptığım farkında bile değildim. Bir süre başım masanın üzerinde öylece durdum. Bir kitap alıp sayfalarım şöyle bir karıştırdıktan sonra onu yerine koydum. Üstümdekilerle öylece yatağıma uzandım, hiçbir şey düşünmeden, hiçbir şey yapmadan...

Bu sözcükler nasıl da yabancı, nasıl da garip geldi bana. Çince ya da Hintçe olsa bu kadar garip gelmezdi belki: Hiçbir şey yapmadan, hiçbir şey yapmadan. Hiçbir şey, hiçbir şey, hiçbir şey... Kahkahalarla gülmeye başladım. Kahkahalarım göğsümden, kendiliğinden, istem dışı yükseliyordu. Charles, Bayan Chumley'in beni unutmayacağını söylemişti. Bayan Granham, yani Bayan Prettiman beni lanetlemişti... Gelin buketini bana fırlatmıştı! Evlenme sırası bendeydi! Ranzamda öylece, sırtüstü yatarken gözlerimden yaşlar akmaya başladı. Yanaklarımdan süzülen yaşlar kulaklarımın içine doluyor, yastığımı ıslatıyordu.

(9)

Sonra uykuya dalmışım. Bunun nedeni gemideki dünyamızın beklenmedik biçimde değişivermesiydi. Gemide her zaman, mutlaka bir ses duyarsınız. Denizin sesi, geminin gövdesinden gelen sesler, güvertede yürüyenlerin ayak sesleri, düdük sesleri, adamın birinin yüksek sesle ettiği küfürler, donanımdan gelen gıcırtılar, takırtılar, ahşaptan gelen çatırtılar, geminin bir ucundan ötekine yapılan ağız dalaştan, hatta kavgalar. O gün, o anda benim uykuya dalmamı sağlayan şeyse sessizlikti! Belki de insanlar nikâh telaşından yorgun düşmüşlerdi, bilmiyorum. Charles mürettebata moral izni vermiş, adamlardan pek azı vardiyaya kalmıştı. Gemiciler böyle bir izin koparınca ne yaparlar? Tabii ki uyurlar. Ben de uyudum.

Gerçek dünyaya dönmemi sağlayan şey düşümde duyduğum bir ses oldu. Deverel'i zincire vuruyorlardı! O an uyanmışım. Gözlerimi açınca bu metal sesinin ön taraftan, atölyelerden geldiğini anladım. Demirci Coombs olmalıydı bu. Demek o an gelmişti! Zaten giyinik olduğum için yataktan fırlayıp çizmelerimi giydiğim gibi çukur güvertede aldım soluğu. Deniz ipek gibi, pürüzsüz ve açık maviydi. Güneş hafif puslu gökyüzünde daha çok dolunayı andırıyordu. En ufak bir esinti yoktu. İşte Benêt ve Albay istedikleri sakin havayı bulmuşlardı. Kamarama dönüp fenerimi asılı durduğu yerden aldım. Onu yakıp fitili kıstım. Merdivenlerden aşağı inip subay yatakhanesinin önünden geçtim. Sonra yine merdivenlerden inip topların bulunduğu yere geldim. Burayı ilk kez

bu kadar boş görüyordum. Şaşırmıştım. İçeride yaşlı asteğmen Martin Davies'den başka kimse yoktu. Hamağında yatan Davies bana boş boş sırıttı. Ben de ona gülümsedim, gülümsememek ayıp kaçacaktı çünkü; sonra hemen baş tarafa yöneldim. Fenerin fitilini açtım. Her taraftan sular damlıyor, rutubet içime işliyordu ama neyse ki bu defa öncekinden çok daha rahat ilerliyordum. Topların bulunduğu bölümde tavandan asılan fenerler bile sallanmıyordu. Elimde kendi fenerim vardı. Üstelik gemi o

kadar hareketsizdi ki istesem koşabilirdim. Buraya önceki gelişimde yalnızca dokunduğum, kokladığım ya da seslerini duyduğum şeyleri şimdi görebiliyordum. Kocaman bir direk (bu herhalde eğrilen bocurgattı), ağzı tapalanmış, yağlanmış, kullanılmaya hazır yirmi dört librelik bir top, onların arkasında dümdüz uzanan, hafifçe parlayan sintine suyu ve karinanın içine dökülmüş çakıllar... Kalasların yan yana gelmesiyle oluşmuş, boyutları birbirini tutmayan, iki duvar, bu duvarlara yaslanıp üst üste yığılmış, kafama ini verecekmiş gibi duran her ebatta kutular, torbalar, çuvallar... Ama iç omurga boyunca uzanan o yarı aydınlık dar geçidi betimlemek olanaksız. Hemen sağ yanımda Bay Jones'un yatak odası, salon ve ofis olarak kullandığı büyük odaya tırmanmayı sağlamak üzere koyduğu merdiven duruyordu. Merdivenin önünden geçip ana direğin ve pompaların bulunduğu bölüme doğru ilerledim.

"Dur! Kim var orda?"

"Ne oluyor yahu?"

"Aman efendim, Lord Talbot'muş, pardon Bay Talbot demek istedim. Burada ne arıyorsunuz efendim? Sorması ayıp ama efendim, bağırsaklarınız mı bozuldu acaba?"

"Baş tarafa doğru..."

İleriden korkunç bir gümbürtü gelmeye başlamıştı. Bağırmak zorunda kaldım.

"Baş tarafa gidiyorum."

Onbaşı da sesini duyurmak için bağırmak zorunda kalmıştı.

"Emir aldık, efendim. Kusura bakmayın."

Gümbürtü bir süreliğine kesilmiş gibiydi.

"Bana bak, üsteğmen baş tarafta olmalı. Git ona sor bakalım! "

Asteğmen biraz kuşkuluydu ama yanındaki onbaşı daha aklı başında biriymiş ki emrindeki iki adamdan birini yollayıp Charles'a burada olduğumu haber vermeyi kabul etti. Adam geri gelip olduğum yerde biraz beklemem gerektiğini söyledi. Hiç de yorgun değildim ama yaslanmak için bir yer buldum -yaslandığım neydi bilmiyorum- ve olabildiğince kayıtsız görünmeye çalışarak beklemeye başladım. Sonra fenerimi söndürdüm. Adamlardan bu hareketim üzerine bir yorum yapan çıkmadı.

Baş taraftan ışık ve gürültü geliyordu. Işığın bir kısmı belli ki gün ışığıydı; bu önemli operasyonun şerefine pırıl pırıl parlıyordu herhalde gökyüzü. Bir de ara ara dumanla karışık kırmızı bir ışık beliriyordu. Görebildiğim kadarıyla, dışarıda, işin yapıldığı yerde kıvılcımlar da çıkıyordu. Sonra sesler düzenli bir hal aldı; o zaman çekiçle demirin dövüldüğünü anladım. Sanki gemimiz nallanmakta olan bir attı. Duman, metal sesleri... Bunlar beni başka bir dünyaya, ahırlara, koşum takımlarına, atlara, demirhanedeki ateşin sıcaklığına götürmüştü. Fakat bu yolculuğum uzun sürmedi çünkü dışarıdan gelen ses değişmişti. Şimdi sanki bir tokmakla ahşaba vuruluyordu. Aptal gibi elimdeki sönmüş feneri yukarı kaldırarak (eğer elinizde bir fener varsa bunu yapmamak neredeyse olanaksız) ileri, ışığın geldiği yere doğru baktım. Direğin hareket etmesini engellemek için kullanılan destekleri görebildim. Direğe bağlı kalın halatlar güvertedeki mapalara doğru gergin biçimde uzanıyor, direği ayakta tutuyordu. Ayrıca dört taraftan direğe dayanan kalaslar da direği destekliyordu. Tokmağın sesi aniden kesildi. Derken biri bağırdı. Kalaslardan biri büyük bir gürültüyle düştü. Ben ve benim gibi sesi duyan herkes korkmuştu. Kalasın düşmesinden hemen sonra bir yaygara koptu ama çok geçmeden Albayın o meşhur kükremesi öteki bütün sesleri bastırdı. Doğruyu söylemek gerekirse bu kükremeyi duyduğuma sevinmiştim; Albayın sesi oradakilerin ne yaptıklarım bildiklerini, güvende olduğumuzu düşündürmüştü bana. Sonra daha parlak bir ışık, demir dövme sesi ve yine tokmağın ahşaba vurması. Sonunda öteki kalas da düştü ama bu kez yumuşak bir zemine düşmüş olmalı ki önceki gibi büyük bir gümbürtü kopmadı. Sonra uzun bir zaman orada öylece durdum. Dumanla karışık kırmızı ışık daha bir parlaklaştı, nihayet yavaş yavaş yok oldu.

Şimdi metale metalle vurulunca çıkan sesi duyabiliyordum. Bu ses uzun süre devam etti, sonra kesildi. Işık tamamen kaybolmuştu.

Güm! Büzüşen metalden gelen gıcırtılar duyuyordum galiba. Birkaç gıcırtı daha duydum, sonra yine güm!

Yine bir yaygara koptu, ama yine Albayın kükremesi sesleri bastırdı. İşte oradaydı, onu görebiliyordum. Üç kenarlı şapkası başındaydı. Ayağa, pabuca, adı her ne ise ona eğilmişti. Son kalas düştüğünde Albayın kükremesi düşme sesini bile bastırdı.

"Düz tutun!"

Güm.

Güm.

Güm.

Sessizlik.

Albay normal sesiyle konuştu.

"Devam edin. Evet Bay Benêt, devam edin."

Benêt'nin sesi duyuldu.

"Sence nasıl oldu Coombs?"

"Birazza komtanım."

Yine sessizlik. Büzüşen metalden gelen gıcırtı, derken direkten gelen çatırtılar.

Benêt konuştu.

"Su getirin, etrafına dökün!"

Korkunç bir tıslama. Müthiş bir buhar yükselmişti.

Yine herkes susmuştu; bu tıslama sonsuza kadar sürecek sandım ama sonunda buhar yükselip gözden kayboldu. Direkten gıcırtılar, çatırtılar gelmeye devam ediyordu.

"Tamam çocuklar, devam edelim."

Gemicilerin kara gölgeleri birbiri ardına merdivenlere tırmanıyordu. Albayın yüksek sesini duyabiliyordum, herhalde söylediklerinin *herkes* tarafından duyulmasını istiyordu.

"Bay Benêt, kendinizi kutlayabilirsiniz. Bu işi başaran siz oldunuz. Tabii siz de Bay Coombs."

"Teşkürler komtanım."

"Adlarınızı seyir defterine yazacağım."

"Teşekkürler efendim."

"Bay Summers, siz benimle gelin."

Charles ile Albayın pruva direğin önündeki merdivenlerden aşağı indiklerini gördüm. O arada bir gemici gelmiş, beni arıyordu.

"Bay Benêt artık gelebileceğinizi söylüyor efendim."

"Ha, demek öyle diyor."

Direğin bulunduğu yere doğru gidip çevreme bakındım. Benêt oradaydı. Yüzünde, daha önce hiç kimsenin yüzünde görmediğim türden bir zafer ifadesi vardı. Zafer sarhoşluğu içindeydi sanki. Merakla sağa sola baktım. Belli ki operasyon başarıyla tamamlanmıştı. Bana yalnızca kullandıkları yöntemi anlamaya çalışmak kalıyordu. Kocaman pruva direği başaltından geçip kare biçiminde ahşap bir kaideye oturuyordu. Direğin çapı yaklaşık bir metre olduğuna göre bu kare biçimindeki kaidenin ne kadar büyük olduğunu hayal edebilirsiniz herhalde. Galiba bu küp biçiminde kesilmiş kocaman bir ağaçtı. Ne ağaç ama! Hayatımda hiç bu kadar büyük bir tahta parçası görmemiştim. Bu küp geminin omurgası boyunca uzanan iç omurgamn üzerine oturuyordu. Pabucun bana, yani kıç tarafa bakan yüzeyi demir bir plakayla kaplıydı. Demir plakanın üzerinde dev cıvatalar pırıl pırıl parlıyordu. Demek kızgın demirden yapılan çubuklar bunlardı; demir plakayı delip vidalı uçlarıyla koca pabucun içine girmişlerdi. Kav gibi kolaycacık yanı verecek bir ağaç parçasına, gemiyi yangın yerine çevirmek pahasına bu vida uçlu sıcak demir çubukları sokmuşlardı demek! Bu dev tahta parçasının, yani pabucun üst yüzeyindeki çatlak görünmez olmuştu. Çatlak kapanmıştı, diyemeyeceğim, resmen ortadan kaybolmuştu. Allahım, pabucun gövdesine sokulan sıcak demir soğudukça bu kocaman tahta parçasını öyle sıkıştırıp büzüştürmüştü ki pabucun üst yüzeyi birbirine paralel olarak uzanan kırışıklarla kaplanmıştı. İnanılmaz bir şeydi. İstemeden ağzımdan döküldü sözcükler.

"Aman Allahım! inanılmaz!"

Benêt'nin yüzündeki ifade değişmemişti. Demir plakaya dikmişti gözlerini. Yalnızca dudakları hareket ediyordu.

Açılsın peçe, görünsün o güzelim sureti,

Kuru, serin, sıcak, nemli

Doğanın tüm - doğanın tüm halleri-

Sesi giderek alçaldı. Sonunda benim orada olduğumu hatırlamış gibiydi. Rol yapmadığı belliydi. Yüzü yine dost canlısı bir adamın yüzüne dönüşmüştü.

"Eee, Bay Talbot? Gördüğünüz şeyin ne olduğunu anlayabildiniz mi?"

"Herhalde bu tahta küpün, yani pabucun öteki tarafında da böyle bir demir plaka var."

"Evet, ucu vidalı çubuklar da bunları delip pabucun ta içine giriyor."

"Ağaç içten içe yanıyor olmalı!"

Söylediğime itiraz eder gibi elini havaya kaldırıp salladı.

"Yalnızca kısa bir süre için."

"Bu kısa süre içinde öteki tehlikeler bizi öldürmeden yangın bizi yakıp kül edecek herhalde. Yoksa ötekileri savuşturduktan sonra uğraşacak bir şey kalsın diye bunu sona mı saklamak isterdiniz?"

Bu sözüm üzerine gülme inceliğini gösterdi.

"Sakin olun, Bay Talbot! Albay Anderson da benzer korkulara kapılmıştı ama Coombs ile birlikte çalışıp yaptığımız maket sayesinde onu ikna edebildik. Pabucun içindeki deliklerin, yani kanalların çapı demir çubukların çapından çok daha geniş. İçeri hava girebiliyor. Havanın oksijeni bittiği zaman -ki bu havanın içindeki en önemli gazdır- sıcak demir soğumaya başlayacak ve kanalların içinde ince bir kömür tabakasından başka bir şey oluşmayacak. Fakat görüyor musunuz soğuyan demirin gücünü?"

"Evet, korkutucu."

"Korkulacak bir şey yok. Hayatımda bunun kadar güzel bir şey gördüğüm sayılıdır. Direğimiz birkaç dakika içinde dimdik oldu."

Yani artık pruva direğini kullanabiliriz. Mizana direğinide. Hızımız artacak. Karaya daha çabuk varacağız.

Benêt nazikçe gülümsüyordu.

"Demir soğumaya başlıyor."
Bu sözde alçakgönüllü tavrı kafamı kızdırmıştı, ters bir söz söylemeye hazırlanıyordum ki pabucun derinliklerinden bir gacırtı yükseldi. İrkilmiştim.

"Bu da ne?"

"Yerleşiyor. Merak edilecek bir şey yok.

"Eminim öyledir."

Bu alaycı sözüm pek yerinde olmamıştı.

"Çok kuvvetli bir ses de çıkmadı zaten. Açılsın peçe, görünsün o güzelim sureti ... "

Bay Benet'nin artık konuşmayı sürdürmek istemediğ açıktı. Elimi öylesine demir plakaya götürdüm ama hemen geri çekmek zorunda kaldım.

"İçerde yanıp duruyor bu şey."

"Yo, yo. İçerde yeterince boşluk var. İlk dizemde on beş hece var. On beş heceyle kaside mi yazılır? Hece sayısını tutturamıyorum bir türlü! *Doğa kaldır peçeni, görünsün o güzelim suretin...* Şimdi de kafiye uymuyor. Üstelik doğayı kişileştirmiş oluyorum. Bir de suret işin içine girince iyice Platoncu bir şiir oluyor. Bu da benim hiç istemediğim bir şey."

"Bay Benêt, denizcilik, mühendislik ve şiir konularında zirveyi kimselere kaptırmazsınız, bunun farkındayım ama önceden konuştuğumuz şu meseleye dönebilir miyiz acaba? Biliyorum, bir centilmen asla başkalarının özel yaşamlarına burnunu sokmamalı fakat sizin *Alcyone*'da uzunca bir vakit geçirdiğiniz düşünülürse belki beni Bayan Chumley konusunda biraz daha..."

Fakat Bay Benêt kendini tümüyle şiirine kaptırmıştı.

"Sureti, nemli, halleri... Fena değil ama... Yoksa şöyle mi desek, *sureti, basireti, asaleti...* Kulağa hoş gelmiyor, kaba oldu. *Kuru, serin, sıcak, nemli...* Şöyle de olamaz mı yani? *Nemli, kuru, sıcak, serin...* Üstelik *suretin* ile de kafiyeli oluyor."

Hiç yararı yoktu. Demir çubuklardan yine bir gacırtı yükseldi. Biraz daha aydınlığa çıkmak için merdivenlere yöneldim ama güverteye vardığımda güneşin bulutların arkasında kaldığım ve denizin dalgalandığını gördüm. Çukur güvertenin baş kısmı kalabalıktı. Oldmeadow'un askerleri iskele tarafında toplanmıştı. Oldmeadow elindeki boş şişeyi denize, fırlatabileceği en uzak noktaya fırlattı. Sonra askerlerden biri denizin üzerindeki şişeye ateş etti. Büyük bir gürültüyle patlayan silah çevreyi dumana boğmuştu. Güvertedeki kadınlar korku ve hayranlıkla çığlık attı. Bu arada şişe yavaş yavaş gemiden uzaklaşıyordu. Demek artık hareket ediyorduk! Başımı yukarı kaldırınca ana direğin yelkenlerinin toplanmış olduğunu gördüm. Adamlar pruva direğine tırmanıyordu. Oldmeadow bir şişe daha fırlattı, sonra bir patlama daha duyuldu. O zaman Oldmeadow'a şişeye bir ip bağlamasını önerdim. Böylece tek bir şişeyle idare edebilirdi. Ama o beni dinlemedi. Sıradan, cahil askerlerle vakit geçirmek adamın zekâsını, kibarlığını törpülemişti anlaşılan. Çevrede hiç yolcu yoktu. Herhalde bu sallantısız dönemi kamaralarında uyuyarak geçirmeyi yeğlemişlerdi.

Hafif bir rüzgâr yanağımı yalayıp geçti. Yemek salonuna gidip içeriye şöyle bir baktım. Masalar bomboştu. Küçük Pike bile ortalarda yoktu.

"Bates! Üsteğmen günün bu saatinde nerededir, biliyor musun?"

"Bilmem. Kestiriyor olabilir."

Aşağı, subay yatakhanesine indim.

"Webber, Bay Summers'ı gördün mü?"

Webber başını sallayıp Charles'ın kamarasını işaret etti. Sonra fısıltıyla sorumu yanıtladı.

"içerde efendim."

Aceleyle kamaraya yaklaşıp kapıyı çaldım.

"Charles! Benim."

Hiç ses çıkmadı. Ama dostlar böyle günler için değil midir? Kapıya bir kez daha vurup içeri girdim. Charles ranzasının kenarma ilişmişti. iki eliyle ranzanın ahşap iskeletine tutunmuştu. Boş gözlerle duvara bakıyordu. Gözlerini kırpmadan öylece duruyordu. Bana bakmadı. Güneş altında durmaktan bronzlaşmış yüzü şimdi soluk görünüyordu.

"Allah aşkına! Ne oldu böyle sana?"

İrkilmiş gibi başım aniden bana çevirdi.

"Charles, sevgili dostum!"

Dudakları titredi. Hemen yanına oturup elimi elinin üstüne koydum. Alnından akan bir ter damlası parmaklarımın üzerine düştü.

"Charles, benim, Edmund!"

Öteki eliyle alnını silip elini yine yanına indirdi.

"Allah aşkına söyle! Bir yerine bir şey mi oldu?"

Sesini çıkarmadı.

"Charles, haberler iyi. Üç direğimizde de yelken var artık."

Sonunda bir şey söyledi.

"Engel."

"Ne engeli?"

"Engel. Öyle dedi. Onlara engel olmaktan vazgeçmeliymişim."

"Kim dedi? Anderson mı?"

Titremeye başlamıştı. Elimi elinin üzerinden çektim.

Sayıklar gibi konuşuyordu.

"Hareket ettiğimizi hissediyorum. Nasıl da yaver gitti şansı değil mi? İş yapılana kadar harika, sakin bir hava, şimdi de rüzgâr. İki knot hızlanmışız. Öyle dedi Anderson. Bana nedenlerini sıraladı. Buz gibiydi sesi."

"Ne nedeni?"

"Bana yaptığı uyarının nedenleri. Engel oluyormuşum. Ben... bu kadar aşağılanabileceğim hiç aklıma gelmezdi. Halat... Gövdeden bir parça koparıp aldı ama. Anlamıyorum. Şimdi de bu iş... Bir buçuk iki knot diyor. Benêt pabucun içine sıcak demir çubukları yerleştirdi. Onları orada öylece bıraktı."

"içerde ince bir kömür tabakasından başka bir şey kalmaz diyor."

Gözlerimin içine baktı.

"Onu gördün mü? Konuştunuz mu?"

"Evet..."

"Ona engel olmamalıyım. Anlıyor musun? O genç, parlak bir subay. Bense... can sıkıcı, yaşı geçmiş..."

"Bu sözleri kullanmış olamaz!"

"Gözdesini korumak için her şeyi söyleyebilir. Şimdi bir şey yapmayacakmış ama ayağımı denk almalıymışım."

Bir an sustu, sonra ondan asla çıkmayacağına inandığım bir sesle gürledi.

"Ayağımı denk alacakmışım!"

"Sana yemin ediyorum, görevden alınacak. Gerekirse bütün koloniyi ayağa kaldırırım. Ben..."

Derin bir soluk alıp biraz içinde tuttu, sonra fısıldayarak konuştu.

"Çeneni tut. Bu sözler isyan demektir."

"İsyan falan değil, yalnızca adalet!"

Sustuk. Charles elleriyle yüzünü örttü. Sonra o denli kederli bir sesle konuşmaya başladı ki söylediklerini zar zor duyabildim.

"Ben adalet istemiyorum."

Bir süre ikimiz de ağzımızı açmadık. Sonra...

"Charles, biliyorum, ben yalnızca bir yolcuyum ama bu canavar..."

Acı acı güldü.

"Evet, sen yalnızca bir yolcusun ama yine de kendini tehlikeye atmanı istemiyorum. Senin söylediğini yapman mümkün olsa bile, bırak terfi ettirmeyi, beni bu görevde tutarlar mı sanıyorsun?"

"Benêt bir göktaşı. Gelip geçici. Bütün göktaşları düşmeye mahkûmdur."

Charles bedenini dikleştirip kollarını bedenine doladı.

"Bu hafif rüzgârla bile nasıl da yol alıyor, farkında mısın? Hızımızı iki katma çıkaracaklar. Ama şuraya yazıyorum, her knot geminin daha fazla su alması demek."

"Benêt bir Doğa Kasidesi yazıyor."

"Öyle mi? Söyle ona, doğa karşılıksız hiçbir şey vermez adama."

"Söylerim ama benim söylemem biraz garip kaçar. Herhalde sözün kimden çıktığını hemen anlar."

Charles"ın dudaklarına biraz renk gelmişti.

"Sağol sevgili dostum... Sana böyle hitap edebilirim değil mi?"

"Tabii ki. Ne istersen söyleyebilirsin."

"Sen gerçek bir dostsun. Senden başka kimse... Neyse. Kusura bakma. Erkek gibi davranamadım."

"Sen yüz tane Benét'ye, iki yüz tane Anderson'a bedelsin."

"Bu benim fenerim mi?"

Sorduğu soru keyfimi kaçırdı. Gözlerine baktım. Elimdeki feneri yukarı kaldırdım.

"Hayır. Aslını sorarsan..."

Cümlemi bitirmek gelmedi içimden. Bir iki saniye sonra Charles omuz silkti.

"Karaya çıkalım da bakarız icabına. Neyse, ne fark eder ki zaten?"

Birden yumruk yaptığı eliyle öteki elinin avucuna vurdu.

"Çok utanç verici, küçük düşürücü sözler işittim. Büyük haksızlık bu. Benden düşük rütbeli bir subayla fikir ayrılığına düşmekten başka bir şey yapmamıştım oysa."

"Bu konuşmayı duyan oldu mu?"

"Hepimiz işin başındaydık. işimiz bitince kıçüstü güvertesine çıktık. Orada bana resmi bir dille seslendi. 'Bay Summers, kaptan köşküne

gelin'Kaptan köşkünde gözlerimin içine baktı. Kalın kaşlarım kaldırıp konuşmaya başladı. Hırlayarak, dişlerini göstererek konuşuyordu."

"Biliyorum. Bir kez ben de tanık olmuştum buna."

"Dayak can yakar, acı söz yakmaz derler çocuklara ama onun sözleri ok gibi saplandı yüreğime."

"Neyse, böyle konuşup içini dökmen iyi oldu. Yoksa kendi kendini yiyip duracaktın. Ama ben adalet yemini ettim. Hak yerini bulmalı. Hatırlıyor musun?"

"Evet, uzun zaman önceydi. Colley meselesiyle uğraşıyorduk."

"Şimdi ne yapmak gerek? Görüyorum ki artık gülümseyebiliyorsun."

"Farkında mısın? Rüzgâr artıyor. Albay ile vardiya subayı... Neyse, boş ver, ne yaparlarsa yapsınlar. Düşünsene Edmund, şu rüzgâr birkaç saat önce çıkmış olsaydı. Başıma gelenlere inanamıyorum. Bazen şu geminin... Yo, yo, artık direğimiz de onarıldı. Hızımız arttı. Tabii ben de hoşnutum bu durumdan."

"Hepimiz hoşnut olmalıyız."

"Ama sana söylüyorum Edmund, o sıcak demir çubuklar pabucun içindeyken... Oraya bir nöbetçi dikeceğim, duman falan çıkıyor mu bakalım. Yapabileceğim başka hiçbir şey yok. Her şeyi yutup görevimi yapmayı sürdüreceğim. Nasıl bir yaratık ki bu insanoğlu? Düşünsene, öfkeli bir adamın söylediği birkaç söz beni ne hale getirdi. Öleceğimi bilsem bu kadar üzülmezdim."

"Aman bu olan biteni kimse duymasın."

"Bu gemide mi? Hayatımda böyle dedikoduyla çalkalanan bir gemi görmedim."

"Bu olayın unutulması lazım."

"Yolculuğumuzun öyle kolay kolay unutulmayacağı kesin tabii. Ne de olsa en uzun gemi yolculuğu olarak tarihe geçecek."

"Sen de tarihe geçeceksin, önce Albay Summers, sonra da Amiral Summers olarak..."

Charles'ın yüzü kıpkırmızı oldu.

"Bu bir hayal ve ne yazık ki hep de öyle kalacak."

"Sen bana kuru giysiler vererek aklımı kaçırmamı önledin. Bu arada, artık kaşınmıyorum, biliyor musun? Evet, bana o giysileri verdiğinde sana Glaucus ile Diomede'den söz etmiştim ya. Bu yolculuk bitince donanıma ait ıvır zıvırla nasıl benim işim olmayacaksa, bu kitapla da senin işin olmayacak. Bu yüzden izin ver anlatayım. Bir savaş var, bu savaş sırasında karşı saflarda yer alan iki kişi, yani iki düşman asker birbirleriyle akraba olduklarını anlıyorlar..."

"Sana söyledim, benim hiç akrabam yok, üstelik Benêt'yle ya da Anderson'la akraba çıkmayı hiç istemezdim doğrusu!"

"İnanılmaz. Bu versiyon da fena olmazdı aslında. Düşünsene birden Benêt de sen de aslında birer kurbağa olduğunuzu anlayıveriyorsunuz! Neyse, bu hikâyedeki karakterleri senle ben diye düşünmüştüm aslında."

"Öyle mi? Kusura bakma."

"Sonra, dövüşü bırakıp zırhlarını değiştiriyorlar. Tanrılar akıllarını başlarından aldığı için altın zırhla bronz zırhı değiştirdiklerinin farkına bile varmıyorlar. Şimdiye kadar bu hikâye yalnızca güzel bir hikâyeydi benim için... Ama inan bana Charles, ancak şimdi anlıyorum bu hikâyeden çıkarılacak dersin ne olduğunu. Dostluğun önemi! Dostlar zor anlarda hiçbir şey düşünmeksizin gerekeni yapar, dostları için her şeylerini feda edebilir."

"Doğru."

"Senin bana verdiğin gemici giysileri altın zırhtı. Şimdi ben de sana bronz zırhımı sunuyorum. Sydney Limanı'ndan ayrılan ilk gemiyle tuttuğum günlüğü vaftiz babama yollayacağım. Biliyorsun, o günlükte senden büyük övgüyle söz etmiştim. Yanına bir de mektup iliştireceğim. Hiç vakit geçirmeden seni terfi ettirmelerini sağlaması için ricada bulunacağım.

Yüzü yine hafifçe kızardı.

"Bütün kalbimle teşekkür ederim. Ama bunun imkânsız olduğunu biliyorum. Terfi etmek hayal oldu artık. Gerçekten bunu yapabilir misin?"

"Tabii, yapacağım."

"Peki, ben de buna inanmaya çalışacağım, inanmak istiyorum! Görüyorsun, hiç alışık değilim, nasıl denir, ayrıcalıklı..."

"işini uygun yoldan halletmeye."

Charles ayağa kalktı.

"Amiral Gambier'nin beni yedek subay yaptığı günü hatırladım şimdi,"

Elini rafa uzatıp bir kitaba dokundu. Dokunduğu kitap bir dua kitabına benziyordu.

"Henüz kendimi adamlarımın karşısına çıkacak gibi hissetmiyorum."

"Ne yapacaksın peki? Ha, anladım, ibadet... ibadet etmek istiyorsun."

"Edmund, vardiyayı sen idare edebilir misin?"

"Tabii ederim. Zaten gündüz uyumuştum."

Birden geminin sarsıntısıyla yatağın üstüne kapaklandım. Charles kahkahalarla güldü.

"Gördün mü bak! Rüzgâr nasıl da savuruyor. Direği bu rüzgâra dayansın da görelim."

"Evet, neyse, ben çıkıp biraz hava alayım."

(10)

Sessizce subay yatakhanesinin salonuna süzüldüm. Webber salondaki uzun masanın köşelerini cilalıyordu. Aslında boşuna uğraşıyordu çünkü masa cilayı göstermeyecek kadar kirlenmiş, lekelenmişti. Kendimi hemen yukarı attım. Çukur güverteye çıktığıma memnundum. Ana istralyaların altında durup çevreme bakındım. Gerçekten de hızlı yol alıyorduk. Anlaşılan, ben Charles ile aşağıdayken işler bayağı iyi gitmişti, çünkü şimdi, rüzgârın artacağını varsayarak cunda yelkenlerini açmaya hazırlanıyorlardı. Baş tarafa bakınca gökyüzünün aydınlık olduğu görülüyordu ama geminin kıç tarafına bakınca mazgala benzeyen, kocaman, kara bulutlar göze çarpıyordu. Bulutlar bize doğru hızla yaklaşmaktan çok yukarıda birikiyor, heybetli bir fırtına kalesi inşa ediyor gibiydi. Bir banyo daha yapabilirdim ama yapmadım. Kendime sığınacak bir yer bulup ilk iri damlaların güvertelere düşmesini izledim. Bu öyle kuvvetli bir sağanaktı ki daha bir dakika geçmeden vardiya görevindekiler kollarıyla başlarım örtmeye çalışarak çevrede koşturup kendilerine sığınacak bir yer aramaya başladı. Adamlardan birinin kampana direğine tırmandığım gördüm. Adam orada tünemiş ıslanan arkadaşlarına gülüyordu. Sağanak başladığından daha ani bitiverdi. Arkasından, sanki tiyatro sahnesinin perdesi açılmış gibi, kuvvetli bir rüzgâr çıktı. Yağmur yoktu. Birkaç dakika içinde dünyamız kararmış, deniz kirli yeşil bir renk almıştı. Sonra, şaşırtıcı biçimde, bütün bu sahne değişti; fırtınalı hava yerini, rüzgârlı ama güneşli bir havaya bıraktı. Parlak güneş, akşam güneşi, batarken ortalığı pırıl pırıl aydınlatan güneş ufuk çizgisinin üstünde altın bir lira gibiydi. Altın lira yavaş yavaş ufuk çizgisine gömülürken araya yine bulutlar girdi. Dönüp arka kasaraya doğru baktığımda güneşin batarken kuzeye doğru kaydığını gördüm. Kubbe gibi, ortası bombeli ince bir bulut tabakası yavaş yavaş bize doğru yol alıyordu. Çok sert olmayan ama sürekli esen rüzgâr daha büyük maceraların habercisiydi.

Kampana ilk vardiyanın bittiğini bildirdi. Vardiya değişikliği, rüzgârda yine sallanmaya başlayan gemide alışıldık biçimde gerçekleşti. Bay Smiles ile Bay Taylor kıçüstü güvertesinden indiler.

"Eee, Bay Smiles, bu havaya ne diyorsunuz?"

Belli ki Bay Smiles'ın diyecek bir şeyi yoktu. Ben de, alışkanlıkla, yemek salonuna yöneldim.

Bowles ile Pike kıç tarafa bakan büyük pencerenin altındaki uzun masaya oturmuşlardı. Neden bilmiyorum, bu uzun yolculuk süresince ben hep masanın orta kısmına, yüzüm baş tarafa dönük biçimde oturmuştum. Orası benim yerim olmuştu. İlk başta orayı seçmiş, sonra da hep oraya oturmayı adet edinmiştim. Bowles da her zaman masanın sancak tarafına otururdu. Pike'ın ise belli bir yeri yoktu; nereyi boş bulursa orya oturuyordu. Ve şimdi de *benim* yerimi işgal etmiş bulunuyordu!

"Kalkın bakalım Bay Pike!"

Pike dirseklerini masaya dayamış, çenesini de ellerinin üzerine yerleştirmişti. Şapkası başının arkasına kaymıştı. Söylediğimi duyunca isteksizce Bowles'a doğru kaydı ama dirsekleri hâlâ masanın üzerindeydi.

"Neyin var senin Pike? Yani Richard."

Bowles onun yerine yanıt verdi.

"Ne yazık ki Bay Pike dün gece kendini fazla kaptırmış."

"Kafan sepet gibi ha? Allah allah, sen içkiyi ağzına sürmezdin. Neyse sana bir şey öğretmiş olduk. Ama akşamdan kalmalar için en iyi yer kamaradır Richard."

Bay Bowles başını salladı.

"Ne oldu Bowles?"

"Durum hiç de hoş değil. Havaya baksanıza efendim."

"Ben de Bay Smiles'a havayı sordum. İster inanın ister inanmayın, ağzını açıp en küçük bir yorum yapmadı."

Bay Bowles düşünceli düşünceli başını salladı yine.

"Hiç bu kadar aç kalacağım, üstelik aç olduğum gerçeğini böyle kabullenebileceğim aklıma gelmezdi. Böyle berbat bir durumda bulunup da bunu kabullenmek aklımın ucundan geçmezdi."

"Wheeler gibi desene."

"O kamarada yattığınız için sizi kıskandığımı söyleyemem, efendim."

"Batıl inançlar beni görevlerimi yapmaktan alıkoyamaz."

"Pek hassas değilsiniz herhalde. Neymiş bu görevler?"

"Hassas değil miyim? Şunu söylememe izin verin Bay Bowles..."

Gemi aniden savruldu. Bay Pike'ın şapkası başından düştü ama adam eğilip onu yerden alma zahmetine girmedi.

"Neymiş bu görevler Bay Talbot?"

"Orası beni ilgilendirir Bay Bowles!"

Sonra üçümüz de sustuk. Masada tek hareket Bay Pike'dan geldi. Adam gözlerini kapattı.

Bates içeri girdi. Gemi yine sallanmaya başladığı için bacaklarını açmış, dengede durmaya çalışıyordu.

"Havaya ne diyorsun Bates?"

"Önce esip üfürür, sonra durulur diyorum efendim."

Salonda duran iki feneri alıp dışarı çıktı. Kıça bakan büyük pencere yağmur suyuyla yıkanıyordu.

"Herkes ayrı şeyi söylüyor."

"Herkes dediğin kim Bowles?"

"Herkes işte, Cumbershum, Billy Rogers, şimdi de Bates."

"Demek hazırlıklıyız."

Uzun bir suskunluk oldu. Bates elinde iki fenerle yine içeri girdi. Fenerlerden biri yakılmıştı.

"Ne tarafa koyayım beyler?"

Bowles da bir dirseğini masaya dayamıştı. O eliyle yukarıyı işaret etti. Bates yanan feneri sancak tarafındaki duvara, ötekini de karşısındaki duvara astı. Gölgelerimiz kaplamanın üzerinde vahşi bir dansa başlamıştı. Geminin hareketi giderek artıyor gibiydi.

"En azından direkler..."

"...sağlam. Evet, Bay Talbot. Genç bir subayın ortaya attığı dâhiyane bir fikirdi bu. Üstelik en ufak bir sorun da çıkmadı. Tabii biz yolcular da bu genç subayın ödüllendirilmesi için elimizden geleni yapmalıyız."

"Bırakalım da bu ödüllendirme meselesini Donanma düşünsün, Bay Bowles."

"Siz ne zamandan beri işleri Donanma'ya bırakır oldunuz Bay Talbot?"

Gemi sarsıldı. Bates yine ortaya çıktı.

"Bayanların kamaralarına servis yapmam gerekiyor, beyler. Bezelyeli bifteğinizi her zamanki gibi mi alırsınız?"

"Nasıl alacağız ya Bates? Getir şu yemeği."

Yana döndüm; fenerden gelen ışık görüşümü engellemesin diye elimi gözlerime siper yapıp denizin ne durumda olduğunu görmeye çalıştım. Denizin yüzeyi bembeyaz köpüklerle kaplıydı. Hiçbirimiz ağzımızı açmadık.

Bates elinde tabaklarla geldi. Pike masadan kalkıp sendeleyerek kendini küçük masaya attı. Yine dirseklerini masaya koyup aynı duruşu aldı. Hoşnutsuzlukla tabağıma baktım.

"Bu ne küçük bir porsiyon Bates!"

Bates olduğu yerde durabilmek için dans eder gibi ufak adımlar atıyordu.

"Efendim, et o kadar sert ki mideniz bunu sindirmek için evinizde yediğiniz etleri sindirmek için uğraştığından iki kat fazla uğraşacak."

"Cehenneme kadar yolun var Bates!"

"Öyle olsun efendim. Ne vardı Bay Bowles?"

"Eti al yine Bates. Yiyecek gibi değilim."

"Kusura bakmayın ama efendim, yemeniz lazım. Elimizde varken mideye indirseniz iyi edersiniz efendim."

"Bana brandy getir Bates."

"Olur efendim. *Brandy'miz* çok. Fıçı birası bitiyor, artık küçük bardaklarla idare edicez. Suyunuzun yanında *brandy* alır mısınız Bay Talbot? İyi gelir."

"Gelir mi?"

"Bay Cumbershum birasını *brandy* ile içiyor efendim."

"Ben de öyle deneyeyim. Allahım, bu herif taştan mı yapılmış acaba?"

Bates birden geri geri koşmaya başladı. Sonra tekrar öne koştu. Gemi beşik gibi sallanıyordu. Bowles iki eliyle ağzını kapadı, ayağa kalktı, sonra

kendini tekrar koltuğa bıraktı.

"İyi misiniz Bay Bowles?"

Bowles hırladı.

"Ne saçma sapan bir söz bu böyle!"

Yine ayağa kalkıp sendeleyerek kapıya yöneldi. Bates geçmesi için kapıyı açtı.

"Bence Bates..."

Ben de kalkıp dikkatle kapıya yaklaştım. Kusmadan kamarama varmayı başardım ama içeri girmeden kararımı değiştirip sendeleyerek çukur güverteye doğru ilerledim. Ana istralyalara tutundum. Bunlara bazen istralya, bazen de sadece halat diyorum, aslında iki terim de doğru değil. Neyse, sonuçta bunlar ana direğin dik durmasını sağlayan ve duruma göre de gerdirilen ya da gevşetilen halatlar. Donanımın bu kısmıyla ilgili daha ayrıntılı bilgi edinmek için de fazla zahmete girmedim doğrusu. Gemi sallandığı zaman elimin altında ne varsa ona tutunuyordum. Bu kez elimi ortası delikli kalın bir tahta parçasına atmıştım. Buna *boğata* diyorlardı galiba ama pek de emin değilim. Orada öylece durup bir sağa bir sola hareket eden bulanık ufuk çizgisine baktım. Rüzgâr biraz artmıştı ama çok da sert esmiyordu. Aslında saatlerdir, yavaş yavaş, düzenli olarak artıyordu rüzgârın hızı. İşte o zaman anladım ki önlenemez biçimde bize doğru yaklaşmakta olan bu şeydi, kendimize sorup durduğumuz soruya bu denli karamsar bir yanıt vermemize yol açan.

Önce esip üfürür, sonra durulur.

Gemici dili, az şey söyleyerek çok şey anlatmayı olanaklı kılan dil! Bir gemici, "Anlaşılan biraz esecek." ya da "Galiba biraz sallanacağız." gibi cümleler kurabilir. Ama gemicilerin her şeyi hafife alan bir edayla söylediği bu cümleler aslında bu tuza bulanmış yaratıkların denizin her zaman beklenilenden daha fazlasını yapabileceğini, hatta yapacağını gayet iyi bildiklerini anlatır bize.

Dönüp ön kasaranın iskele tarafına baktım. Gelecek olan şey orada, neredeyse görünmez olan ufuk çizgisinin arkasındaydı. Rüzgâr, zaman nasıl akıyorsa öyle, istikrarlı ve durdurulamaz biçimde esmekteydi. Birden büyük bir huzursuzluk geldi çöreklendi içime. Açlığın ya da mide bulantısının yarattığı bir huzursuzluk değildi bu. Daha çok, karşı karşıya olduğumuz tehlikenin farkında olmamdan, yaşlı gemimizin adım adım büyük bir sınava

doğru yaklaştığım bilmemden kaynaklanıyordu bu huzursuzluk hissi. Yalnız olmak, köşeme çekilmek istedim. Gidebileceğim tek yer vardı. Paldır küldür kamarama girdim, kendimi yatağa attım.

Uyandığımda mide bulantım geçmişti ama yerimden kalkmadım çünkü geminin hareketi hayli artmış gibiydi. Sonunda toparlanıp yemek salonuna çıktım, verilen azıcık yemeği mideme indirdim. Yalnızdım. Güverteye kadar yükselen dalgaları görmeyeyim diye çukur güverteye gitmedim. Gece yarısına birkaç dakika kala kıçüstü güvertesine doğru ilerlerken mide bulantımın tümüyle geçmiş olduğunu fark ettim. Galiba geminin birkaç saat sallantısız, yani önceye kıyasla daha az sallantılı olması bana kara yaşantısını hatırlatmıştı. İşte şimdi yine geminin sallantısına alışmaya başlıyor, o melankolik deniz yaşantısına geri dönüyordum. Ay bulutların arkasına saklanmıştı ama hava çok karanlık değildi. İnce bulut tabakasının içinden sızan ay ışığı ortalığı hafifçe aydınlatıyordu. Bir önceki gece kadar ışıl ışıl değildi her yan ama yine de aydınlık bir geceydi. Batıdan durmaksızın esen sert rüzgâr şiddetini iyice artırmıştı. Denizin üstü köpük köpük, bembeyazdı. Charles hemen önümde duruyordu. Görev değişimi yapılırken ben de kenarda durup izledim. Sonra Charles kıç merdivenlerinin gölgesine saklandı. Onun yanına gidip merdivenlere yaslandım.

"Biraz daha iyi misin?"

Bir süre yanıt vermedi. Baş tarafa doğru bakıyordu ama baktığı şeyi görmediği belliydi.

"Bana bir iyilik yap Edmund."

"Tabii. Ne yapabilirim?"

"Bu konuyu açma. Sakın açma. Bu meseleden konuşmak bana acı veriyor. Üstelik ikimiz için de tehlikeli."

"Ama nasıl..."

"Açma dedim işte."

"Peki. Eğer istediğin buysa..."

Merdivenin basamakları tam ayağıma göreydi. Yavaşça geminin kıçma tırmandım. Loş ay ışığı üç direğimizdeki üç yelkeni de aydınlatıyordu. Zavallı yaşlı gemimizin bizi Sydney Limanı'na götürmek için elinden geleni yaptığına kuşku yoktu. Tam geminin baş tarafında, bir de mizana direği hizasında iki dalga görülüyordu. Dalga yaklaşınca geminin burnu yukarı

kalkıyor, sonra gemi burnuyla dalganın tepesini kesiyor, sanki onu buduyordu. Aşağıda Charles saklandığı yerden çıkıp kıçüstü güvertesinin tırabzanına doğru ilerledi. Elleri ceplerinde, bacakları kocaman açık, orada öylece dikildi. Tabii bu geceki vardiya ile önceki gecenin vardiyası arasındaki tek fark hava değildi. Charles'ın biraz neşelenmesi gerektiğini düşündüm.

"Hızımız nedir Charles?"

Benim yaklaştığımı fark etmemişti. Sesimi duyunca irkildi.

"Bilmiyorum. Yedi knot. Belki de yedi buçuk."

"Yani yirmi dört saat içinde aşağı yukarı yüz seksen kara mili. Daha çok mu su alıyoruz?"

"Bir saatte doluyor. Doğa ana hızımızı artırdı ama bu yardımına karşılık bize bir de fatura kesecek."

"O zaman yelkenlerden bazılarını toplamamız gerekmez mi?"

"Senin de öteki yolcular gibi miden bulanıyor demek."

"Haa. Anladım. Durum fena desene."

"Daha bir şey görmedin Edmund. Bu rüzgânn arkasından sağlam bir şeyler gelecek."

"Nerden biliyorsun?"

"Yani büyük bir şey demek istedim. Nerden mi biliyorum? Rüzgârın böyle yavaş yavaş artmasından, esiş biçiminden."

"Şimdi canım sıkılmaya başladı işte."

Beni neşelendirmeye çalışıp kendi sıkıntısını unutsun diye böyle söylemiştim. Ama bu taktiğim pek başarılı olmadı. Hâlâ gözlerini dikmiş baş tarafa bakıyordu, oysa baş tarafta onun dikkatini çekecek hiçbir şey olmuyordu. Söylediğim söz üzerine yalnızca başını sallamıştı. Rota tahtasına yaklaşıp tahtanın üzerindeki rakamları inceledim. Sekiz knot, yedi buçuk knot, sekiz buçuk knot, yedi buçuk knot. Aşağıda suyu dışarı pompalamaya uğraşıyorlardı. Artık pompalama işi vardiyadan vardiyaya değil saat başı yapılıyordu. Kıçüstü güvertesindeki görevliler paraketeyi suya saldı. Sekiz knot. Vardiya çavuşu bana bilgi verdi. Ben de duyduğumu yüksek sesle Charles'a aktardım. Gerçi Charles da benim kadar net duymuştu çavuşun söylediğini.

"Yazın Bay Talbot."

"Peki efendim."

Geminin kampanası önce iki sonra bir kez çaldı.

"Charles! Yanlış çaldı. Bir kez çalacaktı."

"Allah aşkına Edmund, doğuya gidiyoruz, farkında değil misin? Doğuya giderken geçtiğimiz her on beş derecelik boylamda, bir saat kazanmış oluyoruz. Yani haftada bir, orta vardiyada bir kere az çalınması gerekiyor kampananın, böyle yapacağımıza üç kere çalıyoruz işte."

"Herhalde ön kasaradakiler hayatlarının bir parçasını kaybettiklerini, o arayı hiç yaşamadıklarını düşünüyordur. Tıpkı yeni takvim uygulamasına geçildiği zamanki gibi. "Onların ne düşündüğü umurumda bile değil. İşlerini yapsınlar da ne düşünürlerse düşünsünler. "

"Bay Summers! Charles! Sen hiç böyle konuşmazdın. Hadi ama! Beni üzme sevgili dostum! Ben seni bir sükûnet, soğukkanlılık abidesi olarak görüyorken... "

Bir süre ikimiz de konuşmadık. Yaslandığı tırabzandan geriye çekildi, doğruldu.

"Demir hâlâ sıcak. "

Susma sırası bana gelmişti; belli ki Charles pruva direğini ve Benet'yi düşünmeden edemiyordu. Ne yapacağımı bilemiyordum, ben de zaman öldürmek için kıçüstü güvertesinde volta atmaya başladım. Saat başında parakete yine suya bırakıldı. Her şey aynen yinelendi. Ama geminin hızı aynı değildi. Çavuşun dediğine göre hızımız sekiz knottan biraz fazlaydı ama sayıyla ifade edilecek kadar da fazla değildi. Rota tahtasına sekiz knot yazdım, sonra yine kıç merdivenine yaslandım. Demek bu vardiya dört saat değil de üç saat sürecekti. Charles vardiyanın büyük bir bölümünü hiç konuşmadan, hatta yüzüme bile bakmadan geçirdi. Buna öyle üzülmüş, alınmıştım ki vardiya bitiminde kıçüstü güvertesinden aşağı inerken ona sitem etmeden duramadım.

"Susmanı anlarım Charles, ama benden yüzünü çeviriyorsun. Ben ne yaptım sana?"

Subay yatakhanesine inen merdivenin başında durdu. Hâlâ yüzüme bakmıyordu.

"Sen bir şey yapmadın. Ben utanç içindeyim, hepsi bu."

Ağır ağır merdivenlerden aşağı indi. Ben de onun gibi ağır adımlarla kamarama ilerledim, yatağa uzandım. Üzüntüm uyumama engel olmadı.

Kapım çalındığında neredeyse öğlen olmuştu; hemen kalktım. Üstümü başımı çıkarmadan, muşambalarımla öylece yatmış olduğumu fark ettim. Başımı yastığa koyar koymaz uyumuştum anlaşılan.

"Girin!"

Gelen Charles'tı. Çok daha keyifli, dinlenmiş görünüyordu.

"Bana kızabilirsin Edmund. Bütün gemiyi dolaştım ve herkesin gözünün içine baktım. Anderson'ın, Cumbershum'ın, hatta Benet'nin! Ama sen daha uyanamamışsın! Hadi gel! Sana bir şey göstermek istiyorum."

Tam ne kadar şaşırdığımı söyleyecektim ki Prettiman'in kamarasından korkunç bir bağırtı geldi. Başkalarının acı çektiğini görmeye alışık olan Charles bile bu sesi duyunca irkilmişti.

"Hadi güverteye çıkalım. Hadi Edmund! Ama dikkatli olmalısın. Tahmin ettiğim gibi hava daha da kötüleşti."

Çukur güverteye çıktık. Dalgalar dizlerime kadar yükseliyor, sonra geri çekiliyordu.

"Aman Allahım!"

"Bence de!"

işte okyanus gerçek yüzünü göstermeye başlamıştı. Küçücük bir yelken dışında yelkenlerin tümü toplanmıştı. Sallantı biraz azalmış gibiydi. Merdivenleri çıkarken rüzgâr bedenimi geriye doğru itiyordu. Sonunda kıçüstü güvertesine vardığımda asla olmayacağım düşündüğüm bir şey oldu. Önceden de rüzgârın ağzımı kapamama izin vermeyecek kadar sert estiğine, çenemi ayırıp ağzımın içine dolduğuna tanık olmuştum ama bu defa rüzgâr aynı şeyi gözlerime yapıyordu. Göz kapaklanmı ne kadar kapamaya çalışırsam çalışayım rüzgâr onları kaldırıyor, gözlerimin içine girip beni neredeyse kör ediyordu. Kıçın rüzgaraltı tarafına geçtim, ellerimi gözlerime siper edince biraz daha iyi görmeye başladım.

"Hadi yukarı. Cesaretin var mı?"

Charles arkamdan yukarı tırmandı. Yağlıboyayla boyanmış demir tırabzanlara asılmış fenerler sallanıp duruyordu. Rüzgârın zorla açtığı gözlerimizle sağa sola baktık ama bir

şey göremedik. Bunda şaşılacak bir şey yoktu. Rüzgân sudan, su damlacıklarını köpüklerden, bulutlan ışıktan ayırmak mümkün değildi. Başımı öne eğip kendi bedenime baktım. Gölgem vardı. Ama bu gölge ışığın yokluğundan ya da azalmasından oluşan bir gölge değil, sisin, yağmurun, dalgalardan gelen su damlalarının azalmasından oluşan bir gölgeydi. Charles'ın da benimki gibi bir gölgesi vardı. Hatta tırabzanların da!

"Niye buraya geldik? Hiçbir şey görünmüyor. Vardiyaya çıktığımız yetmedi mi?"

Ne yüzüme baktı ne de yanıt verdi. Başıyla bir hareket yaptı yalnızca, belki de bana sinir olmuştu. Gemiciler jöne, alaca karanlıkta insan cesedine benzeyen o garip çuvalları taşıyordu. Ama şimdi çuvalların içinde sıvı bir şey olduğunu fark ettim. Halatlara bağlanmıştı çuvallar. Charles'm elinde yelken dikmeye yarayan bir tür iğne vardı. İğneyi sırayla çuvallara batırmaya başladı.

"Tamam, götürün."

Adamlar çuvalları küpeşteden aşırtıp denize bıraktı. Kocaman bir dalga belirdi. Dalga o kadar büyüktü ki üzerinde daha küçük başka bir dalga oluştu, üstümüze doğru geldi.

"Halatları volta et!"

Geriye dönüp bakınca gördüm ki geminin başı o kocaman dalganın sırtından iniyor. Belli ki dalga gemiden daha hızlıydı. Sonra geminin kıçı yine yukan kalktı. Arkamızdan gelen öteki büyük dalgaları görmek için döndüm. Hiç durmadan ilerleyerek dünyanın çevresini dolaşan bu devasa oluşumların arasında insanın yeri yoktu.

"Ne yaptın?"

"Bak."

Parmağıyla işaret ettiği yöne baktım. Yine devasa bir dalga kabarmış, doğruca üstümüze geliyordu. Sonra görüş alanımın en uzak köşesinde gümüşi bir parıltı fark ettim. Bu parıltı yavaş yavaş denizin yüzeyine yayılıyor, daha doğrusu geminin kıçından uzaklara doğru giden bir yol çiziyordu; tıpkı ay ya da güneş ışığı altında geminin kıçından baktığınızda deniz yüzeyinde gördüğünüz pırıltılı izi andırıyordu bu şey. Hafif gümüşi, çok parlak ve pürüzsüzdü. Denizin üzerinde sanki tebeşirle çizilmişçesine belirgindi. Su damlalarının, köpüklerin, çisentilerin altında, karabasanlarda

gördüğümüz türden korkunç kuşlar gibi gökyüzüne yükselen dalgaların ve onların sırtına binmiş başka dalgaların üstünde ışıl ışıl parlıyordu.

"Yağ bu."

insana yer yoktu burada: Deniz tanrılarına göreydi burası belki, evrenimize müdahale etmeyi kendilerine görev bilen o muhteşem, sonsuz güç sahibi yaratıklara göre. İnsanlar bu yaratıklar karşısında acizdi; yaşam deneyimlerini söze dökmekten, beyhude bir çabayla yaşamlarını denetlemek için sözcüklerin yardımına başvurmaktan başka bir şey gelmiyordu ellerinden.

"Dalgalar üzerinde... Yağ..."

(11)

Evet, yağdı bu. Dalgalar bizi kovalayıp içlerine çekmek için ne kadar uğraşırlarsa uğraşsınlar, yağla kaplı alana gelince zorunlu olarak duraklıyor, alçalıyorlardı. Yağ tabakası kocaman bir kaya gibi, hatta belki büyük bir dalgakıran gibi dalgaların önüne geçiyor, onları durduruyordu. Bitkisel yağın, doğanın en narin, en kısa ömürlü ürünlerinden elde edilen yağın nasıl olup da Orpheus'un Hades'i uyuttuğu gibi, koskoca bir fırtınanın öfkesine karşı durup onu sakinleştirdiği doğrusu anlaşılır gibi değildi. Evet, belki yağın böyle bir etkisi olduğu herkes tarafından bilinen bir gerçekti. Belki ancak, hayatı pamuk ipliğine bağlı olmak ne demek, onu bilenler, bu ince iplik sayesinde hayatta kalmış olanlar, bu deneyimi yaşamış olanlar anlayabilirdi benim bu şaşkınlığımı. Deniz üzerindeki gümüşi iz şimdi geminin yaklaşık elli metre açığında bir yay çizmişti. Bu yay içinde kalan yağsız su yüzeyi sakindi. Öfkeli denizin otoritesi bu alanda etkisizdi. Geminin kıçı hâlâ yukarı kalkıp iniyordu. Çukur güverteye yine su giriyor, güvenlik halatları titreyip geriliyordu ama geminin sallantısı belirgin biçimde azalmıştı.

"Charles, gözümle görmesem inanmazdım!"

Kıçtan aşağıya, kıçüstü güvertesine inmemiz için eliyle bir işaret yaptı. Aşağı inince beni perdenin rüzgaraltı tarafına doğru çekti.

"Görüyorsun benim de fikirlerim var!"

"Bundan hiç şüphem yok."

Heyecanlı heyecanlı güldü.

"Normalde yağı baş taraftan akıtmamız gerekir. O zaman gemi biraz daha az sallanır ve rüzgarüstünde yağ tabakasıyla çevrili geniş bir alan oluşturabiliriz. Ama şu anda zaman kaybedecek durumda değiliz. Bir an önce bir şeyler yapmak gerekiyor. Ayrıca bitkisel yağ stoğumuz da kısıtlı.

Yine de bu kadarı bizi hava değişene kadar idare eder. Güvende oluruz, eskiye oranla yani."

"En azından yağımız bitene kadar."

"Evet."

"Ya pompalama?"

"Daha fazla su pompalamamız gerekecek doğal olarak. Ama çok da fazla değil."

Başım salladı, hızlı hızlı yürüyerek vardiya çavuşunun yanına gitti. Sonra rüzgârın da etkisiyle dengesiz adımlar atarak merdivenlerden inip çukur güvertede gözden kayboldu. Ben de, hiç âdetim olmadığı halde Albayın emirlerine uygun davranarak vardiya subayı ile konuşmadan doğru aşağıya indim. Yemek salonuna girip Bates'e seslendim. Bates biraz fasulyeyle küçük bir parça domuz eti getirdi.

"Brandy de getir, Bates."

Bates içkiyi getirmek üzere uzaklaştı. Ben de bir taraftan yemeğimi inceliyor bir taraftan da yağ izini, gümüş rengi salyangoz izini görmek için pencereden dışarı bakıyordum. Ölüm döşeğindeki Prettiman'in kamarasından yine o iç paralayıcı bağırtı yükseldi. Adama düğün hediyesi olarak kâfurlu afyon tentürü verselerdi bari, diye düşündüm. Hatta bence hepimiz afyon tentüründen biraz içmeliydik. Yağ sallantımızı azaltsın azaltmasın, bizim için en iyisi bilinçsizce serilip yatmaktı. Gözlerimi denizden ayırmadan orada saatlerce oturdum. Sonra, çöken karanlık beni kamarama sürükledi. Gemimiz şimdi daha düzenli biçimde sallanıyordu. Ama sallantının şiddeti azalmamıştı. Bu düzenli sallantı yüzünden hepimiz derin düşüncelere dalıyorduk. Doğru düzgün uyuduğumu söyleyemem. Gemimizin su üstünde olduğunun, hâlâ hayatta olduğumuzun farkındaydım, o kadar. Galiba uykusuzluktan zekâm da durmuştu.

O gece yarısı vardiyasıyla ilgili çok az şey hatırlıyorum. Zaten benim için çok kısa bir vardiya olmuştu. Beni çağırdıklarını duyunca sert rüzgârla savaşarak kıçüstü güvertesine çıktım, kıçın rüzgaraltı tarafına sığındım. Çevrenin aydınlık olduğunu hatırlıyorum. Bu fırtına aydınlığıydı, tarif edilemez bir şeydi. Gözüyle görmeyen fırtına zamanı gökyüzünün böyle aydınlanacağına inanmaz. Işık, sanki atmosferin derinliklerinden gelir gibiydi.

Charles bana doğru gelip biraz eğildi.

"Kamarana dön Edmund. Burada işimize yaramazsın."

"Ne zaman durur?"

"Nerden bilebilirim? Ama sen aşağı in. Cumbershum düştü."

"Ya? Berbat bir durum. Eğer Cumbershum bile..."

"Neyse ki yaralanmadı. Yani eğer bu tür şeylere çok alışıksan bir şey olmaz. Gel, seni geçireyim. Senin için en iyi yer yatak. Sakın oradan çıkma."

Kahramanlık etmeye, ona karşı koymaya çalışmadım. Zaten bu havada kıçüstü güvertesine çıkarak öteki yolcuların asla yapamayacağı bir şey yapmıştım. Bu onların benden daha korkak olduğunu göstermiyordu. Tersine onlar daha aklı başında davranıyordu. Yemek salonunda Bates bana, göçmenlerin ve görevlerini tamamlamış olan vardiya görevlilerinin hamaklarını asıp onların üzerinde uyumak için Charles'tan izin aldığım söyledi. Tıkış tıkış insanla dolu güvertenin ne halde olduğunu hayal bile edemiyordum çünkü ara sıra dalgalar gelip çukur güverteyi baştan aşağı yıkıyor, sular ön kasaradan aşağı şelale gibi akıyordu. Biraz sarsılıyorduk ama gemi, sanki hareketini kısıtlayan dar bir kanalda ilerliyormuş gibi savrulmaksızın yol alıyordu.

Kamarama gitmem uzun zaman aldı. Bitkin bir halde kendimi yatağıma attım. Hâlbuki hiçbir şey yapmamıştım. Sonunda uykuya bile daldım. Uyandığımda çevrede gri bir aydınlık vardı. Rüzgâr yine sert esiyordu. Korkunç bir sesle ve sallantıyla uyanmak zavallı yüreğimin nasıl da küt küt atmasına yol açmıştı! Çocuklar bu sallantıda kendilerini nasıl hissediyorlardı acaba? Aileleri, arkadaşları onları her şeyin yolunda olduğuna ikna edebiliyor muydu? Hayır! Bembeyaz kesilmiş bir yüz, titreyen dudaklar sözcüklerden çok daha fazla şey ifade ediyordu kuşkusuz. Büyüklerin önce fısıltı biçiminde çıkan ama sonra birden yükseliveren sesleri, öfke krizleri, gözyaşları, panik... Hayır, hayır, bence zavallı çocuklar da her şeyin farkındaydı.

Öğleden sonra olmuştu ama durumumuzda hiçbir değişiklik yoktu. Nihayet kendimi toplayıp yatağımdan çıkabilmiştim. En temel gereksinimlerden biri sürüklemişti beni yemek salonuna. Muşamba yağmurluğumu, çizmelerimi falan giyip salona girdim. Bay Bowles oradaydı, pencerenin altında oturmuş boş boş dışarıyı seyrediyordu. Yanına oturup ben de boş boş dışarı bakmaya başladım. Ama galiba öylece oturmuş

boş boş dışarıyı seyrederken birlikte acı çektiğimizin bilincindeydik; hatta bir yoldaşlık duygusu kaplamıştı içimizi. Bowles uzun zaman sustuktan sonra konuştu.

"Pompalıyorlar."

"Evet."

"Yakında bizi de çağıracaklar."

"Evet."

"Doğrusu..."

Yine uzun süre sustuk. Sonra Bowles boğazını temizleyip konuşmaya başladı.

"Doğrusu umudu falan bir kenara bırakıp kendimi kamarama mı kapatmalıyım acaba diye düşünüyorum..."

"Ben kapattım ama işe yaradığım söyleyemem."

Salonun kapısı küt diye ardına kadar açıldı. Genç kara subayı Oldmeadow karşımızdaki sıraya attı kendini. Kesik kesik soluk alıyordu. Yüzü gözü kir içindeydi.

"Sizin gibi kibar, soylu bir insanın bu koşullardan hoşnutluk duyması mümkün olamaz, değil mi?"

"Bana hakaret etmeye mi çalışıyorsunuz?"

"Tam da size yaraşır bir söz Bay Talbot! Elleriniz bu hale gelmişken konuşun da görelim."

Ellerini masanın üzerine koydu. Avuç içleri şişmiş, kanamıştı.

"Pompalarken oldu, izin bile istemeden adamlarımı aldı. 'Adamlarınız pompalama işine yardım edecek dedi."

"Bay Summers!"

"Evet, sizin sevgili dostunuz, Allahın belası üsteğmen Summers!"

"Sözünüzü geri alın!"

"Baylar! Baylar!"

"Bıktım usandım sizden Oldmeadow, bunu ödeteceğim size!"

"Seni vuracağım, işlerden kaytarmak için bahane bulmana yardım edeceğim mi sandın Talbot? Summers'a dedim ki 'Niye Bowles, Pike,

Talbot, Weeks, Brocklebank gibi yolcuları çalıştırmıyorsun?' Yaşlı domuz Brocklebank bile birkaç dakika işe yarar herhalde. Ben..."

Oldmeadow masanın üzerine kapaklandı. Bowles kalkıp ona yardım etmeye çalıştı.

"Bırak beni lanet olası herif!"

Kendi kendine ayağa kalkıp yalpalaya yalpalaya kamarasına gitti. Bowles bir yukarı bir aşağı inip kalkan kaplamada ayakta durmaya çalışarak zar zor yerine döndü. Öylece, hiçbir şey söylemeden oturduk.

Akşama doğru Bowles'u orada bırakarak tuvalete gittim. Oturduğum yerden yağ çuvallarımızı denize sarkıttığımız halatı görebiliyordum. Salyangoz izi artık eskisi kadar belirgin değildi. Deniz suyuyla baştan aşağı ıslandıktan sonra salona girdiğimde Bowles'un gitmiş olduğunu gördüm. Tam yerime oturmuştum ki kapı açıldı, Pike içeri girdi. Başka erkeklere göre kusurlu bir bedeni vardı, buna hiç kuşku yoktu ama belli ki cüce gibi boyu sayesinde sakatlanma tehlikesi altında değildi. Pike sallanan kaplama üzerinde kayarak, süzülerek bana doğru geldi, dalın üzerine konan bir kuş gibi karşımdaki sıraya oturuverdi. Yüzü solgundu ama ayık görünüyordu.

"iyi günler Edmund. Bu ne korkunç bir fırtına!"

"Dinecek Bay Pike."

"Hani bana Richard diyecektin Edmund?"

"Tanrım! Bowles, Oldmeadow, simdi de siz. Öyle olsun, Richard diyelim bakalım."

"Böylesi daha dostça Edmund, sana da öyle gelmiyor mu?"

"Hayır, gelmiyor."

"Öyle, öyle, daha dostça."

"Tamam, lütfen... Ailen nasıl... Richard?"

"Belki duymuşsundur Edmund, Bayan Pike'la biraz konuştuk. Böyle şeyler her ailede olur Edmund, evli iki insan arasında normaldir..."

"Bana pek öyle gelmiyor."

"Sen evli değilsin tabii, değil mi?"

"Ne demek istedin şimdi sen böyle?"

"Evli olsaydın anlardın. Bay ve Bayan East, Bayan Pike'a yardım etmeye başladıktan sonra çocuklar biraz daha iyileşti.”

"Neyse, iyi bir haber alma zamanı gelmişti."

"Evet. Biliyor musun, haftalar önce o yosunları temizlemek için kullandıklan halat geminin yalpa omurgasından bir parça kopardığında onların..."

"Tam bir denizci gibi konuştunuz Bay Pike!"

"Onlann öleceğini düşünmüştüm. Ama Bay Benêt'nin dâhiyane fikri sayesinde inanılmaz bir ilerleme kaydettiler."

"Bay Benêt yeni bir fikir daha mı üretti?"

"Bay Benêt çocukların, geminin sürekli sallanmasından ve deniz tutmasından güçsüz düştüklerini söyledi. Nelson'ın da aynı şeyleri yaşadığım anlattı."

"Demek öyle."

"Nelson'ın yelken bezinden bir tür hamak yaptırıp bunu tavandan sallandırdığını, böylece geminin sallantısından daha az etkilendiğini söyledi. Dedi ki..."

Ayağa fırladım ama sallantı yüzünden doğru düzgün ayakta duramıyordum.

"Ama bu *benim* fikrimdi!"

"Dedi ki eğer onlara birer hamak ayarlarsak daha az sallanırlar ve bunun bir tür oyun olduğunu düşünüp..."

"Ama bu kesinlikle benim fikrimdi!"

"Kimin fikri olduğu hiç önemli değil Edmund. Önemli olan işe yaramış olması. Şimdi kızlar çok daha iyi."

"Ben oraya gittim. Kamaraya. Kapıyı çalıp içeri girdim. Bayan Granham vardı içerde. Gözlerimin içine bakıyordu. Tam ağzımı açıp bu fikrimi söyleyecektim ki beni susturdu. Ah o buz gibi bakışlar! 'Sakın bir şey söylemeyin Bay Talbot, gidin lütfen, deyip beni dışarı..."

"Dediğim gibi Edmund, kimin fikri olduğu hiç önemli değil. Şimdi iyiler, anlıyor musun?"

"O kadını boğmak istiyorum!"

"Kimi boğmak istiyorsun Edmund?"

"Sırf sarı saçları var, yüzü genç bir kızın yüzünü andırıyor diye... Allah benim cezamı versin!"

"Edmund! Edmund!"

Pat diye yerime çöktüm. Muşambalann içinde bedenim terliyordu. Yine lanet okuyup muşamba yağmurluğumun önünü açtım.

"Tanıştığımız ilk günden beri beni küçük düşürmenin yollarını arıyor!"

"Niye öfkeleniyorsun ki? Kızlar iyi dedim."

"Çok sevindim Pike ama..."

"Richard."

'Tamam, Richard. Gerçekten sevindim. Kızların iyileşti, önemli olan da bu. Ben de..."

"Bayan East çok yardımcı oldu. Onlara şarkı söylüyor, şarkılar öğretiyor. Phoebe'nin pek müzik kulağı yok galiba ama Arabella bülbül gibi şakıyor. Benim de sesim güzeldir aslında."

"Eminim öyledir."

"Çok garip konuşuyorsun Edmund. İçtin mi sen?"

Pike konuşmaya devam etti galiba. Ben farkında bile değildim. Fark edilmeyecek kadar küçük bir adamdı Pike. Kendime geldiğimde yalnızdım.

"Bates! Nerde benim lanet olası *brandy'm*?"

"Burada efendim. Webber”den aldım. Biraz idareli gitmemiz lazım."

"Bana biraz daha getir."

"Peki efendim."

Ona bardağımı uzattım; bardağı alıp yanımdan ayrıldı.

İşte bu, o dönemin başlangıcı oldu. O günleri düşününce hâlâ kendimden utanıyorum ve hep de utanacağım herhalde. Öfkeden kudurmuştum. Tabii Bayan Prettiman'in hatasıydı olanlar ama o adam, yani Benêt de benim fikrimi çalmıştı. Bayan Prettiman, benden almak istemediği şeyi ondan almayı kabul etmişti. *Hiçbir şey söylemeyin Bay Talbot. Lütfen gidin!* İkisi arkamdan...

Bir baktım ki yolcu güvertesinin loş koridorunda öylece dikiliyorum. Kapı eşiklerine, kaplamadaki aralıkların içine sular dolmuştu. Benim fikrimdi kızları hamağa yatırmak... Benêt neredeydi acaba? Onu aramak için açık havaya çıktım. Dalgalarla ıslanıp duran, gerilip gıcırtılar çıkaran güvenlik halatlarma tutunarak ilerledim. Ve işte, talihim yaver gitmişti, adam ön kasaradan çıkmış doğruca bana doğru geliyordu. Orada bir işi

vardı belki, belki de yine sıcak demir meselesiyle ilgili bir işler çeviriyordu. Beni görmemiş gibiydi; şapkasını çıkarıp alt güvertelerde saçlarına sinen pis kokudan kurtulmak istercesine başını iki yana salladı. Sarı saçları rüzgârda uçuşuyordu. Tam ağzımı açıp bir şey söyleyecekken sanki ben orda yokmuşum gibi yanımdan geçip gidiverdi. Onu izleyip arkasından yolcu güvertesine girdim. Benêt düşünceli bir ifadeyle Albay'ın yazılı emirlerini inceliyordu. Dengede durmaya çalışıyor, bu arada çizmelerini sular yıkıyordu.

"Albay'ın emirlerini ilk kez mi görüyorsunuz Bay Benêt?

En iyi bildiğiniz işlerle uğraşsanız daha iyi olmaz mı? Başkalarının fikirlerini çalma, geminin omurgasından parçalar koparma, geminin omurgasını direkle delme gibi işler?"

Bay Benêt beni tepeden süzdü. Boyum uzun olmasına karşın bunu yapabiliyordu çünkü tırabzanlara yaslanmıştım.

"Geminin omurgasındaki bir iki deliğin lafı mı olur Bay Talbot? Geminin filikalarından birinin dibindeki tapayı çıkarıp bıçağınızı deliğe sokun, eğer filika hareket halindeyse göreceksiniz sintine suyu akıp gidecektir."

"Bu fikri kimden çaldınız acaba?"

"Ben kimseden fikir falan çalmam!"

"Nedense hiç ikna olmadım!"

"ikna olup olmamanız hiç önemli değil."

"O küçük kızlan tehlikeye attın. Hepimizi tehlikeye attın seni ahmak herif!"

"Ben ahmak değilim. Lütfen beni rahat bırakın."

"Ben ahmaksın diyorum!"

"Bu kadan da fazla! Soracağım sana!"

"Bana bak Benêt!"

işte bu noktadan sonra tartışma iyice acayipleşti. Anlamsız sözler söylemeye başladık demiyorum, çünkü söylenen her söz kendi içinde anlamlıydı. Ama bunlar bir araya gelince saçma sapan bir bağlam çıkıyordu ortaya. Bay Benêt giderek artan bir asabiyetle ailesinin tarihinden dem vurmaya başladı. Bu arada ben de onu sahtekârlıkla suçlamaya devam ediyordum. Sonra o bana *Bütün ingilizler gibi hain* olduğumu söyledi. Ben

de onu, üstüne saldırmakla tehdit edip silahımı alnına dayayacağımı belirttim. O da bana şöyle dedi:

"Ah şu ingilizler! Daha ilk tanıştığınızda sinir olursunuz onlara ama onları daha iyi tanıdıkça duyduğunuz hoşnutsuzluk tam bir nefrete dönüşür."

Bay Prettiman'in kamarasının kapısı açıldı, Bayan Prettiman kafasını dışarı uzattı. Kadın yine gemici giysilerini giymişti. Bedeni içerdeydi, yalnız saçları ve yüzü görünüyordu. Başını uzatmasıyla içeri girip kapıyı kapaması arasında geçen kısa sürede Benêt ile ikimiz susmuştuk. Bu sırada kamaradan Bay Prettiman'in acı dolu bağırışı yükseldi. Ama bu kısa suskunluğun ardından şaşkınlığımızı üstümüzden atmış yine, bu kez daha sert biçimde, tartışmaya başlamıştık.

Kapının önünde bağrışmayı sürdürdük. Ben onu, Pike'ın küçük kızlarını iyileştirme fikrini, yani Nelson usulü hamak asma fikrini benden çalmakla suçladım. Benêt bunu reddetti ve kendisinin de benden bağımsız olarak aynı fikri üretmiş olduğunu belirtti. Aslında ona göre, benim onun fikrini çalmış olmam daha akla yakın görünüyordu. Birbirimizi itip kakmaya başlamıştık. Bu arada ben Bay Prettiman'e nasıl yardımcı olacağımı bildiğimi söyledim. O da bunu kendisinin de bildiğini, zaten bunun için yolcu güvertesine geldiğini söyledi. *Brandy* bedenimi iyice alevlendirmişti. Belki de onu yanlış anladım. Tam bu sırada Bayan Prettiman kapıda belirdi. Bonesi saçlarını örtüyordu şimdi. Bizi öyle bir azarladı ki eğer o an itişip kakışıyor, bir kavgaya hazırlanıyor olmasaydık ikimiz de hemen oradan toz olurduk. Bir yandan konuşup bir yandan da birbirimizi itip kakarak kamaraya girdik. Onlara niyetimizin ne olduğunu söyledik. Prettiman bağırdı:

"Ne yaparsanız yapın, yeter ki beni bu ıstıraptan kurtarın!"

Benêt adamı koltuk altlarından tuttu; Bayan Prettiman dikkatli olmamız için bizi uyarıp duruyordu. Prettiman'in bacakları ranzanın kenarına takılı kalmıştı. Elimi belinin altına soktum. Ona dokunmak iğrenç bir histi, derisi kayış gibi sert, servis tabaklan kadar sıcaktı. Benêt bağırarak bir şeyler söyledi, sonra da beni hafifçe itti ve ben zavallı Bay Prettiman'in bacaklarının tam üstüne düştüm. Eğer bacakları ranzanın kenanna takılmış olmasaydı adamı yere düşürüp ezecektim. Gözlerimin önünde Bay Prettiman'in yüzündeki kan çekiliverdi, yüzü kül gibi bembeyaz kesildi. Bayılmıştı. Benêt ve ben utancımızdan yerin dibine geçmiştik. Adamın bedenini döndürdük, yastıkların yerini değiştirdik, büyük bir dikkatle yatak

örtülerini cansızmış gibi yatan bedenin üzerine örttük. Sonra Bayan Prettiman buz gibi mürebbiye sesiyle konuştu.

"Onu öldürdünüz!"

Gözlerde şimşek çakarmış gerçekten de. Onun gözlerinde şimşekler çaktığım görünce anladım bunun doğru olduğunu.

(12)

Kamaradan ilk ben çıktım. Bayan Prettiman ile bir daha göz göze gelmeye, onun bana söyleyebileceklerini duymaya cesaret edemediğim için kendimi çabucak dışarı attım. Çıkarken kadının yüzüne bakmadım; Benet'nin yüzüyse bembeyazdı. Şaşkınlığı, gerginliği yüzünden okunuyordu. Koşa koşa kamarama gidip kendimi yatağıma attım. Sanki yatağım kaçıp saklanacağım bir delikmiş gibi yatağın içine siniverdim. Galiba iki elimle kulaklarımı da kapatmıştım. *Onu öldürdünüz!* Nasıl büyük bir üzüntü duyduğumu anlatmak olanaksız. Bu yolculuk boyunca bir kaç şok yaşamış, kendimle ilgili hoşlanmadığım birkaç şey keşfetmiştim. Ama bu olaydan sonra kendimi dipsiz bir kuyuya düşmüş gibi hissediyordum. Sonunda, bu dipsiz kuyunun karanlığında, dualar dökülmeye başladı dudaklarımdan. Bunlar daha ağzımdan çıkarken biliyordum, hiçbir yararı yoktu yakarmanın, çünkü inanmadığım bir Tanrı'ya yakarıyordum dualarımda. Tanrılar böyle durumlar için icat edilmiş olmalı, diye düşündüm. Ben de bir mucize diliyordum; *bütün bunlar bir düş olsun*; *bütün bunlar hiç olmamış olsun!*Bu yakarışların hiçbir anlamı yoktu; insan ancak bunlarla alay edebilirdi. Üstelik bu duaları ederken Bay Prettiman'i pek az düşünmüştüm; Bayan Prettiman'i ise belki biraz daha fazla. Ne de olsa o umduğundan çok daha erken dul kalacaktı benim yüzümden. Dua ederken asıl kendimdi düşündüğüm. Kendim için yakarıyordum, Edmund Talbot için! Kalkıp yasanın cinayet, cinayete teşebbüs, darp ve kast gibi konuları içeren maddelerine

bile baktım panik içinde. Sonra, rüzgârın giderek azalan uğultusuyla birlikte yavaş yavaş panikten kurtulup istemeden yol açtığım bu tatsız olayın kanun önünde bir cinayet sayılamayacağına karar verdim. En büyük ceza yolculardan ve subaylardan olumsuz tepkiler almak olacaktı; artık herkes bana düşmanca davranacak ve en önemlisi Bayan Prettiman bana karşı korkunç bir nefret duyacaktı. Madem bu kadar anlattım, şunu da

söylemeliyim: Bay Prettiman'in ölümünden sonra dul karısına evlenme teklif etmek bile geçti aklımdan! Ama öyle büyük bir umutsuzluk içindeydim ki bu düş birkaç saniye içinde paramparça oluverdi. Zengin, kendine güvenen bir dul olacaktı o; kimi isterse onunla evlenebilirdi ama emindim, Edmund Talbot damat adayları arasında asla yer alamazdı. Birden, ama evet, Benêt olabilir diye düşündüm. Sarı saçlı Benêt'yi memnuniyetle kabul ederdi o.

Kamaramdan dışarı çıkmaya cesaret edebildiğimde akşam olmuştu. Boş yemek salonuna çıkıp Bates'e bakındım, onu görünce bir bardak su istediğimi söyledim alçak sesle. Suyu içtim. Kamarama geri dönerken Prettiman'in kamarasının önünde duraklayıp kulak kabarttım; içerden hiç ses gelmiyordu. O korkunç olaydan sonra sesini hiç duymamıştım; ne bir ahlama ne bir inleme sesi geliyordu adamın kamarasından. Kamarama dönüp yelken bezinden sandalyeme oturdum. Gerçekten hiç istememiştim Bayan Prettiman'i incitmeyi. Ahlaki olarak hiç de onaylamadığım şeyler yapmıştı, doğru, ama acı çekmesini hiç istememiştim. Çuvaldızı biraz da kendine batır, dedim kendi kendime, senin de yaptıkların pek matah sayılmaz. Ama bunu söylerken düşüncelerim, değer yargılarım, duygularım, hepsi, her şey birbirinin içine geçmişti; karmakarışıktı. Tamam, ben de birkaç gül koklamıştım koklamasına ama genç bir erkeğin böyle hatalar yapması doğaldı. Oysa Bayan Prettiman! Ona gelince işler değişiyordu.

Akşam geç bir saatte, on bir civarında yine dışarı çıkma cesaretini gösterdim. Prettiman'in kamarasından hâlâ bir hiç ses gelmiyordu. Hafifçe kapıyı vurdum ama Bayan Prettiman kapıyı açmadı. Bir şeyler içme düşüncesiyle yemek salonuna gittim. Bu arada ağzıma bir şeyler de atardım belki. Ne olursa olsun, ne hissedersem hissedeyim yemek yemek zorunda olduğumu biliyordum. Salonun kapısını açıp içeri baktım ve orada donup kaldım. Bayan Prettiman benim her zamanki yerimde, kıça bakan pencerenin altında oturuyordu. Bates kadının önündeki tabağı kaldırıyordu. Tabağı masadan aldı; dönerken bana şöyle bir baktı ama bir şey demedi. Ben de demedim.

"İçeri gelin Bay Talbot."

Bates arkamdan kapıyı kapattı. Dikkatle en yakın masaya ilerledim, sıraya oturdum; yüzüm Bayan Prettiman'e dönüktü. İçerdeki fenerlerden yalnızca biri, iskele tarafındaki yakılmıştı. Fenerden gelen ışık yüzünün sol yanını aydınlatıyordu. Hiçbir şey söylemedi. Benim konuşmamı bekliyordu.

"Çok üzgünüm hanımefendi."

Yine hiçbir şey söylemedi.

"Hanımefendi, size ne diyebilirim ki?"

Yüzüme bakıyor ama konuşmamakta direniyordu.

"Allah aşkına, hanımefendi, ona bir şey..."

Yüzü bir yargıcınki kadar ifadesizdi.

"Soluk alıyor."

"Oh, şükürler olsun!"

"Ama kendinde değil. Nabzı zar zor duyuluyor."

Şimdi susma sırası bana gelmişti. Bay Prettiman gözlerimin önüne geldi; yüreği giderek daha yavaş atıyor, göğsü içeri giren azıcık havayla zar zor şişiyordu. Bayan Prettiman ellerini kenetleyip masanın üzerine yerleştirdi. Dua eden bir inanan gibi değil de, daha çok kararını bildirmek üzere olan bir yargıç gibiydi bu haliyle.

"Bayan East'i yanına bıraktım. Birazdan döneceğim. Bayan East haberi bütün gemiye yaydı."

"Hangi haberi hanımefendi?"

"Bay Prettiman'in ölmek üzere olduğu haberini."

Galiba iniltiye benzer bir ses çıkardım. Ağzımı açıp tek kelime edemedim.

Bayan Prettiman yine konuşmaya başlamıştı. Ama sesi değişmişti şimdi. Sesinde korkunç, denetlenemeyecek kadar büyük bir öfkenin titreşimleri duyuluyordu.

Farkında değilsiniz, değil mi? Düşünmediniz bile, değil mi? Bu yolculuk, Bay Talbot, tarihe geçecek... Sizin için öyle değil, başkaları için de... Siz baştan beri her şeyi bir komedi gibi gördünüz Bay Talbot. Aslında bu bir trajedi. Tabii sizin için değil. Varacağımız, varmaya çalıştığımız yeni dünya için bir trajedi. Sizin küçük kaygılarınız unutulup gidecek, tıpkı geminin suda bıraktığı iz gibi kaybolacak. Bu gemiye bindiğinizde ayrıcalıklarınızdan örülü bir duvar vardı sizi koruyan. Binerken ne de muzaffer tavırlar içindeydiniz. Sonra sakarlık edip yanlış adımlar attınız; hiç bilmediğiniz, hiç de hoş karşılanmadığınız bir alana girdiniz. O sizi önemsemeyecek Bay Talbot; o sizi bir insan olarak değil onun ölümüne yol

açan şey olarak görecek; üstüne düşen ha bir direk olmuş ha siz. Onun için hiç fark etmeyecek. Öldüğünde sizi affetmenin ötesine geçmiş olacak. Ama ben geçemeyeceğim; yaşadığım sürece sizi asla, asla affetmeyeceğim!"

Ayağa kalktı, sendeledi. Kalkıp ona yardım etmek istedim ama eliyle bir işaret yapıp beni durdurdu.

"Yakınımda bulunarak bana daha fazla hakaret etmeyin. Hatırlıyorum, bir defasında, gemi çok sallanıyordu, güçsüz kaslarımın iflas etmek üzere olduğunu düşünerek kamarama kadar bana eşlik etmiştiniz. Yo, sakın ayağa kalkmayın Bay Talbot. Herşeyden önemlisi, sakın bana dokunmayın!"

Bu son sözü beni lanetler gibi söylemişti. Tüylerim diken diken oldu. Hızlı adımlarla uzaklaştı. Kapının açılıp kapandığım duydum ama dönüp bakmadım. Masanın üstüne kapandım, üstelik bu benim masam bile değildi. Küçük düşmüştüm. Acı ve utanç içindeydim. Bayan Prettiman, bütün herşeyi, özürlerimi, yakarışlarımı, söylemiş olduğum, söyleyebileceğim herşeyi bir hamlede yere çalmış, hep 'yanlış adımlar' atan ayaklarımın önüne serivermişti.

Ne kadar zaman geçti bilmiyorum, bir süre sonra omzuma bir el dokundu, kulağıma tamdık bir ses geldi.

"İşte burda efendim... *Brandy* iyi gelir şimdi size."

Bates'in bana gösterdiği yakınlık bardağı taşıran son damla oldu. Sıcak gözyaşları ellerimin üzerinden süzülüp masaya damlıyordu.

Teşekkürler Bates, sağol..."

"Takmayın kafanızı efendim. Tam bir bela bu kadın, değil mi? Mürebbiyelik yaptığı oğlanlardan biri olmak istemezdim doğrusu. "

Bu söz beni güldürdü ama hemen ardından hıçkırıklara boğuldum.

Ben de istemezdim Bates ama gördüğün gibi beni bir oğlanı azarlarmış gibi azarladı.

Bates nefret dolu bir sesle konuştu.

"Sizin hammefendiler böyle. Bizim kadınlarımız farklıdır. Biraz diklendi mi yumruğu yapıştırıverirsin. "

"Çok deneyimlisin galiba. "

"Ee tabii, evliyim efendim.

"Sağol Bates, artık gidebilirsin."

Yine yalnız kalmıştım. Bardağımı elimde sımsıkı tutuyordum. Sanki geminin sallantısı biraz artmıştı ama o anda bu umurumda bile değildi. Aslında öyle bir noktaya gelmiştim ‘ ki bundan sonra batsak bile umurumda olmazdı.

Kampananın çalındığını duydum. Vardiyam başlıyordu; Charles'la birlikte, karanlıklar içinde nöbet tutacaktık. Elimdeki bardağı tezgâhtaki deliklerden uygun olanına oturtup dışarı çıktım. Çevrede insanlar vardı ama vardiya görevlileri ortada görünmüyordu. Üçü erkek biri kadın dört göçmen Prettiman'in kamarasmın önünde bekleşiyorlardı. Neden orada olduklarını hemen anladım. Daha kısa bir zaman önce tebrik ettikleri damadı şimdi son yolculuğuna uğurlamak için gelmişlerdi! Artık buna dayanamayacaktım. Kendimi çukur güverteye atıp yüzümü rüzgâra döndüm. Güvertede başkaları da vardı. Charles da aralarındaydı. Sonra kıçüstü güvertesine gidip vardiyayı Cumbershum'dan devraldı. Ben de kıç merdivenine yaslanmıştım. Charles yanıma geldi.

"Rüzgâr biraz azaldı gibi. Herhalde yavaş yavaş azalmaya devam edecek. Ama iyice dinmesi uzun zaman alabilir."

Küpeşteye yaslanıp geminin suda bıraktığı ize baktı. Fırtına aydınlığı da azalmış gibiydi. Tekrar yanıma geldi.

"Hâlâ yağımız var. Ama şu anda çok fazla gereksinimimiz yok ona. Çuvalları denize bırakırsak rüzgâr çıkınca onları geri çekmek zorunda kalacağız. Can sıkıcı bir durum. Dalgaların önünü kesmekten daha önemli bir şey var, o da yağın gemiye ulaşıp güvertelere bulaşmasını engellemek. Bu yüzden yağ dolu çuvalları geminin baş tarafından değil de kıç tarafından sallandırmayı önerdim. Eğer çuvalları baş taraftan suya bırakmış olsaydık, dalga aldığımızda ince bir yağ tabakası güvertenin her yerini kaplayacaktı. Bu havada ayakta bile zor duruyoruz; düşünsene, bir de ayağım bastığın her yerin vıcık vıcık yağ olduğunu!

Konuşmasma bir süre ara verdi, geminin öteki yanına geçip bir baş bir de kıç tarafa doğru baktı, sonra yine yanıma geldi.

"Boş direklerle yine de iyi yol alıyoruz. Aşağı yukan beş knot. Bu kadarı bana yeter de artar bile. Neyse canım bunları sen de biliyorsun zaten. Yine kötü bir şey olmadan biraz neşelenelim bari."

Lostromo yanımıza geldi.

"Bay Cumbershum'dan bir mesaj getirdim efendim. Top güvertesinde çok hareket var. insanlar Bay Prettiman'i görmek için kıç tarafa geçmek istiyor ama her yanda hamaklar asılı olduğu için bu çok zor. Bay Cumbershum vardiya görevlileri dışında herkese çukur güverteye çıkmayı yasaklayalım diyor, zira bu insanlar adamı ziyaret etmeyi iyice kafalarına koymuş gibiler."

Adam susup bir soluk verdi.

"Çok iyi anlattın, lostromo."

"Evet, efendim. Sağ olun efendim."

"Bay Cumbershum'a onunla aynı fikirde olduğumu ilet. Bu hava tehlikeli. Birinin daha düşüp bir tarafını kırmasını göze alamam doğrusu."

"Kadınlar da var efendim."

"Onlar için iyice tehlikeli. Hadi git bakalım."

Adam mesajı iletmek için aceleyle yola koyuldu. Sonra bir anda çukur güverte beyaz köpüklerle kaplandı. Bembeyaz köpüklerin arasında bir tek siyah güvenlik halatları görülüyordu.

"Hiç sesin çıkmıyor Edmund."

Yutkundum ama bir şey söylemedim.

"Hadi Edmund! Neyin var senin?"

"Prettiman'i öldürdüm."

Charles bir süre konuşmadı. Baş tarafa gidip pusula dolabına göz attı, geminin yan tarafından eğilip suda bıraktığımız ize baktı, sonra gelip yanıma dikildi.

"Benet'yle ettiğiniz kavgadan mı söz ediyorsun?"

"Elimi kime sürsem ölüyor. İnsanları öldürüp duruyorum."

"Fazla teatral olmadı mı?"

"Bildiğim kadarıyla sen kimseyi öldürmedin. Eğer denizciler gibi bir sürü insanın ölümüne yol açabilecek bir iş yapsaydın, emin ol bunu o kadar rahat söyleyemezdin."

"Ah Allahım."

"Hadi! Öldüğünden emin misin?"

"Bilinci yerinde değil. Nabzı zayıflamış; zor soluk alıyor, insanlar akın akın onu görmeye gidiyor. Karısı da..."

"Sarhoş muydun? Yani senin deyişinle 'kafan iyi' miydi?" "Birkaç bardak *brandy* içmiştim. Öyle fazla bir şey değil. Onu baştan kıça..."

Charles kahkahayı patlatınca şaşırdım kaldım. Neyse sonunda kendini denetlemeyi başardı.

"Kusura bakma sevgili dostum, baştan kıça mı? Senin gemici dili dağarcığın gemicilerinkinden de yaman! Şimdi biraz sakin ol. Sen kimseyi öldürmedin. Bu yüzden trajedi yaratmana da gerek yok."

"İnsanlar, yani göçmenler ve galiba gemiciler, ona veda etmeye gidiyor."

"Onlar da senin gibi aceleci. Üstelik benim bildiğim kadarıyla senin yapmak istediğin adama yardım etmekti..."

"Sen nerden biliyorsun?"

"Yahu, kavganız, ardından yaşananlar, her şey anında gemiye yayılmadı mı sanıyorsun sen? Fena mı işte, dikkatleri başka yöne kaymış oldu."

"Adamın üzerine düştüm."

"Sevgili dostum, elini kolunu nereye koyacağım bilemiyorsun daha. Ama öğreneceksin herhalde... yaşın ilerledikçe."

"Ne zaman?"

"Ne ne zaman?"

"Ne zaman ölecek?"

"Bana duyduğun inanç beni duygulandırıyor Edmund! Ölüp ölmeyeceğini bile bilmiyoruz daha. İnsan bedeni gizemlerle doludur. Durumunu öğrenmek için bir adam yollasam için rahat edecek mi?"

"Bunu yaparsan sevinirim."

Charles lostromoyu yanına çağırıp aşağı gönderdi. Sessizce adamın geri dönmesini beklemeye başladık. Charles gözleriyle donanımı inceliyordu. Ben kamaramdayken birkaç yelkeni açmış olduklarım fark ettim. Hatta gradin halatlarından söküp çıkardıkları bir gabya yelkenini bile açmışlardı. Bizi çevreleyen denizde de bazı değişiklikler vardı. Dalgalar daha bir düzleşmiş, yayvanlaşmıştı sanki.

Lostromo rüzgâra karşı başını eğerek bize yaklaştı.

"Bayan durumunda bir değişiklik yok diyor, efendim."

"Çok iyi."

Adam kıçüstü güvertesindeki görev yerine gitti. Charles bana döndü.

"Duydun işte. Henüz endişelenmemize gerek yok." "Elimde değil."

"İyi o zaman. Aptallık, sarsaklık ettin. Gittin adamın üzerine yuvarlandın. Ölürse, yani öldüğü zaman..."

"Kesin ölecek yani!"

"Allahım! Sen üzerine düşmeden önce de ölmek üzereydi zaten. Adam düşüp karpuz gibi ortadan ikiye ayrılmış neredeyse. Onun bu koşullarda yaşayabileceğini mi sanıyorsun sen? Bütün kemikleri kırıldı. Bence doktor bile bir şey yapamazdı. Sen yalnızca süreci hızlandırdın, o kadar."

"Kötü olan da bu ya. Kadın benden nefret ediyor, tiksiniyor. Onunla nasıl aynı gemide kalabilirim?"

"Sanki başka bir seçeneğin var da. Aklını başına topla. Keşke benim pişmanlıklarım da bu kadar küçük olsa."

"Saçmalama. Senin kadar iyi bir adam tanımadım ben hayatımda."

"Deme böyle şeyler."

"Derim, diyeceğim. Gece yarısı vardiyasında birbirimize içimizi döktük, erkek erkeğe dertleştik. Bu yolculuktan geriye kalacak en değerli anılar o vardiya anıları olacak sevgili dostum."

"Benim için de öyle Edmund."

Bir süre ikimiz de hiçbir şey söylemedik. Sonunda suskunluğu bozan Charles oldu.

"Ayrı dünyaların insanı olduğumuz halde birbirimize söyleyecek bu kadar şey bulmamıza şaşıyorum doğrusu."

"Ben senin kaliteni fark ettim; dünyalarla falan ilgisi yok bunun. Sen niye benim dünyamı merak ettin, benimle sohbet etmeye başladın? Asıl garip olan bu."

"Neyse bunu bir kenara bırakalım. Ayrıca kim kendisine ayı, yıldızları vadeden biriyle dostluk kurmak istemez ki?" Konuşurken gülümser gibiydi.

"Terfi dediğin çok daha dünyevi bir şey."

"Gemicilikten yedek subaylığa terfi etmeme ne diyeceksin? Başımı belaya soktuğum için terfi etmiştim."

"Başını belaya sokmuş olabileceğine inanmıyorum."

"Sana böyle şeyler anlatırken kendimi aptal gibi hissediyorum. Belki de zaten aptalım."

"Hadi anlat."

Karanlıkta yüzü parladı.

"Gülmeyeceğine söz ver."

"Nasıl böyle bir şey söylersin? Beni gayet iyi tanıyorsun."

"Tanıyor muyum gerçekten? Neyse, biliyorsun ön kasara her zaman tıklım tıklımdır. Öyle ki hamakların sallanması için bile yer yoktur. Bu kalabalıkta kitap okuyan bir adamı kim fark edecek, değil mi? Dinliyor musun sen?"

"Hem de can kulağıyla.

"Demir atmıştık. Tamir işleri falan vardı, ben de vardiya görevindeydim. Kitap okumamın kimseye zararı yoktu ama filo subayı beni yakaladı. Ne kadar sert bir subay olduğunu göstermek için beni herkesin önünde iyice bir azarladı. Tam o sırada herkese dikkat emri verildi. Amiral Gambier teftişe gelmişti."

"Suratsız Jimmy mi?"

"Evet, bazıları ona öyle derdi ama aslında çok iyi bir adamdır. Bana hatamın ne olduğunu sordu, ben de görevdeyken kitap okuduğumu söyledim. Kitabı göstermemi istedi. Sırtıma soktuğum kitabı çıkardım. Adam kitaba şöyle bir baktı.

"Her şeyin bir yeri ve zamanı vardır, dedi ve yanımızdan ayrıldı. Filo subayı asteğmene, 'Bu adama denize açılana kadar biraz temizlik yaptırın da görsün gününü' dedi. Ama daha akşam olmadan beni Albay Wentworth'un çağırdığını söylediler.

" Summers, çok zekice bir şey yapmışsın anlaşılan,' dedi Albay, 'Pılım pırtını topla, amiral gemisine asteğmen olarak atandın. Beni çok düş kırıklığına uğrattın Summers, sakın bir daha geri geleyim deme.'"

"Peki ne kitabıydı okuduğun? Tabii ya! İncil!"

"Albay Wentworth pek dindar bir adam değildi anladığın üzere."

"Demek böyle başladın terfi merdivenlerini tırmanmaya..."

"Evet, böyle."

Şaşırmıştım. Gerçekten de çok farklı dünyalardan geliyorduk. Söyleyecek bir şey bulamadım. Yan tarafa gidip denizin üzerindeki ize bakma sırası bu kez bana gelmişti. Sonra geri döndüm, kaşlarımı çatıp yeni açılan yelkenlerimize baktım.

"Haklısın Edmund, galiba yelkenlerden birini camadanla küçültmeliyiz."

Charles lostromoyu çağırıp bir emir verdi. Lostromo kıçüstü güvertesinden düdüğünü çalarak emri duyurdu, sonra aynı işi yapmak üzere ön kasaraya doğru yollandı. Güvenlik halatlarına tutunarak baş tarafa doğru ilerlerken deniz suyu dizlerine kadar geliyordu. Gemicilerin kara gölgeleri ön kasaradan çıkıp donanıma tırmanmaya başladı.

"Hızımız artacak mı?"

"Çok fazla artmayacak."

Bir şey söylemedim.

"En azından gülmedin, Edmund."

"Bu anlattıkların seni yansıtmıyor. Kendine haksızlık ediyorsun."

"Evet, her şeyi o harika adama borçluyum, bir de sana borçlu olacağım tabii."

"Gambier'den mi söz ediyorsun? Biraz fazla ihtiyatlı olduğumu düşünebilirsin ama bence Anderson ile aranda geçenler ve Gambier'nin seni yedek subay yapmasıyla ilgili hikâye aramızda kalsa iyi olur."

"Anderson meselesi aramızda kalmalı tabii ama Gambier hikâyesini niye saklayayım ki?"

"Sevgili dostum! Eğer din adamı olarak kariyer yapmak isteseydin Gambier'nin tavsiyesi işe yarardı belki ama... Ne oldu?"

"Yok bir *şey."*

"Ama Donanma'da seni pek yukarılara taşımayacağı kesin."

"Donanma için kötü bir şey söyledin şimdi."

"Yo, yo."

"Neyse, en azından üzüntülerini unutturduk sana. Hadi git yat artık.

"Hayır, sonuna kadar kalacağım."

Sesimdeki kararlılığı ve ciddiyeti fark edince biraz şaşırdı, hatta hafifçe güldü. Dediğim gibi, o zamanlar onun beni gece yarısı vardiyasına niçin

çıkardığını bilmiyordum. Tabii bunu yapmasının nedeni beni hiç değilse üç dört saat o kamaradan uzak tutmaktı. Ama ben aptal gibi, gerçekten de bir iş yaptığımı, ona yardıma olduğumu sanıyordum. Şimdi bunu düşününce, ben de onun gibi hafifçe gülümsüyorum. Neyse, kısa süre sonra kampana çaldı ve vardiya sona erdi. Ben de suların içinden geçerek kamarama gittim. Yolcu güvertesinde de su birikmeye başlamıştı, içerde küçük birikintiler oluşturmuş deniz suyu gemi sallandıkça bir köşeden öbür köşeye akıp duruyordu. Rüzgârın sesi hâlâ duyuluyordu ama en azından uğultu biçiminde değildi. Hemen uykuya dalamadım çünkü Bay Prettiman'den bir ses geliyor mu diye kulaklarımı kabartmış öylece bekliyordum. Ama Prettiman'den hiç ses yoktu. Herhalde zavallı adama ilaç verip onu uyutmuşlardı. O şimdi derin bir uykudaydı.

Gecenin geri kalanı hiç de iyi geçmedi. Sonunda uykuya daldığımda gün doğmuş, günışığı her yanı aydınlatmıştı. Fakat uyanınca dışarı çıkmamaya karar verdim. Olduğum yerde, kimseye zarar veremeyeceğim bir yerde kalmak çok daha akıllıcaydı. Ben de Prettiman gibi haykırmak istiyordum. Ama o hiç ses çıkarmadan öylece yatıyordu şimdi.

(13)

Nihayet cep saatime baktığımda saatin ona geldiğini gördüm. İnanılmaz! Saati yastığımın altından çıkarıp bozuk mu acaba diye elimde şöyle bir evirip çevirdim. Ama hayır, yelkovan, saatin ritmik sesiyle uyum içinde hareket ediyordu. Uyumadığımı sandığım halde uyumuş olduğum sonucunu çıkardım ama ne zaman uykuya daldığımı, ne kadar uyuduğumu hiç bilmiyordum. Üstelik uyumam pek de işe yaramışa benzemiyordu. Yine öylece, bütün giysilerimle yatağa girmiş olduğumu anlayınca kendimi bu kadar koyuverdiğim için kızdım kendime. İnsan bir kez böyle üstünü başını çıkarmadan yatağa girmeye başladı mı bunun sonu gelmezdi artık. Bu, Avrupalı alışkanlıklarımı yitirmeye başladığıma işaretti. İnsan bu alışkanlıkları kaybetti mi kendini de kaybederdi. Yataktan kalkıp hemen önümde duran çizmelerimi giydim. Önce tuvalete, oradan da yemek salonuna gittim. Daha öğlen bile olmamıştı ama Pike elinde bir bardak *brandy* ile orada oturuyordu. Sonra anladım ki adam, vaktin erken değil geç olduğunu sanıyormuş. Ona hiç de sevecen yaklaşmayan karısı tarafından kamaradan dışarı atıldığını -gerçi bana kendini kamaradan dışarı attırmış olması olasılığı çok daha yüksek geliyordu ya neyse- bu uygunsuz saatte kendisine içki vermesi için Bates'e bağırıp çağırdığını da sonradan öğrendim. Pike nihayet kafayı bulmuştu, rüzgâr, deniz umurunda bile değildi. Bana bir içki ısmarlamayı önerdi; önerisini geri çevirip ona hemen ailesinin nasıl olduğunu sordum.

"Ayle, Bay Talbot? Ben nefret ediyom ayleden."

Gözlerini kırpıştırarak yüzüme baktı.

"O da benden nefret ediyo."

"Bence Bay Pike, siz hiç kendinizde değilsiniz. İsterseniz sonradan pişman olacağınız şeyler söylemeyin."

Ama Bay Pike başını başka yöne çevirmiş derin derin düşünüyordu. Sonra tatmin edici bir sonuca varmış gibi, sallantının da yardımıyla başım yine bana çevirdi.

"Ne garip, di mi? Benne fret ediyom ondan, ne fret ediyom. Dilim dolanıyo, pardon."

"Bence..."

"Assında, ne fret etmiyom da onnar benden ediyo. Karım diyo ki..."

Birden kendimi kaybettim. Gözlerim karardı. Tekrar görmeye başladığımdaysa çevremdeki her şey kırmızıydı. Dünyam kıpkırmızı olmuştu. Sonra adama bağırmaya başladım. Ağzıma geleni söyledim; bildiğim en ağır hakaretleri, en korkunç, aşağılayıcı sözleri bir bir sıraladım. Bağırmayı kestiğimde ne dediğimi hatırlamıyordum bile. Avaz avaz bağırdığım için yorgun düşmüştüm. Oturuyor olmama karşın geminin sallantısına dayanamıyordum. Pike dirseklerini masaya dayamış, acı acı gülüyordu. Sonra işaret parmağım bana doğrulttu. Dirseği hâlâ masanın üzerindeydi. Sanki elinde ağır bir silah tutuyordu. Sarhoş olduğu ve gemi sürekli sallandığı için, bana doğrulttuğu parmak, pabucu kırık pruva direğimiz gibi havada daireler çiziyordu. Soluk alıp verişim yavaş yavaş düzelmeye başlamıştı. Böyle bir öfke nöbetine tutulduğum için ondan özür dilemek aklımdan bile geçmedi. Haklı olduğumu düşünüyordum.

"Doğrusu Pike senden iğreniyorum. Sen iğrenç bir cücesin. "

Ama adam kıkır kıkır gülmeye devam ediyordu.

"Karım da bööle diyo."

Kahkahalarla gülmeye başladı. Bates elinde bir küçük bardak birayla ortaya çıktı. Bir elinde bana getirdiği bira, öteki kolunda beyaz bir peçete, sadık bir köpek gibi yanımıza yaklaşıyordu. Derken bir su birikintisine basıp kaydı, akıllıca dengesini bulup düşmekten kendini kurtardı, sallantıyla salonun bir ucundan yanımıza kadar sürüklendi, elindeki bardağı bana uzattı. Bardağı alıp içindekini bir dikişte bitirdim. Bir tane daha isteyecektim ama Bates geldiği gibi ustaca kaybolmuştu ortadan. Pike iyice kahkahalara boğulmuştu.

Bates. Bates!

Küçük ahmak adam sanki aniden fikrini değiştirmiş gibi gülmeyi kesip yanağını masaya dayadı ve uyumaya başladı. Gözlüğü gözünden düştü,

salonun ta öteki köşesine sürüklendi. Bir süre orada durdu, sonra sallantıyla yeniden geri kaydı. Ayağımla durdurmaya çalıştım ama bu kez salonun başka bir köşesine doğru kayıyordu. Nihayet orada, duvara çarpıp kırıldı. Kapı açıldı, Bowles ile genç kara subayı Oldmeadow sırılsıklam içeri girdiler. Bates sanki geleceklerini önceden haber almış gibi bir elinde iki bardak, öteki elinde bir bardak birayla yine ortaya çıktı. Dengede durmaya çalışarak masalara baktı. Herhalde hangi masaya doğru kayması gerektiğini anlamaya çalışıyordu. Aynı numarayı yine yaptı. Üçümüze de biralarımızı salimen teslim ettikten sonra çabucak gözden kayboldu. Bütün bunları yaparken ne bir bardak kırmış ne de düşüp boynunu incitmişti. Pike sıranın üzerinde kaymış, Oldmeadow'un üstüne abanmaya başlamıştı.

"Bu adam ölü müdür nedir?"

"Hayır, zil zuma sarhoş. "

Oldmeadow adamı itti ama kısa bir' süre sonra Pike yine adamın üstüne çullandı.

Keşke ben de onun kadar sarhoş olsam Talbot. Bunu gerçekten çok isterdim.

"Yok artık. Zaten yeterince bela var başımızda. Cumbershum düşmüş. Biz de kendimizi kollamalı, hatta birbirimize yardım etmeliyiz. "

Oldmeadow bu kez Pike'ı hayli sertçe itti. Adam masanın ta öteki ucuna kaydı. Bir kolu masadan aşağı sarktı.

Bowles gözlerini bardağından kaldırıp bana çevirdi.

"Bayan Prettiman'in dediğine göre Bay Prettiman'in durumu hiç de iyi değilmiş. Anlaşılan fazla vakti kalmadı. Baksanıza hiç sesi çıkmıyor."

"Demek ki huzur içinde ölecek Bowles. En azından buna sevinebiliriz."

"Bay Oldmeadow, Bayan Prettiman'i gördünüz mü?"

"Hayır, görmedim Bowles. Gemici giysileriyle ortada dolaşmaya başladığından beri ona bakmamayı yeğliyorum. Öyle dolaşması hiç de hoş değil."

"Bates! Bates! Nerdesin Allahın cezası. Al götür şu bardakları önümüzden."

"Sakin olun Talbot! Ben daha bitirmedim. Allahım, Summers yetmiyormuş gibi şimdi de..."

Oldmeadow normalde o kadar munis bir adamdı ki sinirlendiği zaman onu hoş görmek kolay oluyordu.

"Niye? Ne yaptı ki Charles?"

"Adamlarımı elimden aldı, daha ne yapsın. Gemide bir sürü göçmen varken adamlarımı almasının doğru olmadığını söyledim. Aylak aylak dolaşıyorlar, neden biraz da onlar terlemesin? Hayır, adam onları çalıştırmak istemiyor. 'Senin adamların daha disiplinli' dedi bana. 'Gençler, güçlü kuvvetliler. Hani yaptıracak iş bulamadığın için onları hizaya sokamadığından yakınıyordun. Bir saat pompalasınlar da gör bak nasıl kuzu gibi oluyorlar.'"

"Tartışma böyle mi bitti?"

"Sizce nasıl bitti Talbot? Herhalde lanet olası bir denizcinin bana emirler yağdırmasını kabulleneceğimi düşünmüyorsunuz. Ona sonra görüşeceğimizi, itirazlarımı seyir defterine geçirmesi için kaptandan ricada bulunduğumu söyledim."

"Bu bir deniz subayına yöneltilebilecek en büyük tehdittir. Bu onun bütün kariyerini tehlikeye sokabilir!"

"Evet, biliyorum. Ama iş uzamadı. Summers büyük bir soğukkanlılıkla şöyle dedi, 'Eğer adamlarınız pompalama işine yardım etmezse, korkarım şikâyetiniz karaya ulaşamayacak, işte bu kadar.”

Bowles bir ona bir bana bakıp sırıttı.

"Bir de tehlike karşısındaki insanların dayanışmaya girdiğini söylerler. Ben böyle bir şey görmüyorum bu gemide.

"Siz ve ben siviliz. Donanma bizi niye umursasın? Bu bir ticaret gemisi değil, buradaki subaylar da nasıl davranmaları gerektiğini bilemiyor. Oldmeadow'un adamları denizci değil. Willis bana demişti ki... Ama tabii önce size artık bir sivil olmadığımı bildirmeliyim. Lord Talbot yedek subay oldu artık!"

"Herhalde şaka yapıyorsunuz, efendim."

"Şaka mı? Colley, Wheeler ve şimdi de Bay Prettiman! Şaka bunun neresinde? Neyse, konumuza dönelim: Ben yedek subay oldum; gece yarısı vardiyasında üsteğmene yardım ediyorum. Bu vardiya..."

Bowles, bu sessiz sakin adam bağırarak sözümü kesince şaşırdım.

"Evet, efendim biz de biliyoruz gece yansı vardiyasının ne olduğunu. Allah kurtarsın bizi. Karacılar denizci oldu, şimdi de yolculara teslim ediyorlar gemiyi!"

"Şunu da unutmayalım Bowles, bu adam şu genç subaydan daha fazla zarar veremez gemiye. Adı neydi? Ha, Benêt. Adam geminin omurgasından koca bir parçayı söküp koparttı. Baş tarafta da neredeyse yangın çıkarıyordu. Şimdi de deniz üzerindeki yerimizi bulacakmış, aletleri falan kullanmadan. Size bir şey söyleyeyim mi Talbot, bütün bunlan Meclis'e taşımalıyız. Allahım, nasıl bir gemideyiz biz? Mesela şu ahmak Smiles, kıç güvertesinde işini gücünü yapacağı yerde havaya bakıp eski bir dostunu görmüş gibi sırıtıyor. Sonra şu Brocklebank salonun dışında, yağmurun altında dikilip duruyor. Adamın dizlerine çıkmış su, umurunda değil. Herhalde sabah gazını çıkartmak için bekliyor..."

"Demek bunun için bekliyor. Ben de merak ediyordum. Adam her gün çukur güvertede dikilip yağmur, rüzgâr, dalga demeden..."

'Tabii, bayanlar yirmi pare top atışı yapsın diye onu dışarı yolluyordur. Kamarada yapmasına izin verecek değiller ya."

Bunu duyunca üçümüz de kahkahalara boğulduk.

"Birisi benim adımı mı söyledi?"

inanılmaz, işte adamın ta kendisi, Bay Brocklebank karşımızda duruyordu. Gemi sallanınca adam kapının tokmağına sarıldı. Ne de olsa yaşlı bir adamdı. Düşmesin diye Oldmeadow ile ben kalkıp ona yardım ettik, adamı zar zor masaya oturttuk. Bu arada Bowles içeri su girmesini engellemek için kapıyı kapattı. Ama Brocklebank'in soluk alıp verişi hepimizden önce düzelmişti.

"Artık dayanamıyorum, baylar, işin doğrusu bu. Dışarıda, çukur güvertede sırılsıklam... Şu eski arabacı pelerini, beni şimdiye kadar kuru tutmayı başaran şu eski pelerin bile, bakın, sırılsıklam..."

"Ama Bay Brocklebank sizin zaten kamaranızda olmanız gerekmez mi? Hatta yatağınızda?"

"Doğrusu erkeklerle sohbet etmeyi özledim."

"Fakat Bayan Brocklebank'in yanında olmak bir ayrıcalıktır..."

"Hayır, Bay Talbot, ayrıcalık falan değil. Beni neşelendirmeye çalışıyor ama gözlerindeki o kederi ben görüyorum. Dul ya..."

"Aman efendim, öyle demeyin, Bayan Brocklebank'i ne zaman görsem hep gülümsüyor, hep neşeli!"

"Benim de söylemek istediğim bu ya. Gerçi siz de biraz abartıyorsunuz. Size neşeli görünmüş olabilir ama bana öyle görünmüyor. Aslında ben dullardan hiç hoşlanmam efendim, mümkün olduğunca onlardan kaçmaya çalışırım. Ama mecburen kamarada onunla birlikteyiz. Celia öyle bir hava yaratıyor ki... O kederli ama muzaffer eda, o kutsal gülümseme... Hani bir işten yüzünün akıyla çıkmış da hesabım çoktan kapatmış gibi. Sanki..." Bu noktada yaşlı adam heyecanlı bir sesle bitirdi sözlerini. "Sanki artık hiçbir şey yapmaya mecbur değilmiş gibi!"

"Bay Brocklebank!"

"Şimdi beni bir centilmen gibi konuşmamakla suçlayacaksınız, öyle olsun bakalım. Artık bu konuda başka bir şey söylemiyorum. Ama oraya geri dönmeye dayanamayacağım, yani Celia'nın isteklerini hep yerine getirdim, kurallarına hep uydum ama... Evet, Bates, ben söylemiştim! *Brandy* koydun mu içine?"

Bates bardağı masaya bırakırken Bay Brocklebank'in sözlerinden rahatsız olmuşa benziyordu.

"Biraz damlattım efendim, ancak kokusunu alabilirsiniz."

"Bates, seni köpek, ona *brandy*'leri bardak bardak taşıyorsun, bana gelince..."

"Ben kendiminkini sizinle paylaşırdım paylaşmasına Bay Talbot ama ne yazık ki bulaşıcı hastalıklar konusunda aşın bir hassasiyetim var."

"Allah kahretsin. Hastalık bulaşsa bulaşsa, sizden bana bulaşır."

O anda korkunç bir sallantı oldu. Masaya tutunmak için elimi uzattım ama sonra fark ettim ki Bowles'un koluna yapışmışım. Adam kolunu hemen elimden kurtardı. Sonra ikinci büyük sallantıyla neye uğradığım şaşırdı. Öyle bir küfür savurdu ki kulaklarımla duymasam bu adamın böyle küfür edebileceğine inanmazdım.

"Yemekler," diye başladı Bay Brocklebank. Belli ki aklından geçirdiği ama dile getirmediği düşüncelerin devamı niteliğindeydi sözleri. "Yemekler de bir o kadar kötü. Geçen gün bir parça soğuk domuz etini ısırmaya çalışıyordum, daha doğrusu bir yamyam gibi dişlerimi ete geçirmeye uğraşıyordum, ne oldu dersiniz?"

İğrenç yaşlı adam ceplerinin içine elini sokup bir sürü ıvır zıvır arasından kapkara, çürümüş bir insan dişi çıkardı.

"Aman Allahım! Bu artık tahammül sınırlarını aşıyor!"

Ayağa fırlayıp kapıya yürüdüm. Salonun içine tuzlu su girmesin diye kapının üstüne koyulan tente gibi şeyin kenarından akan sularla sırılsıklam oldum. Benêt oradaydı. Herkes gibi o da tutunuyordu ama yalnızca iki parmağım koymuştu kamaraların girişlerini birbirinden ayıran tırabzanlara. Bay Prettiman'in kamarasına bakıyordu. Dudakları hareket ediyordu; herhalde yine üretim aşamasındaydı. Bilmem neden, onun bu hali beni sinir etmişti.

"Bay Benêt!"

Beni görmüştü ama gördüğüne pek memnun olmamıştı anlaşılan.

"Bay Benêt, sizden soruma açık bir yanıt vermenizi istiyorum."

Kaşlarını çattı şaşırmış gibi.

"Benden özür dilemiş miydiniz?"

"Özür dilemesi gereken asıl sizsiniz! Şu bayanla aranızdaki ilişki yüzünden başka bir bayan... Yani ben onun, yani benim onunla ilgili fikirlerim... Adınızı söylüyorum..."

"Benim adımla bir derdiniz mi var? Yoksa adımla alay mı etmeye çalışıyorsunuz?"

"Adınızı söylüyorum çünkü..."

"Yine aynı şey! Ben adımla gurur duyuyorum Bay Talbot! Her ne kadar babam bu adı, kaçışını ona hatırlattığı için hep pişmanlıkla taşıdıysa da..."

"Kafamı karıştırmaya çalışıyorsunuz. Fransız adı taşıyorsunuz herhalde. Bu beni zerre kadar ilgilendirmiyor. Ben net bir yanıt istiyorum. O bayan neye tanık oldu? Bir suç mu işliyordunuz?"

"Doğrusu Bay Talbot şu son tartışmamızdan sonra..."

"Ben şu bayanla aranızdaki ilişkinin tam olarak nasıl bir ilişki olduğunu anlamaya çalışıyorum!"

"Bayan Chumley'den söz ediyorsunuz herhalde. Size söylemiştim, gemide beraberdik. Bakıyorum zavallı Bay Prettiman gibi kıpkırmızı kesildiniz."

Öfkemi bastırmaya çalışıyordum.

"Ben, sizden daha yaşlı olan o bayanla aranızdaki ilişkiyi sormuştum!"

"Demek anladınız! O... O öyle..."

Benét'yi ilk kez böyle görüyordum, dili tutulmuştu sanki. Sonra gözlerini kapayıp yine bir şiir okumaya başladı.

Matem giysini çıkardın da

Döktün ya muzaffer saçlarını omuzlarına

Artık durmaz bu gözler, ağlar da ağlar

Açtın gönül yarası, kanar, hep kanar

"Yani gerçekten de bir suç işlediniz. Bayan Chumley de bunu biliyordu. Hatta sizi gördü."

"Kimden söz ediyorsunuz siz Allah aşkına?"

"Leydi Somerset'ten tabii."

"Haa o mu? İnsanın hisleri değişiyor tabii, ona saygım sonsuz olmakla birlikte..."

Sonunda bağırmaya başladım. Neyse ki o havada ağzımdan çıkanları bir tek Benêt duyabiliyordu.

"Ona sahip oldunuz mu diyorum? Bayan Chumley bunu gördü mü?"

Yüzünde şefkat dolu bir gülümseme belirdi.

"Sözlerinizi esefle karşılıyorum efendim, hem kendi adıma hem de onun adına. Belli ki çiftliğinizin sınırlarından öteye gidemiyorsunuz."

"Bana çiftlikten söz etmeyin!"

"Şu anda çok duygusal olduğunuz için sizi söylediklerinizden sorumlu tutmak yanlış olur. Ben leydinin önünde diz çöktüm. Bana sağ elini uzattı. Elini ellerimin arasına alıp öpme cesaretini gösterdim. Umarım bunu ne temiz emellerle yaptığımı anlıyorsunuzdur. Sonra çocukluğum, sevgili anneciğimin iyi geceler demek için uğrayıp yatağımın kenarına oturuşu aklıma geldi. Birden öyle büyük bir özlem ve coşkuyla doldum ki ellerimin arasındaki o bembeyaz eli döndürüp leydinin nemli avucunun içine bir öpücük daha konduruverdim. Sonra o zarif parmaklarım bir bir kapadım öpücüğün üstüne.

"Sonra? Sonra ne oldu? Niye konuşmuyorsunuz? Hepsi bu mu? Hepsi bu mu Bay Benêt?"

"İşte yine yaptınız aynı şeyi. Yine dişlerinizin arasından konuşuyorsunuz, adımı öfkeyle, bağırarak söylüyorsunuz."

"Ben açık ve net bir yanıt istiyorum yalnızca. Açık ve net bir yanıt!"

"Evet, hepsi buydu. Tabii biraz duygusal olan bir adam..."

"Peki giysilerini neden çıkardı öyleyse? Bunu açıklayın bakalım!"

"Leydi Somerset giysilerini falan çıkarmadı tabii!"

"Peki 'Matem giysini çıkarıp da' dizesi ne demek oluyor?"

Büyük bir dalga geldi. Su damlacıkları yüzümüzü ıslattı. Benêt yüzünü eliyle sildi.

"Şimdi anlıyorum. O kadar kalın kafalısınız ki her şeyi birbirine karıştırdınız. O gerçekten de çıkardı giysilerini..."

Matem giysini çıkardın da

Döktün ya muzaffer saçlarını omuzlarına

Artık durmaz bu gözler, ağlar da ağlar

Açtın gönül yarası, kanar, hep kanar

Letitia! Sen yâriyken ellerin

Avutur beni hayallerim

Bindik aynı gemiye...

"Bayan Granham! Bayan Prettiman!"

"Başka kim olacak? Kafiye düzeni tam oturmadı ama..." "Bayan Prettiman'e şiirler yazıyorsunuz!"

"Ondan daha yüksek bir amaç düşünebiliyor musunuz? Yüzyıllardır bekliyor insanlık onun gibi bir kadın yaratılmasını!"

"Onun da elini öpmek isterdiniz herhalde. Eminim bir itirazı olmaz. Zaten başkalarının da elini öpmesine izin vermişti. Bay Prettiman'i kastediyorum. Ama şiire ne gerek var?

Adam yatağından çıkamıyor. Eminim kapısını çalıverseniz öpmeniz için elini hemen size uzatacaktır. Artık elinin içini dışım öper, koklarsınız!"

"Siz kendinizde değilsiniz."

Köpek gibi hırlamaya başlamıştım.

"Evet, hiç kendimde değilim. Ama en azından okyanusta yelken açmış bütün gemileri dolaşıp annem yaşındaki kadınların avuçlarına öpücükler kondurmuyorum!"

Bu söz onu sinirlendirmişti. Yaslandığı direkten uzaklaşıp bir yere tutunmadan ayakta durmaya çalıştı.

"Siz de okul çocuklarının peşinden koşmaya devam edin Bay Talbot!"

"Bu çoğul ekini kullanmaktan men ederim sizi! Benim için tek bir kadın var dünyada!"

"Siz aşk duyamıyorsunuz Bay Talbot! En büyük kusurunuz bu!"

"Ben mi aşk duyamıyorum? Güleyim bari... 'Ha, ha, ha' Duyabildiniz mi?"

"Kendinizde değilsiniz. Kendinize gelince sürdürürüz bu konuşmayı. Şimdi size iyi günler."

Bay Smiles'ın yanından geçerek merdivenlerden indi, gözden kayboldu. Arkasından çocuk gibi bağırdım.

"Bay Smiles, duydunuz mu? Annemiz yaşındaki kadınlara âşık olmak moda olmuş!"

Bay Smiles hiçbir şey duymamış gibi yanımdan geçip gitti, ne yüzüme baktı ne de benimle konuştu. Başka biriyle randevusu olan bir hayaletti sanki.

Kamarama gittim. Zamana, zamanın kendisine bile tahammül edecek durumda değildim. Muşamba yağmurluğumu, çizmelerimi giyip güverteye çıktım. Hemen bir dalga gelip beni zincirlere yapıştırdı. Eğer kendimi çekip kurtarmasaydım orada öylece kalacaktım. Ama bu sinirlerime iyi gelmişti. Dalgalara karşı orada öylece dikildim. Dalgalar neredeyse insan boyunu aşıyordu. Bazen gemi yana yatıyor, çukur güverte sularla doluyordu. Bazen de hafif bir sarsıntıyla yükseliyorduk. O zaman güvertedeki sular yavaş yavaş denize akmaya başlıyor, yemyeşil tepeleri andıran köpüklü dalgalar arasında minicik bir dere oluşuyordu. Sonra eğik bir açıyla düşen damlalar ve sis yüzünden derecik gözden kayboluyor; derken kıçüstü güvertesini kaplayan sular oluk oluk denize dökülüyordu.

Bütün bunlar beni rahatlattı, yatıştırdı. Gemiyi sarıp sarmalayan, denize düşüp boğulmamızı engelleyen halatlar hemen gözlerimin önünde duruyor, bana nerede bulunduğumuzu, hangi koşullarda yolculuk ettiğimizi

hatırlatıyordu. Bu kadar öfkelendiğim, öfkemi bu kadar açığa vurduğum için kendime kızdım. Böyle davrandığım için kendimden hiç hoşnut değildim.

"Şimdi kamarana dönüp uzun süre oradan dışarı çıkmayacaksın. Kapanıp okuyacaksın," dedim kendi kendime.

Dediğim gibi de yaptım. Üstümde muşamba yağmurluğum, kitap elimden kayıp düşene kadar *İliada*'yı okudum. Sonra onu bir kenara koyup sırtüstü yatağıma uzandım, yavaş yavaş uykuya daldım.

(14)

Beni uyandıran, yarlardan düşüp sonra yine yüksek tepelere tırmandığım düşümden beni çekip çıkaran korkunç bir sarsıntıydı. Uyandığımda yerdeydim. Sarsıntıyla yatağımdan düşmüş olmalıydım. Zorlukla yerden kalkmaya uğraşırken tutunduğum yelken bezinden sandalye üzerime yuvarlandı, sonra sandalyeyle birlikte kayıp yazı masamın hemen yanındaki perdeye tosladım. Bir şekilde ayağa kalktım ama içi gazyağı dolu fenerimin duvarda nasıl bir açıyla asılı durduğunu görünce korkudan birkaç saniye kımıldayamadım. Fenerin duvarda yaptığı açıya bakarak ancak geriye doğru kaydığımız, belki terse tramola yaptığımız, hatta birazdan denizin derinliklerine gömüleceğimiz gibi korkunç sonuçlar çıkartabiliyordum. Sonra, yer ayağımın altından kaydı, ben de ranzanın ayağına tutundum. Aptal fener tepemde çevreyi aydınlatarak aynı açıyla öylece asılı duruyordu; sanki Bay Benet'nin 'Doğa'sının kuralları bu kamarada geçerli değildi. O andan sonra artık aklımın pek başımda olmadığım söyleyebilirim. Geminin çoktan sulara gömüldüğünü, birazdan kapıyı kırıp içeri girecek suların bütün kamarayı dolduracağım düşünmeye başlamıştım. Bunları düşünürken bir yandan da vardiyayı kaçırdığım, Charles'ın vardiyasını bensiz bitirdiği geçiyordu aklımdan. Biraz daha mantıklı düşünebilmeye başladığımda da pek hoş sonuçlara varmadım. Bir acil durum olduğu çok açıktı. Dışardan sesler geliyordu. Pike'ın kızları avazları çıktığı kadar bağırıyor, bir başka kadın, büyük olasılıkla Celia Brocklebank de onlara eşlik ediyordu. Erkekler de bağırıyordu. Başka sesler de duyuyordum. Şişen yelkenlerden pat pat sesler geliyor, makaralar sarılıyordu. Sonra bir şangırtı duyuldu. Bir yerlerde bir cam kırılmıştı herhalde. Kendimi dışarı attım. Bir baktım ki iki elimle tırabzanlara sarılmışım aşağı sallanıyorum. Resmen aşağı sallanıyordum; sanki gemi amuda kalkmıştı. Bir elimi tırabzandan çekeyim derken öteki elim de tutunduğum yerden kaydı. Koridorun bir ucundan öbür ucuna kadar

yuvarlanıp kafamı baş taraftaki perdeye vurdum. Sersemlemiştim. Bir güç bir süre beni oraya sabitledi. O kısa süre içinde Oldmeadow'un yolcu güvertesinden çıkmaya çalıştığını ama bunu bir türlü beceremediğini gördüm. Sonra beni perdeye çivileyen kuvvet azalınca, o kısa anı değerlendirip kendimi çukur güvertede her zaman durup çevreyi seyrettiğim yere, iskele tarafındaki çarmıkların oraya attım. Sanki bu bildik yerde durursam her şey daha iyi gidecekti. Ama hiçbir şey eskisi gibi görünmüyordu, görebildiğim kadarı da doğal olarak güvende olduğum hissini uyandırmıyordu bende. Yakınımda bir yerlerde birisi küfür ediyordu ama onun kim olduğunu göremedim. Gözlerim loş ışığa alışınca yelkenlerimizi seçebildim. Yine o fırtına aydınlığı hâkimdi her yere; bu aydınlık geminin içini değil de daha çok bulutları görmemize yarıyordu. Bulutlar yüksek duvarlar gibi çevremizi kuşatmış, içinde yıldızların yüzdüğü büyük boşluğa doğru yükseliyordu. Yelkenlerimiz bulutların arasında kaybolmuştu. Onların aşağısındaki denizse sözlerle anlatılacak gibi değildi. Önümüzde, arkamızda, kara dağ sıraları gibiydi dalgalar. Sonraki birkaç saniye içinde kıç taraftan yaklaşmakta olan koca bir dalga birdenbire alçalıp gözden yitti. Kayboldu galiba. Galiba diyorum, çünkü nereye kaybolduğu konusunda en ufak bir fikrim yoktu. Hiçbir şey göremedim. Ama bu arada çok büyük bir güç yine beni aşağı doğru çekiyordu. Bu kez de çamlıklara tutunmuş aşağı sallanıyordum. Gemi ayağımın altından kaymış, kıç tarafta beliren koca bir dağın eteklerine gelmişti. Birazdan bu koca dağın altında kalacağız diye düşündüm.

Gabya yelkenleri büyük bir gürültüyle şişti; tirinket yelkeninden top patlaması gibi sesler geldi. Dünyanın en tepe noktasına çıkmıştık. Merdivenlere koştum, tırabzanlara yapıştım. Gemi dalganın sırtından inmeye başlamadan merdivenleri çıkmayı başardım. Ama kimseyi göremedim.

Hayatımın en korkunç deneyimi miydi bu? Hayır, daha kötüleri de gelecekti. Fakat o anda, tam bir savaş veriyor, bunları yaşadığıma bir türlü inanamıyordum. Kıçüstü güvertesi terkedilmişti... Aman Allahım, dümen! Paldır küldür merdivenlerden aşağı indim. Aslında indim demek de güç, merdivenler düzdü, yataydı... bilemiyorum. Sonunda dümenin oraya varmıştım.

"Edmund! Şükürler olsun! Yardım et!"

Neye yardım etmemi istediği belliydi. Yerde yatan ölü ya da baygın bir adamın üstünden atladım, dümenin sancak tarafında durmuş, onu idare etmeye çalışan Charles'ın yanına gittim.

"Sancak!"

O andan sonra bir süre korkacak zaman bulamadım diyebilirim. Aslında yalnızca birkaç dakika kaldım dümenin başında ama bana sonsuzluk kadar uzun geldi bu süre. Charles'ın bu havada tek başına idare etmeye çalıştığı dümenin başına geçmiştim. Dümene o yön veriyor, ben de onun başlattığı hareketi devam ettiriyordum. Ona *gerçekten* yardım ediyordum. Dümenin benim çabalarımla hareket ettiğini hissedebiliyordum. Dümene ilk hareketi vermek görece olarak kolaydı, bu işi zaten kamçı hallediyordu. Ama hareketi devam ettirmeye, onu döndürmeye çalışırken öyle bir an geliyordu ki görünmeyen bir canavarla savaşıyordunuz. Deli kuvvetiyle dümene asılıyor, canavarın bileğini bükmeye çalışıyordunuz. Gemi çok fazla sallandığı için dümeni de çok döndürmek gerekiyordu. Dağ gibi dalgaların doruklarına çıktığımızda yelkenleri yırtacak gibi şişiren rüzgâr dümeni döndürmemizi iyice zorlaştırıyordu. Artık Charles bana emir vermeyi bırakmıştı. O bir şey söylemese de ben ne yapılması gerektiğini anlayabiliyordum. Dümen kendi diliyle konuşuyordu benimle.

'Tamam efendim."

Bu bir gemiciydi, iki gemici dümeni bizden devralmaya gelmişti. Bir başkası dizlerinin üzerine çökmüş, yerde baygın yatan adamı sarsıyordu. Albay da çukur güvertedeydi. Yüzünde kan, elinde de bir tabanca vardı. Şapkasız başını yukarı kaldırmış yelkenlere bakıyordu.

"Herkes buraya!"

Sonra sakin bir sesle:

"Bana bırakın Bay Summers."

Sürünerek merdivenlerin başına geldim. Charles da emekleyerek beni izledi.

"Beni niye uyandırmadınız vardiya için?"

Bıkkın bir sesle konuştu.

"Gece yansı vardiyası değil bu, sabah vardiyası. Şimdi konuşamayacağım."

"Allah Allah, neden..."

Başım iki yana salladı. Ben de sustum. Tutunacak bir yer bulduğum için memnundum.

"Sen iyi misin Charles?"

Evet der gibi başım salladı. Binlerine faydalı olma, kamaramda yatmaktansa binlerine yardım etme arzum iyice kabarmıştı.

"Gidip bir bakayım. Belki bir..."

Yine kıçüstü güvertesine çıktım. Albay ile teğmen Cumbershum tırabzanların oradaydılar. Bunu yapmam anlamsızdı ama yine de Cumbershum'a bağırdım.

"Yardım edeyim mi?"

Yanıtı bana erişmeden bir güç beni tutunduğum merdiven tırabzanlarından söktü kopardı. Gerçek anlamda uçtuğumu söyleyebilirim.

"Belanızı mı arıyorsunuz?"

Geminin kıçına çıkan merdivenlere çarptım diyemem, resmen merdivenlerin üstüne çakıldım. Yukarı, geminin bu en hareketli kısmına doğru tırmanmaya başladım. O anda rüzgâr hafif esiyordu ama tabii zaman zaman coşuyor, yelkenlerimizi balon gibi şişiriyordu. Buradan bakınca öyle bir görüntü vardı ki insanın kendini bekleyen o korkunç sonu görmemek için karinaya inesi, orada sinip bekleyesi geliyordu. Fırtınanın etkisiyle kaybolan sıra sıra dalgalar yine ortaya çıkmıştı. Azalan rüzgârla birlikte dağ sıraları yine oluşmaya başlamıştı. Dünyamız üç dalgadan, üç koca dağdan ibaretti. Biri arkamızda, biri önümüzde, biri de tam altımızda. Gemi üzerinde olduğumuz dalgadan aşağı inerken geminin kıçı alçalmaya başlıyor, o zaman ne boyut, ne yön, hiçbir şey kalmıyor, her şey birbirine karışıyordu. Geminin baş tarafı dimdik yukarı kalkıyor, sonra yine aşağı inmeye başlıyor, bu defa da kıç taraf yükseliyordu. Bu görüntüye daha fazla dayanamayıp gözlerimi kapadım. Ama kitaplarda denir ya, "kulaklarımla görüyordum" artık. Geminin kıçı aşağı inerken boşalan yelkenler şak şak sesler çıkarıyordu. Gemi yeniden yükselmeye başlayınca yelkenler yine rüzgârla şişiyor, şişerken patlayan bir silahtan çıkan seslere benzer sesler çıkıyordu. Baş taraf, kıç taraf... Dümeni tutan kişi geminin hareketlerini iyi değerlendirmeliydi, yoksa dümen boşalır, korkunç bir tehlike doğardı. Tabii dümenin başındaki adamlar böyle bir şey olmasına asla izin vermezdi. Yine de bu sonsuz sularda en ufak bir hata geminin alabora olmasına, batmasına yol açabilirdi. Demek bu yüzden bir subay saatlerce, hiç uyumadan

güvertelerde dolaşıp bizi tehlikeye atma pahasına kendi kararlarının doğru olup olmadığım sınamak zorundaydı!

Gözlerimi açtım. Artık onları açık tutabiliyordum. Hafif bir esinti yanağımı yalayıp geçti. Bir dalganın tam tepesindeydik ama bana iki dalga arasındaki çukurdaymışız gibi gelmişti. Sonra geriye doğru kaymaya başladık, sanki geminin kıçının altında bir girdap vardı da bizi içine çekiyordu. Hızla içine düşmekte olduğumuz bu girdap karanlıktı. Karanlık sular gemiyi önce düzleştirdi; sonra gemi burnunun üzerinde havaya dikildi. Bütün bunlar olurken gözlerimi sımsıkı kapamıştım.

Sonra yine açtım gözlerimi. Sallandırılan çuvallardan akan yağın izi şimdi arkamızdaki dağın üzerinde parlıyordu. Bir dalganın en tepe noktasına çıkmış olduğumuz halde arkamızdaki bu dağdan başka bir şey göremiyordum. Dalgalar hiç köpük çıkarmıyordu. Dev taş yığınlarıydı bunlar.

Gemi yine bir dağa tırmandı, sonra aşağı indi.

Ara sıra suyun üzerinde bir şeyler parlıyordu. Ya ayın ışığı suya vuruyordu ya da suyun kendisiydi böyle parlayan.

Sonra yine tırmanış ve iniş...

Bildik sesler arasından farklı bir ses seçti kulaklarım. Geminin suya vururken çıkardığı ses, yelkenlerden gelen ses ya da rüzgârın sesi değildi bu. Önce pat pat diye bir ses çıkıyor, arkasından biraz daha uzun bir gümbürtü duyuluyordu. Gemide geçirdiğimiz bu aylar boyunca duyduğum hiçbir sese benzetememiştim bu sesi. Oysa bu uzun yolculukta duyduğum bütün sesleri birbirinden rahatça ayırabilirdim; zaten karşılaştığımız görüntüler, duyduğumuz sesler o kadar sınırlı sayıdaydı ki.

Tabii ya! Sert bir şeyden geliyordu bu ses. O koca dalgalar kayalara çarpıyordu! Ayağa fırladım, bağırmak için ağzımı açtım ama çizmelerim kaplamanın üzerinde kaydı, bir anda geminin kıçından aşağı düştüm, üzerinde fenerin asılı olduğu iskele tarafındaki küpeşteye yapışmış buldum kendimi. Bağırmak ya da çığlık atmak için ağzımı açmıştım çünkü bu açık denizde bir kayalıkla karşılaşmak korkunç bir şeydi, ama sanki soluğum kesilmişti. Küpeştenin kırılmasına, kariyerimin de yağla kaplı suların dibinde son bulmasına ramak kalmıştı. Geminin geri kalanını bilmem ama neyse ki küpeştenin bu bölümü çürük değildi. Sanki çok daha güvenliymiş

gibi hemen eski yerime döndüm. Şeref, onur, kahramanlık, bunların hepsini silip götürmüş, sanki beni esir almıştı panik.

Çevreme bakındım. Bir başka dalganın tepesine tırmanıyorduk. İki dalga arasında aşağı yukarı çeyrek deniz mili kadar bir mesafe vardı. Tek görebildiğim korkunç, devasa kaya parçalarıydı. Sökmekte olan şafağın solgun ışıkları kayaların tepelerine vuruyordu. Kayalar, sıvı kayalar! Size nasıl anlatabilirim bunların büyüklüğü karşısında düştüğüm dehşeti? Suyun üzerinde oluşan dalgalardı alt tarafı bunlar ama giderek kabarıyor, yükseliyor, büyüyor, sonunda insan aklının almayacağı kadar büyük, devasa duvarlara dönüşüyorlardı. Suyun doğasına aykırı bir şeydi bu; yeni, bambaşka bir boyuttu. Ama aynı doğa bizim hayatta kalmamıza izin veriyor, bizi yerle bir etmiyor, bizi öldürmeyecek ama hayli hırpalayacak biçimde ayarlıyordu hareketlerini. Öyle bir an geldi ki kulağımı sürekli hareket halindeki bu karanlığa biraz daha yaklaştırabilsem onun varlığını kavrayabileceğimi, onu oluşturan parçacıkların birbirine sürtünüşünü duyabileceğimi sandım. Ama sonra gemimizin omurgasma destekler çakılmış olduğu, bizim ancak bunlar sayesinde bu dalgalara karşı koyabildiğimiz aklıma gelince içimi büyük bir korku kapladı. Yine o sesi duymuştum. İleriden, ta ufuk çizgisinin oralardan geliyordu. Bir direğe tırmanmaya cesaret edebilse insan, belki sesin kaynağını görebilirdi. Direğe tırmanma düşüncesi bile midemi bulandırmaya yetti. Ama bunu düşünmeden edemiyordum. Yoksa kara bu kadar yakınımızda mıydı?

Doğan güneş bulutların arkasında kalıyordu. ışık kaynağı yavaş yavaş kaybolurken deniz giderek kararıyordu. Ne geceydi ne de gündüz. Şimdi size geceyle gündüz arasındaki bu zaman diliminde neler olduğunu anlatmaya çalışacağım. Bir dalganın tepesindeydik. O anda arkamızdan gelen dalgaya garip bir şey oldu. Nedenini bilmiyorum. Sığ sularda değildik, bu kadarından eminim. Yüzlerce belki de binlerce mil çapındaki bir alan içerisinde, dört yanımızı saran denizin dibi çok derinlerdeydi; milyonlarca metreküplük sıvı, ta aşağılardaki katı tabakanın üzerini kalın bir yorgan gibi kaplamıştı. Acaba denizin dibinde bir ters akıntı mı vardı? Bu akıntı denizin yüzeyinde bitip tükenmeyen dalga sıraları oluşturarak okyanusu bir ucundan öteki ucuna kat mı ediyordu? Nedeni her ne ise, arkamızdan gelen dalga birden acayip bir biçimde dikleşti, sarp kayalıklarıyla bir dağa dönüştü. Yağ tabakasının oluşturduğu dar geçit hariç, dalganın bütünü -"dalga" diyorum, çünkü bunu anlatacak başka sözcük bulamıyorum- neredeyse doksan derecelik bir dikliğe ulaştı. Bir deniz mili

kadar bu halde ilerledikten sonra yavaşça kıvrılıp gözden kayboldu. Daha dalga kıvrılırken onun çıkardığı tıslama sesini duyabiliyordum. Derken suyun suya çarpma sesi geldi, devasa bir kovadan metreküplerce su denize boşaltılıyordu sanki. Bunun nasıl bir ses olduğunu anlatmak güç; onu duyumsuyor ama anlatamıyorum. İki kulağıma da birer şaplak yemiş gibiydim, bir süre hiçbir şey duyamadım. Fakat gözlerim açıktı. Dalga denize düşerken gözle görülemeyen hava sanki katıymış gibi parçalara ayrıldı; parçalar denizin her yanına köpükler biçiminde saçıldı. Evet, *havaydı, havaydı;* koca dağ sulara gömüldüğünde, hava parçalanmış, parçalan tüfek mermisi gibi her yana saçılmıştı. Şimdi, iki yanımızda da deniz kudurmuştu. Köpükler çukur güverteyi aşıyor, ön kasaraya, kıçüstü güvertesine çıkan merdivenlere kadar ulaşıyordu. Bir tek benim bulunduğum kıç taraf suyun üzerindeydi. Ama sonra, yağ izinin içinde kalan alanda biraz daha sakin olan sular birden kabarıp kıçı da baştan aşağı yıkadı. Herhalde o anda güneşsiz gökyüzünde uçan bir deniz kuşu olsa, aşağı baktığında köpüklerin arasında üç direkten başka bir şey göremezdi. Dalga gidince baş tarafa baktım; gemimiz yavaş yavaş ortaya çıkıyor, sular güvertelerden çekiliyordu, iki yelkenimiz daha parçalanmıştı. O korkunç rüzgâr mı yapmıştı bunu?

Artık bir dakika daha yalnız kalamazdım. Hareket eder etmez kaymaya başladım. Bir bu eksikti; bir başka tehlike ortaya çıkmışta. Charles ince düşünüp yağ dolu çuvalları pruvadan değil de kıç taraftan denize sallandırmış olmasına karşın, dalgalar yağı nihayet gemiye taşımıştı. Merdivene doğru birkaç adım attım; emekledim desem daha doğru olacak çünkü attığım her adımda ayağım kayıyor, ben de kendimi ellerim ile dizlerimin üzerinde buluyordum. Yukarıda yelkenler kendi dilleriyle konuşuyorlardı.

Dümenin başında Albay Anderson vardı. Cumbershum iskele tarafında, bir kolunu küpeştenin parmaklığına sarmış, bacaklarını iyice açmıştı. Albay'a bakıyordu. Konuşuyordu galiba çünkü dudaklarının hareket ettiğini görebiliyordum. Ancak o zaman anladım o dalganın suya düşerken beni resmen sağır ettiğini. Merdivenin altında öylece durup yavaş yavaş işitme yetimin geri gelmesini bekledim. Baş tarafa bakınca gördüm ki Bay Benêt adamlara yırtılan yelkenlerle uğraşmak üzere donanıma tırmanma emri vermiş bile. Benim yapabileceğim bir şey kalmadığını anladım. Acaba gemi çok büyük bir yara almış mıydı? O an galiba kendimi gemimizin yerine koymaya çalıştım; her an bu savaştan çekilebilirmiş gibi geldi bana çünkü

eşit koşullarda savaşmıyordu, çünkü bu okyanus gemilere göre değildi, hele eski bir çizme gibi orası burası yamanıp tamir görmüş gemilere göre hiç değildi.

Başımı kaldırıp yelkenlere baktım. Parçalanmamış olanlar rüzgârla iyice şişmişti. Parçalanmış olanlarla da Benét'nin adamları ilgileniyordu. Geminin yol almasına yetecek kadar, hatta gemiyi güvende kılacak kadar rüzgâr vardı. Daha küçük dalgalar dağ gibi yükselen dalgaların eteklerine tırmanıyordu. Ama biraz önce gördüğüm o dimdik dalga başlı başına bir felaketti, dalgaların dalgasıydı o; bütün yedinci dalgaların anasıydı.

Charles'ın sanki ağzında bir yara varmış gibi zorlukla konuştuğunu duydum.

"Rüzgârın yönü değişti efendim. Velena yelkenlerini açabiliriz."

Albay kıç omuzluğa şöyle bir baktı, sonra Charles'a döndü.

"Yapabilecek misin?"

Charles davrandı.

"Herhalde yapabilirim efendim."

"Velena yelkenleri..." Albay bana döndü, bir şey söyleyecek gibiydi ama sonra kararını değiştirip başını öte yana çevirdi.

(15)

Albay Anderson ve subayları gemide yeniden bir düzen oluşturmak için o gün ve ertesi gün boyunca durmadan çalıştı. Ama geminin güvertelerine bulaşan yağı temizlemek çok daha büyük bir işti. Bütün tayfa, bütün askerler, hatta göçmenler yağı temizlemek için uğraşıp didindi durdu.

Yağ her yere bulaşmış, hatta Bates'in dediğine göre ana direğin tepelerine kadar çıkmıştı. Kamaralarımızın açıldığı koridorda, yerden yarım metre yükseklikte bir yağ izi vardı duvarlar üzerinde. Yağlı sular kamaralarımıza bile sızmıştı. Fırtına sırasında tayfa paniğe kapıldığı için neredeyse hepimiz boğulacaktık. Tabii panik hemen bastırılmıştı. Böyle bir durumla karşı karşıya kalmak Albay Anderson'u çok öfkelendirmişti. Görev yerini bırakıp gitmek en ağır biçimde cezalandırılması gereken bir hataydı. Bunu kendimi yüceltmek için söylemiyorum; yalnızca başka bir gemide böyle bir şey olsa görev yerini terk edenlerin nasıl cezalandırılacağını bilin diye söylüyorum. Tekrar ediyorum, adamların görevlerini bırakıp bir yerlerde saklandıklarına hiç kuşku yoktu. Charles bir keresinde şöyle demişti: "Adamlar halat gibidir; onların da dirençleri bir noktada kırılır." Bizim tayfanın direnci bu fırtınada kırılmıştı. Adamlarımız isyan başlatmaktan sonra en büyük suç sayılan bir şey yapmış, görev yerlerini bırakıp gitmişti.

Peki, bu konuda ne yapılmalıydı? Azınlıkta olan subaylar ve hatta geminin resmi yöneticisi, kaptanı olan Albay bile ceza vererek onların itaat etmesini sağlayamazdı. Hepsinin fazlasıyla yorgun olduğu bir gerçekti. Hava koşullarını bir yana bırakalım, yolculuğumuz normalden çok çok daha uzun sürdüğünden yiyeceklerimiz azalmış, içeceklerimizse neredeyse tükenmişti. Yakacak da çok azdı. Sıcak su bayanların bile yararlanamadığı bir lüks haline gelmişti. Ama yapılacak işler hiç azalmıyordu. Gerçi en ağır hava koşullarında bile sürekli pompalama yapılmıyordu ama düzgün beslenemedikleri, sürekli çalıştıkları için adamlar zayıf düşmüştü.

Yine de işler yürüyordu. Güverteler zımparalandı, fırçalarla temizlenip yıkandı, sonra da kurutuldu. Dengelerini en kötü havalarda bile kaybetmeyen gemiciler artık zar zor ayakta durabiliyordu. Tamir edilebilecek gibi olan yelkenler indirildi, iyice yırtılanlar bir kenara ayrıldı. Başka, her şeyimiz tükenmişti ama geminin halat ve yelken bezi açısından bir sıkıntısı yoktu. İyi havalarda balık tutmaya çalışıyorduk. Gerçi ben balık yakalandığına hiç tanık olmamıştım. Belli ki balıklar kocaman bir geminin çıkardığı hava kabarcıklarına ve sese çok ilgi duymuyordu. Belki de ilginç bir balık türü olan İnsan'ın denizler üzerinde dolaşıp kendilerini yakalamaya çalıştığı söylentisi yayılmıştı balık sürüleri arasında. Fakat bir sürü balina gördük; Bay Benêt'nin bunları yakalamak için özel yöntemler önerdiği de söyleniyordu. Tayfa içinde her türlü farklı alanda beceri sahibi adamlar vardı ama onlar da Benét'nin, zıpkının ucuna bir hazne yerleştirilmesini, haznenin içine de belli miktarda barut konulmasını öngören fikrine pek itibar etmedi.

Balinalara olabildiğince yaklaşıp onlara top ateşi açmamız gerektiği yolundaki telkinlerim de doğrusu fazla dikkate alınmadı. Oturup beklemekten, nihayet yol alıyor olduğumuz düşüncesiyle, daha doğrusu gerçeğiyle teselli bulmaktan başka seçenek kalmamıştı. Pruva direği en berbat hava koşullarına bile dayanabilmiş, sınavı geçmişti. Hem cunda yelkenlerini hem de direklerin üzerine değil de arasına, bir istralya üzerine bağlanarak açılan velena yelkenlerini açmıştık. Günler boyunca hızımız altı knottan aşağı düşmemişti sanıyorum.

Denizcilikle, gemicilerin yaptıkları işlerle ilgili bu kadar ayrıntı verdiğim için denizcilikten anlamayan okurlarımdan özür dilemek isterim. Galiba böyle yaparak asıl söylemem gerekenleri bir türlü söyleyemiyorum. Hedefe doğru kat edilen her deniz milini, gemide yapılan her işi, geminin suları yararken nasıl sesler çıkardığını, yelkenlerin nasıl kabarıp şiştiğini, zekice bir tasarımla bir araya getirilmiş ahşap parçalardan oluşan ve toplam iki bin tonun üzerinde ağırlığı olan bu geminin gece gündüz açık denizlerde nasıl ilerlediğini uzun uzun anlatmaktan daha keyifli ne olabilir, hayatı bu geminin yol almasına bağlı olan biri için? Neyse, artık gemiciler bile daha enerjik adımlar atıyor, daha neşeli görünüyor, emirleri daha bir çabuk yerine getiriyordu. Herkes, hatta subaylar bile mutlu görünüyordu. Belki bir tek Charles o kadar keyifli değildi. İtiraf etmeliyim ki Charles endişelenmeyi biraz abartmıştı. Hâlâ pruva direğinin pabucunda hapsolan bir kıvılcımın

gemide yangın çıkaracağına inanıyordu. Çok hoşlandığım gece yansı vardiyalarından birinde onu bu konuda biraz sıkıştırdım.

"itiraf et Charles, direkte bir sorun yok. Bay Benêt'nin ortaya attığı fikrin yanlış olduğuna taktın sen kafayı."

"Her zaman haklı çıkması olanaksız. Herkes hata yapar. Boylam meselesiyle ilgili önerisinde de yanıldığı ortaya çıktı..."

"Yanıldı mı?"

"Yani teorisi doğru ama önerdiği şeyi gerçekleştirmenin ne kadar zor olduğunu anlamıyor musun? İki gök cismi arasındaki açının hesaplanması neredeyse olanaksız; üstelik bunlardan en az birinin, genellikle her ikisinin birden konumları sürekli değişiyor."

"Seyir amirinden Bay Benêt'nin yöntemini açıklamasını rica ettim ama açıklamadı."

"işin içine paralaks falan giriyor. Ay, güneş, bütün gezegenler, hatta gezegenlerin uyduları... Milyonlarca hesaplama... Karmakarışık bir iş yani. Adam, dâhi gibi görünen bir çatlak bence."

"Yine de haklı çıktığı zamanlar oldu. Bu adamdan hoşlanmadığın için onun özelliklerini tarafsızca değerlendiremiyorsun. Senden rica ediyorum bunu yapma Charles. Sana yakışmıyor. Böyle biri olmadığını biliyorum. Kusura bakma. Niyetim sana söylev çekmek değil."

"İstiyorsan söylev çekebilirsin. Ama Bay Benêt'nin deniz üzerindeki konumumuzu bulma konusunda getirdiği öneriye itiraz etmemin nedeni ondan hoşlanmamam değil, mantığımın sesini dinliyor olmam. Eğer bu çok parlak bir yöntem olsaydı, memleketin bütün zeki, entelektüel insanları bu yöntemi bir kenara bırakmazdı, inan bana. Bu durumda o mu deli, yoksa ben mi?"

"Sen değilsin tabii, Sen bizim sağduyu timsalimizsin."

"Bu okyanusta birkaç tane ada var. Biz onlar arasında bir yerlerdeyiz. Bu kadarını bilmek bizim güvenliğimiz açısından yeterli. Varmaya çalıştığımız yerin yakınlarından geçip de onu görmemiş olmamız neredeyse mümkün değil. O kadar yol almış olamayı z."

Gemi sarsıldığında Bay Prettiman'den hiç ses gelmiyordu artık. Onu yatağında döndürme fikri işe yaramış gibiydi. Hiç değilse huzur içinde ölüyordu adam. Bayan Prettiman benimle ilgili hiç de hoş olmayan

duygularım dile getirdiğinden beri ondan kaçıyordum. Bu olay beni öyle derinden etkilemişti ki olanları hatırlamak istemiyordum. Bir keresinde yemek salona girdi ama ben daha ayağa bile kalkamadan çıkıp gitti. Bir keresinde de, gemi çok sallanıyordu; sallantı yüzünden onun yolcu güvertesinin koridorunu bir uçtan öteki uca kadar koşarak kat ettiğim gördüm. Kamarasının önüne sağ salim vardığından emin olunca onu görmemiş gibi başımı çevirdim. Hâlâ gemici giysilerini giyiyordu. Bunu yaptığı için içten içe onu takdir ediyordum. Bana ilk başta acayip gelen bu görüntüye gözüm alışmıştı, artık bir bayanın böyle pantolonla ortada dolaşması beni hiç rahatsız etmiyordu. Aslında, saygın bir hanımefendinin durmadan sallanan, baş kıç vuran, sarsılan bir geminin içinde etekle dolaşması onu ne uygunsuz, ne nahoş durumlara düşürebilir, bir düşünsenize. Bunu düşününce, pantolonun ya da onun kadın bedenine daha uygun biçimde tasarlanmış halinin etekten kat be kat uygun bir seçenek olduğunu anlıyor insan. Dahası, pantolon etekten bin kat güvenli, çünkü pantolon giyen kadın uygunsuz bir görüntü vermemek için endişelenmiyor, çok daha rahat hareket ediyor. Oysa etek giyen bir kadın saygınlığına gölge düşürecek bir görüntü vermek yerine, tıpkı o Fransız öyküsünde olduğu gibi ölmeyi bile yeğleyebilir.

Neyse, Bayan Prettiman kendisini hasta kocasma adamış olmasına karşın, onunla olur olmaz zamanlarda, komediyi aratmayacak koşullar altında karşılaşmak benim kaderimdi anlaşılan. Artık çukur güverteye çıkabiliyor, güvenlik halatlarına tutunmadan yürüyebiliyorum. Gözlerim bazen güvertenin ıslak tabanındaki kirli beyaz tuz tabakasına, bazen de ziftin üzerindeki çatlaklardan fırlayan, insan saçına benzeyen kalafat kıtıklarına takılıyordu. Bu gemide dolaşıp da onun kaçınılmaz sonunu düşünmemek elde değildi. Ama gariptir, benden başka kimse bunu düşünmüyor gibiydi. Büyük bir tehlikeyle karşı karşıya gelmiştik; bazılarımız artık tehlikeleri umursamaz olmuştu, bazılarımız, örneğin Bowles, sürekli bir korku içinde yaşıyordu; tehlike bazılarımızı daha güçlendirmiş, bazılarımızıysa daha coşkulu kılmıştı.

Örneğin Bay Taylor, tehlikeyi bir neşe kaynağı olarak görenler arasındaydı. Benim de aralarında bulunduğum bir grup suratı asık insan ona deli gözüyle baksa da, o hiç durmadan şarkılar söylüyor, gülüyor, ıslık çalıyordu. İçimizde, ölüm gibi ufak meselelere kafasını takmayan bir tek kişi vardı, o da Bay Benet'ydi. On kasaranın başında Bay East ile iki çift laf ettikten sonra onu gördüm. Kıçüstü güvertesinin merdivenlerinden aşağı

iniyordu. Elinde bir takım kâğıtlar tutuyordu; kocaman açtığı gözleri, bu kirli dünyaya alışmış olan bana çok temiz göründü. Zevkle kendinden geçen bir insanın gülümsemesi vardı yüzünde. Beni görmezden gelip yolcu güvertesine girdi. Artık pruva direğiyle ilgili bir sorun kalmadığına göre öteki meseleyi çözmeye, yani kronometreler olmaksızın deniz üzerindeki konumumuzu hesaplama işine vermişti kendini anlaşılan. Önerdiği yöntemi ben de anlamak istiyordum, bu yüzden arkasından koştum. Yolcu güvertesine vardığımda o, Bayan Prettiman'in kapısını çalıyordu. İçeriden bir yanıt gelmiş olmalı ki adam kapıyı ardına kadar açıp içeri girdi, üstelik arkasından *kapıyı da kapattı*! Artık bu kadarı fazlaydı! O bir bayanın saygınlığına leke sürme endişesi taşımıyor olabilirdi ama *ben* taşıyordum. O kadar öfkelenmiştim ki yerdeki kovayı göremedim. Kova ayağıma takılınca kaygan kaplama üzerinde kayıp yüzüstü yere kapaklandım. Şaşkınlıktan öylece kalakaldım; kamaranın kapısı pat diye açılıp Benêt dışarı çıktığında ben hâlâ emekler vaziyetteydim. Benét'nin elinde kâğıt falan yoktu şimdi. Kapı adamın arkasından gürültüyle kapandı. Sonra Benêt benim takıldığım kovanın hemen yanında duran kovaya takılıp ta koridorun sonuna kadar yuvarlandı. Bir denizciye hiç yakışmayan bir görüntüydü bu. Doğrulduğunda yüzündeki gülümsemenin kaybolmuş olduğunu gördüm. Bana doğru yaklaşırken omzunu mizana direğine çarptı; yanımdan geçerken dengesini kaybetmiş gibi sallanarak yürüyordu. Sonra ihtiyatla merdivenlere yönelip tırabzanlara tutunarak aşağı indi ve gözden kayboldu.

Ama ben görmüştüm! Önce sol yanağında hafif bir iz olduğunu fark etmiştim; görüş alanımda kaldığı kısa süre içinde bu iz pembeleşmiş, bir bayanın el izine dönüşmüştü!

Benim görevim belliydi. Bay Prettiman eşini koruyacak durumda değildi. Onu koruma önerisi benden gelmeliydi. Kamaranın kapısını çaldım. Birkaç saniye sonra kapıyı Bayan Prettiman açtı diyemeyeceğim çünkü birisi kapıyı açıp ileri itmişti.

Doğrusu bu kadından korkuyordum. Yaşlı olduğu için mi korkuyordum acaba? Sanmıyorum. Şimdi karşımda duruyor, sanki ben Benet'ymişim gibi yüzüme dik dik bakıyordu. Neredeyse bir yıldır bu gemideydik; bu süre içinde onu sıkça gördüğüm için olsa gerek, artık bana pek de yaşlı görünmüyordu. Doğru, rüzgâr ve güneş yüzünden teni iyice kararmıştı; bronzlaşmış ten bir hanımefendiden çok köylü kadınlara yaraşırdı. Bir zamanlar statüsüne uygun düştüğünü sandığı için taktığı boneyi artık hiç

takmıyor, onun yerine eşarbı yeğliyordu. Saç tutamları eşarbın kenarlarından fırlayıp omuzlarına düşüyordu. Belli ki gürdü saçları. Onunla konuşurken insanın gözü hep bu saç tutamlarına takılıyordu. Şimdi eşarbı başında değildi. Saçları omuzlarına düşmüştü. Bunun dışında, kusursuz görünüyordu.

Ona önerimi sunmaya vakit bulamadım. Yanakları güneşten bronzlaşmış olmasına karşın kızarmıştı. Öfkeli görünüyordu.

"Gemideki bütün genç erkekler akıllarını mı kaçırdı acaba?"

Tam yanıt vermek üzere ağzımı açmıştım ki araya başka bir ses girdi.

"Letitia!"

Hasta yatağından eşine seslenen Bay Prettiman'di bu. Eşine seslenirken sesi hiç de hasta, yatalak bir adamın sesine benzemiyordu.

"Letty!"

Bayan Prettiman dışarı çıkıp kapıyı çekti, kocasının kamarasına yöneldi. Sonra omzunun üzerinden bana şöyle dedi:

"Lütfen burada bekleyin Bay Talbot. Sizinle konuşmak istiyorum."

İçeri girip kapıyı kapattı. Orada öylece bekliyordum, tıpkı yaramazlık yaptığı için müdürün odasına çağrılan, onun kapısının önünde içeri alınmayı bekleyen, kaçıp gitse mi yoksa bekleyip cezasını çekse mi bir türlü karar veremeyen ama cezasının çok ağır olacağından korkan, kulağını kapıya yapıştırıp içeriden, büyüklerin dünyasından gelen seslerden kendi kaderiyle ilgili bir şeyler çıkarmaya çalışan bir okul çocuğu gibi. Ben de içeriden gelen seslere bir türlü anlam veremiyordum. İlk duyduğum ses bir kahkaha oldu. O, ölmekte olan adam ve karısı... kendini ona adamış karısı! Gülüyorlardı!

Kamaranın kapısı açıldı, Bayan Prettiman dışan çıktı. Ben onun kamarasının kapısını açıp içeri girmesini bekledim, içeri girip yelken bezinden lavabonun yanında durdu. Gözlerini sağ eline dikmişti, iğrendiğine işaret eden bir ses çıkartarak bir kumaş parçasıyla elini, avucunun içini hırsla ovuşturmaya başladı. Sonra benim ona şaşkınlıkla baktığımı görüp elindeki bezi bıraktı, kendini yaramaz bir kız çocuğu edasıyla sandalyeye attı. Sağ eliyle yüzünün kenarındaki bir saç tutamım geriye itti ama bu pek işe yaramamıştı. Saç tutamı inatla yüzünün yanına düştü yine.

"Saçmalık!"

Göz göze geldik, yüzü kızardı. Yüzünün kızarabilmesi ince ruhlu olduğuna işaretti.

"Hadi, içeri girin Bay Talbot. Lütfen kapıyı da açık bırakın. Toplumun hassasiyetlerine saygı göstermek gerekir, değil mi? Saygınlığınıza da gölge düşsün istemem... "

"Herhalde ağzım açık kalmıştı. Belki de öfkeli bir ses tonuyla konuşmasının nedeni buydu, açık ağzıma bakıp bana sinir olmuştu. "

"Yatağa oturun Allah aşkına. Böyle yukarı bakacağım derken boynum tutulacak. "

Oturdum.

"Bayan Prettiman, ben size yardım etmeye hazır olduğumu söylemek için gelmiştim. Bay Prettiman yatağından kalkamadığı için..."

"Öyle, öyle, yazık ki öyle."

"Bay Benet'nin yanımza geldiğini gördüm de... "

"Lütfen bu konuda bir kelime daha etmeyin. "

"Size saçma sapan şiirler yazdığını da... "

"Bayan Prettiman içini çekti. "

"Sorun da bu ya Bay Talbot. Şiirler hiç de saçma sapan değil. O yetenekli bir genç. Bay Prettiman ile ben bu meselenin kapanmasından yanayız. Tabii ben kendimi de suçluyorum. Genellikle aklım başımdadır ama bana o şekilde hitap edip, elimi öyle ellerinin arasına alınca, ben... Düşünsenize, benim kardeşim olacak yaşta biri..."

'Temiz bir dayağı hak ediyor!"

"Şiddet istemiyorum. Lütfen Bay Talbot, bu defa şiddet istemiyorum!"

"Ama yaptığından utanmalı..."

"Asıl *ben* utanıyorum. Utanç duymaya alışık değilim. Zaten utanılacak bir şey yapmış da değilim."

Onunla aynı fikirde olduğumu söylemek için ağzımı açmıştım ki yine konuşmaya başladı.

"Yaşanan bu olağanüstü şeyler, o korkunç fırtına, onca mütevazı insanın gelip Bay Prettiman'in kamarası önünde kuyruk olması, sizin iyi niyetle

ama sakarca yaptığınız..."

Sustu.

"Rica ederim, devam edin."

"Kısacası Bay Prettiman ölmeyecek! Siz onu döndürdükten sonra bacağındaki şişlik indi. Belki bir daha yürüyemeyecek, bilmiyorum. Durumu da ciddiyetini koruyor kuşkusuz ama ağrıları artık dayanılmaz değil. Onun iyileşiyor olmasından utanç duyuyorum. Bu nasıl olabilir? Hem çok seviniyor hem de büyük bir utanç duyuyorum. O da aynı şeyleri hissediyor olmalı. Eğer ağrıları tümüyle geçmiş olsaydı o da utanç duyardı iyileşmiş olmaktan ötürü. O da ben de... İkimiz de bir tür rahatsızlık duyuyoruz. Biliyorum, garip gelecek ama doğrusu bu."

"Anlıyorum, gerçekten anlıyorum. Ölmeyecek! Bütün bunlar bir komedi sanki. Yüreğinizde bir şey hissediyorsunuz ama aklınız yüreğinize karşı koyuyor. Bunun ne demek olduğunu çok iyi biliyorum."

"Bay Talbot! Ben sanmıştım ki siz asla böyle şeyler..."

"Biliyorum, hem de çok iyi biliyorum. Sizi anlıyorum. Dediğiniz gibi, bir sürü şey yaşandı ve şimdi her şey değişti, dünyanız tepetaklak oluverdi. Ne yapacağınızı şaşırdınız, değil mi?"

"Bunu anlamanız inanılmaz! Evet, hepimiz değişiyoruz. Tehlikeden olsa gerek. Tehlikeler bizim gerçek kimliklerimizi ortaya çıkarıyor. Bizi gitmek istediğimiz yere ulaştırabilecek tek insan, asık suratlı Albay”imiz, bir şekilde su üzerinde kalmayı beceren gemimiz, Bay Prettiman'in ince planları... Hepsi, hepsi..."

"Ama o artık iyileşiyor!"

"Olabilir ama bacağı asla eskisi gibi olmayacak. Bu bacakla suçluların durumlarını nasıl değerlendirecek? Eski suçlulardan, göçmenlerden oluşan bir gruba nasıl liderlik edecek? Vaat edilmiş toprakları nasıl keşfedecek?"

"Anlıyorum."

"Tom Paine Atlantik Okyanusu için neyse Aloysius Prettiman de Pasifik Okyanusu için o olacaktı. Liderlik yapmayı düşlerken, ancak yardımla, topallaya topallaya yürümek onun için..."

"Bütün bunlar fantezi," demek geçti içimden ama bir şey söylemedim.

"Eminim İngiliz Hükümeti yardım edecektir."

Ben bunu söylerken o dışarı, uzaklara bakıyordu. Sonra yüzünü bana çevirdi ve acı acı gülümsedi.

"Hayalindeki ideal şehri kurması için, öyle mi? Masumiyetiniz hoşuma gidiyor Bay Talbot. Bay Prettiman hükümetin içinde neler döndüğünü bana anlatmıştı. Daha biz bu gemiye ayak basmadan biliyorlardı onun Avustralya'ya ne amaçla gitmek istediğini. Onlardan gizlemeyi başardığımız şeyi şimdi size açıklamakta bir sakınca yok; yanımızda bir matbaa makinesi var."

Bütün yüzüm, özellikle de kulaklarım yanmaya başlamıştı. Ne diyeceğimi bilemiyordum. Sanki yüzüme baktığında içimdekileri görebilecek, aklımdan geçen her şeyi okuyabilecekti. Yüksek tavanlı bir ofiste, büyük bir çalışma masasının önündeki sandalyede oturduğum anı hatırladım.

İyi yolculuklar Bay Talbot! Bay Prettiman'le aynı gemiye biniyorsunuz. Adamın yanında bir de matbaa makinesi var. Gözünüzü sakın ondan ayırmayın.

"Bir şey mi söyleyecektiniz?"

"Çok önemli bir görevim yok ama unutmayın, ben de o hükümetin bir parçası olacağım."

"Sevgili Bay Talbot! Ben sizden söz etmiyorum ki! Neyse, peşimize bir ajan taktıklarını düşünüyoruz şimdi. Ajan da bizimle, bu gemide."

"Ajan mı?"

"Daha kibarca söylemek gerekirse hükümet adına çalışan biri. Aslında," yine kapıdan dışarı baktı, sonra yüzünü bana çevirdi, "Bay Prettiman başına gelenlerin bir kaza olmadığına inanıyor."

"Ama bu imkânsız!"

"Biraz daha yaklaşır mısınız, lütfen? Kulağınıza söylemek istiyorum. Ajanın Bay Bowles olduğunu düşünüyoruz. Mesleği bu iş için çok uygun"

"Bowles mu?"

"Şaşırmanız doğal. Ama böyle işte. Şimdi ne yapacağız bilemiyorum."

"Bence ikiniz de ülkenize dönmelisiniz."

"Ancak İngiltere'de ya da Avrupa'da doğru düzgün bir tedavi görebilir, öyle mi? Ülkesine dönüp bacağını iyileştirtmek için doktor doktor gezecek

ha? O amaçlarından bu kadar kolay vazgeçecek bir adam değil."

"Neyse, iyileşiyor olması sevindirici. Bay Benet'ye gelince, eğer sizi rahatsız etmeye devam ederse bana haber verin. Şiirlerini elinden alıp onu..."

"Keşke her şey bu kadar basit olsa. Dediğim gibi, şiirleri hiç de saçma değil. Benim özelliklerim biraz abartılmış ama şiirler bir deniz subayından beklenmeyecek kadar akıcı. Üstelik diyorlar ki girişimleri sayesinde hayatımızı kurtarmış..."

"Ben olsam bu bağlamda üsteğmen Summers'ın adını anmadan geçmezdim. Bizim hayatımızı kurtaran biri varsa o da Bay Summers'dır. Şu son fırtınada gemideki işleri yoluna koyan o oldu. İnanın bana, Bay Summers olmasa..

Gülümseyerek sağ elini havaya kaldırdı.

"Sizi anlıyorum. Daha fazla anlatmanıza gerek yok. Bu değerli adama duyduğunuz hayranlık önceki kusurlarınızı affettiriyor. Başlarda ayrıcalıklı bir insan olduğuna inanan, kibirli biriydiniz!"

Sözleri kafamda bir darbe etkisi yarattı. Ama daha önce de belirttiğim gibi, bu kadın darbe indirmek konusunda bir uzmandı. Öfkelenmiştim. "Evlilik öncesi ilişkilere giren bir kadın nasıl olur da beni böyle yargılar?" diye sormak geldi içimden ama bunu yapmadım. Sözleri beynimin içinde uğuldarken ağzımdan bambaşka sözcükler döküldü.

“Bay Benêt'nin size yazdığı şiiri görmem mümkün mü?"

“Hayır, değil. Şiirinde bana öyle sıfatlar yakıştırıyor ki yüzümün kızarmasını engelleyemedim.

Yine söylemek istediklerimden çok farklı sözcükler çıkıyordu ağzımdan.

“Belki şaşıracaksınız ama ben bu sıfatlardan çoğunun yerinde kullanıldığından eminim Bayan Prettiman.

Dayanılmaz bir şeydi bu! Bana öyle büyük bir şaşkınlıkla bakıyordu ki!

"Bir ricam daha var. Hastayı ziyaret etmek istiyorum." Ama uyuyor, yani uyuyordur herhalde. Artık afyon tentürümüz kalmadığı için uykusu çok kıymetli.”

“Ben çıt çıkarmadan yanına girer onun uyanmasını beklerim, merak etmeyin."

Kararsız görünüyordu. Ben de biraz daha bastırdım.

"İnanın bana, onu ilk tanıdığımda doğrusu onun siyaset konulu karikatürlere iyi malzeme olacağım düşünmüştüm ama hasta yatağında onu ziyaret edince... Bacağının üzerine düştüğüm aklıma geliyor da... Gerçi iyileşmesine de vesile oldum ama... O an bir türlü aklımdan çıkmıyor, vicdan azabı çekiyorum. Adamcağız acısından bayılmıştı."

"Yani?"

"Yani eğer yanına gidip iyileştiği için ne kadar memnuniyet duyduğumu, bacağım kullanamayacağı için ne kadar üzüldüğümü ve ona verdiğim acıdan ötürü ne derin bir keder içinde olduğumu ifade etmezsem çok ayıp etmiş olacağım.

"Sizden başka hiç kimse de böyle bir cümle kuramazdı Bay Talbot!"

Bir şey söylemedim. Bayan Prettiman birden konuşmaya başladı. Ne söylediğini dinlemedim bile; el kaldırma sırası şimdi bana gelmişti.

"Lütfen bu konuda bir kelime daha etmeyin Bayan Prettiman! Doğam gereği bazen böyle cümleler kurabiliyorum. Böyle konuştuğum zaman insanlar benim daha yaşlı olduğumu düşünüyor."

"Düşünüyorlardır herhalde. Yaşınız ilerledikçe bu alışkanlığınızdan da vazgeçersiniz."

Sesimi çıkarmadım. O kimdi ki beni bu şekilde eleştirme hakkım kendinde buluyordu? Kendini fahişe durumuna düşürmüş bir kadındı alt tarafı!

"Alışkanlığımdan gayet memnunum. Artık hastayı ziyaret edebilir miyim?"

"Evet" anlamında başını sallarken yüzü ifadesizdi.

(16)

Bayan Prettiman'in kamarasından çıkıp arkama bakmadan kapıyı kapattım. Birkaç saniye durup düşündüm. Bayan Prettiman'in yanında gururlu ve kendinden emin davranmayı planlamıştım ama bakın neler olmuştu.

Öleceğini düşündüğü zaman Bay Prettiman'in bana verdiği dilekçeyi hatırladım. Artık iyileşmeye başladığına göre dilekçesini geri almak istemez miydi? Ama gemici giysilerimin hiç cebi yoktu, dilekçeyi buruşturmadan taşıyamazdım. Onu elimde de götürmek istemiyordum. Yani, Bayan Prettiman elimdekinin ne olduğunu merak edebilir, onu okumak isteyebilir, beni soru yağmuruna tutabilirdi. Ondan sonra ortaya çıkacak karmaşayı, tatsız sonuçları siz düşünün. Bu yüzden Bay Prettiman'in kapısını sessizce açtım. Artık ters yatmıyordu. Başı yazı masasının hizasındaydı. Ses çıkarmamaya dikkat ederek hemen yanı başındaki sandalyeye oturdum. Üzerine kat kat yatak örtüsü örtülmemişti. Battaniyeler de görünürde yoktu. Keten bir çarşaf ve el örgüsü bir örtü çenesine kadar bütün bedenini örtüyordu, içeride mis gibi bir koku olduğu söylenemezdi ama zaten bir hasta odasının mis gibi koktuğu görülmüş müdür? Hastanın üstünün bu kadar az örtülmüş olması birden durumumuzdaki bir başka değişikliği fark etmemi sağladı. Kaplamalar hâlâ ıslak, duvarlar hâlâ nemli olabilirdi ama bahar gelmişti. Güney yarımkürede bahar! Eğer bu böyle giderse, diye düşündüm, yine o eski, sıkıcı giysilerimizi giymek zorunda kalacağız.

Bay Prettiman'in gözleri kapalıydı. Rahat soluk alıp veriyordu. Yüzü hâlâ biraz solgun, bitkin görünüyordu ama içeri çökmüş avurtlarına artık hafif bir renk gelmişti. Elleri çarşafın dışındaydı. Bir eli açık bir kitabın üzerindeydi. Merakımı yenemeyip kitabın ne olduğunu görmek için biraz öne eğildim. Bir biçimde onu rahatsız etmiş olmalıyım ki adam başını öte yana döndürdü, soluk alışı hızlandı. Yine mi adamın bir yerine bir şey yaptım diye endişelendim; korkudan put kesildim. Ama sonra soluk alışı

düzeldi. Bu arada elini de kitaptan çekmişti. Kitap açık halde yatağın üzerinde durduğu için ne olduğunu anlayabilirdim artık.

"Aman Allahım! Pindar bu."

Adam gözlerini açıp başım bana çevirdi.

"Siz misiniz genç Talbot?"

"Bayan Prettiman siz uyanana kadar yanınızda sessizce oturmamın bir sakmcası olmadığım söyledi."

"İlle de hareket etmeniz, bir ses çıkarmanız gerekiyordu, değil mi? Görmüyor musunuz, beni uyandırdınız!"

"Hayır, Bay Prettiman, ağzımdan birdenbire çıkıverdi, yani...

Dudaklarında bir gülümseme belirdi.

"Ben de aynı şeyi söylüyorum ya, ille de ağzınızdan bir şey çıkacak... Neyse. 'Pindar' dediniz galiba

“Evet, efendim, işte, burada, elinizin altında.

“Böyle yatarak okumak çok zor. Bir söze bakacaktım, sonra dalıp gitmişim. Altıncı bölümde, bir yerlerde olacak. Şöyle başlıyor –“?????????”-Bu dizeleri çok iyi biliyordum.

"'En genç olanların bile saçları ağarır' Ve şöyle devam ediyor, 'Daha yaşanmadan o uzun yıllar.' Ama bu altıncı bölümde değil, dördüncü bölümün sonunda. Pardon, alabilir miyim? işte burada.

"Demek sizin de...

“Hepimiz zor şeyler yaşıyoruz, öyle değil mi? Benim de birkaç saç telim ağarmıştır mutlaka."

“Hayır, efendim, ben Yunancayı kastediyorum. Hâlâ Yunanca okuyorsunuz. Neden?

"Yunancayı seviyorum galiba. Ara sıra Yunanca bir şeyler okuyorum."

"Sizin gibi bir yeniyetme Yunanca okumayı sürdürüyorsa, bu onun asla zekâdan yoksun, ahmak biri olamayacağını gösterir. Yunanca okumak geniş bir bakış açısının göstergesidir."

"Ben pek yeniyetme sayılmam Bay Prettiman."

"Olgun bir erkek olduğunuz da söylenemez ama. Bana laf yetiştirmeyi bırakın. Bu arada, kusura bakmayın sizinle konuşurken sürekli yüzünüze bakamıyorum. Fazla hareket etmemem, başımı düz tutmam gerekiyor. Şu bacağa bakın. Hayatımın geri kalanında topallamak zorunda kalacağım galiba. İnsan nasıl böyle yaşar? Belki de bacağımı keserler. Sizce ata binebilir miyim?"

"Hiç bilemiyorum."

"Bayanlar gibi yan oturarak binebilirim herhalde. Bayan Prettiman erkek gibi biner tabii, binici pantolonuyla." Göğsünden bir kahkaha yükseldi ama ancak hıçkırığa benzer bir ses çıktı ağzından. " 'Şu Prettiman'lere bakın!' diyecekler, 'Hangisi kadın hangisi erkek belli değil!' "

"İyileşmenizden duyduğum memnuniyeti iletmeye, ayrıca buna katkıda bulunduğum için sizden özür dilemeye gelmiştim."

Tam burada, yüksek sesle kahkahalar atmaya başladı. Gözlerinden yaş gelene kadar uzun uzun güldü.

" 'Buna katkıda bulunduğum için özür dilemeye..”! Aman, kalçam!"

"Anlıyorum, gerçekten de komik bir cümle kurdum. Bir başkası böyle bir cümle kursa ben de gülerdim herhalde. Yani, iyileşmenize katkıda bulunayım derken canınızı acıttığım için özür diliyorum."

"Neredeyse öteki bacağımı da kıracaktınız Talbot. Size şu kadarım söyleyeyim, kırık bir bacakla yatmak hiç de Öyle gülünesi bir şey değil! Neyse, demek size okulda öğretilenlerle yetinmediniz, hâlâ Yunanca okuyorsunuz. Latince de tabii.

Ama şimdi Latinceyi bir kenara bırakalım. Latince yüksek kademedeki devlet adamlarının dilidir. Hadi anlatın. Niye Yunanca okuyorsunuz?"

"Bilmiyorum,, keyif aldığım için herhalde. Yo, aslında... Glaucus ile Diomede..

"Entelektüel olma kaygısıyla mı? Başkalarından daha bilgili olmak için mi? Birkaç seçkin insan arasında yer almak istediğinizden mi?"

"Evet, bir ölçüde bunların da etkisi var tabii. Ama takdir edersiniz, Yunanca okumanın başka nedenleri de olabilir."

"Piskopos falan mı olmak istiyorsunuz yoksa?"

"Hayır, efendim. Ama şimdi beni bir yana bırakalım Bay Prettiman. Carımızı yaktığım için ne kadar üzgün olduğumu söyledim. Artık

yanınızdan ayrılıyorum."

Aman Allahım, şimdi de Rahip Colley gibi konuşmaya başlamıştım. Bay Prettiman elini heyecanla sallayarak beni durdurmaya çalışıyordu.

"Gitmeyin, gitmeyin!"

"Sizinle sohbet etmek için uygun kişi olduğumdan kuşkuluyum Bay Prettiman. Dolayısıyla..."

"Sevgili Bay Talbot! Size böyle hitap etmemden rahatsız olmuyorsunuz değil mi? Eğer günlerce yatakta yatmak, hiç durmadan şu beyaz boyalı tavana bakmak zorunda olsaydınız..."

"iltifat ediyorsunuz! Beyaz tavandan biraz daha ilginç olduğumu söylemeniz ne büyük incelik!"

"Düşünceleriniz beni gerçekten ilgilendiriyor. Düşüncelerinizden bir bölümü bana başkaları tarafından iletildi. Bir bölümüneyse, itiraf etmem gerekir ki, kulak misafiri oldum. Yüksek sesle, emreder gibi konuştuğunuz bir gerçek."

"Ben cidden gitme..."

"Gitmeyin dedim!"

"İste bu tam bir emir oldu!"

"Evet öyle. Birbirimize nazik davranmalıyız. Oturun yerinize. .. Lütfen. Hah şöyle. Yolculuğunuzun amacım öğrenebilir miyim?"

"Bu soruyu birkaç ay önce sormuş olsaydınız, İngiliz Hükümeti tarafından bana verilecek bir göreve başlamak üzere bu gemiye bindiğimi söylerdim size. Ama şimdi düşüncelerim değişti, başka şeyler yapmak istiyorum."

"İçi güzel bayanlarla dolu *Alcyone* gemimize yanaştıktan sonra oldu bu değişiklik herhalde. Ama lütfen oturun! Bunun daha ne kadar gizli kalabileceğini düşünüyorsunuz? Sonuçta, evlilik insanlar önünde edilen bir yemindir. Ben bizzat bu deneyimi yaşadım, biliyorsunuz."

"Keşke mesele evlilik olsa. Ayrıca benim durumum sizinkine hiç benzemiyor."

"Doğrudur; yalnızca insanların hayatlarım daha yaşanır kılmak, onlara daha güzel bir dünya sunmak gibi emellerle bir araya gelmiş iki insan..."

" 'Bir meşale gibi aydınlatacak insanlık yolunu!'"

"Yolculuğunuza cahilce bir nesnellikle başladınız, onu bilgiyle, acıyla, coşkuyla harmanlanmış bir öznellikle bitiriyorsunuz..."

"Sizin de efendim, bu yolculuğa çıkarken tek bir amacınız vardı, o da sorun çıkarmak. Kendi iyilikleri için dünyanın bu bölgesine gönderilen insanların içine nifak tohumları yerleştirmek, ortalığı karıştırmak istiyorsunuz! Oysa Ingiliz toplumu, kendi içindeki suçluları, mahkûmları buraya göndererek hem onlara özgürlüklerini geri veriyor hem de onların sağalmalarına olanak tanıyor. Toplumumuzun ne kadar soylu olduğunu gösterir bu."

"Siz biliyor musunuz bakalım 'toplumumuz' hangi öğelerden oluşuyor?"

"Niye bilmeyecekmişim? Ben de o toplumun bir parçasıydım. O toplum içinde yaşadım."

"Okul. Üniversite. Bir çiftlik evi. Siz bir şehrin varoşlarına gittiniz mi hiç?"

"Şükürler olsun gitmedim."

"Peki ya babanızın arazisi içindeki köy evlerini hiç ziyaret

ettiniz mi? Sizin için çalışan insanlar yatakta mı yatıyor?"

"Onlar yerde yatmaya alışık. Hallerinden de son derece hoşnutlar. Yatak verseniz de onun üzerinde yatamazlar."

"Siz hiçbir şey bilmiyorsunuz!"

"Siz de belli ki evrensel hakikatlerin içinde boğuluyorsunuz Bay Prettiman! Bunları keşfetmek bazılarımıza nasip olmuyor!"

"Bazılarımız bunları keşfetmeye çalışmıyor zaten."

"Var olan düzen..."

"Berbat bir düzen!"

Bağırırken adamın bütün bedeni kasılmıştı. Beni çok rahatsız eden o eski bağırışlarım hatırladım. Çarşafın altındaki kasılmış bedeni titremeye başlamıştı. Öfkeden titrediğini sandım ama belli ki ağrısı vardı. Yüzü yine bembeyaz olmuştu; alnından ter boşanıyordu. Dişlerini gıcırdatmaya başladı. Birden kapı açıldı, Bayan Prettiman aceleyle içeri girdi. Çabucak bir ona bir de bana baktı. Sonra adamın yastığının altından koca bir mendil çıkarıp bu mendille onun yüzünü silmeye başladı. Bunu yaparken ona fısıltıyla bir şeyler söyledi. "Aloysius" ve "sakin" sözcüklerinden başka bir

şey duyamadım. Bay Prettiman'in ağrısı nihayet biraz azalıyor gibiydi. Tam onları yalnız bırakmak için sandalyemden kalkıyordum ki elini kaldırıp beni bileğimden yakaladı.

"Gitmeyin Talbot. Letty. Tam bir numune var elimizde. Ne diyorsun? Sence bir şeyler yapabilir miyiz?"

"Numune" sözcüğü bildiğim kadarıyla tıbbi malzemeler, ilaçlar bağlamında falan kullanılıyordu. Ne demek istemişti acaba? Bay Prettiman yakaladığı bileğimi bırakmıyor, gitmeme izin vermiyordu. Saçlarını nihayet toplayıp eşarbını bağlamış olan Bayan Prettiman ise hiçbir şey söylemedi, yalnızca başım evet anlamında sallayıp odadan çıktı. Beni ilaçla bayıltmaya mı kalkacaklar acaba diye endişelenmeye başlamıştım. Ama yaşlı adam sohbeti bıraktığımız yerden sürdürmek niyetindeydi.

"Peki, ne biliyorsunuz o zaman Bay Talbot?"

Korku nedir biliyorum örneğin. Altın zırhı bronz ile değiştirmenin ne demek olduğunu, dostluğun ne demek olduğunu biliyorum sonra. Her şeyden önce de sevginin ne demek olduğunu biliyorum.

"Ciddi misiniz? Kendinizle övünüyor olabilir misiniz acaba? Bildiklerinizi abartıyor olmayasınız? Sözünü ettiğiniz sevgiyi kendinize duyuyor olmayasınız?"

"Belki de öyledir ama o da olmazsa başkalarını nasıl seveceğim. Platon, Aziz Pau”den çok önce söylememiş miydi küçük bir şeyi sevmekle başlayıp sonra daha yüce bir sevgiye varabileceğimizi?"

"Güzel söylediniz evladım, çok güzel söylediniz. Şurada, yukarıda bir kitap var. Soldan üçüncü galiba. Ona uzanabilir misiniz? Teşekkürler. Bana okur musunuz?"

Fransızca bu."

Yunanca gibi harika bir dili iyi biliyorsunuz diye Fransızcayı böyle küçümsemeyin, rica ederim!

“Doğruyu söylemek gerekirse, büyükbabam beni Racine okumam için o kadar zorladı ki galiba bütün Fransız edebiyatından soğudum.”

"Bu kitap bütün büyük ustalarla, hatta Eski Yunan edebiyatının devleriyle bile boy ölçüşebilecek bir yazarındır.

"Peki öyleyse. Nereden başlayayım?"

Gemimiz sallanıp sarsılarak bilinmeyen kıyılara doğru yol alırken, rüzgârın uğultusu ve kaplamalardan gelen çatırtılar eşliğinde, Voltaire'in *Candide'ini* okumaya başladım. Bay Prettiman, biraz Benet'ninkini andıran aksanımdan hoşnut gibiydi. Eldorado'yla ilgili bölümü okumamı istemişti. Şimdi düşününce niçin özellikle bu bölümü seçtiğini anlayabiliyorum. Ben okudukça, Bay Prettiman'in ifadesi inanılmaz bir biçimde değişmeye başlamıştı. Ara sıra başını sallıyordu. Dudakları hareket ediyor, gözleri, ışığı algılayan bir organ değil de sanki ışık kaynağının kendisiymiş gibi alev alev yanıyordu. Yüzü kızarıyor, dilinin ucuna bir şeyler geliyor ama adam ağzını açıp tek kelime etmiyordu. Öyle dikkatle dinliyordu ki soluk bile almıyor gibiydi. "Biz Tanrı'ya yakarmayız, ihtiyacımız olanı O bize zaten verir. Biz de ona şükran duyarız. Rahipleri ne yapalım? Biz hepimiz birer rahibiz!" Bu cümleleri okuduktan sonra nihayet araya girip "Evet, evet, çok doğru!" diye bağırdı.

Ben de bir şey söylemek istedim.

"Ama Bay Prettiman, bu Pindar' ın anlattıklarından pek de farklı değil. İşte şurada, elinizin altında. İzin verir misiniz?"

Kitaba uzanıp sayfayı buldum. Sayfadakileri ona okumaya başladım.

"???????????????."

Kitabı elimden alıp metne baktı, gülümseyerek cümleyi tercüme etmeye başladı.

" 'Basit bir yaşamdır onların ödülü, hırsla toprağı eşeleyip durmaz, bencilce emelleri için tuzlu suları bulandırmazlar...'"

"Ya devamı? Tanrılar arasında neşe içinde yaşarlar.' Sonra bir de Kronos Kulesi var. Okyanustan esen rüzgârlar, altın gibi parlayan çiçekler..."

"Evet, evet, hatırlıyorum. Ben de size şunu söyleyeyim Talbot, okul çağındayken bana bu kitabı baştan sona ezberletmişlerdi ama bu bile kitaptan keyif almamı engelleyemedi. İki kitap arasındaki benzerliği fark etmeniz çok hoş. Kendinizi iyi eğitmişsiniz evladım, üstelik güzel de okuyorsunuz. Ama Pindar ile Voltaire arasında büyük bir fark olduğunu unutmayın. Pindar'ın söz ettiği mitolojik bir yer..."

"Voltaire'inki de öyle!"

"Hayır, hayır, değil. Biliyorum, bugünün Güney Amerika'sı ile Voltaire'in keşfettiği topraklar arasında büyük fark var. Tabii, Roma Katolik Kilisesi

tarafından yağmalanan topraklar başka ne halde olacaktı?"

"Ama Kilise oraya kadar gitmedi ki!"

"Neyse, Eldorado diye bir yer *vardı*. İnşallah yine olacak."

"Heyecanlanıp kendinizi yoruyorsunuz. Ben en iyisi..."

"Ben bu ideali gerçekleştirmek için yola çıktım işte. Anlıyor musunuz? Ama şimdi nasıl... Böyle sakat bir adam nasıl... Vaat edilmiş toprakları göreceğim belki, Eldorado'nun en yüksek tepesine bakacağım ama orası benim ülkem değil, başkalarının ülkesi olacak!"

"Yani bu yolculuğa çıkmanızın asıl nedeni bu mu?"

"Başka ne olabilir? Bir araba dolusu eski mahkûm, kendi halinde bir grup göçmen, kadın mahkûmlar... Yanımızda bir de matbaa makinesi var."

"Ateşiniz çıkacak Bay Prettiman! Ben en iyisi Bayan Prettiman'e sesleneyim."

"Durun."

Bir süre konuşmadı. Sonra gözlerini kapayıp konuşmaya başladı.

"Ben herhalde ölmeyeceğim; tabii eğer gemimiz batmaz da karaya ulaşmayı başarırsa. Size verdiğim bir belge vardı..."

"Ben de aynı şeyi düşündüm efendim. Onu geri getirmemi ister misiniz?"

"Bir dakika. Neden her zaman bir adım önde olmak istiyorsunuz? Ben yatağa mahkûmum. Bayan Prettiman de kendini bana adadı. Onun bu belgeden asla haberi olmamalı. Hele bu belgeyi size verdiğimi kesinlikle bilmemeli."

"Tabii."

"Belgeyi bu kamaraya getirmeyin en iyisi. Onu denize atın gitsin."

"Eğer siz öyle istiyorsanız.

"Bir dakika. Bunu nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum... Bilmelisiniz ki Edmund, Bayan Prettiman varmaya çalıştığımız topraklar gibi.

"Efendim?"

"Anlasanıza be evladım, zekânız nerede sizin? Yani, kirletilmemiş demek istiyorum."

"Haa, anladım. Bunu... Bunu duyduğuma ne kadar sevindiğimi anlatamam, efendim. Tabii benim..."

Büyük bir öfkeyle sözümü kesti.

"Sevinmek mi? Sevindiniz ha? Neden seviniyormuşsunuz? Bunda sevinilecek ne var? Kalçamı kırmamış olsaydım, Bayan Prettiman de öyle kalmayacaktı... Yani..."

"Anlıyorum, efendim. Daha fazla açıklamanıza gerek yok. İsteğinizi hemen yerine getireceğim, ayrıca..."

"Fazla acele etme, aceleye hacet yok evladım. Beyefendi desem daha çok hoşunuza gider herhalde."

"En iyisi Edmund bence."

"Edmund, o kâğıdı elinizde sallaya sallaya güvertede dolaşmanızı istemiyorum. Tıpkı... Tıpkı şu..."

"Teğmen Benêt gibi mi demek istediniz? Merak etmeyin bu işi gizlice yapacağım."

"Ayrıca, Edmund, güzel okuyorsunuz."

"Teşekkürler."

"Bayan Prettiman de güzel okuyor ama Yunanca okuyamıyor. Kadınların kafası Yunancayı almıyor."

"Bu durum Bayan Prettiman için geçerli olmasa gerek. Ama ben sizin ne demek istediğinizi anlıyorum. Size kitap okumak beni mutlu eder, hatta bundan onur duyarım. Şimdi izin verirseniz..."

"Ne zaman isterseniz uğrayın. Yalnız beni uyandırmayın."

Karmakarışık duygular içinde kamaradan çıktım. Gariptir, bu duygular arasında en baskın olanı mutluluktu. O günden sonra, mutluluk duygusu adeta o iki insanla özdeşleşti. Çok zarif, çok sağduyulu olduğu için bir zamanlar hayranlığımı kazanan Bayan Chumley aklıma gelince, onunla ilgili tek bir şey düşünebildiğimi fark ettim: Bayan Chumley onları tanısaydı 'Evet, hoş insanlar' derdi, 'ama yanlış yoldalar, oysa sen...'.

Ne diyebilirim ki? Bay Prettiman'in söyledikleri ne kadar saçma olursa olsun -gerçi söylediklerinin saçma olduğuna tam olarak inanmadım hiçbir zaman- onu dinleyenin içi hoş duygularla doluyordu, insan adeta aydınlanıyordu. *Evet, gerçekten de* evren sonsuz ve görkemliydi! İnsanın varlığını taçlandıransa onun aklıyla, bedeniyle çıktığı yolculuklardı! Tabii bir süre sonra bu aydınlanmışlık duygusu yavaş yavaş kayboluyor, onun yerini başka kaygılar alıyordu.

İşte bu uzun yolculuk boyunca yaşadığım en ilginç macera da böyle başladı. Rüzgâr hâlâ hafif bir esintiden ibaretti ama yine de iyi yol alıyorduk. Gemimiz doğuya doğru hızla giderken bu iki insan da benim hayatımı *aydınlatmaya* devam ediyordu. Bayan Prettiman bazen yelken bezinden sandalyesini alıp geliyor, ben eşine kitap okurken yanı başımda oturuyordu. Daha önce tanıdığım insanlardan o kadar farklıydılar ki! Bay Prettiman'de bir öğretmen havası vardı ama kolay öfkelenme eğilimini bir kenara bırakırsak onun hiçbir özelliğine komik denemezdi. Zihni hem kitapların uçsuz bucaksız dünyasında, hem de zaman ve uzamın sonsuzluğunda yolculuk ediyordu. Bayan Prettiman'se onun peşinden gidiyor ama farklı yönlere sapmaktan da hiç çekinmiyor, bazen bizi alıp düşünmediğimiz yerlere götürüyordu! Kraliyet tacı, soyluluğun kuşaktan kuşağa geçmesi, demokrasinin getirebileceği tehlikeler, Hıristiyanlık, aile, savaş... Yetiştirilişimden kaynaklanan her şeyi, o güne kadar edindiğim alışkanlıkları, sahip olduğum bütün inançları, inandığım bütün değerleri fırlatıp atmışım gibi geliyordu bana bazen, tıpkı savaş meydanına çıkarken zırhım fırlatıp atan bir asker gibi; çıplak, savunmasız ama özgür bir asker gibi.

Öğleden sonraları biraz kestirip gece yansı vardiyasında yine güvertedeki yerimi alıyor, düşüncelerimi Charles'la paylaşıyor, doğruluklarından emin olmak için onları bir de Charles'ın akıl süzgecinden geçiriyordum. Sonra anladım ki ben o zamana kadar bir düşünceyi hiç irdelememişim! Platon okumuşum ama bir düşünceyi her yönüyle ele alıp onun doğruluğunu akıl yoluyla sınamamışım. İnsanın inanası gelmiyor ama işte doğrusu bu.

(17)

Bay Prettiman ile size anlattığım görüşmeyi yaptıktan birkaç gün sonra Charles'da bir gariplik olduğunu fark ettim. İyice sessizleşmişti; benimle neredeyse hiç konuşmuyordu. Önce bunun gemimizin durumuyla ilgili olduğunu sandım ama sonra anladım ki asıl mesele, bu acayip filozofa saygı duymamı garipsemesi, hatta buna bir türlü anlam verememesiydi. Charles genellemelerden hoşlanmıyordu. Özgürlük, eşitlik, kardeşlik kavramlarını irdelemektense bunlar üzerine hiç düşünmemeyi yeğlerdi, çünkü Fransızların bu modern üçlemeyi benimsetmek adına giyotin kullandıklarını, Korsikalılarınsa ne günahkâr olduklarını biliyordu. Charles'ın kafası hemen pratik meselelere doğru kayıyordu.

"Bir ceza kolonisinin idarecisiyle, sanki onun düşüncelerini onaylıyormuş gibi fikir alış verişlerinde bulunuyorsun, Edmund. Bu işin sana zararı dokunacak."

Charles kendinden hoşnuttu. O düşüncelerinin doğru olup olmadığını sınamak için dinden başka bir şeye gereksinim duymuyordu. Bay Prettiman düşüncelerinin toplum tarafından nasıl algılandığım görmüş, toplumun olumsuz tepkilerine, insanların zalimce ve saldırgan tavırlarına maruz kalmış, hor görülmüş, alay konusu olmuştu. O da düşüncelerinin doğruluğunu böyle sınamıştı. Bense şu ana kadar düşüncelerimi sınamayı aklımdan bile geçirmemiştim; şimdiyse düşüncelerimin doğru olup olmadığını sınamak için insanlarla sohbet ediyordum, o kadar. Kitap okumak ve tartışmak için Bay Prettiman'in kamarasına gitmeye başladıktan birkaç gün sonra Charles'a niye bu kadar sessiz olduğunu sordum. Onun yanıtlan karşısında -belki ona duyduğum sempatinin bir ifadesi olarak gemici dilini kullanabilirim burada- isyan bayraklarını açtım.

"Benden uzaklaşıyorsun Edmund. Hepsi bu."

Onu kolundan yakaladım.

"Hayır, bu doğru değil."

Ama söylediği doğruydu. Onu hâlâ eskisi kadar seviyordum; hâlâ onun için her şeyi yapmaya hazırdım ama Bay Prettiman'in önümde açtığı dünyada Charles'ın fazla yeri yoktu. Onun her şeye pratik açıdan yaklaştığım, gemideki konumunu sağlam tutmak için ne kadar uğraştığını, kıskançlık ve nefret duygularıyla nasıl savaştığını, denizcilik mesleğine ve denizcilik geleneklerine nasıl bağlı olduğunu, bu yüzden, haksız nedenlerle kendisine çıkışan bir üstüne asla karşı gelemeyeceğini biliyordum. Onun o basit iyiliğini görüyor, onu takdir ediyordum. Bu kadarı yetmez mi, diye sordum kendime. Gemide kuru bir tek nokta bile kalmamışken bana kuru giysiler bulduğu geldi aklıma. Sonra, hayaletlerle dolu o uğursuz kamarada uykusuz geceler geçirmemi engellemek için beni nasıl vardiya görevine çağırdığını hatırladım. Glaucus ile Diomede'yi düşündüm. Charles bu iyilikleri yaparak bana bronz zırhım vermiş oluyordu. Ben de ona altından bir zırh vereceğime söz vermiştim. Ancak onun terfi etmesini sağlarsam, ona altından bir zırh vermiş olacaktım.

Ama yine de o... Cesur olduğundan hiç kuşkum yoktu. Bir geminin nasıl yönetilmesi gerektiğini çok iyi biliyordu. Ama yine de, bir geminin kocası olabilir miydi gerçekten? Bir gemiyi tek başına idare edebilir miydi? Geleceğimizi onun ellerine bırakabilir miydik?

Bu meseleyi Bay ve Bayan Prettiman'e açma cesaretini buldum kendimde. Bay Prettiman ta gerilere gidip bu ilişkiyi baştan sona bir gözden geçirmemi önerdi. Sonunda anladım ki ben yapabileceğimden çok daha fazlası için, hatta aslında yapmamam gereken bir şey için söz vermişim Charles'a. Bay Prettiman bana yardımcı olmaya çalıştı.

"Tabii sen doğru bildiğin şeyi yapmalısın. Eğer onun terfi edecek düzeyde olmadığını düşünüyorsan bunu ona söylemelisin."

Bunu ona nasıl söyleyebilirdim ki? Ayrıca ben kim oluyordum da onun karşısına böyle bir değerlendirmeyle çıkıyordum? Sonuçta, gece yansı vardiyalarında giderek daha az konuşmaya başlamıştım. Artık ikimiz de susuyorduk. Şimdi düşünüyorum da, bu deniz yolcuğu inanılmaz bir maceraydı. Bu yolculuk bende ne büyük değişikliklere yol açmıştı, kişiliğim, düşüncelerim ne çok değişmişti, ne heyecanlar yaşamış, kendimle ve başkalarıyla ilgili ne acı gerçekler keşfetmiş, ne trajedilere, ne komedilere tanıklık etmiştim! Utanç verici! Charles ile ilgili kuşkularım üzerine düşünürken, benim önerimle terfi ettirilen arkadaşımın yetersizliği

nihayet bir gün anlaşıldığında, insanların *Ha, Talbot'un önerdiği adamdı bu, değil mi*, diyeceklerini bile hayal ettim. O zaman, kişiliğimin derinliklerinde alçaklığa yatkın bir yan olduğunu düşünüp kendimden nefret ettim.

Kafamı kurcalayan başka bir mesele daha vardı. Boylam meselesi. Teğmen Benêt ile Albay'ın karmaşık bir yöntemle uğraştıklarını biliyordum ama daha önce boylam meselesine fazla kafa yormamıştım. Bowles beni bu konuda aydınlattı. Yemek salonundaki masalardan birinin üzerine dökülen bir miktar suyun oluşturduğu birikintiyi kullanarak bana Albay"ın nasıl bir sorunla karşı karşıya olduğunu anlattı. Er ya da geç yeni kıtaya varacaktık. Şimdi hangi enlemde olduğumuzu, yani iskele-sancak doğrultusunda hangi konumda olduğumuzu biliyorduk ama hangi boylamda olduğumuzu, yani baş-kıç doğrultusunda hangi konumda olduğumuzu bilmiyorduk. Kısacası hangi boylamda olduğumuzu bilmezsek, gece vakti doğruca karaya bindirebilirdik. Eski günlerde böyle bir sorunla karşılaşmamak için denizciler yalnızca gündüz yol alıyorlardı. Ama bizim böyle bir lüksümüz olamazdı çünkü artık erzağımız tükenmek üzereydi. Gemiciler, eskiden yediklerinin yarısı kadar yiyebiliyordu. Üstelik bir tek, dişleri sağlam olanlar bu lütuftan faydalanabiliyordu. Adamların hiç gücü kalmamıştı. Konumumuzla ilgili bu belirsizlik dışında bir de akıntı meselesi vardı. Akıntı bizi hedefimize yaklaştırıyor da ondan uzaklaştırıyor da olabilirdi. Bütün bunlar bir araya gelince, Teğmen Benêt"nin kronometreler olmaksızın hangi boylamda olduğumuzu belirleyebileceği yolundaki iddiası beni iyice meraklandırmıştı. Bu adamdan lüç hoşlanmıyor olduğum gerçeğini bir kenara bırakıp onunla konuşmaya karar verdim. Ne zaman vardiyaya çıktığım bildiğim için her zamanki yerimde dikilip onu beklemeye başladım.

"Sizinle biraz konuşabilir miyim?"

"Bana meydan mı okuyacaksınız?"

"Hayır, henüz değil."

"Ha, demek artık konuşuyoruz, öyle mi?"

"Kronometresiz boylam hesabı yapma girişimlerinizi..."

"Allah aşkına Talbot! Kaptan Cook'un bu hesabı kronometrelerle mi yaptığını sanıyorsunuz?"

"Evet, öyle sanıyorum."

"Öyleyse yanılıyorsunuz!"

Bu sözü söyledikten sonra merdivenlerden yukarı çıktı, gözden kayboldu. Vardiya görevlileri her dört saatte bir yaptıkları gibi kampananın çalmasından birkaç dakika önce güverteye çıkıp sıraya dizilmişlerdi. Benêt'nin arkasından yukarı koştum ama o Albay Anderson"a derin bir sohbete dalmıştı bile. Yeni vardiya başladı, Bay Askew aşağı indi. Ama Bay Benêt ile Albay hâlâ Jüpiter'in uyduları üzerine konuşuyorlardı. Astronomiden söz ediyorlardı ama bir görseniz, sanki topla oynanan bir oyundan konuşuyor gibiydiler -tutulmalar, paralakslar, ay yörüngesi... Benim orada olduğumun farkındalar, beni özellikle konuşmanın dışında tutmak istiyorlar diye düşünüp sinir oldum.

"Ayın uzaklığı Bay Benêt. Tamam, anlaştık. Ama nasıl sağlama yapa..."

"Satürn'ün uydusu Kalipso'yla sağlama yapacağım. Bu yöntemi Majestelerine sunacağız. Anderson- Benêt Yöntemi!"

Anderson yüksek sesle güldü. İnanılmazdı, gerçekten de gülüyordu!

"Yo, yo, bu senin yöntemin evlat!"

"Hayır, efendim. İsrar ediyorum..."

"Neyse, yöntemin işe yarasa iyi olur."

Mesaj açıktı. Yöntem işe yarar mıydı, yaramaz mıydı, bilmiyordum ama kendi keşfettikleri bir yöntem üzerine büyük bir heyecanla tartışan bu iki adam ile zavallı, çalışkan Charles arasında dağlar kadar fark olduğunu düşününce içim sızladı. Orada dikilip, sıkılıncaya dek dalgaları izledim. Adamların konuşması bitmek bilmiyordu. Sonunda çekip gitmekten başka çarem olmadığına karar verdim. Dışarıdan bakınca sıradan gibi görünen ama insanın üzerinde yarattığı etki açısından son derece büyük bir yenilgiydi bu. Aşağı inerken, sadece Donanmayı değil, bu gemideki herkesi, kadınları, erkekleri, hatta çocukları bile ilgilendiren bir meselede beni saf dışı bıraktıklarını düşünüyordum. Konuşmalarını bölmek, araya girmek için gereksinim duyduğum şey bu gemiye ilk bindiğim gün fazlasıyla sahip olduğum kendine güvendi ama bilmiyorum neden, o anda kendime o kadar güvenmiyordum.

Merdivenlerden dikkatle indim; gemi o gün biraz daha fazla sallanıyordu. Dalgalar yine çukur güverteyi yıkamaya başlamıştı. Aslında bunda şaşılacak bir şey yoktu ama o zaman bu ayrıntılara çok dikkat ediyordum. Charles'ın yağından daha yeni temizlenen güvertede su seviyesi her dalgayla biraz daha yükseliyordu. Kaplamaların arasındaki kıtıklar suyla

kaplı bir tarlada, toprağın altından çıkan solucanlar gibi suyun içinde bir o yana bir bu yana hareket ediyordu. Dalgın dalgın yemek salonuna giderken yaşlı Bay Brocklebank'i gördüm. Salon kapısından içeri giriyordu. Dengesini sağlayabilmek için uzun bacaklarını iyice açmıştı. Sırtında yine o kirli pelerin vardı. Onunla sohbet edecek halim yoktu. Bu yüzden Bay Prettiman'in kamarasına gidip kendisine kitap okuyabileceğimi söyledim. Beni gördüğüne sevinmişti, ama artık afyon tentürü kalmadığı için uykusuz bir gece geçirdiğini söyledi. Ağrısı yoktu, yine de her tarafı sızlıyordu. Bana biraz ateşi var gibi geldi çünkü yanakları biraz kızarmıştı, gözleri de pek bir parlaktı. Ona kitap okumamı istemedi. Dikkatini okuduklarıma veremeyecek kadar yorgun hissediyordu kendini. Kitap okumak yerine ona geminin durumundan söz etmemi rica etti. Yattığı yerden havanın biraz bozduğunu fark edebilmişti. Ona dalgaların yine güverteleri yıkamaya başladığını ama hızlı yol aldığımızı söyledim. Ayrıca -bu arada içeri Bayan Prettiman girdi- Bay Benét'nin kronometreler olmaksızın hangi boylamda bulunduğumuzu hesaplamak için işe koyulduğunu haber verdim. Bunu söylerken güldüm; Bayan Prettiman de gülerek kendi fikrini belirtti. Bu konuda biraz bilgisi vardı ve ona göre, Greenwich meridyeninde saatin kaç olduğunu bilmeden hangi boylamda bulunduğumuzu hesaplamak olanaksızdı.

"Yanılıyorsun Letitia."

Bayan Prettiman de ben de şaşırmıştık.

"Bay Benêt Kaptan Cook'un kronometre kullanmadığım söyledi."

"Doğru Edmund. Kronometre icat edilmeden önce boylam hesabı Ay ile Güneş arasındaki açı uzaklığından faydalanılarak yapılıyordu. Bu yöntemin tek kusuru çok zahmetli olmasıydı."

"O zaman Benêt yine haklı."

"Anderson onun önerisini ciddiye aldı mı?"

"Hem de çok ciddiye aldı. Hatta çok heyecanlandı. Ama zaten Albay Anderson, Adonis kılıklı bu adamdan duyduğu her şeyi ciddiye alıyor."

Bayan Prettiman bir şey söylemek için ağzını açtı, sonra fikrini değiştirmiş olmalı ki bir şey söylemedi. Bay Prettiman tavana bakıp kaşlarını çattı.

"Anderson aklı başında bir adam. İşinin ehli olduğunu söylüyorlar."

"Bay Summers da öyle. Bay Summers diyor ki..."

Cümlemin devamım getiremedim. Bayan Prettiman sözümü kesmişti.

"Bay Summers'a hepimiz müteşekkiriz. Hem gemiyle, hem bizlerle yakından ilgileniyor."

"Üstelik çok da cesurdur Charles. O korkunç fırtınada gemimiz dağ gibi dalgalarla boğuşurken dümeni tek başına idare etti. Düşünebiliyor musunuz? Tek başına! Bense onu öldürecektim neredeyse."

Bay Prettiman boğazım temizledi.

"Üsteğmenin dediğin gibi biri olduğundan hiç kuşkumuz yok. Sen iki insan arasındaki temel farkı göremiyorsun. Birinin matematiğe doğuştan yeteneği var. Ötekininse yok. Aradaki fark çok açık. Yani nitelikle ilgili değil, nicelikle ilgili bir şey bu."

Bunun üzerine söyleyecek bir şey bulamadım. Bayan Prettiman söze girdi.

"Dümenin başına geçip Bay Summers'a yardım ettiğinizi duydum. Ben bir bayan olarak size ne kadar minnettarım anlatamam."

"Yok canım. Öyle önemli bir şey yapmadım. Ben yalnızca...

"Biliyorum size öfkemi kustuğum zamanlar da oldu ama artık sizin takdire şayan, cesur bir insan olduğunuzu düşünüyorum."

Bu arada Bay Prettiman başım iki yana sallıyordu.

"Anlamadığım bir şey var. Hesabın sağlamasını yapmak için bir uydudan mı faydalanacak demiştin? Ama nasıl? Bu iş o kadar kolay değil."

"Aloysius, lütfen canım, biraz uyumaya çalış. Bay Talbot'un da yapacak..."

'Tabii, tabii. Ben de zaten kalkıyordum."

"Dur gitme Edmund. Acelen ne? Benin aklım yerinde Letty. Düşünmekten güzel şey var mı?"

“Ama kendini yormamaksın."

“*Altın yıldızlar düşüyor üstümüze gök kubbeden..."*

“Şu da var, *Simlerle işli kalın bir halı gibi örtüyor üstümüzü gece.”*

"Bay Benêt de böyle mi görüyor acaba onları, sekstantıyla hesaplar yaparken?

“Benêt bir şair, Aloysius. Öyle değil mi Bay Taibot?"

“Bir iki şiir yazıyor işte. O kadarını herkes yapıyor."

“Siz de mi şiir yazıyorsunuz?"

“Ben yalnızca Latince şiirler yazıyorum. Gündelik İngilizceyi kullanarak düşüncelerimin yetersizliğini gözler önüne sermek istemiyorum."

"Çok etkilendim, Bay Talbot."

"Sırası gelmişken söylemek isterim, rica ederim siz de Bay Prettiman gibi bana Edmund diye hitap edin.

Bu önerimden biraz rahatsız olmuşa benziyordu ama ben ısrar ettim.

"Sizin şeyinizde birinin, yani, sizin bana..."

Bir kahkaha attı.

"Sizin yaşımzda birinin mi demek istediniz? Sevgili Edmund, çok hoşsun.

"izin verirsen bir şey tartışıyoruz Letitia. Nerede kalmıştık?

"Evrenle ilgili tartışmanızı sağlam bir edebi temel üzerine oturtmak için dizeler okuyordunuz."

"Gemimizin hangi boylamda bulunduğu gibi son derece önemsiz bir meseleden yola çıkıp parçası olduğumuz şu koca evrene varmaktan, onun üzerine kafa yormaktan daha hoş ne olabilir?"

"Evrenin sonsuzluğu da, efendim, şiirden başka neyle anlatılabilir?"

"Aloysius seninle aynı fikirde olabilir Edmund, ama benim aklım ermiyor böyle şeylere."

"Kendine haksızlık ediyorsun Letty. Edmund, devam et lütfen."

"Şunu diyecektim. Bu yolculuk sırasında yavaş yavaş fikirlerim değişti. Artık şiiri... yalnızca bir eğlence ya da güzelliğin bir ifadesi olarak değil de... yüceliği anlatan bir şey olarak görüyorum. Sonra... geceleri, yıldızların altında, akıl almaz doğayla baş başayken... Şimdi bunları söylediğim için biraz utanıyorum aslında..."

"Bütünü düşünmekten daha iyi bir şey olabilir mi? O kanıt, o sade varoluş, o müzik, o yakarış... Bütünde bunları görmüyor musun? Bütün mutlak olandır. Her insan bütünle uyum içinde yaşamalı, onun varlığını hissetmeli, kendini ona açmalı. Bak Edmund, varmayı düşlediğimiz

topraklarda, başım göğe kaldırıp doğruca o sevgi ateşine, sözünü ettiğimiz o ????'e bakamayacak kadar zavallı bir mahkûm yoktur!"

"Eski mahkûmlardan, suçlulardan mı söz ediyorsunuz?"

"İçi bu insanlarla dolu arabamızı bir düşünsene! Yeryüzündeki ateş, Mutlak olanın ateşinden birkaç küçük kıvılcım... Ben bu kıvılcımdan yakacağım o ateşi... Orada! O topraklarda! Soğuk çöl gecelerinde Eldorado'ya doğru ilerlerken Mutlak olanla aramızda hiçbir engel olmayacak. Kulaklarımız onun müziğiyle çınlayacak!"

"Evet, anlıyorum. Bu... maceraların macerası olacak, değil mi? Yaşanmış yaşanacak en büyük macera olacak."

"Sen de bizimle gelebilirsin Edmund. İsteyen herkes gelebilir. Seni durduracak bir şey yok."

"Bacağınız! Onu unutuyorsunuz galiba."

"Unutmuyorum. Bacağım da iyileşecek. Biliyorum, iyileşecek. İçimdeki ateş iyileştirecek onu. Biliyorum, eminim iyileşecek! Oraya kesinlikle gideceğim!"

"Lütfen Bayan Prettiman'i biraz dinleyin. Bedeninizi oynatıp durmayın."

"Sen de geleceksin, değil mi?"

Yanıt vermedim. Sessizlik uzayıp gitti; sonra gemiye çarpan dalgaların tıslayan sesi doldurdu kamarayı. Bu ses sözcüklerden oluşmuyordu ama artık anlamıştım, sözcüklere gerek yoktu. Sözcükleri anladığımdan çok daha iyi anlayabiliyordum ben bu sesi. Sağduyu dediğimiz şeyin sesiydi bu.

Ama yine de *görmüştüm!* Giderek boğucu olmaya başlayan bu kamarada, insanın içindeki gücü, insan tutkusunun o cazibeli yüzünü görmüştüm. Hatta bir an, "yukarı bakabilen" o yaratıkları bile görür gibi olmuştum. Her birinin başı üzerinde mücevher gibi pırıl pırıl parlayan birer kıvılcım vardı; bu kıvılcımlardan oluşan evrenimiz, Mutlak olanın o altın renkli, sonsuz denizi üzerinde bir sabun kabarcığı gibi sürüklenip duruyordu.

İkisi de bana bakıyorlardı. Ellerimi yumruk yapmıştım, alnımdan ter damlaları süzülüyordu. Garip bir utanç duygusuydu benimki; hemencecik, "Evet, tabii geleceğim," diye atılmadığım için kendimden utanıyordum. Öte yandan, kendimi köşeye sıkışmış hissediyordum; filozofun biri, bir elinde şiiri, öteki elinde de astronomiyi silah gibi üzerime doğrultmuş, beni köşeye sıkıştırmıştı. Bu beni öfkelendirmişti. Sonunda gözlerimi onun o kırmızı

yüzünden, beklentiyle bakan gözlerinden çekip Bayan Prettiman'e çevirdim. Bayan Prettiman ellerine bakıyordu; bir denizci gibi avuçlarının içine bakmıyordu, ellerini ters çevirmiş tırnaklarını inceliyordu. Sonra bakışlarını kocasına yöneltti.

"Bence artık uyumaya çalışmalısın Aloysius."

Ben de ayağa kalktım. Geminin sallantısı yüzünden dengede duramıyordum.

"Size yarın kitap okurum."

Ne dediğimi anlamıyormuş gibi kaşlarını çattı.

"Okumak mı? Ha, evet. Tabii, tabii okursun."

Bayan Prettiman'e gülümsemeye çalıştım ama galiba acı bir gülümseme oldu bu. Kamaradan dışarı çıktım. Daha kapıyı kapatmamıştım, Bayan Prettiman kocasına fısıltıyla bir şeyler söylemeye başladı. Ama ne dediğini duyamadım.

Samimiyetimiz arttıkça aramızda bu tür konuşmaların yine geçebileceğini düşündüm. Bay Prettiman'in ideal bir şehir kurma tutkusuna benzer bir tutkuyla yanıp tutuşuyordum onların dostu olmak için. Ama bu dostluğun bedeli çok ağırdı Sonuçta ben politikaya bulaşmış bir yaratıktım, bu yüzden başımın üzerindeki kıvılcım -devlet adamlarının diliyle ifade etmek gerekirse- *scintillans Dei'm göze* görünmüyordu. Mutlak olana ille de bir mazeret bildirmek gerekirse, herhalde benim mazeretim şu olurdu: Ben gücümü, büyük bir içtenlikle, ülkemin iyiliği için kullanmak istiyordum. Neyse ki ülkem İngiltere'ydi. Bu durumda ülkemin iyiliği için çalışmak, bütün insanlığın ipliği için çalışmak demekti. Lütfen bunu unutmayalım, dedim kendi kendime.

Aynı gece vardiya görevi için biraz erken uyandırıldım. Bu yüzden kıç tarafa gidip yıldızlı gökyüzünü seyrederek Charles'ın gelmesini beklemeye başladım. Ay ışığı yüzünden bulutlar bembeyazdı. Orada dikilirken gökyüzünün o inanılmaz güzelliğinin farkındaydım ama yıldızlara, bulutlara ne kadar dikkatli bakarsam bakayım Bay Prettiman'in Tanrısı'nı, Mutlak olanı bir türlü göremiyordum. Mesele şu ki insanı inanca götüren mantık değil tutkuydu. Bay Prettiman'i inanca götüren de o büyük tutkusuydu. Orada durup gökyüzüne bakmasa bile...Niye sözü dolandırıyorum ki? Acı içindeki bu adamın varlığına gereksinimim vardı o zaman. Eğer o olmasaydı, olayları bir bir hatırlar ama onları anlatırken

kendimi nasıl hissettiğimi, olayları nasıl algıladığımı asla yazdıklarıma yansıtamazdım. Bir mürit olmak için gereken özelliklerin hiçbiri yoktu bende. İtiraf etmeliyim, buna da Bayan Prettiman'i düş kırıklığına uğrattığıma da çok üzülüyordum. Bu yüzden Charles geldiğinde çok sevindim. Fakat Charles bana biraz soğuk davranıyor gibi geldi. Bir süre hiç konuşmadık. Sonra ikimiz de aynı anda söze başlayınca kahkahaları patlattık.

"Siz buyurun lütfen."

"Yo, üsteğmenim, rica ederim siz buyurun. Yedek subayın üsteğmenden önce söze başladığı nerede görülmüş?"

"Lütfen, lütfen."

"Peki o zaman. Şuradaki Jüpiter mi? Güney Takımyıldızı nerede?"

"Şu bulutun arkasında kalmış herhalde. Zaten yönümüzü tayin etmek için ona gereksinimimiz yok."

"Bay Benet'nin yeni yöntemi için de mi gerekli değil bu takımyıldız?"

"Lütfen hatırlatma. Hatırladıkça..."

"Ne oluyorsun?"

"Neyse boşver."

"Kıskançlık sana yakışmiyor."

"Kıskançlık mı? Neyini kıskanacakmışım. o şarlatanın? Hiç de dostça bir şey değil bu yaptığm Edmund!"

"Özür dilerim."

Şöyle bir başım sallayıp pusulaya bakmaya gitti. Charles'ın parmağıyla işaret ettiği bulut kümesi yavaş yavaş yer değiştiriyordu ama bulut kümesinin arkasından Güney Takımyıldızı çıkmadı. Zaten o kadar da önemli bir takımyıldız değildi bu.

Charles tekrar yanıma geldi.

"Ben de özür dilerim Edmund. Canım sıkkın ve bir türlü bu sıkıntıdan kurtulamıyorum."

"Sevgili dostum, bak sana ne diyeceğim. Sıkıntının ilacını ben biliyorum. Prettiman'ler!"

"Zeki insanlar. Bundan kuşkum yok. Ama benim espri anlayışım biraz zayıftır."

"Senin mi espri anlayışın zayıf? Yok canım. Merak etme, onlar seni sıkıntıların içinden çekip çıkarır, önünde yeni dünyalar açıverir. Sonra bir bakarsın, öyle yüce şeylerden söz ediyorsun ki küçük dünyevi sıkıntılarından eser bile kalmamış."

"Sana da böyle mi oldu Edmund?"

"Evet, onlarla birlikteyken böyle oluyor. Tabii kimse, Bay Prettiman dışında kimse o yüksek tepelerde, o ateşlerin içinde, o yoğunlukta yaşayamaz!"

"O zaman ne faydası var ki bu işin?"

"Sen Prettiman'lerden bir doz al, bak göreceksin!"

"Yok almayayım, sağol."

"Anlamıyorsun ki! O sandığın gibi biri değil. Onda ilginç bir şeyler var. Politik kaygıları olan, bir yarısı hırs öteki yarısı da sağduyudan oluşan ben bile, onun yanındayken bunu hissediyorum."

Charles sesini alçalttı.

"Ne dediğinin farkında mısın sen? Nerede olduğunun farkında mısın? Saçmalık bu! Bir Jakoben'le, bir ateistle böyle..."

"Ateist falan değil o!"

"Neyse, bunu duyduğuma sevindim."

"Hiç de sevinmişe benzemiyorsun."

"Benzemiyorum ha? Neyse, adamın rezilliğinin de bir sınırı varmış, en azından bunu öğrenmiş oldum. İşte sevindiğim bu."

"Adama haksızlık ediyorsun!"

"Bir şey anladığın yok. Benim hayatım gemilerde geçti. Eğer şansım varsa hayatımın geri kalanı da gemilerde geçecek. İlk defa böyle içi göçmenlerle, yolcularla dolu bir gemiyle denize açılıyorum."

"Onlara 'domuz' diyordunuz, yanlış hatırlamıyorsam."

"Onların takdirini topladı bu adam. Üstelik kurnaz davrandı. Söylediği her söz hesaplıydı bu adamın. Bu insanları kurmayı planladığı şu şeye davet ediyormuş gibi görünmemek için yoğun çaba harcadı."

"Neymiş o kurmak istediği Allah aşkına?"

Sesini iyice alçaltmıştı.

"Bu sözcüğü ağzıma almak istemiyorum."

"Charles beni deli ediyorsun."

Charles dönüp yanımdan uzaklaştı. Bense yerimde kaldım. Aramızda aniden patlak veren bu anlaşmazlık beni üzmüş, öfkelendirmişti. Bulunduğum yerden Charles'ı görebiliyordum. Geminin kıçına tırmanmış, iki elini küpeşteye koymuş, geminin deniz üzerinde bıraktığı ize bakıyordu. Bu arada parakete suya bırakıldı, bu işle ilgilenen adam geminin hızını bana değil doğrudan Charles'a bildirdi. Aralarında kısa bir konuşma geçti. Sonra adam rota tahtasına doğru ilerleyip tahtanın üzerine yedi rakamını yazdı. Yine, Bay Benêt ile Albay'ı konuşurlarken izlediğim zaman kapıldığım duyguya kapılmıştım.

Yerlerimizden kımıldamadık. Charles küpeşteden eğilmiş denizi seyrediyor, bense baş tarafa bakıyordum. Görülecek çok şey vardı. Artan rüzgârla şişen yelkenlerimiz fildişindendi sanki. Doğuya doğru yedi knot! Hüzünlenmek olanaksızdı. Yukarı, Charles'ın yanına çıktım. Olabildiğince yumuşak bir sesle konuşmaya başladım.

"Benim görevime son mu veriyorsun?"

Yanıt vermeyince şaşırdım. Sonra, başım ellerinin arasına aldı. Çok acı çekiyormuş gibi çıkıyordu sesi.

"Yo, hayır."

"O böyle konuşmuyor işte, anlıyor musun? Eğer onu doğru anladıysam, ilahi bir ateşten söz ediyordu, hem burada hem de yukarıda..."

İrkilmişti.

"Burada mı?"

"Yani... bu yalnızca bir benzetme."

"Pabucun içine yerleştirilen çubuklar hâlâ sıcak. Aşağıda her an bir yangın başlayabilir..."

"Hayır, hayır. Sen beni, yani onun söylediğini yanlış anladın."

"Her şeyi, herkesi yanlış anlıyorum ben herhalde. Herkes Benét'yi yeğliyor. Anderson bana sanki asteğmenmişim gibi davranıyor. Şimdi de sen kendini tehlikeye atıyorsun. Anlamıyor musun? Gemi öyle acayip bir yer ki! Böyle şeyler için insanların asıldığına tanık oldum ben!"

"Allah aşkına Charles! Neşelen biraz! Doğuya doğru yedi knotla ilerliyoruz. Bütün yelkenlerimizi açmışız. Geminin orasına burasına bağladığın halatlar işe yarıyor. Her şey harika dostum!"

"Kafam karışık. Ben senin tehlikede olduğunu düşünüyorum."

"Hadi ama! Yaşlı kadınlar gibi sızlanıp durma! Tehlikede falan değilim. Bütün yaptığım bir beyefendiyle felsefi meseleler üzerine biraz kafa yormak, o kadar. Sıradan gemicileri işin içine sokmayı aklımdan bile geçirmem."

"Sıradan gemiciler ha! Teşekkürler!"

"Senin neyin var böyle? Küçük şeylere kafam takıp duruyorsun. Biraz neşelen artık! Bak gün doğuyor! İşte bak, şurada..."

Bir kahkaha attı.

"Denizcilik sanatında ustalaşmak isteyen adamın söylediğine bak!"

"Ne demek istiyorsun?"

"Bu saatte gün mü doğarmış?"

"Ama işte orada, bak! Şimdi kayboldu. Yemin ederim gördüm Charles. Neyse, doğuya doğru yedi knotla yol alıyoruz. Sıradan olsun olmasın bütün denizciler sevinir buna... Asma şu suratım artık!"

"Gün doğuyor!"

"İşte şuradan, sancak tarafından!"

Charles küpeşteye yaslanıp işaret ettiğim noktaya dikti gözlerim.

"Çok net görünüyor Charles. Neyin var senin böyle? Hayalet mi gördün? İşte, işte, orada! Şimdi daha net görünüyor."

Önce bir şey söylemedi. Bir eli hâlâ kolumun üzerindeydi ama şimdi kolumu o kadar sıkıyordu ki canım acımaya başlamıştı.

"Allah yardımcımız olsun!"

"Niye? Ne oluyor?"

"Buz bu!"

(18)

"Lostromo! Bütün düdükler çalınsın! Ulak, hemen Albay'a haber ver! Edmund, sen kenara çekil..."

Kıçüstü güvertesinin baş tarafa bakan kısmına geçtim. Bana günün doğduğunu düşündüren buz şimdi yine gözden kaybolmuştu. Dalgalardan çıkan su serpintileri, sis, yağmur ve şimdi de lanet gibi üzerimize çöken, direklerimizi görünmez yapan bulutlar yüzünden geminin burnundan ötesini görmek olanaksızdı.

Albay Anderson'un ayak seslerini duydum.

"Ne kadar uzağımızda Bay Summers?"

"Bilemiyorum, efendim."

"Büyüklüğü nedir?"

"Onu ilk Bay Talbot gördü."

"Bay Talbot, buz kütlesinin büyüklüğü ne kadardı?"

"Büyüklüğünü söyleyemeyeceğim. Ucu bucağı yok gibiydi. Baş tarafın iskele yönünde... şu açıyla uzanıyordu ama sancak yönünde de görülüyordu. Uzayıp gidiyordu."

"Yüksekliği neydi? Su seviyesine yakın mıydı?"

"Hayır, efendim. Dimdik yükseliyordu."

Albay'ın doğuya doğru tam yol gidişimizi durdurması için sabırsızlanıyordum.

"Yani bu buz kütlesi hem iskele hem de sancak tarafından görülebiliyor, öyle uzayıp gidiyordu."

"Evet efendim. Bir ara sis hafiflediği için görebildim herhalde."

"Bay Summers, baş taraftaki gözcüden bir işaret gelmedi mi?"

"Hayır efendim."

"Adamı hemen tutuklayın."

"Peki efendim."

"Allah aşkına, şu rotayı hemen değiştirin!" diye bağırmamak için kendimi zor tutuyordum. Fakat Albay Anderson soğukkanlılıkla emirler vermeyi sürdürüyordu.

"Bay Summers, dümen hemen kırılsın!"

"Peki efendim."

Küpeşteye yaklaştım, bu hızlı ilerleyişi durdurmak istercesine ona sıkı sıkı yapıştım. Sanki küpeşte bir dümenmiş gibi elimle onu çevirmeye bile çalıştım. Bu tam yol gidişe bir dur demek istiyordum.

Bütün güvertelerde düdükler çalınıyor, emirler yinelenip duruyordu.

"Herkes güverteye! Anlaşıldı mı? Herkes güverteye çıksın!"

Birisi geminin kampanasını çalıyordu ama saatin kaç olduğunu ya da vardiya değişimini haber vermek için olduğu gibi belli aralıklarla değil, aralıksız çalmıyordu kampana. Gemiciler, birisi kovanlarına bilerek çomak sokmuş ya da kazara çarpmış gibi birden bire kovandan dışarı akın eden anlara benziyordu. Birbirlerinin üzerine abanıyor, itişip kakışarak merdivenlerden çıkmaya çalışıyor, nasıl bir tehlikeyle karşı karşıya olduklarını anlamak için acele ediyorlardı. Hemen donanıma yöneldiler. Bazıları donanıma tırmanmalarını kolaylaştırmak için konulmuş merdivenlere yanaşmadı bile. Gemicilerden birinin ayaklarını hiç kullanmadan, yalnızca kol kuvvetiyle iplere tutunarak yukarı tırmandığını gördüm. Bütün gemiciler ötekilerden önce çukur güverteye varabilmek için birbirleriyle yarışıyordu. Kıçüstü güvertesine çıkanlar bile olmuştu. Çoğunun üzerinde gemici giysileri yoktu. Bazıları yarı çıplak, hatta çırılçıplaktı. Belli ki anonslan duyunca hamaklarından kalktıkları gibi kendilerini öylece dışarı atmışlardı. Gemici kalabalığının arasında birkaç göçmen de vardı. Çoğu da gemicilerin arkasından güverteye çıkmaya çalışıyordu. Hemen altımdaki çukur güverte yolcularla dolmaya başlamıştı. Bay Brocklebank aşağıdan bana sesleniyordu ama yanıt verecek halim olmadığı için onu duymazdan geldim. Albay Anderson dürbününü eline almıştı. Makaralar üzerinde hareket eden ıskotalardan gıcırtılı sesler yükseliyordu.

"Bay Summers."

"Buyurun efendim."

"Ne kadar yelken varsa hepsini açın."

"Pruva direği ne olacak efendim?"

"Dediğimi duydunuz Bay Summers. Bütün yelkenler açılsın."

Charles dönüp çukur güverteye doğru bağırdı. Gemicilerin hiç bu kadar hızlı harekete geçtiklerini görmemiştim. Tabii gemiciler üsteğmenin değil albayın emirlerini yerine getiriyordu, çünkü daha Charles megafonunu ağzına götürmeden yukarı tırmanmaya başlamışlardı, sanki gemimizin gövdesindeki her tahta parçası "buz" diye bağırıyordu. Yelkenler birbiri ardına açılmaya başlamıştı. Rüzgârla dolan yelkenlerden silah patlamasına benzer sesler geliyordu. Charles'ın baş tarafa doğru ilerlediğini gördüm. Önüne çıkan göçmenleri iterek kendine yol açmaya çalışıyordu. Kalabalığın içinde kadınlar da vardı. Bayan East kamarasından çıkarken aceleyle kaptığı bir şalla örtünmeye, geceliğini saklamaya çalışıyordu. Buz görünürlerde yoktu. Belki de batmakta olan ayın kızıllığı bizi... beni aldatmıştı da buz gördüğümü sanmıştım. Şimdiyse önümüzü neredeyse hiç göremiyorduk.

Yine Anderson'un sesini duydum.

"İskele yönüne bir kerte daha kırın!"

Düdükler çalınmaya başladı. Düdük sesleri yelkenlerin arasından, görünmeyen noktalardan çıkıp güvertelere ulaştı. Dümen sancak yönüne doğru çevrilmişti, ıskotalar "Tam yol!" diye bağırıyordu. Arka arkaya emirler veriliyordu. Galiba kafam iyice karışmıştı, hiçbir şey yapmadan öylece duruyor, yalnızca gemimizin o korkunç buz dağından zamanında uzaklaşması için dualar ediyordum. Gemi sancak tarafına doğru yan yattı. İskele tarafından gelen dalgayla bir grup gemici çukur güverteye yuvarlandı. Hızımız artmıştı. Yelkenlerimizin arasında, genellikle iyi havalarda açılan cunda yelkenleri görünmeye başladı. Bu havada onları açtığımıza göre çok çaresizdik anlaşılan. Albay'ın emirleri netti ve harfi harfine uygulamyordu.

Albay aynı emri yineleyip duruyordu.

"Ne kadar yelkenimiz varsa hepsi açılsın!"

Tıpkı o korkunç fırtına zamanında olduğu gibi direklerimiz yine yana ama bu kez sancak tarafına doğru yatmıştı. Bunun nedeni fırtına değil, açtığımız kocaman yelkenlerdi. Su serpintisi, iskeleden aldığımız rüzgârla geminin kıçından burnuna kadar ulaşıyordu. Dalgaları da yandan alıyorduk. Her dalgayla gemimiz o hiç gitmek istemediğimiz yöne doğru yan yatıyordu.

Charles çukur güverteden yukarı çıktı.

“Görür gibi oldum efendim. Sıradan bir buzdağına benzemiyor. Ucu bucağı yok. Bay Talbot'un sözünü ettiği yamacın yüksekliği de ikiyüz-ikiyüzelli metre var."

Charles'ın söylediklerinin doğruluğunu kanıtlamak istercesine bulutlar ve sis birden aralandı; ay batmıştı ama çevrede bir aydınlık hâkimdi. Buz kütlesi, bu garip aydınlıkta pırıl pırıl parlıyordu. Buzdan daha beyaz köpükleriyle dalgalar buzun yamacını dövüyordu. Sonra sis yine çöktü. Albay Anderson kıçüstü güvertesinin baş tarafa bakan balkonundan eğilip sanki sisin arasından bir şey görebilecekmiş gibi ileri baktı. Ne Albay ne de yenilgiye uğramış bir ifadeyle dikilmekte olan Charles artık apaçık önümüzde beliren tehlike üzerine bir söz söyledi. Bu buz kütlesine bindirirsek gemideki hiç kimse, ne erkekler, ne kadınlar, ne de çocuklar bir daha gün ışığını göremeyecekti. Kısa zaman önce tehlikeyi görmüş, onu iyice kavramıştım. Ama şimdi tehlikeyi içimde hissediyordum. Ürperdim. Tüylerim diken diken oldu; tabii bunun nedeni Antarktika soğuğu değildi. Sonra birdenbire bütün bedenimden ter boşanmaya başladı. Sanki sisin içinde bir kapı açılmıştı. Buz kütlesine çok yaklaşmıştık. Dalgalar umursamazca yüksek yamaçlara çarpıyordu. Doğa bizim için bir oyun sahneye kokuyordu; öylece durmuş sahnelerin en korkuncunu soluk almadan izliyorduk.

Bakın!

Bağıran ben miydim? Bendim herhalde. Gözlerimizin önünde yamaçtan koca bir buz parçası kopup suya gömüldü, dalgaların arasında kayboldu. Sis yüzünden bir şey göremediğimiz o kısa zaman içinde kopup düşmüş olan iki buz parçası balina gibi su yüzüne çıkıvermişti şimdi. Yemin ederim, bu parçalar gemi büyüklüğündeydi. Sis yine görüşümüzü engellediği için bir süre sonra onları gözden kaybettik.

Bunun gibi bir durumda hiçbir işe yaramayan, hiçbir öneri getiremeyen, gördüğü şey üzerine yorum yapamayan, bir mucize olmadıkça bu dev buz

kütlesine çarpıp parça parça olacağından başka bir şey bilmeyen bir adam ne yapar? Beni kıçüstü güvertesinde durduğum yere çivileyen Antarktika soğuğu değil, dehşet duygusuydu. Su serpintisi, dalgalar, rüzgâr, bunlardan hiçbiri beni ilgilendirmiyordu artık. Islanıyor olmak umurumda değildi. Bir tek önümüzde bizi bekleyen o tehlikeyi düşünüyordum. İnsan hayatım umursamadan o korkunç gücünü sergilemeyi sürdüren doğa karşısında bizim yelkenlerimizin, ahşap gemimizin ne önemi vardı! Küçücük, önemsiz yaratıklardık. Biraz sonra doğa ağzını açıp bir dev gibi bizi yutacak, oyuncağı andıran gemimiz buza çarpıp paramparça olacaktı.

Hayır. Bu deneyimi an be an yaşamam gerekiyordu. Korku içinde orada öylece dikilirken sancak tarafından bir dalganın bize yaklaşmakta olduğunu gördüm. Tam o anda sisin içinden, tam ters yönden, düşen buz parçalarım gördüğümüz taraftan koca bir dalga daha geldi üstümüze. Bütün gemi sular altındaydı. Yelkenlerden gümbürtüler geliyordu. Adamlar dümeni tutmak için büyük uğraş veriyordu. Gemi farklı yönlerden gelen dalgalar arasında kalmış, dengesini kaybetmişti.

Ben de ötekiler gibi bağırmış mıydım? Herhalde bağırmıştım. Bağırmamış olmayı yeğlerim ama bağırıp bağırmadığımı hiçbir zaman bilemeyeceğim galiba. Kadınlar çığlıklar atıyordu. Erkeklerin de sesleri yükselmişti.' Yalnızca göçmenler değil gemiciler de sanki her şey çoktan bitmiş gibi bağırıyordu. Çukur güverte göl olmuştu. Kara güvenlik halatları gölün kenarlarında titreşip duruyordu. Su çekildikçe bunlara asılmış kara gölgeler görmeye başladım.

Tam altımda, çukur güvertedeki kalabalığın içinde muşamba yağmurluğu içinde tanıdık bir yüz seçtim. Bay Jones'tu bu! Bizim zeki, bencil ama dürüst veznedarımız Bay Jones! Filikasına doğru ilerlemeye çalışıyordu. Kucağında bebek taşır gibi dikkatle bir şey taşıyordu. Lord Talbot'un fıçısıydı bu! İçinde birkaç değerli eşyayla son dileklerin, mesajların bulunduğu bu fıçıyı hayatı pahasına korumaya ant içmişti. Gemideki herkesin bu mesajları yalnızca espri olsun diye yazdığının farkında bile değildi. Ana direğin arkasında kaldığı için şimdi onu göremiyordum. Sonra bir gülme krizine tutuldum. Adamın bu hali öyle komikti ki!

Bir şeyler yapmak üzere yanımdan ayrılan Charles, şimdi, sular içinden şap şap yürüyerek bana doğru yaklaşıyordu. Albay Anderson telaşla ona seslendi.

"Bay Summers, rüzgârdan daha çok faydalanmalıyız."

"Ama efendim, pruva direği..."

Albay kükredi.

"Bay Summers!"

Charles da ona bağırarak yanıt verdi.

"Pruva direğinin daha fazla yüke dayanamayacağını belirtmek isterim efendim. Eğer böyle giderse..."

"Daha iyi bir öneriniz var mı? Buza doğru yaklaşıyoruz!"

Charles'dan ses çıkmadı. Sonra Albay Anderson sinirli sinirli konuştu.

"Hâlâ Bay Benet'nin başarısından kuşku mu duyuyorsunuz?"

Charles buz gibi bir sesle yanıt verdi.

"Hayır efendim."

"O zaman verdiğim emirleri derhal yerine getirin!"

Charles yanımızdan ayrıldı. Yine düdükler, bağırışlar duyulmaya başladı. Yelkenler rüzgârı doğru yönden alamadığı için şişkin değildi. Üzerlerinde insan parmağının üzerindekileri andıran kırışıklıklar belirmişti. Genç Tommy Taylor kıçüstü güvertesine çıktı. Albay"ın karşısında şapkasım çıkardı.

"Ne var?"

"Marangoz Bay Gibbs efendim. Diyor ki çok su alıyormuşuz. Sürekli pompalamak gerekiyormuş. Su seviyesi iyice yükselmiş."

"İyi."

Çocuk selam verip bir adım atmıştı ki Albay arkasından bağırdı.

"Bay Taylor!"

"Buyurun efendim."

"Şu salak filikanın içinde ne yapıyor öyle?"

Çocuğun yanıt veremediğini görünce ben konuştum.

"O Bay Jones efendim. Veznedar. Gemicilerin bizi ölüme terk edip kendisini kurtarmaya koşacaklarını, filikasını suya indireceklerini düşündüğü için orada oturuyor."

"Salak herif!"

"Bence de öyle efendim."

"Herkese kötü örnek oluyor. Bay Taylor!"

"Buyurun efendim."

"İndirin şu herifi oradan."

Taylor yine selam verip aceleyle aşağı indi. Onu birden gözden kaybetmiştim çünkü dikkatim yine sisin içinden birdenbire ortaya çıkan buz kütlesine yönelmişti. Sanki iyice yaklaşmıştık. Yamaç yukarıya doğru korkunç bir biçimde yükseliyor, buz gün ışığından olsa gerek daha bir beyaz görünüyordu. Anderson da görmüştü. Sonra bana baktı, acil durumlarda yakın çevresindekilere gülümsediği gibi gülümsedi. Böyle bir anda gülümsemek cesaret meselesiydi. Ben dâhil gemideki hiç kimse - zavallı, ahmak, ayyaş Deverel dışında hiç kimse ona özel olarak hayranlık beslemiyordu ama hiçbirimiz onun cesaretinden bir an olsun kuşku duymamıştık.

"Albay, biraz daha hızlı dönemez miyiz?"

Kendi sesimi duyduğuma şaşırmıştım, sanki bu benim değil de başka birinin sesiydi. Nasıl olmuş da böyle bir öneride bulunmuştum? Albay Anderson'un dudağının kenarı *seğirmeye* başlamıştı. Sağ yarımda yumruk yaptığı elinin sanki ağzı vardı da şöyle bağırıyordu: Şu anda bu kendini bilmez yolcunun suratına inmek için sabırsızlanıyorum!

Albay boğazını temizledi.

"Ben de bu emri vermek üzereydim, Bay Talbot."

Dönüp Charles'a bağırdı.

"Rüzgaraltına doğru bir kerte daha Bay Summers."

Tayfa yine hareketlendi. Birden aklıma Bayan Prettiman ile çaresiz kocası geldi. Hemen aşağı koşup yolcu güvertesinin girişi önünde dikilen insanları itip kakarak kendime yol açmaya çalıştım. Bayan Prettiman kendi kamarası ile kocasının kamarası arasında duruyordu. Kamaraların önündeki tırabzanlara tutunmuştu. Beni görünce gülümsedi. Yanına gittim.

"Bayan Prettiman!"

"Bay Talbot! Durumumuz nasıl?"

Kendimi toplayıp durumu olabildiğince kısa özetledim. Gemimizin batma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu anlayınca galiba yüzü biraz soldu ama yüz ifadesinde bir değişiklik olmadı.

"Kısacası hanımefendi, şansımız yüzde elli. Ya şu buz kütlesine toslayacağız ya da kurtulacağız. Eğer her şeyimizi kaybedersek.

"Onurumuzu asla kaybetmeyeceğiz."

Sözleri beni şaşırtmıştı.

"Bir Roma'lı gibi konuşuyorsunuz."

"İngiliz gibi demenizi yeğlerdim, Bay Talbot."

"Evet, haklısınız hanımefendi. Şey, Bay Prettiman nasıl?"

"Hâlâ uyuyordur herhalde. Ne kadar vaktimiz var?"

"Bu sorunun yanıtını kimse bilmiyor, Albay"ın kendisi bile."

"Bay Prettiman'e haber vermemiz gerek."

"Evet, öyle galiba."

Sandığımızın aksine Bay Prettiman uyanıktı. Bizi büyük ve doğruyu söylemek gerekirse alışılmadık bir sükûnetle karşıladı. Herhalde bir süredir uyanıktı. Tabii onun gibi zeki birinin duyduğu seslerden, geminin hareketlerinden yola çıkarak bir krizle karşı karşıya olduğumuzu kestirmesi hiç de zor değildi. Kısacası, kendi kendini duruma hazırlayacak vakti olmuştu. Yaptığı ilk şey bana dışarı çıkmamı söylemek oldu; Bayan Prettiman ona tuvaletini yaptıracaktı.

"Acaba," dedi bana gülümseyerek, "şu gizemli insan fizyolojisi daha ne zorbalıklar sergileyecek?"

Kamaradan çıkar çıkmaz Bay Brocklebank'le burun buruna geldim. Adamın dudakları titriyordu, Ekvator'u geçtiğimizden beri ilk kez arabacı pelerinini giymemişti. Celia Brocklebank ile çevredekilerin duyabileceklerine hiç aldırmadan yüksek sesle tartışıyordu. Anladığım kadarıyla kadına, *aynı yatakta yatmaları gerektiğini, böylece birbirlerinin kollarında yaşama veda edebileceklerini söylüyordu!*

"Hayır, Wilmot hayır! Bunu düşünmeye bile katlanamıyorum. Bu... fazla samimi olur. Üstelik Bay Cumbershum'un sana o sağlık ansiklopedisini verdiği günden, yani Noel'den beri yanıma yaklaşmadın!"

Bu arada Zenobia'nın kamarasından hafif iniltiler geliyordu.

" Wilmot! Wilmot! Ben ölüyorum!"

"Hepimiz ölüyoruz. Nerede kalmıştık Celia?"

Depremler, volkanik püskürmeler sırasında insanların cinsel isteklerinde bir artış olduğunu söyleyenler haklıydı galiba. Kulak misafiri olduğum bu küçük tartışmanın altında yatan neden ne olursa olsun, duyduklarım, Romalı bir asker edasıyla konuşan sevgili Bayan Prettiman'in gözümde biraz daha değer kazanmasına yol açmıştı. Bowles ile konuştum, Pike'ın küçük kızlarının atkuyruklarını çektim, Pike'a da bir parça içmesini salık verdim. O arada Bay Brocklebank bana gemide hiç içki kalmadığını ama usta gemici Tommy Taylor'u! *zulasından* faydalanılabileceğini söyledi. Celia'sından yüz bulamayınca da şişesinde teselli aramak üzere kamarasına çekildi çünkü Celia onunla konuşmayı kesip birdenbire benimle ilgilenmeye başlamıştı ama eminim benimle çok *samimi* olmaya da niyeti... Bayan Prettiman kamaradan dışarı çıkmıştı. Yanma gittim. Birlikte kamaraya girdik. Bay Prettiman'ın sırtı yastıklarla beslenmişti. Neşeli neşeli gülümsüyordu.

"Edmund, bir iki meseleyi açıklığa kavuşturmalıyız. Letty'ye göz kulak olacaksın."

"Tabii efendim."

"Bu halde kazadan kurtulmam olanaksız. Sağlıklı bir adamın bile kurtulacağı şüpheli ya... Şu bacağım yüzünden ben hiç... Neyse, sonumuz yaklaştığı zaman ikiniz güverteye çıkın, ne kadar giyecek, battaniye bulursanız yanınıza alın, onlara iyice sarının, sonra da filikalardan birine binmeye bakın."

"Hayır Aloysius, tabii Edmund dediğini yapıp filikaya binmeli. O daha çok genç. Bizden de hiçbir surette sorumlu değil. Ama ben seninle kalacağım."

"Bana bakın Bayan Prettiman, şimdi sinirlenmeye başlayacağım."

"Hayır efendim, sinirlenmeyeceksin. Edmund gidecek, ben kalacağım. Ama şunu söylemek istiyorum, onun kendisine örnek olacak birine gereksinimi var. Biliyorsun Edmund, ne de olsa ben bir mürebbiyeyim. Bu yüzden izin verin şunu söyleyeyim..." Bu noktada sesi alçaldı, yumuşadı. Onun hiç bu kadar yumuşak bir sesle konuştuğunu duymamıştım. "Şunu söyleyeyim. Evlendiğimizden beri sana hiç itaatsizlik etmedim Aloysius, karın olduğum için değil, sen sen olduğun, sen böyle bir adam olduğun için. Ama ne yazık ki geleceğimiz yokmuş. Ben seninle bu kamarada kalıyorum, o kadar. Güle güle Edmund"

"Güle güle evladım. Kadınlar..."

"Ben..."

Boğazım düğümlenmişti. Kendimi kamaradan dışarı atıp kapıyı kapadım. Tam o sırada gemi sarsıldı. Herhalde yine iki dalga arasında kalmıştık. Sular çukur güverteyi doldurmuş, ayaklarımın dibine varmıştı. Kapıya doğru ilerleyip Bowles'u ayağa kaldırdım, onun sessiz sakin ve sırılsıklam kamarasına dönüşünü izledim, Pike'ın kızlarına bu sallantıların aslında çok eğlenceli olduğunu söyleyip kendimi çukur güverteye attım.

"Charles, durum nasıl?"

"Şimdi zamanım yok Edmund. Ama kimse böyle bir buzdağı görmemiş hayatında. İşte bak, orada!"

Başıyla yan tarafı işaret etti, sonra koşarak kıçüstü güvertesine çıktı. Sis iyice azalmıştı, bizim üzerimizden çekilmişti demek daha doğru olur. Buzdağıyla aramızda çeyrek milden daha az bir mesafe kalmıştı. Görüntü öyle netti ki! Buz günışığı altında daha sarp, daha soğuk, daha bir heybetli görünüyordu. Büyük bir hızla buzulun yamacına paralel biçimde yol alıyorduk. Tabii hızımız göreliydi. Sis birkaç saniyeliğine dağıldığında bembeyaz yamaçlarla yarış eder gibi hızlı ilerliyorduk. Sis yine üzerimize çöktüğündeyse sanki hızımız daha bir azalıyordu. Yamacın hemen önünde, güneyden kuzeye doğru çok kuvvetli bir akıntı olduğu belliydi. Yalnızca rüzgârın kuvvetiyle ilerlemiyorduk. Bu akıntı bizi önüne katmış götürüyordu. Deniz de en az bu büz kütlesi kadar acımasızdı!

Kıçüstü güvertesine çıkmak üzere döndüm. Ben çıkarken Tommy Taylor aşağı iniyordu.

"Veznedar ne oldu Bay Taylor?"

"Onu filikadan indiremedim. Albay ona tutuklanacağını bildirmemi istedi."

Tommy aşağı indi, ben de kıçüstü güvertesine çıktım. Bay Benêt genç Willis'i gözcü yapmıştı. Albay iki elini kıç küpeştesine dayamış başım hiç durmadan sağa sola hareket ettiriyor, sise, buzula, yamaçları döven ve buz parçalarının kopup düşmesine yol açan dalgalara bakıyordu. Güverteye varınca tam arkamda büyük bir gümbürtü duydum. Kocaman bir buz parçası yine denize düşmüştü. Gerçi sis yüzünden düşen parçayı göremiyordum ama öncekilere göre çok daha fazla ses çıkardığı kesindi.

"Bay Benêt, şimdi değişti mi doğayla ilgili düşünceleriniz?"

"Bu büyük bir ayrıcalık. Düşünsenize, kaç insana nasip olmuştur böyle bir şey görmek?"

"Karşı karşıya olduğumuz tehlikeyi azımsıyorsunuz gibi geldi bana."

"Azımsamak mı? Kısa bir süre önce herkesin ortasında “bin *pound* verseler başka bir yerde olmak istemezdim" diye bağırıp duran yolcu siz değil miydiniz? Bay Willis dik durmaya çalışın. Hiç değilse faydalı bir iş yapıyormuş gibi görünmeye uğraşın!"

"Nasıl denir, *pour encourager les autres** söylemiştim ben o sözü.

"Demek, nasıldı... *kuru bir ölümü yeğlerim*** diyorsunuz, öyle mi? Hazelton, seni tembel herif, doğru yap şu işi. Buyurun Albayım!"

"Bay Benêt, buza iyice yaklaşıyoruz. Bay Summers! Büyük filikayı sancak tarafından denize indirmeye hazırlanın."

"Peki efendim."

Yine düdükler öttü, çevrede bir koşuşturma başladı.

"Dikkat ettiniz mi Bay Benêt..."

"Bir saniye Bay Talbot. Bay Summers! Willis, Bay Summers'ın arkasından koşup ona şunu söyler misiniz? Filikanın içi hamaklarla doldurulsun. Bir dakika. Bunun Bay Talbot'un önerisi olduğunu da söyleyin."

"Ama ben böyle bir öneri getirmedim."

Albay bulunduğu yerden araya girdi. Onun Bay Benét'yle konuşurken böyle azarlamayı andıran bir ton kullandığına ilk kez tanık oluyordum.

"Evet, kriz durumu yaşıyoruz Bay Benêt, yolcular geminin durumuyla yakından ilgileniyorlar doğal olarak ama böyle bir durumda bile yolcuların gemi yönetimine karışmamaları daha yerinde olur."

Gözdesini böyle hafifçe azarladıktan sonra Albay söylediklerinden utanmışçasına geri çekilip kıç küpeştesine yaslandı. Benêt bana döndü.

Duydunuz mu Bay Talbot?"

"Ben hamaklarla ilgili tek bir söz bile söylemedim. Büyük filikanın gemideki değerli insanları kurtarmaktan başka ne işe yaradığını, neden şimdi suya indirildiğini bile bilmiyorum."

"Değerli insan diye bir şey yok Bay Talbot! Hepimiz ölüp gideceğiz. Yolcular hiç değilse elimizden geleni yaptığımıza inansın diye indiriyoruz onu suya. Yani filika buzla aramızda tampon vazifesi görecek."

"Peki işe yarayacak mı?"

"Hiç sanmıyorum."

Willis geri geldi.

"Bay Summers Bay Talbot'a teşekkür ediyor efendim."

"Sapsarı kesilmişsin evlat. Neşelen biraz. Her şey çarçabuk olup bitecek, merak etme."

"Benêt! Bakın, buza iyice yaklaşmışız!"

"Elimizden geleni yaptık. Albay'ım, büyük filikayı suya indirelim mi?"

"Biraz daha bekleyelim."

Buzdan duvar aniden önümüze çıkmıştı. Gözümü ondan alamıyordum. Yamaç inanılmaz derecede dik ve yüksek görünüyordu. Yamacın denizle buluştuğu noktada, denizin üzerinde devasa buz parçaları yüzüyordu. Karşı karşıya olduğumuz ilk tehlike bunlardı. Albay'ın gemici dilinde bir emir verdiğini duydum, sonra büyük filika sancak tarafından denize indirildi, gemiye sular sıçradı. Artık yeşilimsi bir renk almış olan buz garip davranışlar sergiliyordu. İyice kuzeye kaymıştık, herhalde dümendekilerin önleyemedikleri bir hareketti bu. Çünkü eğer gemi istenilen yöne gidebilseydi, buzdağından biraz olsun uzaklaşmış olurduk. Fakat, göz kararı mesafe tayini konusunda deneyimli olmadığım halde buzdan uzaklaşamadığımızı görüyordum. Bildiğim kadarıyla Dünya kendi çevresinde döndüğü için Güney Buz Denizi'nde sürekli bir akıntı oluşuyordu. Öyleyse, bu akıntının bizi sürüklediği gibi buz kütlesini de sürüklemesi miydi? Ama böyle olmuyordu. *Alcyone* bize nasıl yanaştıysa, biz de buza aynen öyle yanaşıyorduk. Gemimizin, biri kuzeye doğru, ötekiyse doğuya, yani buzula doğru olmak üzere bu iki yöne hareketi yelkenlerimizle de açıklanamazdı.

Ne kadar da soğuk bir anlatım, ne kadar da akılcı bir yaklaşım oldu benimki! O korkunç saatleri atlattıktan sonra bile ne kâbuslar gördüm, yolculuğun o bölümünü beynimden silmeyi ne çok istedim oysa. Tabii orada, rüzgaraltı tarafında öylece dikilirken geminin hareketiyle ilgili mantıklı bir açıklama bulamamıştım. Yalnızca buza yaklaştığımızı görüyor,

gördüğüme inanamıyordum. Öfkeli denizin çalkantısını, o her yandan üstümüze saldıran süvarileri, o yüksek kuleleri, belli bir düzenle birbiri ardına gelen dalgaları mumla aratan o azgın ve ne yönden vuracağı belirsiz dalgaları size nasıl anlatsam? Yeşil dalgalar buzdan duvara tırmanıyor, sonra duvardan aşağı kayıyordu. Rüzgâr rüzgârla, dalga dalgayla çarpışıyordu. Doğa kudurmuş gibiydi. Anamı babamı, sevdiğim kızı düşünmeye çalışıyordum ama bu da bir işe yaramıyordu. Panik beni esir almıştı; ölümün ağlarına yakalanmış bir hayvandım. Buzdan duvar hemen önümüzdeydi! Buz parçaları denize düşmeye devam ediyor, önce suya gömülüp sonra su üstüne çıkıyor, köpüklerin arasında yüzmeye başlıyordu. Ve biz hâlâ o kahrolası duvara doğru sürükleniyorduk. Yelkenlerimizden bazıları rüzgâr tutmuyor, bazılarıysa rüzgârı ters yönden alıyordu. Gemimiz sanki atların çektiği bir arabaymış gibi hızla buzula doğru yaklaşıyordu. Durumumuza ilişkin düzenli diye nitelenebilecek tek bir şey varsa o da, kendine yaklaşanlara ölüm getirecek bu fethedilmesi olanaksız kalenin surlarından aşağı düşen buz parçalarının gümbürtüsüydü. Şimdi anlamıştım, Doğa, Bayan Chumley'nin haklı olarak pek de hoşlanmadığı Doğa artık iyice çıldırmıştı. Saatlerdir uğraşmamıza karşın buzulun yamacına giderek daha çok yaklaşıyor, dizginlerinden boşanmış atların çektiği bir arabanın içinde, bir keresinde Bay Benêt'nin dediği gibi *yokuş aşağı* sürükleniyorduk. Derken buz çılgınlığını açıkça sergilemek istercesine akıl almaz şeyler yapmaya başladı. Önce kıç tarafta, sonra yine baş tarafta, ilk belirdiği yerde gördük onu. Buz kütlesi çevremizde dönüyordu. Bu dönüşü bir kez daha yaptıktan sonra sancak tarafında durdu. Gemideki bütün seslerin arasından büyük filikanın çatırdadığım duyabildim. Filika fındık gibi çat diye kırılıp parçalanmıştı. Onun yüzen bir buz parçasma mı yoksa yamacın kendisine mi çarptığım anlayamamıştım. Yamacın hemen dibinde yeşil su durgun görünüyordu. Ancak tepemizde yükselen yamaç ağırlıklarından bir kısmını aşağı atmaya başladı mı su durgunluğunu yitiriyor, köpüklerle kaplanıyordu. Suya düşen buz parçaları da bizimle aynı yöne doğru, aynı hızla ilerliyor, ilerlerken kâh birbirlerine kâh yamaca çarpıyorlardı. Bir buz parçası ana direğin üzerindeki bir cunda yelkenini alıp götürdü, yelken bezine sarılıp sarmalandığı için su sıçratmadan, cup diye denizin dibini boyladı. Yüzeye çıktığında suyun üzerinde kuyruklu bir uçurtma gibi süzülüyordu. Sonra şeklen Lady Somerset'in piyanosunu andıran ama ondan biraz daha büyük bir başka buz parçası Bay Jones'un

filikasının ön kısmım alıp götürdü. Bay Jones ve Tommy Taylor filikanın arka kısmına asılıp kaldılar.

Galiba artık yamaca iyiden iyiye yaklaşmıştık. Yamaç şimdi iskele tarafında yerini almış hiç kıpırdamıyor, bize elini sürmeden orada öylece dikiliyordu.

Gemici dilini kullanacak olursak, terse tramola yapıyor, ya da daha anlaşılır bir dille söylemek gerekirse, geri geri gidiyorduk, üstelik düz gittiğimiz zaman asla ulaşamadığımız bir hızla! Yamaçtan aşağı düşen tonlarca buz gemimizi bir çocuğun oyuncak gemisini ayağıyla ittiği gibi itiyordu.

Bu denizciliğin sınırlarım aşan, tam anlamıyla çaresiz bir durumdu. Artık aklım başımda değildi. Hemen yanımızdaki buzulun içinde garip şeyler görmeye başlamıştım. Buzulun içine hapsolmuş bir sürü insan vardı. Babam da onların arasındaydı. Sonra birden buzulun içinde bir oyuk açıldı, oyuğun içinden, öte taraftaki yeşilliği görebiliyordum.

Mücadelenin en zor evresine gelmiştik. Buz büyük bir hızla hareket etmeye başladı, sonra gözlerimizin önünde birdenbire ortadan kayboldu. Biz yine *yokuş aşağı* sürükleniyorduk. Artık sonumuz gelmişti, batıyorduk.

Ama batmadık. Dalgasız, durgun bir denizin üzerinde dimdik duruyordu gemimiz. Doğumuzda güneş pınl pırıl parlıyor, buz parçaları suyun üzerinde öylece, usul usul yüzüyordu.

Ayağa dikildim. Ellerim küpeşteye sanki yapışmıştı, parmaklarımı zor açtım. Güvertelerde insanlar hareket etmeye başlamıştı ama hareketleri çok temkinli ve yavaştı. Tehlikenin geçtiğine inanamıyor gibiydiler. Gemi suyun üzerinde yavaşça dönmeye başladı. Yelkenlerimiz yeniden şişmişti.

Baş taraftan birisi bağırarak bir şeyler söyledi, sonra kahkahalar duyuldu. Derken yine sessizleşti ortalık. Nasıl bir espri yapıldığını, bu espriyi kimin yaptığım asla öğrenemedim.

Batıdaki sarı sis tabakasının arasından buzun pırıltısı hâlâ seçiliyordu. Ama bizi günlerdir doğuya doğru sürükleyen kutup akıntısının bir lütfü olsa gerek, buz bizden giderek uzaklaşıyordu.

(19)

Eski bir hocamın ona gönderdiğim mektuba verdiği yanıtı burada size aktarırsam yaşadığımız bu olayla ilgili bir sürü açıklama yapmaktan kurtulmuş olacağım. Ama şu kadarını bilmenizde yarar var: Adının gizli kalmasını isteyen bu yaşlı ve birikimli profesör su bilimi alanında ve buna benzer daha pek çok alanda başvurulabilecek tek büyük otoritedir.

Betimlemeleriniz modem bir kurmacanın parçası sanki! Yamacın tepesinde aklını kaçırmış gibi lanetler okuyan, çığlıklar atan bir kadın yok muydu? Yoksa transa geçmiş bir büyücü müydü kendini aşağı atmadan önce geminizi lanetleyen? Korkarım anlattıklarınız saygın bir coğrafya profesörü için biraz fazla renkli. Eğer bu yazdıklarınızı yayınlamayı kabul edecek kadar gözü pek birini bulursanız, kitabınızda adımı vermemenizi rica ediyorum. Yolculuğun gençler üzerinde inanılmaz etkiler yaptığına çok tanık oldum. Yolculuk yüzünden olgunlaşmamış zihinler çoğu kez iyice karışır, birbirinden kopuk ama fazlasıyla süslenmiş izlenimler ortaya çıkar, tıpkı bir gazete bayiinin vitrinini andırır bunlar. Neyse ki ben hayatı boyunca doğduğu yerden ancak şehir merkezine yolculuk yapacak kadar aklıselim sahibi bir adam olduğum ve üniversite yaşantısının kendi içinde yeterince büyük bir dünya olduğunu düşündüğüm için doğa hareketleriyle ilgili sorunlara nesnel yaklaşabiliyorum.

Sevgili genç arkadaşım! Eğer sözünü ettiğiniz buz yamacı iki yüz iki yüz elli metre yüksekliğindeyse, onun su altında kalan bölümü en az bin beş yüz metre olmalı. Bu size fazla gelebilir ama o bölgede denizin çok daha derin olduğunu biliyorum. Bu durumda, gördüğünüz yamacın suyun zeminine kadar uzandığı açıklık kazanıyor. Yani siz bir kayalık keşfetmişsiniz ve eğer böyle şeylere önem veriyorsanız ona hemen adınızı vermenizi öneririm. Bir an için bu kayalığın anlattığınız kadar kalın bir buz tabakasıyla kaplı olduğunu düşünelim; o zaman şöyle bir sonuç çıkarmak mümkün: Hem rüzgâr hem de akıntı geminizi bu buzla kaplı kayalığa doğru sürüklemiş

ama ona iyice yaklaştığınız sırada akıntının yönü değişmiş, geminiz kuzeye doğru, su oluğunun içine düşmüş bir tahta parçası gibi sürüklenmeye, sürüklenirken de kendi etrafında dönmeye başlamış. Yamaçtan buz parçalarının düşmesi de mantıklı gibi görünüyor çünkü sözünü ettiğiniz bu kayalık hayli kuzeydeymiş; bu kadar kuzeyde buzların çok sert olması beklenemez.

Şimdi asıl önemli noktaya geliyorum. Eğer sözünü ettiğiniz bu buz yamacı, dediğiniz gibi, hava koşullarını bile etkileyecek kadar yüksekse ve buz göz alabildiğine güneye doğru uzanıyorsa, o zaman buna küçük bir buz parçası değil, yüzen bir kıta demek daha doğru olur. Muhtemelen siz, bu türden bir buz yamacının nasıl olup da bir kara parçası olarak değerlendirilebileceğini, bu kara parçasının üzerinde karın birikmesiyle nasıl buzullar oluşabileceğini, bunların denizin üzerinde yavaş yavaş süzülerek sözünü ettiğiniz türden yıkımlara gebe yolculuklarına nasıl başladıklarım pek kavrayamayacaksınız. Ama evet, anlattıklarınız, Güney Kutbu'nu tümüyle kaplayan, buzdan bir kıtayı akla getiriyor! Erişkinlik hayatının büyük bir bölümünü, bu türden bir kıtanın asla var olamayacağını, bunun coğrafi bakımdan mümkün olmadığını kanıtlamak için ipuçları toplayarak geçiren bir insan olarak anlattıklarınızı ciddiye almam olanaksız, bunları daha çok insanlık tarihinin en uzun deniz yolculuğuna çıkma cesaretini gösteren birinin heyecan verici anıları olarak kabul ediyorum. Eğer yeterli coğrafya bilgisine sahip olsaydınız size "Yörünge Dengesi ve Karşılıklılık İlkesi" nedir, anlatırdım. Fakat coğrafya konusunda fazla bir şey bilmediğiniz için argümanlarımı sıradan bir insanın anlayabileceği biçimde sunmak daha yerinde olacak. Sözünü ettiğiniz buz kütlesinin büyüklüğünden yola çıkarak bir hesap yaptım. Bu hesaba göre bu buz kütlesinin oluşumu, dünyanın ilk oluşmaya başladığı zamanlara, tam olarak M.Ö. 4004 yılının ilkbaharına denk geliyor! Saygıdeğer annenize ve vaftiz babanıza selam ve saygılarımı iletmeniz dileğiyle.

Biz, geminin içindekiler de bu mektubu bana yollayan profesör kadar kuşkuluyduk başımıza ne geldiği konusunda. Şimdi bu mektubu size aktarırken bile olaydan uzaklaştığımı, yaşadıklarıma daha bir uzaktan baktığımı fark ediyorum. Tehlikeyi atlattıktan sonra ilk düşüncem, Charles”ın bir yara alıp almadığım öğrenmekti. Charles, kıçüstü güvertesinin baş tarafa bakan balkonunda bir eliyle tırabzanlara tutunmuş, dürbünle aşağıya bakıyordu. Ona bakınca birden nerede olduğumu hatırladım. Her nasılsa, yolcu güvertesinden çıkmış, ana direğin

çarmıklarının oraya gitmiş, çarmıklardan birinin üzerindeki dev bir boğataya tutunmuş, çevremizdeki çılgınlık sürüp giderken ben orada öylece kalmıştım, tıpkı örümcek ağına asılı kalmış bir yaprak gibi. Ayağımın dibinde Celia Brocklebank yatıyordu. Kollarımın arasındayken bayılıp yere düşmüştü. Nasıl olduysa birbirimize sarılmıştık. Şimdi hatırlıyorum, kadın bana doğru atılmış, ben de tehlike anlarında aşırıya kaçan insan davranışlarına güzel bir örnek oluşturacak biçimde onu kucaklamıştım! Kadım yerden kaldırıp yolcu güvertesindeki kamarasına gitmesine yardımcı oldum. Bu arada o başım sağa sola sallayıp iç çekiyordu. Kamarasının kapısını çaldım. İçerden titrek bir ses geldi.

"Kim o? Kim o?"

"Ben Talbot. Eşiniz yanımda. Bayılmıştı da."

"Onu başka bir yere götürün Bay Talbot. Şu anda pek müsait…”

Serbest olan elimle kapıyı açtım. Yaşlı adam yatakta oturmuştu. Belden aşağısı bir battaniyeyle örtülüydü. Belli ki çıplaktı. İçeride de pis bir koku vardı. Kadını dikkatle yatağa yatırdım. Başını adamın göğsüne yerleştirdim. Sonra dışarı çıktım.

"Bayan Prettiman? Benim, Edmund."

Bayan Prettiman içeriden seslendi.

"Girin."

Yatağın kenarına oturmuştu. El ele tutuşmuşlardı. Bayan Prettiman sol eliyle Bay Prettiman'in sağ elini tutuyordu. Herhalde onları son görüşümden beri bu duruşlarını hiç bozmamışlardı. İkisinin de yüzü bembeyazdı. Birbirine kenetlenmiş iki el sanki orada unutulmuş gibi Bay Prettiman'in sağ yanında duruyordu.

Bayan Prettiman başını kaldırıp bana baktı.

"Anlaşılan biraz daha ömrümüz var."

"Öyle görünüyor."

Kadın birden titredi.

"Üşüdün mü Letty?"

"Hayır."

Bayan Prettiman, Bay Prettiman'inkiyle kenetlenmiş eline baktı, sonra sağ elini kullanarak sol elini adamın elinden ayırdı. Bay Prettiman onun ne

yaptığının farkında bile değildi çünkü dikkatle onun yüzüne bakıyordu.

"Ağlama. Sana hiç yakışmıyor."

"Ama efendim, Bayan Prettiman..."

"Susun! Benim bir iki dakika yalnız kalıp kendimi toplamam gerek." Bayan Prettiman konuşurken duygularını denetlemek için büyük çaba harcıyor gibiydi.

"Ben sizi yalnız bırakayım."

"Hayır."

Kapıyı açtım. Bayan Prettiman dışarı çıktı.

"Bana neler olduğunu anlat, Edmund."

Ona yaşadığımız macerayı olabildiğince ayrıntılı ve gerçekçi biçimde anlattım. Celia Brocklebank kısmım atladım çünkü onunla nasıl sarmaş dolaş olduğumuzu doğrusu pek hatırlayamıyordum. Herhalde Celia Brocklebank de kendine gelince pek bir şey hatırlamayacaktı. Üstelik bu, Bay Prettiman'in bilmek isteyeceği türden bir şey de değildi. Ona yalnızca, kendime geldiğimde ayağımın dibinde baygın yatan bir kadını yerden kaldırıp kocasına teslim ettiğimi söyledim.

"Bayan Prettiman böyle bir durumda bayılmazdı," dedi Bay Prettiman. "Ağlayabilir ama asla bayılmaz o."

"Efendim, bence..."

"Dur, bir şey söyleme. Onun eğitimine burnunu sokmam istemiyorum."

"Bayan Prettiman'den mi söz ediyorsunuz?"

"İdealimdeki şehri kurmak için bir araba dolusu insanla yolculuk ederken kadınca zayıflıkların ona fayda sağlayacağını mı düşünüyorsun yoksa? Ben erkeklere özgü zayıflıklardan kurtulmayı başardıysam, o da bir kadın olarak kadınca zayıflıklardan kurtulmayı bilmeli!"

"Şunu söylememe izin verin Bay Prettiman, sizin yok etmeye çalıştığınız o kadınca zayıflıkları zaten hiç taşımayan bir kadınla ben hayatım boyunca ilk kez tanışıyo... Yok, tabii daha önce de tanışmıştım ama... Neyse, onun kadar olgunuyla ilk kez tanışıyorum."

"Sen hiçbir şey bilmiyorsun."

"Bayan Prettiman'e saygım büyük ve bunu itiraf etmekten de çekinmiyorum. Ona çok... çok değer veriyorum!"

"Bunun konumuzla ne ilgisi var? Ben bir eğitimciyim. Eğitimle ilgili olarak aldığım kararların da sorgulanmasından hiç hoşlanmıyorum. Benim gibi kendi kişiliği üzerinde yıllarca çalışmış birinin de bildiklerine biraz saygı gösterilmesi gerekiyor."

"Siz kendi kişiliğinizi mükemmelleştirmek için neler yaptınız acaba?"

"Bu çok açık değil mi?"

"Hayır, değil."

"Artık bu kadarına dayanamayacağım! İnatçı bir yeniyetme kalkmış bana söylev çekiyor! Dayanıklılığımı artırmaya uğraştım efendim, dayanıklılık ve sükûnet! Anlıyor musun? Şimdi çık git buradan, iyice tepem..."

"Gidiyorum Bay Prettiman! Ama gitmeden bir şey daha söyleye..."

"Hayır, Edmund, söylemeyeceksin."

Konuşan Bayan Prettiman'di. Kapıyı kapatıp sandalyesine oturdu. Belki yanılıyorum ama gözleri biraz kızarmış gibi geldi bana.

"Bu gürültü patırtıdan sonra şöyle biraz sessiz oturmak en iyisi, sence de öyle değil mi Aloysius? Ama Edmund'u ayakta tutuyoruz böyle. Lütfen otur, Edmund. Şöyle bir dışarı çıktım da, sanki başka bir dünyadayız şimdi. Deniz dümdüz, çok sakin. Böyle bir değişikliğin nasıl olduğunu aklım almıyor doğrusu. Sence nasıl oldu bu?"

"Hiçbir fikrim yok, hanımefendi. Doğayı anlamaya çalışmıyorum artık. Doğaya olan ilgim ona karşı temkinli olma çabamdan ibaret."

Kapı sertçe vuruldu.

"Kapıya bakabilir misin Edmund?"

Bu adamı zavallı Colley'in ölümünden beri hiç görmemiştim. Billy Rogers'dı kapıdaki. Yapılı bedeniyle kapıda dikilmiş neşeyle gülümsüyordu. İki eliyle fıçıma sarılmıştı.

"Lord Talbot, bu sizin herhalde efendim."

"A, evet, alayım."

"Kusura bakmayın, Bay Summers onu kamaranıza götürmemi emretmişti ama kamaranızın nerde olduğu..."

"Kamaramın nerde olduğunu bilmiyor musun, Rogers?"

Bir an söylemek istediğimi anlamamış gibi baktı. Kocaman mavi gözleri yelken bezinden sandalyesinde oturmakta olan Bayan Prettiman'e

yönelmişti. Kafasında bir hesap yapıyor gibiydi. Öfkelendim, midem bulandı. Dışarı çıkıp arkamdan kapıyı kapattım.

"Şuraya, yatağın yanına koy."

Adam dediğimi yapıp doğruldu. En az benim kadar uzundu ama benden çok daha yapılıydı. Bir devi andırıyordu.

"Hepsi bu mu efendim?"

"Filikadakiler, veznedar Jones ile Tommy Taylor..."

"Öldüler. Cesetler Davy Jones'un yanında. Bağırmaya bile vakitleri olmadı, siz de gördünüz, buz filikayı alıp götürüverdi. Neyse, gemideki adamlardan çoğu artık rahat uyuyabilir. Bay Jones habire borçlarını ödemelerini istiyordu ya. Teşekkürler Lord Talbot."

Elini başına götürüp selam verdi, sonra gözden kayboldu.

Küçük Tommy Taylor! Öldü ha? Demek son gülüşüymüş o gördüğüm. Kaç yaşındaydı ki? On dört? On beş? O anda biriyle konuşmak, Tommy'nin o mutlak yokluğu karşısında duyduğum üzüntüyü biriyle paylaşmak istedim. Bu yüzden Prettiman'lerin kamarasına yöneldim. Onlara duyduklarımı aktarınca anladım ki Bayan Prettiman, Taylor' ın esprilerini benim bulduğum kadar eğlenceli bulmuyormuş. Hatta yalnızca insanlan değerlendirmek konusunda değil daha pek çok açıdan mükemmel bir insan olan Bayan Prettiman'in, kafası pis şeylere çalışan bu küçük oğlanın yok olmasını değilse bile yokluğunu gayet soğukkanlılıkla karşıladığını söylersem herhalde çok yanlış olmaz.

(20)

Bu, yolculuğumuzun sonu değildiyse de, sonun başlangıcıydı. Birkaç günlük bu dönem boyunca, her birimiz, tüm sorunlarımızın geride kaldığına inanmıştık -herhangi bir konu hakkında herkesin böyle aynı fikirde olması gemide pek az rastlanan bir durumdu. Hava, ara sıra sertleşmekle birlikte, genellikle güzeldi. Bay Summers ile Bay Benêt hangi boylamda bulunduğumuz konusunda kibar bir tartışmaya tutuşmuşlardı. Ama artık hava güzel olduğu için, hiç kimse hangi boylamda bulunduğumuzu o kadar önemsemiyordu çünkü bu koşullarda 10 mil ötemizde bile olsa karayı görmeden geçmemiz olanaksızdı. Charles ile birlikte tuttuğumuz gece vardiyası büyülü bir zamana dönüşmüşü. Elimizi uzatsak yıldızlara değebilecek gibiydik. Geceleri mavinin ahenkli tonları bizi sarıp sarmalıyordu. Sanki gemiciler, şarkılarıyla karanlığı uzaklaştırmıştı. Gündüzleri, yürüyebilen herkesin çıkıp volta attığı güvertede, Pike'ların şimdi çok daha sağlıklı görünen çocukları oyunlar oynuyordu. Bay Brocklebank, o meşhur pelerinini sırtından nihayet çıkarmış, güneşleniyordu. Bense Bay Prettiman'e kitap okumaya devam ediyordum; hatta bir keresinde, Bayan Prettiman'e güverte yürüyüşünde eşlik etme şerefine bile nail oldum -bir zamanlar kendisine bakan herkesi taşa çeviren bu yılan saçlı kadın artık ehlileşmişti! Teğmen Benêt'nin. Bayan Pretttiman'le yürüyüş yaptığımızı görünce kaderine boyun eğip bir kenara çekileceğini umut etmiştim ama benim Bay Prettiman'e kitap okumakla meşgul olduğum o öğleden sonra, Bayan Prettiman özür dileyerek yanımızdan ayrıldı; sonradan öğrendim ki o gün güverte yürüyüşünü Teğmen Benêt ile birlikte yapmış. Bayan Prettiman'in davramşı o kadar açık bir anlam taşıyordu ki insan davranışları konusunda yazılmış bir ansiklopedi bile beni Bayan Prettiman'in neden böyle davrandığı konusunda bundan fazla aydınlatamazdı.

Bir sabah Charles, görmeye değer bir operasyonu izlemem için beni davet etti. Gerçekten de görmeye değermiş. Güverteye çıkıp çevreye bakındım. Boylam doğrultusunda şişip genişlemeye başlayan birkaç beyaz buluttan başka hiçbir şey yoktu görünürde. Bayan Pike ön kasaranın hemen bitiminde, tırabzanlara dayanmış, Billy Rogers'la çene çalıyordu tıpkı yatalak olmadan önce Zenobia'nın yaptığı gibi. Bay Gibbs birkaç adamıyla birlikte, küpeştenin düşen buz parçaları yüzünden kırılan, sonra da onarılan bölümünü son kez gözden geçiriyordu. Ana bitaların altında, Pike'ın kızları oyuncak bebekleriyle evcilik oynuyordu, Bayan East de hemen yanlarında onların oyunlarına eşlik ediyordu. Derken Albay Anderson'ın emirleri duyuldu, traverse çıkıyorduk (Bkz. Falconer, ben burada ayrıntıya giremeyeceğim). Tabii kızların evcilik oyunu yanda kesildi. Adamlar iskele tarafına dizilmişti, hepsinin elinde halat demetleri vardı. Ucuna bir kişinin tek başına kaldıramayacağı kadar ağır bir kurşun bağlı olan halatın ucu bir borda mataforası üzerinden aşağı sarkıtılmıştı. Bay Benêt çukur güverteden haykırdı: "Bırakın!". Kurşun suyun yüzeyine çarptığında tok bir ses çıkardı, sonra dibi boyladı. Halat demetleri birbiri ardına hızla açılıp denize iniyordu.

"Halat boşluğunu toplayın!"

"Tüm bunlar ne demek oluyor Charles, yani bu sayede nerede olduğumuzu mu öğreneceğiz?"

"Aslında, hayır". Bir an duraladı, ardından gülümsedi. "Nerede olmadığımızı anlayacağız desek daha doğru olur."

Başta gevşek duran halat artık gerilmiş, kuzeydoğuya doğru uzanıyordu.

"İşte sana kutup akıntısı Edmund. Bence bu şimdiye dek

sahip olduğumuz en kesin kanıt."

"Bilmece gibi konuşuyorsun."

"Bay Summers, konuşmanıza bir ara verin de işinize bakın!"

Charles hoşnutsuz bir gülümsemeyle yanımdan ayrılıp yelkenler biraz daha şişsin diye adamlarına çeşitli ıskotaların laçka edilmesini emretti. Geminin pruvasından su şıpırtıları gelmeye başlamıştı. Albay Anderson bana sarı sarı sınttı. Böyle güneşli, ışıl ışıl bir günde, genç kız gibi fısıldayıp kıkırdayan bir denizin üstünde hangi kaptan keyifli olmazdı ki?

"Elden ele!"

"Çekin, çekin, işte böyle!"

"Yüz on kulaç efendim."

Halat gemiye çekilirken bir ara mola verildi ama sonunda üzeri yağla kaplıymış gibi görünen kurşun su yüzeyine çıktı.

"Bay Cumbershum, tam yol kuzey doğu!"

Bay Benêt çukur güverteden bağırdı.

"Kurşun güvertede efendim. Kum ve deniz kabuğu, efendim!"

Albay sanki bunu önceden tahmin etmişçesine başım salladı. Bense üsteğmene dönüp sordum:

"Çok ilginç, iyi güzel de, ne anlama geliyor tüm bunlar?"

"İskandil atıyoruz, derinliği ölçmek için. Boylam meselesini çözmek için herkes ayrı bir fikirle çıkageldi biliyorsun. Herkesin kendine göre fikirleri var. Benét'nin, Albay"ın, benim, Cumbershum'ın. Ama görüş mesafesi bu kadar fazlayken bunlardan hiçbirinin önemi yok aslında."

Charles bunları söyleyip yanımdan ayrıldı; geminin bitmek tükenmek bilmeyen işleriyle ilgilenmek üzere gözden kayboldu.

"Bay Talbot. Size söylemek istediğim bir şey var."

Döndüm, Bay Brocklebank yolcu güvertesinden çıkmıştı. Arabacı pelerini içinde yine heybetli görünüyordu.

"Buyurun Bay Brocklebank?"

Yaşlı adam yanıma yanaştı.

"Efendim, kusura bakmayın, o tehlike anında uygunsuz bir halde yakalandım..."

"Tabii yaşınız bir az ileri olduğu için..."

"Yaş meselesi değil Bay Talbot, başka bir derdim var benim. Beynime kan gitmeyecek, komaya gireceğim diye korktum."

"Gemi neredeyse batıyordu, eğer batsaydı hepimiz ölecek bütün dertlerimizden kurtulacaktık zaten."

"Öyle bir anda bile bilincim yerinde olsun isterim, içerdeki düşman, dışarıdaki azgın denizden daha çok korkutuyor beni! *Alcyone'un* yanımıza yanaştığı günü anımsıyor musunuz?"

"Hatırlamaz mıyım?"

"Ah, evet şimdi hatırladım. Siz kamaranızdaydınız, herhalde o bayan da sizin için ağlıyordu."

"O bayan mı? Hangi bayan?"

"O, genç bayan. *Alcyone*'un doktoru kamaranızdan çıktığında yanına gidip onunla konuşmaya çalıştım fakat beni bir kenara itti. Evet, şimdi anlıyorum, o doktor sadece sizin için gelmişti, sonra da doğruca kendi gemisine geçti. Kadınlar çevresini sardı. Tabii ya, sizin durumunuz hakkında bilgi almaya çalışıyorlardı."

"Bayan Chumley'den söz ediyorsunuz herhalde. Mutlaka o olmalı!"

"Düşünün, sizin gibi sapasağlam bir adam için kadınlar ağlaşıyor... Özel doktorlar geliyor... Herkes sizinle uğraşıyordu canım. Allahım, hayatımda böyle muayene olduğumu hatırlamıyorum. İki gemi birbirinden ayrılırken ben doktora seslenmeye çalışıyorum; bu arada kadınlar onun eteklerine yapışmış durumunuzla ilgili bilgi almak için yalvarıyor... Bir taraftan kadınların feryatlan bir taraftan emirler... Derken o genç bayan ağlayarak, *'Bay Truscott, Bay Truscott, söyleyin bana, yaşayacak mı?'*, diye soruyor... Sonra Leydi Somerset yaşlı gözlerle şöyle diyor, *'Martin, Martin, gemicilerin önünde böyle yapma ama. Ah, ne kadar dokunaklı'.* Derken yine bir bağırış: '*Haydi beyler hareketlenin'*... Bir yandan gemiciler bağırıyor, bir yandan ben doktora sesimi duyurmak için avazım çıktığı kadar bağırıyorum. Anlayacağınız her kafadan bir ses çıkıyor. Düşünebiliyor musunuz? Sonunda beni duyan doktor aninden bana dönüp azarlar gibi bir sesle *'Ne istiyorsunuz?' diye* sordu. Ben de *'Bana bir perhiz yazmanızı istiyorum'* diye bağırdım. *'Tütünü azalt, içkiyi kes, boğazını tut, yatağı unut, seni yaşlı şişman budala!'* diye karşılık verdi bana, düşünebiliyor musunuz? Bu arada şu genç bayan, Leydi Somerset'in boynuna sarılmış *'Ah, Helen!'* diye ağlıyordu. Daha sonra birbirimizden ayrıldık, yani *Alcyone* ile bizim gemi demek istiyorum, ben de sonuçsuz kalan bu girişimimin ardından uygun bir tıbbi öneri alamadığım için, bu koşullarda yapabileceğimin en iyisini yaparak ..."

"Gerçekten de *'Yaşayacak mı?'* diye ağladı mı?

"Genç bayan mı? Evet, ya da buna benzer bir şeyler söyledi. *'Sanıyorum yaşayacak'* ya da *'Yaşamak zorunda'* falan gibi bir şey de olabilir."

‘"Yaşayacak mı?' diye sormuş olmalı. Yaşayacağımdan emin olsa iki kez *‘Bay Truscott'* diye haykırmazdı!"

"Evet. İki kez bağırdı galiba, *'Truscott, Truscott'* diye. Yoksa *'Ah Truscott'* mu demişti? Belki de *'Bay Truscott'* diye seslendi yalnızca!

"Lütfen bir karar verin Bay Brocklebank!"

"Tütün, içki, boğaz ve yatak... Bunları gayet iyi hatırlıyorum. Kendinizi benim yerime koyun canım!"

"Allahım, eğer doktora iki kez seslenmediyse ben de dünyanın en mutsuz erkeğiyim!"

"Bay Talbot, lütfen kendinize gelin! Ben size o kriz anında niçin o haldeydim, bunu izah etmeye çalışıyorum, sizse neler söylüyorsunuz. *'Truscott, Truscott, Truscott'* diye bağırmıştı herhalde, hatta belki bir *'Truscott'* daha demiştir. Üstelik bu sırada zavallı ben, 18 yaşında kaya gibi bir delikanlıyken bile maruz kalmadığım kadar uzun süre rüzgâra maruz, kaldım!"

"Ama bağırdı değil mi?"

"Başka türlü olsaydı ben nasıl duyacaktım ki onu?"

"Zaten Charles da onu bir gece önce gemimize üzgün üzgün bakarken görmüş."

"Düşünüyorum da, doktor gerçekten *'Tütünü azalt, içkiyi kes, boğazını tut, yatağı unut'* mu demişti? Yoksa '*yatağı azalt'* diye mi bağırmıştı? Yatak derken kocalık görevimden söz ediyordu kuşkusuz. Aman ne güzel, zaten haftalardır rahibe gibi yaşıyorum! Kimse kadınlar kadar gaddar olamaz. '*Wilmont, hemen güverteye çık'* diyor bana, *'İğrenç kokuna katlanamayacağım, cildim bozulacak şu berbat kokun yüzünden."*

"Demek Bayan Chumley sağlık durumumla ilgili derin kaygılarını ifade etti!"

Bir karşılık bekledim, fakat yaşlı adam bir eli küpeştede, bacakları iki yana alabildiğince açık, kendi içine dönmüş, sanki transa geçmişti. Hemen yanından uzaklaştım.

Böylece, beni ona bağlayan özlem ve kuşkudan örülü pamuk ipliğine bir eza düğümü daha ekledim.

Bence burada okuru bekleyen tek bir dramatik an daha kaldı. Neredeyse bir yıl süren yolculuk sonunda karaya çıktığımız an. Okurun bu anı nasıl büyük bir merakla beklediğini biliyorum. Bu bekleyiş benim için de çok zor oldu. Üstelik karaya çıktığımız anla ilgili bir sıkıntım var hâlâ. Gerçek şu

ki, karaya çıkışımız, dramatik olmaktan hayli uzaktı. Ben de, bu alelade anı nasıl renklendirebilirim diye düşünmeye başladım. Sonra, karaya çıkış anımızı bir Doğa komedisi biçiminde vermek geldi aklıma. Gemideki herkes şaşkın komedi oyuncularına dönüşüyor; Doğa onlarla alay ediyor. Diyelim sisli bir sabah, her şey gayet normalken, birisi, örneğin bir kadın ya da bir çocuk, garip bir şeyler olduğunu fark ediyor. Derken mürettebattan bir kahkaha tufanı yükseliyor, seyir subaylarımız koyunlarınkini andıran aptal bir ifadeyle sırıtmaya başlıyor. Meğer gemimiz karaya oturmuş. Sonra sular yavaş yavaş çekilince, gemimiz bir kum tepesinin üstünde öylece kalıveriyor. Dahası, güneş yükselip sis dağılınca fark ediyoruz ki gemiden iskele versek karaya ayak basabiliyoruz! Ama içimden bir ses bana senaryonun asla böyle sonlanamayacağını söylüyordu: Böylesi bir durumda, koca gemideki tüm ağırlık Charles'ın gemiyi sağlamlaştırmak için kullandığı halatlara biner, omurga yükü taşımaz olur ve sonunda gemi güneşte eriyip çatlayan bir buz kalıbı gibi ortadan ikiye ayrılıverirdi. Evet, bu kadarını gayet iyi kestirebiliyordum.

Sonunda bu düşüncemi bir kenara bıraktım; gerçeği olduğu gibi versem, ama bunu yaparken olayı *biraz daha dramatikleştirmek için* birkaç ufak müdahalede bulunsam nasıl olur diye düşünmeye başladım. Örneğin küpeştede, ana çarmıkların altında bir delik ortaya çıkıyor. Topçu Bay Askerle birlikte bu deliği inceliyoruz. Bu arada ben de top güllesi yuvarlama sanatına, daha doğrusu zanaatına ilişkin önemli bir bilgi ediniyorum. Bay Askew bana, asi bir gemicinin, istese, bir top güllesini topun ağzından çıkarıp ortalık yere bırakabileceğini, sonra da oturup güllenin nereye yuvarlanacağını keyifle seyredebileceğini anlatıyor. Alçak sesle konuşuyor çünkü bu anlattıklarını alt güvertedekilerin duymasını istemiyor. Gemi seyir halindeyken güvertedeki güllenin çok büyük bir tehlike yaratabileceğini, örneğin geminin bir ucundan öteki ucuna yuvarlandıktan sonra rasgele bir hedefi sanki top namlusundan ateşlenmişçesine paramparça edebileceğini söylüyor. Tabii güvertede bulduğumuz deliğin top güllesi tarafından açılmış olması mümkün değil, eğer öyle olsa, ana çarmıklar mutlaka hasar görürdü. Belki de üstümüze düşen buz parçalan açmıştır bu deliği. Gerçi ben farelerden kuşkulanıyorum. Ama isyan lafının bir kere geçmesi, derken bu konuşmaya kulak misafiri olanlardan birinin isyan var diye bir dedikodu başlatması yeter de artar bile... Az önce sözünü ettiğim grotesk komedinin yerine, işte size dramatik anlarla dolu gerçek bir oyun. Düşünsenize, gemicilerle

subaylar arasında bir çatışma... Mürettebat ve göçmenler ön kasaradan çıkarak yavaş yavaş, tehditkâr adımlarla ilerlemeye başlıyor. Albay Anderson mağrur, son derece kendinden emin. Adamlar yaklaşıyor. İçlerinden biri tam öne atılacakken...

Pruva direğinin gurcatalarından bir ses yükseliyor:

"Kara göründü! Kara iskele yönünde tam karşıda! Kara göründü!"

Tabii böyle bir şey yazamazdım. Bu bir otobiyografi olduğu için değil. Zaten ben otobiyografi yazarlarının da bol bol uydurduklarını düşünüyorum. Böylesi fazla teatral olurdu da ondan.

Gerçeğin kendisi daha sıradandı ama belki tam da bu yüzden daha keyifli gelecektir okura. Bir sabah yine son derece açık bir görüş mesafesiyle seyrediyorduk. Bay Summers enlem-boylam hesaplamalarıyla dolu bir kâğıt tomarını Albay'a teslim etti, Albay da kaşlarını kaldırıp elindekileri bir süre inceledikten sonra bunlan Bay Benêt'nin verdiği kâğıt tomarındaki hesaplarla karşılaştırdı. Geminin mevcut rotasında devam etmesi için bir emir verdi ama başka bir yorum yapmadı. Birkaç saat sonra kara göründü.

Burada bir roman yazarının öngöremeyeceği, bir otobiyografi yazarınınsa mümkün olduğunca ilginç hale sokarak aktarması gereken şey, insanların sergiledikleri beklenmeyen davranışlardı. Her şeye itiraz edip homurdandığım, etrafta top gülleleri yuvarlamaya, hatta temsilciler seçip kaptana yollamaya hazır olduğunu düşlediğimiz mürettebat, aslında karayı görene kadar son derece iyi huylu ve itaatkârdı. Gemiciler ancak kara göründükten sonra homurdanmaya başladılar. Bu bolluk diyarında fazla kalmayacağız, gönüllü yerliler arasından beğendiğimiz köleleri seçip hemen yolumuza devam edeceğiz diye endişeleniyorlardı!

İşte tam bunun ardından Bay Prettiman bir tür aydınlanma yaşadı. Trans halinden çıkıp kendine geldiğinde olağanüstü mutluydu. Oysa ben onun öleceği konusunda bir önseziye kapılmıştım; tabii her zaman olduğu gibi önsezilerim beni yine yanıltmıştı. Kendine geldikten hemen sonra bana bir şeyler anlattı ama onları size aktaramayacağım çünkü bunlar çok özel şeyler. Yanılıyor olsa bile, ki büyük olasılıkla yanılıyordu, adamın bu halinden çok etkilenmiştim.

Dediğim gibi, Bay Prettiman'in aydınlanması karayı gördüğümüz günün ertesine rastlıyor.

"Kara göründü!"

Gerçekten de kara görünmüştü, üstelik hayret edilecek kadar da yakındı. Gerçi bu tür iklimlerde herhangi bir şeye inanmadan önce havanın elmas etkisi göz önüne alınmalı, ama ben şimdi bunun ne demek olduğunu açıklamak zahmetine girecek değilim. Boylam hesabı, seyir subaylarımızın hem hoşuna gitmiş hem de onları öfkelendirmişti; Charles da Benêt de ellerini birbirlerinden gizleyen kumarbazlar gibi çalışmalarını birbirlerinden saklamışlar, onları yalnızca Albay'la paylaşmışlardı. Albay ise, sahip olduğunu hiç düşünmediğim bir mizah anlayışıyla, görüşlerini kendine saklayıp hiçbir yorumda bulunmadı. Aslında iki boylam hesabı da bir iki mil farkla aynı noktayı işaret ediyordu! Benêt-Anderson yöntemi iyi de olabilirdi kötü de. Sonuçta ne kanıtlanan ne de çürütülen bir şey vardı ortada. Charles, bozuk olan kronometreyi bir kenara bırakıp birbirine çok yakın değerler gösteren öteki iki kronometreye dayanarak -bu iki kronometrenin değerlerini toplayıp ikiye bölerek aritmetik ortalamalarını almak suretiyle- Benêt'ninkine hayli yakın bir sonuç elde etmişti. Şöyle de söylenebilir: İki tarafın da şansı aynı ölçüde yaver gitmişti. Kara, söyledikleri gibi, işte tam karşımızdaydı. Yani hem herkes kazanmış, hem de hiç kimse kazanamamıştı.

Maceramız sona yaklaşıyordu artık. Bir limanda biraz et stokladık, bir başka limanda da biraz sebze. Fasulyemiz hiç bitmemişti zaten. İtiraf etmeliyim ki karayı görür görmez o belirleyici kişilik özelliğini, yani zaman zaman sıkıcı bir adam izlenimi uyandırmama yol açan ama yine de bana çok faydası dokunan sağduyum yine kendini göstermeye başlamıştı. Aslında hepimizde belirgin değişiklikler olmuştu. Bay

Prettiman yine o alıştığımız coşkulu ve öfkeli ruh haline bürünmüştü. Bu haliyle hayranlık uyandırıcı olmaktan çok, komikti. Benim için bir başka eğlence kaynağı da göçmenlerdi. Onlara göre en yakın toprak parçasına dümen kırıp mümkün olan ilk yerde karaya çıkmalıydık! Bir zamanlar gemimizde hüküm süren ayrımcı sistem, zaman içinde öylesine yumuşamıştı ki artık göçmenlerin arasında yürüdüğüm zaman bunu kimse yadırgamıyordu. Zavallı göçmenler, Sydney Körfezi'ne varır varmaz Aborijinlerin bizi karşılayıp kulübelerini hemen güçsüz, hasta olanlara açacağını sanıyordu. Onlar için bu topraklar bir özgürlük diyarıydı çünkü buralarda ekinlerin, hayvanların kendi kendine büyüdüğüne, kara derililerin eğitilmeye ve bize hizmet etmeye can attığına, bütün beyazların da bu yerlileri hizaya getirmeye yarayacak, eski mahkûmlardan kurulu kendi küçük ordularıyla krallar gibi yaşadığına inanıyorlardı!

Flinders Adası'nın kuzeyine ulaşıp buradan rotamızı doğuya çevirdiğimizde kışın en kötü günleri geride kalmıştı. Gerçi Howe Burnu'na kadar bir süre daha ters rüzgârların etkisinde kaldık. Ama adlarına her zaman aşina olduğumuz bu yerlerin yakınlarında dolaştığımız için mutluyduk galiba. Daha önce hep harita üzerinde gördüğümüz, haritaların üzerine kondurulmuş siyah birer noktadan ibaret olan bu yer adları şimdi bize kendi dilimizde 'hoş geldiniz' diye sesleniyordu. Evet, Prettiman'ler sayesinde okuyup öğrendiğim onca şeye karşın, ben hâlâ bir vatanseverdim. Tabii, İngiltere'nin kusurlarını görebiliyordum artık. Üstelik yalnızca Prettiman'lerin gösterdiklerini değil, başkalarını da. "İngiliz olsun da çamurdan olsun" gibisinden bir saçmalığa inanmam mümkün değildi zaten. Ama her şeye karşın, yaradılışımdan ve aldığım terbiyeden ileri gelen bütün önyargılar, bütün o yeni tanıdığım insanlar, kaçınılmaz olan değişime ayak uydurma çabalarım, bütün o yazarlar, sanatçılar, filozoflar, politikacılar -hatta o gözü dönmüş *toplumsal filozoflar*-ve bunlardan edindiğim yeni fikirler arasından bir ses, yüreğimin en derin köşesinden kopup gelen bir ses bana "Yaşasın İngiltere!" diye haykırıyordu. Eminim öldüğüm güne kadar da bu böyle olacak. Evet, bu kıraç topraklara bakıp bu yerlerin adlarını, King Adası'nı, Flinders Adası'nı ve Howe Burnu'nu işitince, içimdeki ses böyle haykırıyordu: "Yaşasın İngiltere!"

(21)

Howe Burnu olduğunu sandığım yerde güzel bir rüzgâr yakalamıştık. Cumbershum buna "karacı rüzgârı" adını takmış, böyle bir rüzgârla bir kara askerinin bile gemiyi idare edebileceğini söyleyip Oldmeadow'u kızdırmaya çalışıyordu. Oldmeadow da ona laf yetiştirme çabasıyla "bir denizcinin nasıl ata bineceği" konusunda saçma sapan bir şeyler geveleyip duruyordu. Ben onlar arasındaki bu çekişmeden, rekabetten, birbirlerinin mesleklerine çamur atma sevdasından bıkıp usanmıştım. Ne kadar huzursuz, sabırsızdı gemideki herkes! Özellikle de bayanlar! Bayan Prettiman de Bayan Brocklebank de *bir an önce eşyalarını gemiden indirmek, her şeyi bir güzel yıkayıp temizlemek için* sabırsızlanıyorlardı. Gemideki en temiz yolcular bile iyiden iyiye kirlenmişti herhalde. Sonuçta, aylardır çamaşır yıkamak için tuzlu su sabunundan başka bir şey kullanamamıştık. Bir ara, bu üç ciltlik kitabıma *Tuzlu Su Sabunu* adım vermeyi bile düşündüm ama İngiliz Yayınevlerinin korkaklığı yüzünden bu parlak fikrimden vazgeçmek zorunda kaldım. Neyse, sonunda Sydney Körfezi'ne gelmiştik, önümüzde kocaman bir dünya açılmıştı. Yeni iskeleye yanaşır yanaşmaz insanlar gemimizi adeta istila etti çünkü yanımızda uzun zamandır bekledikleri bazı eşyalar, malzemeler getirmiştik. Az sayıdaki biz yolculara kimse fazla rağbet etmedi. Demir parmaklıklar onlar için çok daha önemliydi. Anderson geminin idaresini Bay Summers'a bırakıp (örnek bir donanma teğmeni olan) Bay Benet'yle birlikte karaya çıktı.

Ben onlara eşlik etmek istemedim çünkü vali Bay Macquaire, bir başka ceza kolonisini, bir adayı ziyarete gitmişti. Yolculardan bazıları, bir sürü aracı, hamal, balya, kutu ve gürültü patırtı arasında bir yolunu bulup kendilerini karaya atmıştı. Bayan Zenobia Brocklebank bir sedyeyle kıyıya taşındı. Kadının her tarafı sarılıp sarmalanmıştı, bir tek burnu görünüyordu. Bay Brocklebank yanıma geldi.

"Hoşça kalın Bay Talbot. Duyduğum kadarıyla yolculuk anılarınızı yayınlamayı düşünüyormuşsunuz. Bence bunu yapmasanız daha iyi olur. Yazdığınız hiçbir şeyle tıbbi alandaki başarılarınızı yakalayamazsınız."

"Pardon, anlayamadım."

"Sevgili dostumuz Bay Prettiman'i siz iyileştirmediniz mi? Gerçi bana göre şifa perilerinizi terk etmenizde fayda var. Size iyi günler efendim."

"Bayan Prettiman! Bayan Prettiman! Size veda etmiyorum, yalnızca *au revoir** demek istiyorum, çünkü mutlaka yine görüşeceğiz!"

Gürültüden bana ne yanıt verdiğini duyamadım, güvertedeki izdiham yüzünden yanına da gidemedim. Çok garip bir veda olmuştu bu. Bay Prettiman sedyesinde yarı oturur vaziyette, iskeleye dikmişti gözlerini, iki üç adam kalabalığın arasından sıyrılıp ona yaklaştı. Demek birileri bekliyordu onu! Sedye içinde kıyıya taşınırken dönüp ardına bakmadı bile. Bayan Prettiman de uysal uysal onun arkasından gitti. Tam arkasından koşacaktım ki araya yaşlı asteğmen Martin Davies girdi. Pike”lar, sanki hizmetkârlarıymış gibi East'lerin peşinden gidiyordu. Bayan Brocklebank koşarak gemiye döndü. Sarı şalım mı unutmuştu acaba? Hayır, şalı zaten hep üzerindeydi. Ne aptalca! Kadın doğruca yanıma geldi, o tehlike anında yaşananları unuttuğunu söyledi. Ne demek istediğini o zaman da tam olarak anlayamamıştım, şimdi de anlayamıyorum.

"Elveda, sevgili Bay Talbot. inanın bana, sırrımızı kimselere anlatmayacağım."

Charles ön kasaradan çıkmışta.

"Edmund. Daha gitmedin mi? Vardiya bitiminde birbirimize veda ettiğimizi sanmıştım."

"Sence vali nasıl bir adam?"

"Bu beyefendi seni soruyordu. Tanrı seni korusun!"

Gerçekten de bir beyefendi gelmişti beni almak için. Adı Markham'dı. Buranın sakinlerinden biriydi. Hoş geldiniz dedikten sonra beni doğruca "boğazımı ıslatmaya" götürdü. Bu deyiş, hem eğitimlilerin kullandıkları dilden hem de alt tabakadan olanların kullandıkları dilden öğeler barındırıyordu içinde. Alt kademedeki devlet memurlarının bu iki dilin karışımını kullandıklarım iyi biliyordum. İngiliz ham atmosferini İngiltere dışında bir yerde yaratmak hiç de kolay değildir ama buraya yerleşenlerin

böyle bir atmosfer yaratabilmek için epeyce uğraştığı belliydi; hatta itiraf etmeliyim, gayet iyi iş çıkarmışlar. Markham'la konuşmamız sırasında valinin yanında dindar gözükmek gerektiğini öğrenince bayağı şaşırdım. Ama Markham "şimdilik güvende" olduğumuzu söyledi. Gerçi vali yardımcısının da validen pek geri kalır yanı yokmuş.

"Albay Phillip denizci mi?"

"Evet, aynen öyle. Albay Phillip ile sizin kaptan şu yaşlı geminizin akıbetine karar vereceklermiş. Gemiye şöyle bir baktım da, karar vermeleri pek zor olmayacak herhalde."

"Direk başlarımızı kaybettik. Geminin her yanında hasar var."

"Siz de denizci misiniz voksa?"

"Yok canım. Şükürler olsun değilim. Bizim Albay içkiye pek düşkün değildir."

"Phillip de içmez. 'İyi akşamlar, Bay Markham, yarınki ayinde görüşmek üzere.'"

"İnanamıyorum."

"Alışınca o kadar da kötü değil aslında. Burada asıl dert sinekler. Ata binmek, avlanmak en büyük zevkimiz. Ha, bu arada, Daire'de size postalanmış bir tomar mektup var."

'"Mektup mu?"

"Evet. Bir çantanın içinde geldi hepsi."

"Ben hemen gideyim."

"Hey, bir dakika! Phillip'e geldiğinizi bildirmeniz gerekiyor!"

Hemen gemiye döndük. Gemide anlatılamayacak kadar büyük bir koşturmaca vardı. Ambarlar boşaltılıyor, öncelikle acil gereksinim duyulan eşyalar kıyıya yığılıyordu. Aceleyle üstüme derli toplu bir şeyler giydim.

Albay Phillip ile görüşmem uzun sürmedi. Yanımda getirdiğim tavsiye mektuplarına şöyle bir baktı, hiç yorum yapmadan belgelerimi kabul etti. "Umarım ailem saydığım bu topluluk içinde mutlu olursunuz," dedi. Vaftiz babamın sağlığını sorduktan sonra kısık bir sesle Bay Prettiman ile ilgili yazdıklarımı görmek istedi. Ben de bildiklerimi kâğıda dökme gereği duymadığımı söylemek zorunda kaldım. Sakat ve evli bir adamdı artık o.

Bu haliyle devletimiz için bir tehlike oluşturmadığından emindim. Phillip kaşlarım çatıp bana baktı ama bir şey demedi.

"Bir mesele daha var efendim."

"Buyurun, sizi dinliyorum."

"Gemi, efendim. Ona ne olacak, biliyor musunuz?"

"Bir daha sefere çıkamayacağı söylendi bana. Muhafız gemilerimizden biri olacak. Ofislerimiz yetmiyordu zaten."

"Peki ya gemideki subaylar?"

"Orası sizi ilgilendirmiyor, Bay Talbot!"

"Haklısınız efendim ama..."

"Bay Talbot, yeni memurlarımızın bambaşka bir ortama hemen alışmalarını beklemiyoruz, onları ilk günlerde biraz hoş görüyoruz tabii ama unutmayın ki siz burada küçük bir memursunuz!"

"Biliyorum efendim, benim için çok önemli olmasa sormazdım zaten. Ama bu türden yolculuklara, seferlere defalarca çıkmış bir donanma subayı olarak siz de çok iyi bilirsiniz ki yolculuk sırasında çok sıkı dostluklar kurulur ve insan bazen bu dostlarının akıbeti konusunda endişeye kapılır, meraklanır."

Vali yardımcısı bir iki saniye bir şey söylemeden yüzüme baktı. Sonra dudaklarında hafif bir gülümseme belirdi.

"Evet, doğru. Bu yolculukların nasıl olduğunu ben de hatırlıyorum tabii, ama konumuz bu değil. Neyse, Albay Anderson bir daha asla sefere çıkamayacak, hep bu limanda demirli kalacak bir muhafız gemisinin kaptanlığını yapmak niyetinde değil. Bu yüzden İngiltere'ye dönüyor. Şu ilginç genç subay... Bay Benêt de onunla gidiyor."

"Ben o ikisinden söz etmiyordum aslında."

Albay Phillip geriye yaslanıp ciddi bir ifadeyle yüzüme baktı.

"İlgimi çektiniz Bay Talbot. Söyleyin bakalım."

"Kendini işine adamış, çok iyi bir denizci, daha da önemlisi dinine son derece bağlı bir insan olan dostumu, o engin deneyim ve yetkilerinizi kullanarak terfi ettirmeniz mümkün olur mu acaba diye soracaktım."

Albay Phillip önündeki kâğıtları şöyle bir karıştırdı. Sonra yüzünde yine o gülümseme belirdi.

"Yalnızca ilgimi çekmekle kalmıyor, aynı zamanda beni şaşırtıyorsunuz."

"Teşekkürler efendim."

"Ben geminin komutasını Teğmen Benét'ye vermek istedim. Ama tahmin ettiğim gibi, beş dakika içinde teklifimi geri çevirdi. Umarım Donanma onun gibi bir denizciyi kaybetmez. Bay Benêt komutanın başkasına verilmesinde ısrarcı oldu. Bu düşüncesini dile getiriş biçimi ilginçti ama bu da onun tarzı. Belki başka bir genç düşüncelerini böyle ifade edecek olsa ona küstah gözüyle bakılır. Evet, Bay Benêt bu görev için ısrarla Teğmen Summers'ı önerdi."

"İnanamıyorum!"

Albay Phillip keyifle gülümsemeyi sürdürdü.

"Albay Anderson da onun adını vermişti zaten. Üstüne basa basa Bay Summers'ın gemiyi komuta edebilecek nitelikte bir subay olduğunu söyledi bana."

"O zaman geminin kaptam Teğmen Summers olacak."

"Kim demiş öyle olacak diye?"

"Ben sandım ki..."

"Böyle bir olasılık var tabii. Bu göreve atanan kişi Kings Limanı'ndan da sorumlu olacak, bu görev için de maaş alacak çünkü bu pozisyon şu anda boş."

"Eminim Teğmen Summers” en son ilgilendiren şey alacağı maaştır. Onun tek arzusu Krala ve Tanrı'ya hizmet etmek."

"Bunu kendisi mi söyledi?"

"Evet, kendisi söyledi. Amiral Gambier, Kral'a ve Tanrı'ya hizmet etmekten başka bir şey düşünmemesi gerektiğini öğütlemiş Teğmen Summers'a. O zaman teğmen, kariyerine daha yeni başlıyormuş ama o günden beri bu öğüt bir an olsun bile aklından çıkmamış."

"Gambier iyi bir insandır, çok da dindardır."

"Vaftiz babama yazacağım ilk mektupta Vali Phillip'e çıkıp ondan, gerçek bir Hıristiyan gibi yaşamayı kendisine ilke edinmiş bir arkadaşımı terfi ettirmesi için nasıl ricada bulunduğumu anlata..."

" 'Vali Phillip' ha? Evet. Kim bilir? Neyse. Demek gemiyi komuta etme görevinin Summers'a verilmesini istiyorsunuz. Tabii biliyorsunuz Vali

Macquaire'ın da onayı gerekiyor. Üstelik İngiltere'den de onay gelmesini bekleyeceğiz. Ama evet, görevin Summers'a verilmesi bence uygundur."

"Çok teşekkürler Sayın Vali, çok çok teşekkürler!"

"Dostunuzu bir an önce buraya getirseniz iyi olur. Şimdi gelelim size. Başlangıçta fazla çalıştırmayacağız sizi. Bir iki hafta yerleşin, dinlenin. Şöyle bir çevreyi gezin. Vaftiz babanıza yazacağımz mektupta şunu da... Yok, yok, neyse. Bu pek hoş olmaz."

"Sizin bana ne kadar nazik davrandığınızı tabii ki ona ileteceğim, bundan kuşkunuz olmasın. Bir şey daha soracaktım, bu güzel haberi Teğmen Summers'a ben kendim verebilir miyim acaba?"

"Evladım, daha onay belgesini imzalamadım bile! Bu kadar ciddi bir mesele böyle aceleye getirilmez ki!"

"Çok özür dilerim efendim."

"Neyse. Bu arada, anneniz FitzHenry'lerdendi değil mi?"

"Evet efendim. Babam da..."

"Tamam, tamam. Formlarınız önümde. Her şey gayet güzel hazırlanmış. Şaka yapıyordum canım. Krallık'tan gelecek imza o kadar da önemli değil. Ne zaman geleceğini Allah bilir zaten."

"Evet, efendim. Biraz gecikebilir. Banş zamanı böyle şeyler daha hızlı oluyor."

"Charles Summers, teğmen, ikinci adı var mı? Yok... Göreve... başlaması... uygundur. İmza. Vali Yardımcısı.

"Size ne kadar teşekkür etsem azdır Sayın Vali!"

Albay Phillip merakla yüzüme baktı.

"Kendiniz için bir şey istemeyecek misiniz?"

"Kendim için mi? Acaba bu belgeyi ona kendim götürebilir miyim?"

Adam iyice şaşırmış görünüyordu. Ama sonra birdenbire kahkahayı patlattı.

"Evet, uzun bir yolculuk olmuş anlaşılan! Biliyorum bunu söylemem garip ama... Benêt, Summers, bir de Cumbershum'dı değil mi? Sonra Albay Anderson... şimdi de siz. Herhalde... herhalde bu gemi... sefere çıkan gemiler arasında gelmiş geçmiş en mutlu gemi!"

"Hindistan'la bir iletişiminiz var mı Vali Bey?"

"Tabii, tabii. Göndermek istediğiniz bir şey varsa, Markham'a bildirin, o halleder."

'Teşekkürler Sayın Vali."

"Ha Talbot! Örnek bir vatandaş gibi davranmanızı bekliyoruz burada, biliyorsunuz."

"Tabii efendim."

"Ayinde görüşürüz öyleyse."

Albay sandalyesinden doğrulur gibi yapıp kapıya doğru baktı. İngiltere'den yola çıkarken hayal ettiğim gibi karşılanmamıştım ama elimde Charles'ın atanma belgesini tutarken buna fazla üzülemedim. Elimde altın (ya da bronz, her neyse) zırhım, uçarcasına gemiye koştum. İşte Charles oradaydı. Kıç güvertesinde dikiliyordu. İki araba dolusu eşya yavaş yavaş iskeleden uzaklaşıyor, Albay Anderson ile Benêt de arabaların yanında yürüyorlardı. Demek gemiyi terk etmek için hiç zaman kaybetmemişlerdi.

Geminin içi yine karmakarışıktı. Bütün ambarlar açılmış, hatta ambar kapakları kırılmıştı. Yelken bezine sanlmış çeşit çeşit eşya kıyıya çıkartılıyor, fıçılar yuvarlanıyor, balyalar elden ele veriliyor, tozdan göz gözü görmüyordu.

"Charles! Charles!"

iskeleden doğruca gemiye atladım. Ama ancak atladıktan sonra mesafenin ne kadar uzun olduğunu anlayıp bir daha böyle aptalca bir şey yapmayacağıma kendi kendime söz verdim.

"İşte!"

Charles elimdeki kâğıda boş boş baktı, sonra başım yine güvertede yapılmakta olan işlere çevirdi.

"Şimdi sırası değil Edmund! Şu boşaltma işi sırasında gözümü üstlerinden bir ayırırsam hemen kavga çıkaracaklar, biliyorum."

"Oku şunu be adam! Hadi aç da oku!"

Elimde tuttuğum kâğıda baktı, sonra yine başını çevirdi. Sonra yanıma yaklaşıp kaşlarını çattı. Öylece bakıyordu, ağzı açık, bakışları huzursuz. Sonsuza kadar orada öylece duracak sandım. Katlanmış kâğıdı açıp yüzüne yaklaştırdım. Bir anda rengi soldu. Kendine el yordamıyla oturacak bir yer bulup oraya çöküverdi. O anda ona sunduğum zırhın altından olduğunu anladım.

Charles kendine geldiğinde boş kaptan köşküne gidip oturduk. O sırada Charles'ın sağ omzuna tek bir apolet takacağı geldi aklıma. Sevgili dostum önce itiraf etmekte biraz zorlandı ama sonra bir yerlere bir apolet saklamış olduğunu itiraf etti. Bu hem çok dokunaklı geldi bana, hem de bu davranışın, o eski Charles'ı, onun o mütevazı ama iyimser kişiliğini tam olarak yansıttığım düşündüm. Hepimizi değiştirdiği gibi onu da değiştirmişti bu yolculuk. Bir zamanlar kişiliğinin en belirgin yanı olan sadeliği, içtenliği zamanla yine geri kazanacağını ummaktan başka çarem yoktu. Benimle birlikte karaya çıkması için ona yalvardım ama kabul etmedi.

"Bunlar hemen kaytarmaya çalışır, firar etmeye kalkar. Adamın birinin dikkati dağılsa, kafasına bir balya düşse, onunla uğraş dur sonra. Bu yük indirme işi sandığından çok daha zor. Neyse ki yolculuğumuz çok uzun sürdü de içerde sert içki kalmadı."

Bir an ona, Benêt ile Anderson'un da terfi için onun adım verdiklerini söylemeyi geçirdim aklımdan ama hemen kafamdan attım bu düşünceyi. Sonra altından girip üstünden çıktım onu, apoleti takmaya razı ettim. Ama bu apolet zaferimize gölge düşürdü gibi geldi bana. O kadar uzun zaman çekmece diplerinde sürünmüştü ki yamru yumru olmuş, yaldızlan bakır rengine dönmüştü. Kocaman bir kuş, örneğin bir kartal ya da akbaba gelip dostumun omzuna tünemiş gibiydi.

"Çok etkilendim Charles! Sana hâlâ Charles diyebilirim değil mi? Ama ara sıra kaptan sözcüğü ağzımdan kaçarsa aldırma!"

"Sanki düş görüyorum.

“Hadi gel bu düşün gerçekleşmesini kıyıda kutlayalım. “

“Yok. Valiyi yarın görürüm. Bugün...”

Birdenbire susunca acaba ibadet mi ediyor içinden diye düşündüm. Fakat sonra, yatağın kenarım okşadığını gördüm. Bir gelindi de ilk gecesini geçireceği yatağı okşuyordu sanki! Ayağa kalktı, perdeye doğru gitti, ellerini ahşabın üzerinde gezdirdi. Sonra, kıça bakan pencerenin önünde durdu; soluğuyla buharlanan camı eliyle sildi.

"Ne oldu?"

Yanıma gelip yine yatağın üzerine oturdu.

"Beni asla anlayamazsın Edmund. Yedek subay olduktan sonra sekstanta da böyle dokunmuştum. Sonra, kurulun önüne çıkıp teğmen olduğumu öğrendim. Şimdi de... bu geminin komutası... Bir gemim var artık. Bu benim gemim!"

"Hadi ama! Bundan çok daha iyi gemilerin olacak."

"Beni anlayamazsın."

Sonunda onu yalnız bırakmaya karar verip lojmana döndüm. Markham büyük nezaket gösterip boş yatak odalarından birini bana vermişti. Giderken hissettiğim şeyin ne olduğunu tam olarak anlayamamıştım ama daha sonra bunun büyük bir düş kırıklığı olduğu sonucuna vardım. Charles bir daha asla denize açılamayacak eski püskü bir gemiyi komuta edeceği için heyecanından deliye dönmüştü!

Markham bir göreve gönderilmiş, daha geri dönmemişti. Bitkindim, uyumaktan başka bir şey yapmak istemiyordum. Doğru düzgün bir şey yiyip içmediğim için bu halde olduğumu düşünerek civardaki en düzgün hana gidip oturdum. Ama orada da kendimi çok yalnız hissettim. Sonra aklıma mektuplar geldi. Hesabı ödeyip hemen lojmana koştum. Bana gelen mektuplar Markham'ın masasının üzerinde duruyordu. Masaya oturup, zarfın üzerindeki yazıdan babamdan geldiğini anladığım mektubu açtım. Babam, her zamanki gibi imla ve gramer hatalarıyla dolu yazısıyla vaftiz babanım öldüğünü bildiriyordu. Vaftiz babam Korsikalı Zorba'nın başarısızlıklarına o kadar sevinmişti ki bu sevincin hemen ardından adama ani bir felç gelmişti. Benim geleceğim de böylece paramparça olmuştu.

Bu benim için garip, belirsizliklerle dolu bir dönemin başlangıcıydı. "Kendimi toplayana kadar" bana iş vermeyeceklerini söylediler. Aslında ben vaftiz babamın öldüğü gerçeğini pek aklıma getirmek istemiyor, bunu düşünmekten kaçıyordum. Yavaş yavaş *arkadaşlarımı* özlemeye başladığımı fark ettim. O insanlarla hayatımın en güzel bir yılını geçirmiş, onlara aileme olduğumdan daha yakın olmuştum. Oldmeadow, Brocklebank, Bayan East, Bayan Pike, Küçük Pike, Bowles, Smiles, Tommy Taylor, Bay Prettiman, sevgili Bayan Prettiman. Sonra durup bir an bile düşünmeden onları bulmam gerektiğine karar verdim. Ama hepsi gitmiş, hepsi benden uzaklaşmıştı. Dostlarım ortadan kaybolmuştu! Charles da o lanet gemiye kafayı takmıştı. O da benden uzaklaşıyordu.

Ertesi gün daireye gidip onlara ne olduğunu öğrenmeye çalıştım. Bay Prettiman hastanede değildi. Bir yer kiraladıkları sanılıyordu. Oldmeadow

aldığı emirler doğrultusunda adamlarını nehrin öte yakasına götürmüştü. Brocklebank"lere ne olduğunuysa kimse bilmiyordu.

İşte böyle. Charles apoletini takmış, iki dirhem bir çekirdek daireye geldi. Bir süre Albay Phillip'le özel olarak görüştükten sonra heyecan içinde dışarı çıktı. Albay limandaki şamandıra sistemini iyileştirme işini ona vermişti. Charles bir an önce işe koyulmak için yanıp tutuşuyordu. Sanki gemiden hiç çıkmamışım gibi onunla birlikte gemiye yürüdüm ama oraya varınca Charles'ın keyifle işine daldığını, Cumbershum'la geminin dengesini bozmaksızın topların nasıl çıkarılabileceği konusunda tartışmaya başladığını görünce yanından ayrıldım. Dünyaya geri dönen bir hayalet gibi geminin içinde dolaşmaya başladım. İlk kamaramı, sonra da intihar izlerini hâlâ üzerinde taşıyan ikinci kamaramı ziyaret ettim. Tapınağın yüksek taş duvarlarıyla burun buruna geldiğim yere, geminin kıçına tırmandım. Tırabzanlara tutunarak merdivenleri çıkarken elimin altında bir girinti hissettim. Deverel'in kılıcı işte tam buraya inmişti!

Sanki bu hoş bir anıymış gibi boğazım düğümlendi. Neler olup bittiğim anlayamıyordum. Charles ile Cumbershum konuşurlarken öylece yanlarında dikildim. Kamçılardan, düğümlerden, halat bağlamayla ilgili ayrıntılardan söz ediyorlardı. Nihayet Cumbershum, "Gemi değişecekse, bağlantıları da değişmeli," diye mırıldanarak uzaklaştı. Adam gittikten sonra bile Charles benle ilgilenmedi. Dünyanın en önemli işiyle uğraşıyor, beni de ufukta minicik bir leke gibi görüyordu. Bu önemli iş, her tarafı çürümüş, ana direğinden başka her yanı, donanımı, bağlantıları, yelkenleri baştan aşağı değişmesi gereken bir gemiyi adam etmekti!

Sonunda Prettiman'leri buldum. Bay Prettiman'in bacağı sarılıp sarmalanmıştı. Böylece artık değneklerle yürüyebilecekti. Bayan Prettiman yazışmalarla, toplantı organizasyonları yapmakla meşguldü. Bu yoğun işi arasında bana bir yarım saat ayırmayı kabul etti. Ona kendi durumumu anlatmaya başlayınca kalemini elinden bırakıp gözlüğünü çıkardı, bana söylev çekmeye başladı.

"Sizin bir işle uğraşmanız gerek Bay Talbot. Ama burada işimize yaramazsınız. Hatta buraya hiç gelmemeliydiniz. Devlet dairesi de size göre değil. Siz kafanızı yaptığımız yolculuğa taşmışsınız. Fakat yolculuğu böyle büyütmemelisiniz. Size daha önce de söylemiştim. Yaptığımız yolculuğu Odysseia ile karıştırmayın. Onu yüceltip durmayın. Yolculuğumuz neyse oydu işte. Bir dizi olayın yaşandığı sıradan bir yolculuktu."

"Elimi sürdüğüm herkes ölüyordu ama."

"Saçma! Güle güle Bay Talbot. Bir daha da buraya gelmeyin. .. Kendi iyiliğiniz için."

Ertesi gün Kralın doğum günüydü. Marazi düşünceler hâlâ kafamı kurcalıyordu. Bay Macquaire ziyarete gittiği adadan geri dönmemişti daha; dairede görevli iki kalem, yani Markham ile Roberts da bana karşı nazik ama mesafeli davranıyorlardı. Vaftiz babamın öldüğünü onlar da Albay Phillip de öğrenmişti.

Charles gemiyi eski bir maçuna gemisine yanaştırmış, demir atmıştı. Gördüğüm kadanyla gemiden çıktığı yoktu. Ara sıra verandadaki teleskopla gemiye bakınca apoletinin güneşte pırıl pırıl parladığım görüyordum.

Kralın doğum günü için yapılan kutlamalar yalnızlık duygumu daha da artırmıştı. Vali yardımcısı bir yemek vermiş, yemeğe orada olmayı hak ettiğini düşündüğü insanları davet emişti. Dediklerine göre bu davetliler arasında cezalarını çekip tahliye edilmiş, sonra da zengin olmuş bazı eski mahkûmlar vardı.. Yemek öğlene doğru başlayıp gün batımına dek sürdü. Albay Phillip bir sürü insanın sağlığına kadeh kaldırıp durmuş, sonunda sarhoş olmuştu. Galiba o gün Sydney Körfezi'ndeki en ayık adam bendim. Prettiman'leri kaybettiğim için üzülüyordum. Hangisinin dostluğu, Bay Prettiman'inki mi yoksa Bayan Prettiman'inki mi benim için daha önemliydi, bilmiyordum. Derken Bayan Chumley, o parlak, ulaşılması olanaksız kuzey yıldızı geldi aklıma. Sonra da Charles için dertlendim; benim verdiğim altından zırhı giymişti ama galiba ona olan sevgimi o kadar kanıksamıştı ki benimle ilgilenmiyordu artık. Havai fişek gösterisi başlamıştı. Körfezin durgun suları bir ayna gibi yansıtıyordu havada birbiri ardına patlayan fişekleri. Bu gürültülü ortamdan ayrılıp verandaya çıktım. Orada dakikalarca tek başıma dikilip denizi, gökyüzünü seyrettim.

Hafif bir esinti vardı. Ticari gemiler, balıkçı tekneleri, balina gemileri, savaş gemileri, kısacası körfezde ne kadar gemi varsa hepsi açıkta yan yana dizildi. Bizim yaşlı gemimiz ile onun yanındaki maçuna gemisi de manevraya başladı. Gökyüzü sarı, kırmızı, mavi yıldızlarla doluydu. Bulunduğum yerden, bahçedeki çocukların heyecanlı bağırışlarını duyabiliyordum.

Kara kara düşünüyor, başıma gelen felaketi nasıl atlatacağımı hesap ediyordum. Herhalde ben de Charles'ın eskiden yaptığı gibi *kendi çabamla* bir yerlere gelmeye çalışacaktım. Valiye vaftiz babamdan söz edemeyecek,

Charles'ın geçici terfisini kalıcı yapması için ondan ricada bulunamayacaktım. Doğru, Odysseia'yla falan ilgisi yoktu bütün bunların. Edmund Talbot'un küçük, saçma sapan dertlerinden ibaretti her şey. Hayat artık onu şımartmayacaktı eskisi gibi. Hayatın en gözde, en parlak çocuğu değildi artık o.

Teleskopla maçuna gemisine baktım. Gemimiz -ne garip, hâlâ gemimiz diyorum! Charles'ın komutasındaki gemiden sökülen pruva ve mizana direkleri bu eski maçuna gemisinin güvertesinde duruyordu. Pruva direğinden geriye bir tek, top güvertesine kadar uzanan direk oturağı kalmıştı. Yolcu güvertesinin giriş kapısına bakınca bir an Bay Brocklebank'i, sırtında o iğrenç peleriniyle, karısıyla sarmaş dolaş kapıdan çıkarken göreceğimi sandım. Ama boşluktan başka bir şey yoktu baktığım yerde.

Geminin baş tarafında garip bir şeyler vardı sanki. Koca çapa baş taraftan denize sarkıtılmış, öylece, hareketsiz duruyordu. Neredeyse suyun yüzeyine değecek gibiydi, sanki bir yerden bir emir gelecek ve aniden suya dalıp derinlere inecek gibi. Onun sudaki yansımasını bile görebiliyordum.

Peki, garip olan neydi?

Geminin baş tarafına bir sis çökmüş gibi geldi bana ama sis o kadar belli belirsizdi ki onu ancak saatlerce gemiye bakan biri... bu keskin koku da neydi böyle? Havai fişeklerden geliyordu herhalde. Kıvılcımlar her yana saçılıyor, kararmakta olan suların üzerine düşüyordu. Rüzgâr kıyıdan esmeye başlamış, çapanın deniz üzerindeki yansıması görünmez olmuştu.

Charles kıçüstü güvertesinde göründü; kaptan köşkünden paldır küldür çıkmıştı. Merdivenlerden hızla inerek ön kasarada gözden kayboldu. Arkasında, pruva direğinin deliğinden bir duman yükseliyordu. Charles yine güverteye çıktı. Ana direğe koştu, orada bir şeyler yaptı, sonra elinde bir baltayla ön kasaraya doğru ilerleyip iki gemiyi birbirine bağlayan halatları kesmeye koyuldu. Bütün gemiyi kaplamaya başlayan dumanın içinden geçerek kıçüstü güvertesine koştu. İki gemi birbirinden ayrılmıştı ama aradaki uzaklık birkaç metreden fazla değildi. Maçuna gemisine bağlı barut dolu bir mavna çok yakındaydı. Birdenbire, güvertedeki delikten alevler yükselmeye başladı. Charles koşa koşa deliğin yanına geldi. Sonra kampana direğine tırmanıp kampanayı çalmaya başladı. Yanmakta olan gemi esintinin etkisiyle demir atmış maçuna gemisine yaklaşıyor, kampana hâlâ çalıyor, çalıyordu! Teleskopumu en yakındaki ticari gemiye çevirdim;

adamların baş tarafta toplandıklarını gördüm. Onun ötesinde, küçük bir yelkenli velena yelkenini açmış Charles'ın gemisine doğru yaklaşıyordu. Daha ileride, bir başka yelkenli de harekete geçmişti. Charles ön kasaraya daldı ama çok geçmeden sendeleyerek dışarı çıktı. Koşarak yolcu güvertesine girdi, gözden kayboldu. Bir taraftan havai fişekler gökyüzünde patlamaya devam ediyordu ama artık duman onlara kadar erişmişti.

Birden Charles'ın hayatının tehlikede olduğunu kavradım! Yüzüp yüzemediğini bilmiyordum ama çoğu denizci yüzmeyi bilmezdi. Koşmaya başladım. Koşarak bahçeden geçip kendimi yola attım. O panikle kayıkların, filikaların boyandıkları çekeğe daldım. Kayıklardan birinin kürekleri olduğunu fark ettim. Boyacıyı bir kenara iterek kayığı suya indirdim, küreklere asıldım. İyi bir kürekçi olmadığım için kayık çok yavaş ilerliyordu ama yine de kürek çekmeyi sürdürdüm. Yanmakta olan gemi çok uzaklardaydı, yine de ona yaklaşabilirdim, çünkü gemi sancak tarafında doğru yarı yatmış öylece duruyordu, akıntı onun hemen yakınından geçiyor, onu sürüklemiyordu. Ağzı açık bütün lombarlardan duman çıkıyordu. Duman geminin her yanını kaplamış olmasına karşın güvertelerin altında alevler olduğunu biliyor, çevredeki garip aydınlıktan bunu çıkartabiliyordum. Sonunda gemiye yanaştım, Charles'ın kestiği halatlardan birine zorlukla tırmanıp lanetler okuyarak güverteye çıktım. Ciğerlerim dumanla dolmuştu.

"Charles!"

Onun yolcu güvertesine girdiğini görmüştüm. Boyun bağımı çıkarıp onu ağzımı ve burnumu örtecek biçimde yüzüme bağladım, sonra kendimi dumanın içine attım.

"Charles!"

Birden ayağımın altı boşaldı, tek bacağım bir yere girdi. Meğer mizana direğinin deliğine girmiş bacağım. Bacağımı yukarı çektim ama merdivenin nerede olduğunu göremedim. El yordamıyla ilerliyordum. Önce tırabzanlara dokundum, sonra bir kapı tokmağı geldi elime. Kamaraların orada olduğumu anladım. İlerlemeye çalışırken geçen süre bana sonsuz gibi geliyordu. Gecenin bu saatinde niye kamaramdan dışarı çıktığımı da hatırlayamıyordum. Sonra aklıma geldi, tabii ya, vardiyaya çıkmıştım...

"Charles! Ben yedek subay Talbot..."

Charles ortada yoktu, geminin derinliklerinde kaybolmuştu. Nereye elimi atsam ya bir kapı tokmağı ya da yine tırabzanlar vardı. Hafızamı kaybetmiş gibiydim, ama anlaşılan *ayaklarımın* hafızası yerindeydi. Sonunda çukur güverteye açılan kapıya gelmiştim. Merdivenlerden çıkıp kıçüstü güvertesine vardım. Şimdi orada vardiya değişimi yapılıyordu herhalde.

"Talbot!"

Charles burada da değildi. Aklım biraz başıma gelmişti. Onun ön kasaraya daldığım hatırladım. Belki oradadır diye deli gibi merdivenlerden aşağı koştum.

"Talbot, seni ahmak!"

Tam ayağımın altında büyük bir patlama oldu, halatlar koptu. Hemen ardından iki patlama daha oldu. Ayağımın altında güvertenin ikiye ayrıldığım gördüm. Geminin karnı yarılmıştı, alevler bu yarıktan yukarı yükseliyordu. Derken ana direk büyük bir gümbürtüyle düştü.

"Atlasana sersem herif!"

Alevler saçımı tutuşturmuştu. Merdivenlere koşayım dedim ama merdiven falan kalmamıştı, her şey yanıp kül olmuştu. Küpeşteye yanaştım ama o da alevler içindeydi.

"İskele tarafına koş, çabuk!"

Yokuş aşağı inmem gerekiyordu. Dümenin çevresinde güvertenin bir kısmı hâlâ duruyordu. Ama artık hiçbir şeyin önemi yoktu. Yüzüm, ellerim acıyordu. Küpeştenin daha yanmaya başlamamış bir bölümüne vardım. Aşağıya, bu korkunç alevlerin yansımasıyla bile ısınmayan serin suya baktım. Sonra kendimi aşağı bıraktım.

Cumbershum beni gömleğimin yakasından tutup filikaya çekti, çünkü kıpırdayacak halim yoktu, bütün gücüm tükenmişti. İşte o anda, filikaya biner binmez, korkunç bir acı duymaya başladım. Onlar beni hastaneye yetiştirmeye çalışırken ben de yüksek sesle bağırıp inliyordum. Beni soyup üzerime yün battaniyeler örttüler. O iğrenç afyon tentürünü de ağzıma zorla akıttılar.

Çektiğim acıların ayrıntılarına girmek istemiyorum. Bir şeylerin cezası mıydı bu çektiğim acılar? Sanmıyorum. Biraz iyileşince durumu kavramaya başladım. Vaftiz babam ölmüştü. Charles ölmüştü. Ötekiler de sanki yanan

geminin içinden hiç çıkamamış, gemiyle birlikte yanıp kül olmuştu. Herkes yitip gitmişti.

Charles'ın cesedini bulamadılar. Geminin parçaları karaya vurmuştu ama Charles'ın cesedi yoktu. Ona bir cenaze töreni düzenlediler, onun kendini denize adayan, görevi uğruna hayatını tehlikeye atıp denizin derinliklerinde kaybolan, bir mezar taşına bile sahip olamadan sanki hiç dünyaya gelmemiş gibi yitip giden kahramanlardan biri olduğunu söylediler. Beni de hak etmediğim kadar övdüler. İçim kan ağlıyordu. Her gece düşümde Charles'ı, ötekileri, gemimizi görüyordum. Sonra kan ter içinde uyanıyor, dayanılmayacak kadar sıcak bir güne, o can yakıcı gün ışığına yine gözlerimi açıyordum. Fakat o tatsız anlardan birinde, nihayet bir aydınlanma yaşadım, gerçekte kim olduğumu anladım, bütün olanlardan sonra elimde ne kaldığım düşündüm. Yataktan çıkıp çırılçıplak öylece dikildim. Zorlu bir gelecekti önümde uzanan. Yine de kendimi toplayıp ona doğru yürümeliydim. Geleceğin bana neler getireceğini bilmiyordum; bildiğim tek bir şey vardı: Bu. hayatımın en kötü dönemiydi.

(22)

Gerçek kurmacadan daha gariptir; tam da bu yüzden gerçeklere inanmak, kurmaca olana inanmaktan daha zordur. Dürüst bir biyografi yazarı (biyografi yazarının dürüst olması ne kadar mümkündür, orası tartışılır tabii) bazen öyle bir noktaya gelir ki gerçek yaşamın renklerine aşk ve efsane katarak bunları biraz yumuşatırsa yazdıklarının daha etkili olacağım düşünür! Geçen gün Antarktika maceramızı anlattığım sayfaları gözden geçirirken ben de böyle düşündüm.

Fielding ve Smollett gibi yazarlar adına hep utanmışımdır. Hele hele modem yazarları, örneğin Bayan Austen'ı okurken iyice utanırım. Bunlar, günlük yaşamın bize sunduğu bütün kanıtları görmezden gelir, bir öykünün inandıncı olması için ille de mutlu bitmesi gerektiğini sanır. Ama belki, bu utanç duygumun temelinde kendi öykümün de yavaş yavaş fantastik bir biçim almış olması, peri masallanndakileri andıran mutlu bir sonla bitmiş olması yatıyordur!

Bir gün, yine büyük üzüntüler içinde verandada oturmuş, insanı intihar etmekten alıkoyan o büyük manevi güç üzerine kafa yoruyordum. Derken bir ses duydum. Denize baktım. Bir gemi limana giriyordu. Gemiyi görür görmez heyecanla ayağa kalktım. O arada, gemiyi selamlamak için top atışı başladı; dumandan göz gözü görmez oldu. Demek bu bir savaş gemisiydi. Hemen teleskopa koştum.

Daha o zaman içimdeki ses bana, bir peri masalının başlamak üzere olduğunu söylemişti galiba! Gemiden bir işaret fişeği fırlatıldı. Geminin numarasını kıyıdakilere bildirmek için fırlatılmıştı fişek herhalde. Sonra bir takım sancaklar gördüm; bunlar niye çekilmişti, anlayamadım. Geminin cıvadrasının hemen altında, pırıl pırıl parlayan bir şeyler vardı. Bir taç, ortası kırmızı, mavi bir çember... Sonra soluğumu tuttum, başına taç oturtulmuş bir iskelekuşu olabilir miydi bu, mavi bir kuş, bir yalıçapkını,

Alcyone?!. Hemen ofise koştum. Selamlama atışları sürüyordu. Öyle aceleyle, öyle dikkatsizce koşuyordum ki topların yanından geçerken neredeyse yaralanacaktım. Daniels ile Roberts ofisteydiler; yapılması gereken işleri küçük kâğıtlara yazıp mantar panoya iliştirme işini yeni bitirmişlerdi. Bu arada Markham öteki kapıdan içeri girip Majestelerinin donanmasına ait *Alcyone* adlı geminin limana girmek üzere olduğunu ama ticari gemilerin sarhoş kaptanlarından işittiğimiz söylentilere inanmak yerine bu konuda güvenilir bilgiler edinmemiz gerektiğini söyledi. Bu arada ben de, Bayan Chumley'in, ona yazıp Hindistan'a yolladığım sayısız mektuba bir yanıt göndermiş olmasını diliyor, gelen gemiden tek beklentimin bu olması gerektiğini telkin ediyordum kendime. Tabii Sör Henry ondan haberler getirmiş olabilirdi. Ofistekilere geminin kaptanını tanıdığımı, bu yüzden iskeleye, onu karşılamaya gideceğimi söyledim. Bana eşlik etmek isteyip istemediklerini sormadan verandaya koştum. *Alcyone*, liman ağzında bir sürü başka gemi olduğu için gabya yelkenleri dışında bütün yelkenlerini toplamış, yavaş yavaş limana yaklaşıyordu. Tabii o bir savaş gemisi olduğundan, ona yeni iskeleye yanaşması için işaret verildi.

Teleskopla gemiye baktım. Sör Henry Somerset'in kıçüstü güvertesinde olduğunu gördüm. Valiyle görüşeceği için yine o göz kamaştırıcı üniformasını giymişti. Okur belki meraktan nasıl kıvrandığımı tahmin... yo, yo, ben çok iyi hatırlıyorum. Kalbim heyecandan duracak gibiydi. Elim ayağım titremeye başlamıştı. Sonra bir baktım, Bayan Chumley orada! Kıçüstü güvertesinde, Leydi Somerset'in yanında, sağa sola emirler vermekle meşgul olan Sör Henry'nin hemen arkasında duruyor. Gemi limana girerken iki kadın yan yana durmuş, uysallıkla Sör Henry'i seyrediyordu. Sör Henry teleskopuyla bulunduğum yere doğru bakmaya başladı. Göz göze gelmiştik yani! Dönüp Bayan Chumley'e gülerek bir şeyler söyledi. Sonra galiba Bayan Chumley teleskopla bakmak için ona yalvarmaya başladı. Genç bir subay Bayan Chumley'e kendi teleskopunu uzattı. İyi görebilmesi için teleskopu ayarladı. Hemen şapkamı çıkarıp salladım. Bayan Chumley teleskopu elinden bırakıp kendini Leydi Helen'in kollarına attı. Sonra kadından ayrıldı, yüz ifadesi biraz değişmiş gibiydi. Canı sıkılmışa benziyordu. Derken koşarak uzaklaştı, gözden kayboldu. Birden şu üstümdekilerle ne kadar hırpani görünebileceğim geldi aklıma. Biz gün içinde böyle giyinmeye alışıktık. Gündüz giydiğimiz giysiler Sydney Körfezi'nde yaşayan sıradan insanların giydiklerinden farklıydı gerçi ama uzaktan bakınca bu fark o kadar da belirgin olmayabilirdi.

Teleskopu bırakıp hemen kendime bir çeki düzen vermeye gittim. Tıraş olup üzerimi değiştirene kadar *Alcyone* iskeleye yanaşmıştı bile. Ben valiliğin merdivenlerinden aşağı inerken Sör Henry merdivenlerden çıkıyordu. Onu görünce şapkamı çıkarıp selam verdim ama galiba o beni görmedi. Bir yedek subay, elinde koca bir dosyayla onu izliyordu. Sör Henry'nin yüzü şişmişti sanki, kıpkırmızıydı.

Ben iskeleye vardığımda palamarlar bağlanmıştı. İskeleler verilmiş, vardiya çavuşları malzemeleri ve su fıçılarını gemiye taşımaya başlamıştı bile. Bütün kalabalığa ve telaşa karşın Leydi Somerset iskelenin ortasında duruyordu. Bayan Chumley görünürlerde yoktu. Leydi Somerset'in yanına yaklaşınca şapkamı çıkardım ama kadın onu hemen başıma takmamı rica etti. Hindistan'dan sonra şapkasız bir bey görmeye tahammülü kalmamıştı. Ona görünümüyle ilgili iltifat etmeye yeltendim ama onun iltifatlarımı dinlemeye hiç niyeti yoktu.

"Bay Talbot, biz kadınların şu savaş gemilerinde neler çektiğini bir bilseniz! Neyse ki denizde pek sinek olmuyor... Iggh!"

"Evet, sinekler tam bir baş belası. Leydi Somerset, rica etsem..."

"Zavallı Marion'u soracaksınız herhalde."

"Zavallı Marion mu?"

"Evet, zavallı. Denize bir türlü alışamadı. Eminim sinekleri bile denize yeğler!"

"Leydi Somerset, bir bilseniz nasıl dört gözle bekledim bu görüşmeyi!"

"Ben romantik biriyim Bay Talbot, ama iş genç bir kızı himaye etmeye geldi mi durum biraz değişiyor. Nasıl mektuplar yazmışsınız öyle? Ona yazmanıza izin verdim ama siz bayağı ileri gitmişsiniz. Bu kızla oyun mu oynuyorsunuz yoksa?"

"Leydi Somerset!"

"Neyse, umarım oynamıyorsunuzdur. Peki, ne oldunuz şimdi? Dördüncü kalem mi? Vaftiz babanız da ölmüş duyduğum kadarıyla."

"Ne yazık ki öyle. Büyük bir kayıp!"

"Sizin için büyük kayıp olduğu kesin. Gerçi ülkemiz için pek de..."

"İşte geliyor!"

Gerçekten de geliyordu! Teleskopla birbirimize baktığımız zamanki gibi görünmüyordu hiç. Omuzlarından sarkan o açık yeşil pelerine ne olmuştu? Şimdi önümde duran bu genç kız beyazlar içinde pırıl pırıl parlıyordu. Omuzlarında Hint kumaşından işlemeli bir şal vardı. Eldivenleri dirseklerine kadar uzanıyordu. Taktığı geniş kenarlı şapkanın kurdelesi çenesinin altında bağlanmıştı. Yüzü ışıklar saçıyordu. Bir elinde sinekleri kovmak için bir yelpaze tutuyordu ama yelpazenin pek işe yaradığı yoktu. Hemen şapkamı çıkardım.

"Bay Talbot... saçınız!"

"Bir kaza geçirdim, küçük bir talihsizlik."

"Marion, canım, Bay Talbot'u gemiye davet etmeliyiz, ama yarın daha uygun olur belki..."

"Helen, ne olursun, kara çok daha güzel! Bak, her tarafta ağaçlar, evler, sokaklar... Ah Helen bak! Bunlar Ingiliz evleri!"

"Peki. Biraz kalabilirsin. Ben Janet'i gönderirim. Salon iskeleden ayrılma! Bay Talbot sana göz kulak olur."

"Memnuniyetle hanımefendi, fakat sizden bir ricada..."

"Yerlilerin... ne diyorlardı onlara, Aborijinler mi? Evet, işte onların Marion'un yanına yaklaşmasına sakın izin vermeyin."

"Merak etmeyin efendim, vermem."

"Mahkûmların da tabii."

"Tabii efendim. Bir şey söyleyebilir miyim? Biz burada o sözcüğü kullanmıyoruz. Onlara "hükümetin adamları" diyoruz."

Leydi Helen belli belirsiz bir reverans yaptıktan sonra dönüp gemiye bindi. Bayan Chumley ile ben hâlâ birbirimize bakıyorduk. Yüzünde çok hoş bir gülümseme vardı. Karşılaştığımıza inanamıyor gibiydi. Ara sıra yelpazesiyle sinekleri kovalamaya çalışıyordu. Muhtemelen ben de ahmak ahmak sırıtıyordum. Valiliğin hemen önünde, bir memur olarak bu görüntüyü vermek akıl işi değildi. Beni uzaktan izleyenler çok eğleniyordu herhalde. Bir şeyler konuşuyorduk ama ne konuştuğumuzun farkında bile değildik, ikimiz de transa geçmiştik sanki. İnsan beynine ilişkin ne kadar da az şey biliyoruz. O an neler söylediğimizin bilincinde değildik ama sonraları, bir araya gelip de o karşılaşmayı anınca konuştuklarımızı bir bir hatırladığımızı fark ettik.

"Bay Talbot, ne kadar da bronzlaşmışsınız!"

"Kusura bakmayın, Bayan Chumley. Neyse ki kalıcı bir şey değil."

"Sıcak çarptı beni herhalde, korkunç görünüyorum değil mi?"

"Aman Bayan Chumley... Bir Ingiliz gülü kadar taze görünüyorsunuz! Yağmurlar yağmıştır üzerinize, Muson yağmurlan falan..."

"Biz denizdeydik."

"Hep mi?"

"Denizin böyle uçsuz bucaksız olabileceği aklıma gelmezdi. İnsan haritalara, kürelere bakınca denizlerin bu kadar engin olduğunu pek kavrayamıyor."

"Doğru!"

"Aslında bu kadar su gereksiz geliyor bana."

"Doğru, çok doğru! Allah kahretsin şu denizleri! Deniz yolculuğu falan yapmak gerekmese hiç. Küçücük bir kanal yetse bir kıtadan ötekine geçmeye..."

"Yalnızca göller olsa, göl kenarına gidilse keyif için..."

"Bir iki çeşme falan..."

"Ah evet! Mutlaka çeşme olmalı!"

Galiba tam bu noktada söylediklerimizin ne kadar garip olduğunu fark edip gülmeye, daha doğrusu kıkırdamaya başladık. Bu arada, içgüdüsel olarak kollarımı Bayan Chumley'e doğru uzatmıştım ama değerli Janet iskelenin başmda belirince onları indirmek zorunda kaldım.

"Bayan Chumley, ikimiz de okyanustan bıkıp usanmışız anlaşılan ama siz Hindistan'a vardımz değil mi?"

"Evet, vardık. Bir süre Madras'ta kalıp sonra Kalküta'ya geçtik. Ama kuzinim, zavallı Rosie Aylme”in başına gelenler... Yetenekliydi, iyi huyluydu, soylu bir aileden geliyordu... Ne korkunç, ne trajik bir olay... Üstelik benden ancak birkaç yaş büyüktü. Benim salgını asla atlatamayacak kadar solgun olduğumu söylerdi hep. Leydi Somerset de bu yüzden beni yanına aldı; sonra bu yolculuğa çıktık. Sör Henry amiralin emirlerini yerine getirmek zorunda sonuçta."

"Bizi bir araya getiren kader, desenize. Bayan Chumley nazlı nazlı güldü ama, nasıl desem, biraz tutuktu gülüşü.

"Evren... Kader... Ya da Korsikalının zorbalıkları! Çoğu insanın, özellikle de Fransızların bu adamı kaderleri gibi görmesine şaşmamak gerek."

"Napolyon!"

"İğrenç adam Elba'dan kaçıp Fransa'ya çıkmış. Yani savaş yine başladı. Haberler Kızıl Deniz'deki amirale ulaşmış.

“Amiralin gemisi, Comorin Burnu açıklarında bizi yakaladı, amiral hemen yola çıkmamızı emretti. Sizin anlayacağınız geldiğimiz gibi hızla geri dönüyoruz."

"Ah, buna dayanamam. Bana yeryüzünde cenneti vaat ettiniz, şimdi de cehenneme atıyorsunuz!"

"Zavallı Bay Talbot! Ben de her genç kız gibi... Ama böyle şeyler söylememeliyim."

"Bayan Chumley... Ah Bayan Chumley..."

O anda, Bayan Oates'un, yani Leydi Somerset'in *değerli Janet”*inin, Bayan Chumley'in hemen arkasında durduğunu fark ettim. Hemen şapkamı çıkarıp ona selam verdim, o da bana reverans yaptı. Sonra Bayan Chumley'le kaldığımız yerden devam ettik ama konuşmamız önceki kadar tutkulu değildi.

"Bildiğiniz gibi Bay Talbot, Leydi Somerset beni himayesine aldı."

"Evet, bu çok büyük bir sorumluluk tabii..."

"Ben ona söz verdim, yani sizin teklifinize yanıt vermem..."

"Ah Bayan Chumley!"

"Gençlerin, deneyimsiz oldukları için doğru yolu seçemeyeceklerine inanılıyor, bu yüzden önemli konularda kararları yetişkinler almalı."

"Ben Leydinin doğanın kanunlarına karşı gelecek biri olmadığım düşünüyordum."

Bayan Chumley sinekleri yüzünden uzaklaştırmak için yelpazesini salladı. Sonra, beni inanılmayacak kadar duygulandıran bir şey yaptı; öne doğru eğilip benim yüzüme yaklaşan sinekleri de kovmaya çalıştı.

"İnsan Shakespeare'in kahramanları gibi yaşamalı Bay Talbot ve her zaman beşinci perdede yerini almalı. Komedilerden söz ediyorum tabii..."

"Çok doğru, kamburlarla, garip kızları olan öfkeli, yaşlı adamlarla ne işimiz var, değil mi?"

"Yok tabii. Ama benim söylemeye çalıştığım, bir genç başka birinin kılığına girip de evlenme teklif..."

"Bayan Chumley! Siz bir Juliet'siniz... Meşalelerin ateşi bile sönük kalır sizin ışığınız yanında! Şu gökyüzü, şu güneş. .. Kusura bakmayın, gözyaşlarımı tutamıyorum... Bir taraftan da sinekler... Ama bunlar... mutluluk... sinekleri... pardon... gözyaşları demek istedim!"

Elimi ona doğru uzattım. Bileğindeki zincire bağlı yelpazeyi elinden bıraktı, gülerek elimi tuttu.

"Sevgili Bay Talbot! Ayaklarımı yerden kestiniz!"

Sonunda, isteksizce elini bıraktım.

"Kusura bakmayın Bayan Chumley, fazla coşkuluyum galiba."

Yelpazesini yine eline aldı, yüzüme konan sinekleri kovmak için onu sallamaya başladı. Işıldayan yüzü bana iyice yaklaşmıştı. Ama bu eşsiz yüzün hemen ardında Leydi Somerset'in yüzü beliriverdi birden. Bayan Oates görünürlerde yoktu. Bayan Chumley hemen arkasını döndü.

"Helen! Janet nerede?"

"Gemiciler gülmeye başlayınca kaçıp içeri saklanmış. Bay Talbot, şapkanızı takın lütfen!"

"Gemiciler mi? Neye gülüyorlarmış?"

'Herkesin ortasında konuşursanız olacağı budur Marion!"

"Üzgünüm Helen! Ben yalnızca ayaklarımı yerden kestiğini söylüyordum Bay Talbot'a. Bir genç olarak o da..."

"Artık gemiye dönme vakti geldi."

"Ama Helen..."

"Leydi Somerset..."

"Eğer burada olursak yarın onunla görüşebilirsin. Tabii kendini biraz dizginlemen gerekiyor."

Bayan Chumley yanımızdan uzaklaştı.

"Size sempati duyuyorum Bay Talbot, ama o kadar. Vaftiz babanız öldüğü için kolay kolay yükselemeyeceğinizi, mal mülk sahibi olamayacağınızı biliyorum."

"Bana yetecek kadar kazanıyorum aslında... ama tabii büyük araziler almaya yetmeyecektir kazandığım kadarı. Yine de babam..."

"Babanız size ne verirse versin, siz alt kademede bir devlet memurusunuz, bu yüzden evlenemezsiniz. Güverteye çıkınca şöyle bir baktım da... Servetiniz dışında her şeyiniz var aslında... Kafam karıştı Bay Talbot. Bir yanda, genç bir kızın geleceği söz konusu... öte yanda..."

"O yalnızca genç bir kız değil; o dünyanın en güzel kızı!"

"Doğal olarak böyle düşünüyorsunuz. Ama onda yalnızca güzellik değil zekâ da var. Zekâ güzellikten çok daha kalıcıdır, unutmayın- Tabii sizin yaşınızdakiler bunu anlayamıyor bir türlü. Sağlam karakterli bir kızdır Marion. Güverteden bakıp şu sahneyi görene kadar da çok da sağduyulu olduğunu düşünürdüm."

"O benim.., Yani biz birbirimiz için yaratılmışız."

"Kalküta'da genç beyefendiler çevresini sardı, onu hiç rahat bırakmadı."

"işle buna inanırım. Allahım, yardım et bana?"

"Ama benim romantik yanım ağır basıyor galiba. Yarın sabah onu görebilirsiniz."

"Size yalvarıyorum hanımefendi, onu arabayla gezintiye çıkarmama izin verin! Şimdi çıkarsak gün batımına kadar..

"Yarın dedim. Bugün bir otele yerleşmeye çalışacağız, eğer doğru dürüst bir tane bulabilirsek tabii. Gerçi o kadar çaresiziz ki uygun bir otel bulamasak da bulduğumuzla yetinmek zorunda kalacağız herhalde."

"Leydi Somerset, size inanamıyorum!"

Leydi Somerset dik dik baktı, sonra o derinden gelen sesiyle konuşmaya başladı.

"Evlenmek istiyorsanız Bay Talbot, bazı şeyleri öğrenmeniz gerek. Banyo, efendim. Sıcak banyo. Belki farkında değilsiniz ama bayanlar da en az sizin kadar gereksinim duyuyor banyo yapmaya."

Leydi, bunları söyleyip reverans yaptıktan sonra gemiye döndü. Ben de aceleyle bir mektup yazıp Bayan Chumley'i arabayla gezmeye götürmek için ricada bulundum. Mektubun yanıtı bir saat içinde elime ulaştı. Leydi Somerset saygılarım sunuyor, Bayan Chumley ile *Bayan Oates 'u* ertesi sabah bir iki saatliğine arabayla gezintiye çıkarmamda bir sakınca

görmediğini bildiriyordu. Ertesi sabah saat onda yeni iskelede olmam gerekiyordu.

Leydi Somerset şık bir faytonla gelmemi bekliyordu herhalde ama benim getirdiğim araba -gerçi bu kadarını bulduğuma şükretmeli- tek atlı bir yerli arabasıydı. Arabada, arkaya bakan tek kişilik bir koltuk (bu Bayan Oates' un oturması için idealdi) ile öne bakan iki kişilik bir koltuk vardı. Bayan Oates'a biraz ayıp olacaktı ama ne yapalım... Aşk için herkesin biraz fedakârlık yapması gerekiyordu! Arabacıyla birlikte saat ona çeyrek kala yeni iskeleye vardık. Hava şimdiden o kadar sıcaktı ki atları bu havada dışarı çıkarmak akıl işi değildi. Bir kez daha gemidekilerin meraklı bakışlarına maruz kalacak, hatta eğlence konusu olacaktım.

Yanımıza ilk yaklaşan Leydi Somerset oldu. Elindeki yelpazeyle at ile beni saran sinek bulutunu dağıtmaya çalıştı. Sinekleri iğrenç bulduğu her halinden belliydi.

"Günaydın Bay Talbot. Bu koltuk Bayan Oates için herhalde. Atınız ne kadar da ufakmış. Neyse, uzaklara gidemeyeceksiniz demektir."

“Asıl sorun, hammefendi, atı yürütmek.

Leydi başım salladı. Tamam, anlamında sallamıştı başım ama onu gören Zeus'a selam verdiğini sanırdı.

"Onu doğru buraya getirin. Kaç kere başımıza... Hah, işte geliyorlar!

Bundan sonra kimin ne söylediğim hiç hatırlayamıyorum.

(23)

Peki, ya sonra?

İşin doğrusu, son günlerde iyice unutkan oldum. Gerçi bu, o kadar da önemli değil çünkü yazdıklarımın ancak hepimiz ölüp gittikten, unutulduktan sonra yayınlanabileceğini biliyorum. Zaten günlükler çok az şey anlatıyor. Geçen gün tuttuğum günlüklerin sayfalarını şöyle bir karıştırdım. Oradan buradan birkaç şey not ettim, o kadar. Bir daha okumayacağım hiçbirini. Mektupları da öyle. Mektuplar dedim de... Daha geçenlerde bir mektup aldım, Dışişleri Bakanlığına gönderilmiş. Kimden dersiniz? Teğmen... artık Bay desem daha iyi olacak... Bay Oldmeadow”dan. Bir torunu varmış, acaba torunu için bir şeyler yapabilir miymişim, falan filan. Uzun zaman önce emekli olmuş, kendisine verilen arazide yaptırdığı çiftliğe yerleşmiş, çiftliğin sınırlarını iyice büyütmüş. Dediğine göre, arazisi Cornwall'dan bile büyükmüş! Bunu duyunca, bir de garip garip konuşan o sırık gibi oğlanı görünce Avustralya'daki o günleri hatırlar gibi oldum. Aklımda en çok kuşlar kalmış. Kuş sürüleri... Yeşil kuşlar, sarı başlı beyaz kuşlar... Gerçekten yaşandı mı hepsi? O yolculuk? Birkaç gün önce Başbakan'ın kendisi bana şöyle dedi, "Talbot, şu yolculuktan başka şey düşünmez oldun."

Oldmeadow”un mektubunu okuyunca eski dostlarımla, Prettiman'lerle ilgili bir şeyler de öğrendim. İç bölgelere doğru ilerlerken Oldmeadow'un arazisinden geçmişler. Oldmeadow mektubunda onları çok güzel betimlemiş. Bayan Prettiman binici pantolonunu giymiş, güçlü kuvvetli bir atın üzerinde; hemen arkasında Bay Prettiman ata yan oturmuş... Tam da kendisinin öngördüğü gibi... Bir grup göçmen ile *hükümetin adamları* da onları izliyor.

Oldmeadow diyor ki... Ne diyordu yahu? Haa. Onları yola devam etmemeleri için ikna etmeye çalışmış, bunun delilik olduğunu söylemiş.

Tabii onu dinlemeyip yollarına devam etmişler. Dediğine göre, o günden sonra onlardan ne bir haber alınmış ne de onları bir daha gören olmuş. Umarım istedikleri yere varmışlardır. Yıllarca önce bir mektup daha gelmişti, şeyden... Neydi adamın adı? Ha, yaşlı Brocklebank'ten. Açtığı dükkânda işler iyiymiş. Zenobia (büyük "kızı"!) gemiden indikten birkaç ay sonra ölmüş. Dediğine göre bana da bir mesaj yollamış. "Edmund'a söyleyin, köprünün altından geçiyorum" falan gibi bir şeydi galiba. Lanet olsun, o zamanlar Sydney yakınlarında köprü möprü yoktu ki! Üstelik bizim gemimiz de buharlı gemi değil eski püskü bir donanma gemisiydi!

Ama tamam, şimdi hatırlamaya başladım. Bayan Chumley iskelede görünmüştü, arkasında Bayan Oates vardı. Bayan Chumley'in arabaya binmesine yardım ettim. Nasıl becerdi bilmiyorum ama arkamı döndüğümde Bayan Oates arkadaki koltuğa yerleşmişti bile, koltuğun kolçaklarına sıkı sıkı yapışmış havalara bakıyordu.

“Rahat mısınız Bayan Oates? Bayan Chumley, siz?"

“Çok rahatım. Bir ricam olacak."

“Ricanız emirdir efendim."

“Kıyıdan uzaklaşabilir miyiz? Biliyorsunuz, denize alerjim var”

"Memnuniyetle. Hemen uzaklaşıyoruz."

Yola çıktık. Araba sürme becerimin yolculuğumuzu özellikle keyifli kıldığım söyleyemeyeceğim. Küçük ve huysuz atımız belki yalnızca cenazelere alışıktı, keyif için yapılan gezintilere değil. Onu tırısa kaldırayım dedim ama üç yolcunun yükünü taşımakta zorlanmış olacak ki kısa süre sonra pes etti. Bence de üç kişi fazlaydı böyle bir yolculuk için, tabii benim böyle düşünmemin nedeni başkaydı. Ama ille de üç kişi yolculuk yapılacaksa, itiraf etmeliyim, üçüncü kişi olarak Bayan Oates'tan iyisini bulamazdık. Ona bir kez rahat olup olmadığım sordum, Bayan Chumley de bembeyaz bir ağaç gövdesine işaret ederek şaşkınlığını onunla paylaştı. Bundan sonra da onunla ilgilenmedik. Kısacası, Bayan Oates'un varlığıyla yokluğu birdi!

"Beni güzel manzaralı bir yere götürürseniz çok sevinirim, Bay Talbot. Bir önerim var."

"Tabii, nereye isterseniz gideriz."

"Şöyle ormanı, ağaçları, tarlaları yukarıdan görebileceğimiz bir yere gitsek, ya da deniz manzaralı bir yere..."

"Doğru düzgün tek bir yolumuz var, o da Paramatta'ya gidiyor. Buralarda en manzaralı yer gemilerle dolu liman işte. Ama şu koşullar alfanda sizin limanı seyretmek istemediğinizi biliyorum. Başka nereye gidebiliriz? Gördüğünüz gibi buradaki binalar şehirlerdeki binalara pek benzemiyor. Ama... bu yol üzerinde, henüz inşa halinde olan yeni kilisemiz var. Bina tamamlanmadığı için ayinler açık havada yapılıyor. Sizi oraya götürebilirim."

Bayan Chumley, yüzünün küçük bir bölümüne, yani hasır şapkası ile kurdelesinin örtmediği yerlere konmaya yeltenen sinekleri yelpazesiyle hızlı hızlı kovaladı.

"Din konusunda temelim sağlamdır," dedi. "Bir din adamının kızı olunca din eğitiminize ne kadar özen gösteriliyor anlatamam size."

"Bir özlem mi var sesinizde? *Alcyone*'da ne bir vaiz ne de bir rahip vardı anlaşılan. Bu, sizin gibi genç bir bayan için zor olsa gerek."

"Evet, öyleydi herhalde. Ah, şu kuşların güzelliğine bakın!"

"Şu tarafa gitmeliyiz. Orada yerliler var. Görünüşleri biraz... uygunsuz; özellikle de kadınların."

"Helen'in gezintiye çıkmamıza izin vermesi çok iyi oldu."

"Leydi Somerset'in bana güvenip, sizi bana emanet etmesi onur verici. Bu sorumluluğu taşımak bana büyük gurur veriyor.”

“Beni gözünüzde fazla büyütüyorsunuz!"

“Hayır, büyütmüyorum, ayrıca... neden büyütmeyecekmişim?"

“Çünkü... çünkü sizi düş kırıklığına uğratmak... en son istediğim şey. Güzel ifade edebildim mi? Ben...

"Harika ifade ettiniz! Öyle güzel ifade ettiniz ki dikkatimi toplayamı... Ah Bayan Chumley!"

"Janet, rahat mısın? Biraz benim yerime geçmek ister misin?"

Hemen kendimi topladım.

"Yanıma gelmek ister miydiniz Bayan Oates?"

Ama Bayan Oates'un, yerini değiştirmektense olduğu yerde, o arkaya bakan koltukta hiç kıpırdamadan öylece oturmayı yeğlediği belliydi.

"işte size ağaçlar ve tarlalar Bayan Chumley!"

"Bay Talbot... Şu adamlar! Onlar..."

"Evet, onlar hükümetin adamları."

"Ama onlar buralarda serbestçe dolaşıyor!"

"Korkmayın, bize zarar vermezler. Ayrıca böyle büyük bir yerde hareketlerini nasıl kısıtlayabiliriz ki? Burası okyanusun ortasında kocaman bir ada."

"Peki, bize zarar vermeyeceklerinden emin misiniz?"

"Bundan emin olmasam sizi buralara getirmezdim. Yalnızca saldırgan olanların serbestçe dolaşmasına izin verilmiyor. Eğer gerçekten çok saldırgan bir tutum sergilerlerse, küçük bir adaya gönderiliyor, güzelce dövülüp yola getiriliyorlar. Ben de okulda dayak yemiştim bir kere. Sonra da beni döven müdüre teşekkür etmiştim. Yapım böyle herhalde. Ülkemiz ilkelerinden asla taviz vermez, bizim de bununla övünmemiz gerek. Bu adamlar bu topraklarda yaşayıp gidiyor işte. Hayatları tehlikede değil. Biliyor musunuz, birkaç gün önce Kral'ın doğum günü için verilen bir yemekte tahliye olmuş eski bir mahkûmla, yani hükümet adamıyla yan ayan oturdum. Adam sonradan büyük başarı kazanmış, zengin olmuş. Yabacılar bizi köleci olmakla suçluyor. Bunun neresi kölecilik Allah aşkına? Kürek çekmek yok, zindanlarda çürümek yok, işkence yok! Buna ancak insanları topluma kazandırma çabası diyebiliriz. Aman, sol tarafa bakmayın. Çalıların arasında yerliler var."

Bayan Oates bir çığlık attı. Bayan Chumley omzunun üzerinden daha önce hiç duymadığım bir ses tonuyla konuştu.

"Lütfen kendini topla Janet! Bay Talbot bu yaratıkların bize bir şey yapmayacağım söylüyor. Ama bütün bu garip şeyler beni şaşkına çevirdi doğrusu. Ağaçlar, bitkiler, hava... Aa, kelebeğe bakın. Bakın, işte orada! Bir de şu sinekler olmasa."

"Onlarla yaşamayı öğreniyor insan zamanla, zaten başka seçeneğiniz de yok ne yazık ki."

"Bence insan şehirde yaşamalı. İnsanlar akıllarını başlarına toplasa da şu doğa merakı bir sona erse."

"Hindistan'da da doğayla iç içeydiniz, değil mi Bayan Chumley?"

"Kalküta bir şehir tabii. Ama oraya gitmeden önce Madras'ta birkaç gün kalmıştık. Sulak yerleri çok sevmediğim için pek keyif almadım. Liman tahsildarı hiçbir yere gitmemize izin vermedi, nereye gitmeye kalksak olmaz dedi."

"Yerliler yüzünden mi?"

"Tabii ki hayır! Onlar çok zararsız. Puta tapanların ibadet yerlerine yaklaşmamızı istemiyordu da ondan. Aslında kendisi de öyle dindar birine benzemiyordu. Siz hiç Hindu tapınağı gördünüz mü Bay Talbot?"

"Görmedim ama bu konuda bir şeyler okumuştum."

"Başka bir dinin, batıl inancın desem daha doğru olur herhalde, ibadet yerini ziyaret etmemizin ne sakıncası var, anlamıyorum. Biliyorsunuz Salisbury'de resmi kiliseye bağlı olmayanların, hatta Quaker'ların bile toplantı yerleri var!"

Artık dayanamıyordum.

"Çok tatlısınız!"

"Bence değilim ama böyle söylemeniz hoşuma gitti. Yine de böyle konuşmasanız daha iyi olur galiba. Doğrusu beni hep böyle görmeniz çok... Atımız duracak gibi."

"Bu tam bir işkence Bayan Chumley..

"Helen liman tahsildarının tavsiyesine uymamız gerektiğini söyledi. Gerçi adam tavsiyeden çok emir verir gibiydi. Tabii, biliyorsunuz, yaşlı beyefendilerden hiç çekinmesi yoktur Helen'in!"

"Ya Teğmen Benêt gibi genç ve yakışıklı beyefendilerden?"

Bayan Chumley soruma bir kahkahayla yanıt verdi.

"Ha, Bay Benêt! Helen'e karşı inanılmaz bir zaafı vardı... Bütün geminin dilindeydi bu."

"Peki, siz Bayan Chumley? Siz?"

"Ben onunla Fransızca konuşuyordum bol bol. Fransızca pratik yapmak hoşuma gidiyor. Siz Fransızca biliyor musunuz?"

"Bay Benêt'nin bildiği kadar değil."

"İyi ki sizin geminize geçti, çünkü iyice umudunu kaybetmiş, mutsuz biri olup çıkmıştı son zamanlarda. Helen'le bir kez *tête-à-tête** konuşmak için yalvarıp durmaya başlamıştı. Aslında bunları anlatmam hiç doğru değil."

"Lütfen devam edin!"

"Janet sen bu anlattıklarımı dinleme. Sör Henry büyük sorun çıkartıyordu. Bu yüzden Bay Benêt'yle Helen konuşurlarken ben kapının dışında, rüzgâr tarafında nöbet tutacaktım, çünkü içeri girmek isteyen herkes doğal olarak o taraftan gelecekti. Bay Benêt heyecan içinde kamaraya girdi. Helen'in önünde diz çöküp onun elini tuttu, yazdığı şiirleri okumaya başladı. Sonra birden gemi sallandı, adam Helen'in üzerine kapaklandı. Tam o anda, şansa bakın ki, Sör Henry rüzgâr altı tarafından gelip kamaraya daldı. Tam bir farstı anlayacağınız!"

"Sonra ne oldu?"

"Öfkesinden mosmor kesildi, Sör Henry, yani. Bana da çok kızmıştı. Neden kızdığını anlayabiliyor musunuz?"

"Ee, biraz. Ama ben size asla kızamam."

"Bay Benêt bile bana kızgındı bir süre ama kızgınlığı uzun sürmedi. Soyadından ne kadar utandığım Leydi Helen'e söylemekle tehdit ettim onu. İşte bu yüzden gemiden..."

"Anlamadım."

"Biraz karışık gerçekten de. Bay Benét'nin babası Fransız Devrimi'ni başlatanlardanmış. Sonra, giyotine gitmemek için bütün malım mülkünü bırakıp kaçmak zorunda kalmış. Soyadını değiştirmiş, herhalde espri olsun diye de tam bir Fransız soyadı olan Benét'yi seçmiş."

"Demek... bu yüzden benimle kavga etti... Demek bu yüzden Bay Prettiman... Bayan Prettiman bana..."

"Bay Benêt savaş biter bitmez soyadını değiştireceğini söylüyordu."

Damdan düşer gibi sordum:

"Bayan Chumley... siz kaç yaşındasınız?"

Bayan Oates'tan yine bir çığlık geldi. Bayan Chumley biraz heyecanlı görünüyordu. Bu durumda heyecanlı olması da gayet doğaldı.

"Ben... on yedi yaşındayım. Ama yakında on sekizime basacağım. Benim çok mu..."

"Çok mu ne?"

"Çok mu küçük olduğumu düşünüyorsunuz?"

"Hayır, hayır. Zaman..

"Hadi ama! Kaçmasın keyfiniz!"

"Ben... "

"Üzülmeyin canım! Eminim Bay Benêt yaralarını sarar. Sör Henry'de bana kızgın değil artık. Keyiflenmek için bu kadarı yetmez mi?"

"Yeter tabii. Yeter de artar bile!"

Böyle mi demiştim? O bana bunları mı söylemişti? Gerçekten burada anlattığım kadar heyecanlı, masum ya da cahil miydi? Bu parça pürçük anılar... Onun o gencecik hali,

inanılmaz güzelliği... Benim toyluğum... Şapşal, sınk gibi bir oğlan... Öğrenecek çok şeyi olan ama kaybedecek hiçbir şeyi olmayan... Belki de hayatımın ilerleyen safhalarında hissettiklerim yansıyor bu satırlara, anıların kırıntılarına bakıp onları şimdi böyle yorumluyorum, kim bilir. Bu yazdıklarıma benzer bir şeyler konuştuk işte. Herhalde yazdıklarıma yakındı o anda hissettiklerimiz.

"Bence Bay Talbot, bu olayı tamamen unutmalıyız. Bize Eski Ahit'i çalıştıran Bay Jesperson'ın dediği gibi yapmalıyız. O bize şöyle derdi: 'Genç bayanlar, 20 ile 25. ayetler arasında kalan bölümü derinlemesine öğrenmeniz gerekmiyor, 7. Bab'ı ise atlayın gitsin!'"

"Bu yaklaşım bazen işe yarıyor."

"Biliyorsunuz, Hindistan'ın adı geçmiyor Incil'de. Bundan eminim çünkü kuzenimin *Kitab-ı Mukaddes*'ini alıp dizine baktım. HİLAFET'ten HİTABET'e atlıyor doğruca."

"Üzücü tabii."

"Üzülmenizi falan istemiyorum."

"Sevgili Bayan Chumley, şu anda keyfimiz yerinde. Bakın hava güneşli, her yerde çiçekler... Yarın bulutlar, çıkarsa çıksın, bu kimin umurunda?"

"Erkeklerin bronzlaşması sorun değil tabii. Bizim gibi böyle sarıp sarmalanmak zorunda kalmıyorlar. Ama bir genç kız... Görüyorsunuz şu eldivenimi. Ne zaman güneşe çıksam şemsiyemi açmak zorundayım. Hindistan'daki kara derili yerliler... bazen çok zarif görünüyor. Bir İngiliz bayan gördüklerinde ise şaşkınlıktan donup kalıyorlar. Bizim bronzlaşmamız gerekiyor, yani, diyorlar ki... eğer bronzlaşırsak onlar üzerindeki olumlu etkilerimiz azalırmış. Kuzenimin dediğine göre bu

yüzyılın sonunda Hindistan Yarımadası'nda yaşayanların hepsi Hıristiyan olacakmış."

"İngiliz kızlarının bembeyaz tenleri sayesinde ha?"

"Benimle dalga geçiyorsunuz."

"Asla!"

"Janet sen bizi dinleme. Bay Talbot, Leydi Somerset'in zarfına iliştirdiğim notu... almış mıydınız?"

"Evet, aldım."

"Ah, zarf kapanıp yollandıktan sonra onu yazmamış olmak ya da geri alabilmek için neler vermezdim. Yani, böyle açıkça size... Notumu çok... çok şey bulmadınız ya?"

"Ah Bayan Chumley, bana *yazdığınız* o not olmasa aklımı çoktan yitirmiştim. O küçük mektup benim için öyle değerli ki yazdıklarınızı kelimesi kelimesine hatırlıyorum; hatta şimdi size ezberden okuyabilirim."

"Aman sakın okumayın. Peki, seçtiğim sözcükler sizce çok mu..."

"Evet, onlar benim için çok kutsal."

"Janet, artık ellerini kulaklarından çekebilirsin. Janet!"

Dönüp arkama baktım. Bayan Oates bonesini yukan itmiş, iki eliyle kulaklarım sıkı sıkı kapatmışta. Yola bakıyordu ama gözleri fal taşı gibiydi. Bir yerli arabamızın peşine takılmışta. Adam çırılçıplakta, elinde de garip görünüştü bir mızrak tutuyordu. Ona avazım çıktığı kadar bağırmaya başladım. Sonunda yerli arabanın arkasından koşmayı bırakıp çalıların arasına daldı, gözden kayboldu. Bunu ona bağırdığım için yaptığını sanmıyorum. Herhalde bize duyduğu merakı gidermişti; artık onun ilgisini çekmez olmuştuk. Yerliler bize duydukları ilgiyi kısa bir süre sonra kaybediyordu.

"Bu acayip yaratık adına özür diliyorum sizden. Bayan Oates, onu yakalayıp buraya getireceğim, ona ne isterseniz yapabilirsiniz."

Bayan Oates'un bu sözlerim üzerine bir çığlık atmasına şaşmamak gerek. Bayan Chumley'i elinden tutup arabadan indirdim, tepenin yamacına, deniz manzarasını görebileceğimiz bir yere doğru götürdüm. Sonra dönüp yüzüne baktım.

"Bayan Chumley, size daha önce de söylediğim gibi, ikimiz de Neptün'ün oyunlarından fazlasıyla nasibimizi aldık, hem de Ulysses'in almadığı kadar. Bu yüzden herkesçe kabul gören davranış kuralları bizim için geçerli olamaz. Size yazdığım sayısız mektupta..."

"Ah, bilseniz onlar benim için ne kadar değerli."

İkimiz de soluk soluğaydık, aklımız başımızda değil gibiydi. Ağzımızdan sözcükler dökülüyor ama bunları sanki biz değil de bir başkası söylüyordu.

"Bayan Chumley... Marion! Seni ilk gördüğüm anda kaderime yazılı olduğunu anlamıştım. Sana karşı öyle derin hisler besliyorum ki... Eğer bana hiç duymak istemediğim şeyi, gönlünün başkasında olduğunu söylersen bir kenara . çekilip kırık kalbimi onarmaya çalışarak geçiririm yıllarımı. Ama eğer yüreğinde başka birisi yoksa ve eğer bu söylediklerimle nezaket sınırlarını aşmadığımı düşünüyorsan... Yani kısacası eğer bana karşı arkadaşlıktan öte..."

Bayan Chumley gülümseyen dudakları, parıldayan gözleriyle bana baktı.

"Hiçbir genç kız Bay Talbot, bana söylediğiniz bu sözlerden daha güzelini işitmemiş, bundan daha mutlu olmamıştır, inanın."

"Ah Allahım, bunu bütün dünyaya ilan etmek istiyorum!"

"Size söz veriyorum Bay Talbot, gemimiz limanı terk etmeden önce gemideki herkes aramızda neler olup bittiğini anlamış olacak... Ne oldu? Neyiniz var?"

Deniz çekilmişti. Zavallı eski gemimizin kapkara ıskarmozları görünmeye başlamıştı. Enkaz ileride, bizden bir iki mil uzaktaydı ama hava o kadar açıktı ki görüntü çok netti. Neler hissettiğimi Bayan Chumley"e anlatmamın ne kadar olanaksız olduğunu düşündüm; bunu çok iyi hatırlıyorum. Yolculukta yaşananlar bir bir gözümün önünden geçerken biz orada öylece tek bir söz bile söylemeden durduk. Bir duygu seli bütün bedenimi etkisi altına almış, sonunda gözlerime de ulaşmıştı; bitip tükenmek bilmeyen baş belası sinekleri kovalar gibi yaparak gözyaşlarımı sildim. Ona anlatamazdım, o hiçbir şey bilmiyordu, ne gemidekileri, ne yolculuk sırasında yaşanan o duyguları, ne o korkuyu, dehşeti, ne o bağlılığı, sıkıntıyı, ölüm karşısındaki çaresizliği. Ama şimdi bütün bunlar uzaktaki şu tahta direklere tutunup su yüzüne çıkmışta sanki.

"Bayan Chumley, Teğmen Deverel'e ne oldu?"

"Gemiden ayrılıp bir mihracenin hizmetine girdi. Onu albay yaptılar, gerçi onlar 'albay' demiyorlar galiba. Bay Deverel türban takıyor, fillere biniyor."

Derken...

"Bay Talbot! Şu flamaya bakın!"

Dönüp sağ tarafa baktım. İskeleye yanaşmış *Alcyone* ile aramızda bir milden az bir mesafe vardı.

"Ne yazık ki çağrı yapıyorlar. Hareket flaması bu."

Dönüp birbirimize baktık.

İtirafları, veda sözcüklerini, verilen sözleri atlıyorum. Buna benzer şeyleri uzun uzun anlatan en az bir milyon aşk romanı vardır herhalde. Bunların arasına bir tane de ben eklemek istemem doğrusu. Neyse, sonunda onu, yani onları gemiye götürdüm mecburen. Zavallı hayvanı daha önce hiç kırbaçlanmadığı kadar kırbaçlamış olmalıyım çünkü bizi yamaçtan aşağı yuvarlamasın diye hayli çaba harcamak zorunda kaldım. Ama en azından gittiğimizden çok daha hızlı dönmüştük iskeleye. Bayan Oates hemen arabadan aşağı atlayıp arkasından biri kovalıyormuşçasına gemiye koştu. Elinden tutup Bayan Chumley'i aşağı indirdim. Gemidekiler yola çıkmak üzere hazırlık yapıyordu; hiç kuşkum kalmamıştı. Gemi limandan ayrılıyordu. Güvertede hazırlık yapanlar bir taraftan da merakla bizi izliyordu. Buna da hiç kuşku yoktu. Hatta tayfa başının "Önünüze bakın sersemler," diye emir verdiğini bile duydum ama bütün bunlardan bize neydi? Bayan Chumley gülümseyerek bana döndü.

"Size söz veriyorum. Eğer gerekirse, sizi sonsuza kadar bekleyeceğim."

"Ben de sonsuza kadar sizi seveceğim. İşte size elimi uzatıyorum."

Elimi ona doğru uzattım. Gülerek uzattığım eli tuttu.

"Sevgili Bay Talbot, bir kez daha ayağımı yerden kesmeyi başardınız!"

Işıldayan yüzü yüzüme yaklaştı. Şapkamı çıkardım; uygunsuz olup olmadığım bir an bile düşünmeden, dikkatle bizi izleyen gemicilerin bakışlarına hiç aldırmadan kollarımı bedenine doladım. Öpüştük. Sarhoş olduğum birkaç durumu saymazsak, hayatım boyunca başkalarının önünde böyle rahat, umursamaz davrandığımı hatırlamıyorum. Böyle büyük bir heyecan içindeyken bile gemideki herkesin aramızda olup bitenleri açıkça anladığının farkındaydım. Bayan Chumley daha önce söylediği gibi,

yapılması gerekeni yapmış, herkesin ilişkimizden haberdar olmasını sağlamıştı.

Sonra gemi limandan ayrıldı. Yüreğimi de alıp götürdü.

Sevgili okurlarım -okurlarım diyorum çünkü birden fazla torunum olacağını biliyorum- artık bu masalın sonuna geldiklerini, birbiri ardına gelen terfilerden sonra nihayet evlendiğimi düşünebilirler. Ama hayır! Masal daha yeni başlıyor!

Ertesi gün Daniels, *Alcyone*'un getirdiği çantanın hayli ağır olduğunu söyleyip masasının üzerine yığılmış mektuplarımı almamı rica etti. Bayan Chumley gittiği için öyle üzülüyor, bir taraftan da beni sevdiğini öğrendiğim için öyle büyük bir mutlulük duyuyordum ki Daniels'ın söyledikleri bir kulağımdan girip ötekinden çıktı. Zaten İngiltere'den gelen mektuplar beni pek ilgilendirmiyordu artık. Üstelik ne zaman İngiltere'den yollanmış bir mektup alsam, mektupta kötü haberlerle karşılaşıyordum. Bu yüzden ancak *Alcyone* limandan ayrıldıktan iki gün sonra mektuplarımı almaya gittim. Önce annemin mektubunu okudum. Yazdıklarından alışılmadık derecede keyifli olduğu anlaşılıyordu. Ortada hiçbir neden yokken niçin bu kadar keyifliydi acaba? Neden vaftiz babamdan "o sevgili, altın kalpli adam" diye söz ediyordu? Şimdiye kadar vaftiz babamdan böyle söz eden çıkmamıştı doğrusu, ne yakın çevresinden ne de bir başkasından! Sonra babamdan gelen mektubu okumaya başladım. Vaftiz babamın vasiyeti açılmış. Vaftiz babam bana hiçbir şey bırakmamış ama ipoteklerimizi kaldırmış. Babam şöyle diyordu: Varlıklı olduğumuz söylenemez, hatta zengin bile sayılmayız ama artık rahatız hiç değilse. "İyi koşullarda" yaşayabiliriz!

Dahası da var sevgili okurlarım. Bu noktada sizden merakınızı biraz daha bastırıp dikkatinizi şu meşhur Bay Harrison'a yöneltmenizi rica ediyorum. Milletvekili seçildiğinde Bay Harrison'ın bundan hiç haberi olmamış. Adam bu hoş haberi ancak, Paris'teki bir genelevde, oradaki bir gezginin okuması için kendisine verdiği bir İngiliz gazetesinden öğrenmiş. Şimdi gelelim bana: Meğer vaftiz babamın yaşadığı o küçük şehrin ileri gelenleri Chilten Hundreds'ın ve ben, Edmund FitzHenry Talbot'un milletvekili seçilmesini uygun görmüş! Hadi bakalım Goldsmith, gücün yetiyorsa alt et beni! Hadi Bayan Austen, çıkın karşıma da göreyim! Bu eşsiz deneyim üzerine hangi şaşkınlık ifadesini kullanabilirim ki? O andaki sevincimi ve şaşkınlığımı ifade etmek için ne desem yetersiz kalacak. Bu inanılmaz haberi tekrar

tekrar okudum, sonra annemin mektubuna bir daha göz gezdirdim. Şimdi her şey yerli yerine oturmuştu; annemin niçin bu kadar keyifli ve müşfik olduğunu anlamıştım. İlk yaptığım şey bir mektup yazıp bu ilginç gelişmeyi sevdiğim kıza bildirmek oldu. Hemen ardından, Bay Macquarie ile görüşmek için randevu aldım.

Bay Macquarie bana karşı çok anlayışlı davrandı. Ona haberi verip babamın mektubunu gösterir göstermez kendisini bir vali olarak değil de bir dost olarak görürsem çok memnun olacağım söyledi.

Başka ne kaldı? Ha, Bay Macquarie hemen bir gemi ayarlamanın biraz zor olduğunu belirtti. Ama uygun bir gemi bulunur bulunmaz hemen yola çıkabilirdim. Bu arada güzel gelişmelerden ötürü Tanrı'ya şükranlarımızı sunmak için birlikte dua etmemizi önerdi. Onunla biraz dalga geçeyim dedim; servet ve mutluluğun insanı Tanrı'ya daha bir yaklaştırdığım söyledim. Diz çöktüğümüz yerden kalktığımızda Bay Macquarie alçak gönüllü bir edayla koloni yönetiminin bundan sonraki yaşamımda yetenek ve deneyimlerimden faydalanıp faydalanamayacağını sordu bana ("Biz burada bir aileyiz Bay Talbot!"). Olumlu yanıtım üzerine, anavatandaki hükümetle her zaman daha yakın ilişkiler kurmak istediğini belirtti. Kısa süre önce göreve geldiğinden beri neler başardığını anlatmaya koyuldu. Eğer bunlar mecliste dile getirilirse herkesin onun deneyimlerinden faydalanma şansı olurmuş!

Bayan Chumley'e yazdığım mektup uzadıkça uzadı. Derken *Henrietta* adlı bir gemi bulduk ama donanımının iyice bir elden geçmesi gerekiyordu. Sonra ardı ardına çıkan aksilikler yüzünden yolculuğum ertelendi durdu. Tabii kimsenin hatası yoktu bunda; ne yapalım, savaştaydık. Eşyalarımı ve mektuplarımı bir başka gemiye aktardım ama gemi beni almadan gidiverdi. *Henrietta* ise... Ama uzatmaya ne gerek var canım? Nihayet bir gemi bulup eşyalarımı ve mektuplarımı taşıyan geminin arkasından Kalküta'ya doğru yola çıktım. Ne yazık ki Madras'ta biraz zaman kaybettik. Neyse, bu sayede Bayan Chumley'in mektup yazma konusundaki dehasını size aktarabilmem için bir fırsat doğmuş oluyor. Doğal olarak ben ona yazdığım mektupta resmi olarak evlenme teklifinde bulunmuştum. Bayan Chumley'in evlenme teklifime verdiği yanıt benim için çok kutsal olduğu için onu sonsuza kadar kalbimde taşıyacağım. Ama sevgili eşim o mektubun geri kalan kısmını burada sîzlere sunma arzumu geri çevirmedi.

Hava insanı boğuyor. Ah, nerede İngiltere'nin o serin havası! Size ne kadar şükran duyuyorum anlatamam, hele de... Neyse sizi pohpohlayıp şımartmak niyetinde değilim, bu pek de iyi bir başlangıç olmaz, değil mi? Bu arada, mecliste yapacağınız ilk konuşmanın taslağından söz etmek istiyorum. Bu taslağı benim de değerlendirip eleştirmem için bana yollamamz ne büyük incelik. Sevgili Bay Talbot, konuşma taslağınız hayranlık uyandırıcı! Özellikle de, "Kendimi bu korkunç, adaletsiz sistemi değiştirmeye adayacağıma söz veriyorum," sözlerini okuyunca 'işte asalet budur!' diye bağırmamak için zor tuttum kendimi. Bu arada, Bayan Prettiman de kim?

Sözü yine, birlikte İngiltere'ye dönme planımıza getirirsem çok ısrarcı olduğumu mu düşünürsünüz acaba? Kuzenimin (biliyorsunuz kendisi kilisede görev yapıyor) bu konuda bazı çekinceleri var. Kendisi size bir mektup yazmış; onu da kendi mektubumla birlikte size yolluyorum. Dönüş yolunda, önemli uygarlık merkezlerine uğramamız konusunda sizinle hemfikirim. Piramitler! Onları görmek gerçekten de çok heyecan verici olacak! Ama en kısa zamanda meclisteki önemli görevinizin başında olmanız gerekmiyor mu sizin? Kutsal topraklar... Kutsal yerlerin bir genç kızın gönlünde ne önemli bir yer tuttuğunu siz de gayet iyi bilirsiniz! Ama ne yazık ki İsraillileri bir türlü sevmem gerektiği kadar sevemedim. İşte! Sonunda itiraf ettim! Eminim çok saygıdeğer insanlardır, hamursuz diye bir şey yiyorlardı, değil mi? Günah işleyecek enerjileri kalmasın diye genç yaşlı herkesi yalnızca sebze ile beslenmek zorunda bırakmak ne kadar aşağılayıcı. Oruçları bittiğinde eminim kıtlıktan çıkmışa dönüyorlardır! Sakın beni yanlış anlamayın, bu sözlerimle dinimizin büyük kurucusunu eleştirmek niyetinde değilim; böyle bir şey yapmak haddim değil. Ama Peygamberin izinde gidip bütün hayatını kutsal değerlere adamak genç bir kız için hiç de kolay olmazdı. Kısacası, Bay Jesperson'ın ifadesiyle söyleyeyim, 'şu İsrail gezisini atlasak olmaz mı?' Tabii siz benim rehberimsiniz, siz nereye giderseniz ben de sizi izleyeceğim. Dediğiniz gibi 'küçük bir memur iken dünyanın en güçlü meclislerinden birinin vekili olma gururunu' her zaman sizinle paylaşacak, yanınızda olmaktan hep gurur duyacağım!

Okurlarım bu mektubu ne büyük bir keyifle tekrar tekrar okuduğumu tahmin ediyordur herhalde. Sonunda Bayan Chumley'in mektubunu bir kenara bırakabildiğimde kuzeninden gelen mektubu açtım. Mektubunu 'Kalküta +' diye

imzaladığını görünce onun gerçek bir din adamı, bir piskopos olduğunu anlayıp iyice keyiflendim. Anlatacak başka ne kaldı? Edmund Talbot'un dünyanın bir ucuna yaptığı yolculuk ve gemici dilini öğrenme çabaları işte burada son buluyor. Ama doğmamış okurlarımı merakta bırakmam istemem. Eksik kalan bir şey var değil mi? Piskopos evlenmeden önce Bayan Chumley ile birlikte yolculuk yapmamızı uygun bulmadı. Bu herkese çok kötü bir örnek olurmuş. Ama piskopos kibarlık edip yolculuğa çıkmadan önce nikâhımızı kıyabileceğim söylemiş. Evet, sevgili okurlarım, artık rahatlayabilirsiniz: Nihayet bir gün büyük bir filikadan inip Kalküta'ya ayakbastım. Pembe şemsiyeli 'genç bir kız' yirmi otuz metre ileride durmuş beni bekliyordu. Arkasında değerli Janet ile bir grup kara derili hizmetkâr duruyordu. Elinde tuttuğu pembe şemsiyenin üstünde hizmetkârların tuttuğu kocaman bir şemsiye daha vardı. Ama o beni görünce güneşi umursamadan ileri doğru atıldı. Ben şapkamı çıkardım, o bana doğru koşmaya başladı ve evet, sizin büyük büyük büyük büyük anneniz koşarak kendini kollanma attı!

(24)

Oldmeadow”un mektubunu okuduktan sonra bir yürüyüşe çıktım. Yürürken o eski tanıdıkların yüzleri bir bir gözümün önüne geldi. Bir zamanlar düşman bildiklerimi bile eski birer dost gibi hatırladım. Tamamen unuttuğumu sandığım adlar bir bir zihnimde beliriverdi: Jakobs, Manley evet, evet, Howell. Albay Anderson'dan başlayarak hepsini tek tek aklımdan geçirdim: Bowles, Celia Brocklebank, Zenobia, küçük Pike, Wheeler, Bates, Colley ve ötelikler... Garip bir deneyimdi bu benim için. Sonra fark ettim ki bu insanların anıları bende pek de güçlü duygular uyandırmıyor artık, Teğmen Summers”ı, Bay ve Bayan Prettiman'i hatırlayınca bile fazla bir şey hissetmiyorum. Aynı gece rüya gibi bir şey gördüm. Umarım gördüğüm bir rüyadır; rüya kendi başına yeterince gizemli bir şey zaten. Gizemli derken rüyaların içeriğini kastetmiyorum, rüya gerçeği başlı başına bir gizem. Umarım gördüğüm şey bir rüyadan ibarettir: Çünkü eğer öyle değilse, bütün o macera yeniden başlayacak, güvenlik, refah içinde yaşadığım bu evrene veda etmek zorunda kalacağım demektir. Rüyamda bedenim toprağın altına gömülüydü, bir tek başım dışarıdaydı. Avustralya toprağına gömülmüşüm ama son derece rahatım. Birkaç metre öteden atlılar geçiyor. Kadınlı erkekli bu grup sanki bir hazine avına çıkmış da hâzineyi bulmuş gibi heyecanla konuşup gülüşüyor. Yüksekteler, ben onlara aşağıdan bakıyorum. Bayan Prettiman önde gidiyor, başında geniş kenarlı bir şapka. Bay Prettiman, sağ bacağını kullanamadığı için atına yan oturmuş onu takip ediyor. Bu heyecan, bu bal rengi aydınlık, onları izleyen kalabalık, gülüşmeler... Ve evet, evet şarkı söylüyorlar. Onları görseniz, büyük bir eğlenceye doğru yol alıyorlar sanırsınız. Ama çölün ortasında nasıl böyle bir eğlence düzenlenir bilmiyorum. Öyle mutlular, öyle heyecanlılar ki!

Uykumdan uyanınca yüzümde biriken ter damlalarını sildim, titremem de durdu. Sonra herkesin böyle maceralar yaşamaya uygun olmadığım

düşündüm kendi kendime. Birileri de bu dünyaya hizmet etmeli, değil mi? Ama bunu düşünmeden hemen önce başka bir şey geçti aklımdan: Bayan Prettiman -Bay Prettiman miydi yoksa- “bizimle gelebilirsin” demişti bana. Gerçi hiçbir zaman onlarla gitmek gibi bir niyetim olmadı. Yine de, adamın bu sözü aklıma gelivermişti işte.